

STRATEGIA ROZWOJU

GMINY BOCHNIA

NA LATA 2026-2030

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Opracowanie:

Wójt i Rada Gminy Bochnia, Urząd Gminy Bochnia wraz z partnerami społecznymi i gospodarczymi

Wsparcie eksperckie w zakresie opracowania dokumentu:

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego

Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	2
Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Bochnia	4
Analiza strategiczna (SWOT) gminy Bochnia	54
Wizja i misja rozwoju gminy Bochnia	58
Obszary, cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 oraz oczekiwane efekty jej realizacji	59
GMINA INWESTUJĄCA W LUDZI I RELACJE	61
GMINA FUNKcjONALNA	73
GMINA BEZPIECZNA	84
GMINA EKOLOGICZNA	92
GMINA SPRZYJAJĄCA BIZNESOWI	100
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Bochnia wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	106
Kwestie wodne a Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030.....	106
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Bochnia.....	115
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	132
Obszary strategicznej interwencji	137
Spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 z celami i kierunkami rozwoju zawartymi w strategii rozwoju województwa oraz w innych dokumentach wyższego rzędu	142
System realizacji Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030	148
System wdrażania.....	148
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	150
Monitoring, ocena i aktualizacja dokumentu.....	153
Ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030	157
Ramy finansowe	157
Potencjalne źródła finansowania	166
Spisy	176

WPROWADZENIE

Gmina wiejska Bochnia, podobnie jak wiele samorządów w Polsce, stoi dziś przed nowymi wyzwaniami rozwojowymi. Zmiany społeczne, gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe, klimatyczne itp., a także rosnące potrzeby i oczekiwania mieszkańców, przedsiębiorców i inwestorów oraz innych interesariuszy, wymuszają aktualizację celów i dotychczasowych kierunków działań. Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 stanowi odpowiedź na te wyzwania, będąc kontynuacją wcześniejszego dokumentu obowiązującego w latach 2015-2025, ale także jego istotnym rozwinięciem i dostosowaniem do nowych realiów. Opracowanie nowej strategii wynika zarówno z rzeczywistej potrzeby planowania dalszego rozwoju gminy, jak i z wprowadzenia nowych regulacji prawnych. Zaktualizowane zapisy ustaw o samorządzie gminnym oraz o zasadach prowadzenia polityki rozwoju dały strategiom gminnym rzeczywistą podstawę prawną oraz wyznaczyły ramy merytoryczne i proceduralne ich sporządzania. Jednocześnie opracowywane, aktualizowane lub już wdrażane są dokumenty strategiczne szczebla regionalnego i krajowego, takie jak Koncepcja Rozwoju Kraju 2050, średniookresowa Strategia Rozwoju Polski do 2035 r., Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2030” czy program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027, które wyznaczają cele i priorytety, z którymi strategia gminy powinna być zgodna, w tym w kontekście zwiększenia swoich szans na pozyskiwanie środków zewnętrznych na inwestycje i inne działania prorozwojowe.

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 jest najważniejszym dokumentem samorządu gminnego, diagnozującym podstawowe uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał gminy. Określa wizję i cele rozwoju oraz zestaw działań, które posłużą do ich realizacji, wyznaczając ramy dla pozostałych dokumentów gminnych, w tym dla nowego planu ogólnego gminy, mającego zastąpić obecnie funkcjonujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, stając się jednym z kluczowych aktów prawa miejscowego. Jednocześnie strategia traktowana jest jako wspomniany wyżej instrument pozyskiwania środków zewnętrznych, zarówno z funduszy krajowych, jak i z budżetu Unii Europejskiej, uwzględniając aktualną oraz nową perspektywę finansową na lata 2028–2034. Strategia pełni również funkcję komunikacyjną, integracyjną i aktywizującą, począwszy od procesu jej opracowania, poprzez wspólną realizację, na przeglądzie, ocenie i ciągłym doskonaleniu interwencji kończąc. W ten sposób ma pomóc w realizacji potrzeb, oczekiwań i aspiracji mieszkańców oraz innych interesariuszy gminy Bochnia.

Procedura dotycząca opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 uwzględniała wszystkie akty prawne mające wpływ na jej przebieg, w tym ustawę z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Prace nad Strategią Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 przebiegały w formule partycypacyjno-eksperckiej, wykorzystującej sprawdzone praktyki i najnowsze trendy planowania rozwoju lokalnego. Obejmowały przygotowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej gminy, na bazie analizy dynamicznej i porównawczej danych statystyki publicznej, wraz z wyciągnięciem wniosków dla planowania strategicznego. W celu wypracowania założeń programowych dokumentu zrealizowana została seria otwartych spotkań warsztatowych dla mieszkańców, przedstawicieli administracji, biznesu, organizacji pozarządowych i innych zainteresowanych stron. Całość uzupełnił szereg prac eksperckich, w tym dotyczących modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania

i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie. Na kanwie tych działań powstał projekt dokumentu, w którym wyróżnionych zostało 5 obszarów strategicznej interwencji (1. GMINA INWESTUJĄCA W LUDZI I RELACJE, 2. GMINA FUNKCJONALNA, 3. GMINA BEZPIECZNA, 4. GMINA EKOLOGICZNA, 5. GMINA SPRZYJAJĄCA BIZNESOWI), a w ich ramach cele rozwojowe (cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego, społecznego i relacyjnego gminy; cel strategiczny 2. Poprawa warunków zamieszkania na terenie gminy; cel strategiczny 3. Zapewnienie wieloaspektowego bezpieczeństwa mieszkańców i gminy; cel strategiczny 4. Skuteczna ochrona środowiska i neutralność klimatyczna; cel strategiczny 5. Poprawa warunków prowadzenia biznesu, inwestowania i pracy na terenie gminy) oraz zestaw działań (plan operacyjny strategii), które mają pomóc w ich osiągnięciu. Następnie projekt strategii, o zakresie i treści zgodnej z art. 10e ust. 2-4 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, został poddany ustawowym konsultacjom, w szczególności z: mieszkańcami gminy, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, sąsiednimi gminami i ich związkami oraz z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie (Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Krakowie), dzięki czemu uzyskano poparcie dla wypracowanej wizji rozwoju i strategii postępowania gminy w kolejnych latach. Dokument uzyskał też pozytywną opinię Zarządu Województwa Małopolskiego co do spójności ze Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”. Przed przyjęciem strategii przeprowadzono ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii. Zgodnie z Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko uzyskano również decyzje środowiskowe Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie oraz Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie, co zakończyło prace nad dokumentem. Dzięki opracowaniu i uchwaleniu, poprzez jego wdrażanie, dokument ma skutecznie wspierać trwały i zrównoważony rozwój całej gminy oraz jej poszczególnych miejscowości, podnosząc w ten sposób kompleksowo rozumianą jakość życia mieszkańców oraz innych interesariuszy lokalnych.

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY BOCHNIA

Celem realizowanej diagnozy było rozpoznanie najważniejszych cech, zasobów, potencjałów, problemów gminy Bochnia i jej otoczenia – dla potrzeb planowania długofalowej polityki rozwoju. Prace, prowadzone w pierwszej połowie 2025 r., obejmowały przeprowadzenie szeregu analiz statystycznych, zarówno w ujęciu dynamicznym (analizie zostały poddane dane i informacje z lat 2019/2020-2023/2024, w zależności od ich dostępności na moment tworzenia diagnozy), jak i porównawczym (dane zestawiono z analogicznymi wskaźnikami dla czterech gmin o zbliżonym profilu rozwojowym, leżących w centralnej części Małopolski – Gdów, Kłaj, Nowy Wiśnicz oraz Rzeszów; jednostki porównywane charakteryzują się podobnym ukształtowaniem terenu oraz zbliżoną dostępnością transportową do głównych ośrodków usługowych i gospodarczych tej części Małopolski; wartości wskaźników odniesiono także do średnich dla powiatu bocheńskiego oraz całego województwa małopolskiego). Analizy zostały zrealizowane w kluczowych dla gminy obszarach (położenie i dostępność komunikacyjna wraz z zagospodarowaniem i planowaniem przestrzennym, ludność i procesy demograficzne, gospodarka i rynek pracy, środowisko naturalne i infrastruktura techniczna, polityka społeczna i bezpieczeństwo publiczne, kultura i dziedzictwo, sport, rekreacja i wypoczynek, kapitał społeczny, edukacja i wychowanie oraz stan finansów samorządowych). Podstawowe źródło danych stanowiła statystyka publiczna, przede wszystkim materiały i dane Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), zgromadzone w ramach Banku Danych Lokalnych (BDL), a także pozostające w dyspozycji Urzędu Gminy Bochnia (UG lub UG Bochnia) oraz jednostek gminnych, oraz różne opracowania dotyczące gminy. W strategii zamieszczono – uzgodnioną wspólnie przez ekspertów i przedstawicieli gminy – syntezę wniosków z diagnozy, które posłużyły jako baza do podejmowania decyzji dotyczących wizji rozwoju, celów i zadań strategii.

Ogólny obraz gminy

Ścieżka rozwojowa gminy wiejskiej Bochnia na najbliższe lata w dużej mierze determinowana jest przez czynniki związane z jej lokalizacją. Położenie w połowie drogi pomiędzy dwoma największymi miastami Małopolski – Krakowem i Tarnowem, z bezpośrednim dostępem do szlaków komunikacyjnych znaczenia międzynarodowego przesądza o jej atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej. Z kolei lokalizacja w bezpośrednim sąsiedztwie miasta powiatowego średniej wielkości wskazuje na znaczącą funkcję jednostki jako jego „sypialni”, co z jednej strony przynajmniej w części rozwiązuje problemy demograficzne, z jakimi już obecnie mierzy się, bądź w niedalekiej przyszłości będzie się mierzyć większość gmin Polski, z drugiej natomiast zapewnia relatywnie łatwy dostęp do usług wyższego rzędu, o jakie trudno na terenach wiejskich. Skłania to ku stwierdzeniu, że gmina Bochnia ma wszelkie predyspozycje do rozwoju jako obszar dobrego i spokojnego życia, zapewniający jednocześnie dostęp do miejsc pracy i do szerokiego wachlarza usług publicznych oraz komercyjnych, a dzięki swoim zasobom środowiskowym także do możliwości aktywnego wypoczynku.

Paradoksalnie jedna z większych barier rozwojowych jednostki także widoczna jest na mapie – takową bowiem stanowi terytorium gminy. Składają się na niego trzy niepołączone ze sobą obszary, w dodatku największy z nich jest rozciągnięty południkowo na ponad 25 km. W dużej mierze utrudnia to zarządzanie jednostką i dostarczanie usług publicznych przy jednoczesnym racjonalizowaniu ponoszonych przy tym kosztów (czego przykład stanowi np. rozbudowana sieć szkół podstawowych), a dodatkowo rodzi ryzyko wykształcenia się „gminy dwóch prędkości”, ze znacznie dynamiczniejszym rozwojem tych jej fragmentów, które charakteryzuje korzystniejsza dostępność transportowa względem Bochni czy Krakowa. Kluczowe w tym zakresie jest zintegrowanie polityki społecznej i gospodarczej oraz przestrzennej i transportowej, w celu równomiernego i zrównoważonego rozwoju całej gminy, w tym jako części obszaru funkcjonalnego miasta.

W ujęciu bardziej szczegółowym, uzupełnionym o analizę danych statystycznych, za najważniejsze czynniki, bezpośrednio wpływające rozwój gminy Bochnia, można uznać:

a) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy położenia i zagospodarowania terenu gminy oraz jej dostępności komunikacyjnej

Gmina wiejska Bochnia leży w centralnej części województwa małopolskiego, w powiecie bocheńskim, jako jedna z dziewięciu jednostek wchodzących w jego skład. Jednostka graniczy z gminami Łapanów i Trzciana od południa, gminami Nowy Wiśnicz, Brzesko, Rzeszów i Bochnia (gmina miejska, w dalszej części dokumentu jako miasto Bochnia) od wschodu, gminą Szczurowa od północy oraz gminami Drwinia, Kłaj i Gdów od zachodu. Fragmenty zachodniej i północnej granicy jednostki stanowią jednocześnie granicę powiatu bocheńskiego. Na terytorium gminy Bochnia składają się trzy odrębne obszary, przedzielone miastem Bochnia. Największy z nich (zachodni) jest dość silnie rozciągnięty po osi północny wschód – południowy zachód, przez co gminę charakteryzuje duża rozległość terytorialna.

Jednostkę tworzy 31 miejscowości sołeckich. Powiązania funkcjonalne występują przede wszystkim z miastem Bochnią, stanowiącym najbliższy ośrodek administracyjny, usługowy i gospodarczy – a jednocześnie analizowana jednostka w coraz większym stopniu przekształca się w jego „sypialnię”. Potwierdza to również formalna współpraca obu jednostek oraz dodatkowo gminy Rzeszów, której założenia określa Strategia Innego Instrumentu Terytorialnego dla obszaru funkcjonalnego miasta Bochnia na lata 2024-2029. Ośrodkami ciężenia są także nieodległe miasta Wieliczka, Niepołomice oraz Kraków, głównie z uwagi na realizację usług wyższego rzędu, jak również zatrudnienie, oferowane przez podmioty na tamtejszym rynku pracy. W pewnym stopniu, głównie dla wschodniej części jednostki, część tych funkcji przejmują na siebie także miasta Tarnów, Brzesko i Nowy Wiśnicz.

Gmina Bochnia położona jest na obszarze czterech mezoregionów (według podziału J. Kondrackiego) – Niziny Nadwiślańskiej i Podgórze Bocheńskiego oraz Pogórze Wiśnickiego i Pogórze Wielickiego. W uproszczeniu jednostka dzieli się na część nizinną oraz podgórską, z granicą o przebiegu zbliżonym do linii kolejowej. Różnica ta widoczna jest w ukształtowaniu terenu – płaski bądź nieznacznie pofałdowany krajobraz przechodzi w silniej pofałdowane wzniesienia, niekiedy o dość stromych zboczach, poprzecinane dolinami rzek, strumieni i potoków. Lesistość gminy wynosi 20,8%, do większych kompleksów leśnych należą fragmenty Puszczy Niepołomickiej oraz Lasu Kolanowskiego. Sieć rzeczna tworzy fragment rzeki Raby w jej dolnym biegu oraz jej niewielkie dopływy.

Rejestr Państwowego Instytutu Geologicznego wskazuje istnienie 16 złóż surowców mineralnych na terenie gminy Bochnia, z czego 3 skreślone z bilansu zasobów i 6 z zaniechaną eksploatacją. Wśród zasobów wyróżnia się obecność gazu ziemnego (eksploatowane złożo „Grabina-Nieznanowice”) oraz solanek jodowo-bromowych (złożo „Łapczyca”). Pozostałe to w większości złoża kruszyw budowlanych i ceramiki budowlanej, z perspektywą prowadzenia eksploatacji w przyszłości.

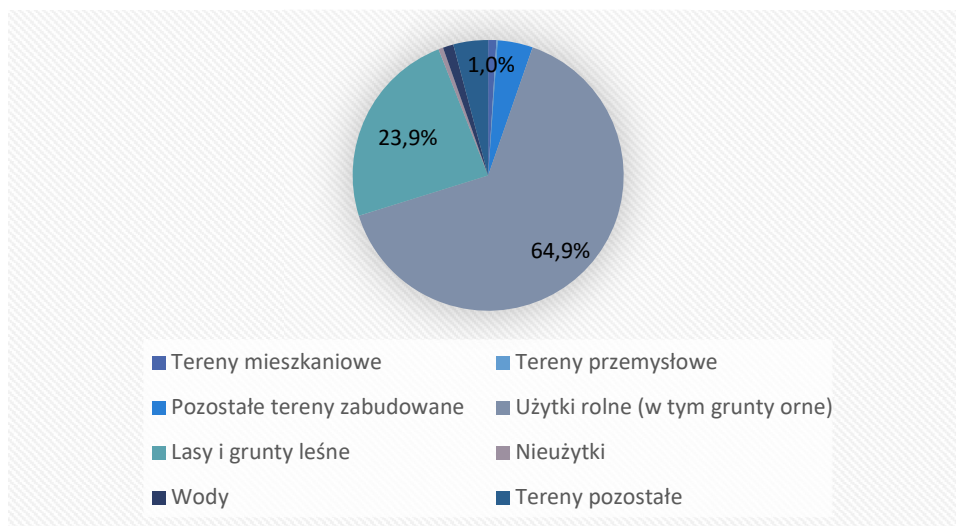
Gminę Bochnia charakteryzuje bardzo dobra dostępność komunikacyjna: jej terytorium przecina autostrada A4 (z węzłem „Bochnia”, położonym już w granicach miasta), biegnąca równoleżnikowo DK94 Zgorzelec – Korczowa (tzw. „stara czwórka”) oraz przecinająca jednostkę południkowo DW965 Limanowa – Świnariy. W Łapczycy od DK94 odgałęzia się też DW967 w kierunku Dobczyc. Sieć dróg uzupełniają drogi powiatowe oraz gminne, znaczenia lokalnego i miejscowego. Przez gminę Bochnia biegnie linia kolejowa nr 91 Kraków Główny – Medyka, stanowiąca część europejskiego szlaku E30. W ostatnich latach magistrala została poddana gruntownej modernizacji, ma istotne znaczenie w ruchu pasażerskim i towarowym, stanowiąc połączenie Krakowa oraz Górnego Śląska z południowo-wschodnią częścią Polski, a także z Ukrainą. Na terenie jednostki znajdują się przystanki osobowe

Stanisławice i Cikowice (według UTK w 2023 r. dobową wymianę pasażerską wynosiła odpowiednio 150-199 oraz 50-99 pasażerów), ruch dalekobieżny obsługuje stacja Bochnia, położona na terenie miasta. Miejscowości gminy z miastem komunikują prywatni przewoźnicy oraz Rejonowe Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o. o. w Bochni z siedzibą w Łapczycy, utrzymywane przez samorząd gminny (10 linii).

Gmina wiejska Bochnia, razem z miastem Bochnia i gminą Rzeszawa, tworzą Miejski Obszar Funkcjonalny (MOF) Bochni, co predestynuje je do realizacji Innego Instrumentu Terytorialnego (IIT). Wspomniane trzy jednostki charakteryzują silne powiązania funkcjonalno-przestrzenne. Powiązania te wynikają m.in. z roli ośrodka administracyjnego, gospodarczego, usługowego, edukacyjnego i kulturalnego, jaką pełni miasto Bochnia, czego praktycznym wymiarem są liczne, codzienne dojazdy z miejscowości położonych w dwóch pozostałych gminach MOF. Co więcej, Bochnia stanowi ważny węzeł drogowy, a poprzez obsługę połączeń dalekobieżnych na miejscowej stacji kolejowej zapewnia szybką i dogodną łączność z pozostałymi regionami Polski. Łącznie, obszar MOF Bochnia zajmuje 24 706 ha, z czego 53% przypada na gminę wiejską Bochnia. Znacznie mniejszy jest odsetek ludności (34%) przypadający na analizowaną jednostkę – najwyższą wartość w tym przypadku notuje miasto Bochnia, charakteryzując się także kilkukrotnie większym poziomem gęstości zaludnienia. W przypadku wielu wskaźników, także i tych poddanych analizie w dalszej części, miasto Bochnia notuje wartości znacząco odróżniające się od gminy wiejskiej Bochnia i Rzeszawy, co jest bezpośrednią konsekwencją dużej liczby mieszkańców.

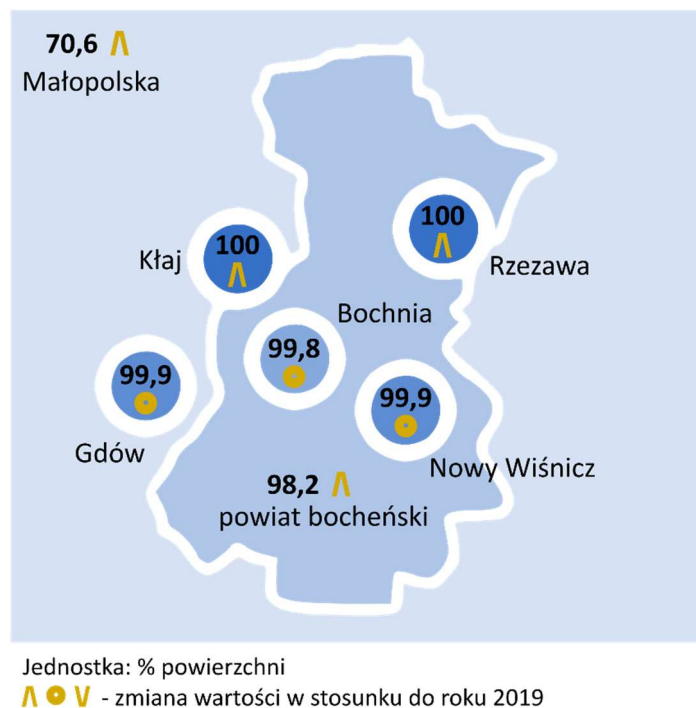
Według danych UG zdecydowaną większość (blisko 65%) powierzchni gminy zajmują użytki rolne, niespełna 24% zajmują lasy. Niemal cały obszar gminy Bochnia (99,8% w 2023 r. według GUS) jest pokryta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Wykres 1. Struktura zagospodarowania powierzchni gminy Bochnia w roku 2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

Rysunek 1. Odsetek powierzchni pokrytej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wybranych jednostek w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Konsekwencje i wyzwania:

- Dostępność komunikacyjna gminy Bochnia jest jej znaczącym atutem, tak z uwagi na potencjał inwestycyjny (szczególnie dla branży logistycznej, wymagającej łatwego dostępu do głównych szlaków komunikacyjnych), jak i atrakcyjność osadniczą. Znaczenie ma także bliskość Bochni oraz niewielka odległość od Krakowa, co przekłada się na możliwość korzystania z usług publicznych i komercyjnych, dostępnych w tych miastach;
- Wspomnianą atrakcyjność osadniczą i inwestycyjną gminy Bochnia, wynikającą przede wszystkim z dostępności komunikacyjnej, podnosi pokrycie niemal całości obszaru jednostki miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Nie wyłączając konieczności opracowania i wdrożenia planu ogólnego, działania w tym zakresie winny skupić się przede wszystkim na aktualizacji tych dokumentów, zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem ze strony interesariuszy, przy stałej dbałości o ład przestrzenny;
- Jednocześnie gmina Bochnia jest obszarem trudnym w zarządzaniu, z uwagi na rozległość terytorialną oraz rozdzielenie na dwa odrębne obszary – uniemożliwia to np. zgrupowanie usług publicznych w jednej, centralnie położonej miejscowości. Ma to swoje konsekwencje np. w silnie rozbudowanej sieci publicznych przedszkoli i szkół podstawowych. Rozległość ta wpływa również na trudny do uchwycenia jednolity charakter gminy – poszczególne jej części charakteryzują się całkowicie odmiennymi uwarunkowaniami rozwoju, co winno mieć odzwierciedlenie na dalszych etapach prac strategicznych;
- Podstawowym ośrodkiem administracyjnym i usługowym dla mieszkańców jednostki jest miasto Bochnia – szeroko zakrojona współpraca z władzami miejskimi wydaje się być kluczowa w zakresie planowania przestrzennego oraz rozwoju usług publicznych dla mieszkańców, a także oferty turystycznej. Dzięki nawiązaniu formalnej współpracy i opracowaniu dedykowanej strategii, miasto Bochnia oraz gminy Bochnia i Rzezawa mogą liczyć na dodatkowe wsparcie zewnętrzne na wspólne projekty w ramach tworzonego przez nie obszaru funkcjonalnego;

- W zakresie transportu publicznego „oknem na świat” dla części gminy Bochnia są stacje i przystanki położone na magistrali kolejowej, łączącej Tarnów z Krakowem. Dla ich pełniejszego wykorzystania kluczowe może okazać się ich lepsze powiązanie z pozostałymi miejscowościami w gminie, np. poprzez uruchomienie linii dowozowych lub doprowadzenie ścieżek rowerowych, wraz z rozbudową infrastruktury punktów przesiadkowych;
- Modernizacja i rozbudowa głównych ciągów komunikacyjnych na obszarze gminy – drogi krajowej oraz wojewódzkich – leży poza kompetencjami oraz możliwościami finansowymi samorządu gminnego. Konieczna jest jednak aktywność na tym polu, obejmująca m.in. lobbowanie czy współpracę (także finansową) z głównym inwestorem. Szczególnie newralgicznym odcinkiem wydaje się być fragment DK94 prowadzący przez centrum zabudowy mieszkaniowej Łapczycy;
- Ogniskiem konfliktu społecznego może stać się także potencjalna eksploatacja złóż kruszyw naturalnych, położonych na obszarze jednostki – kwestia ta winna być poruszona już na etapie prowadzenia prac planistycznych, szczególnie w kontekście opracowywania planu ogólnego;

b) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy procesów demograficznych:

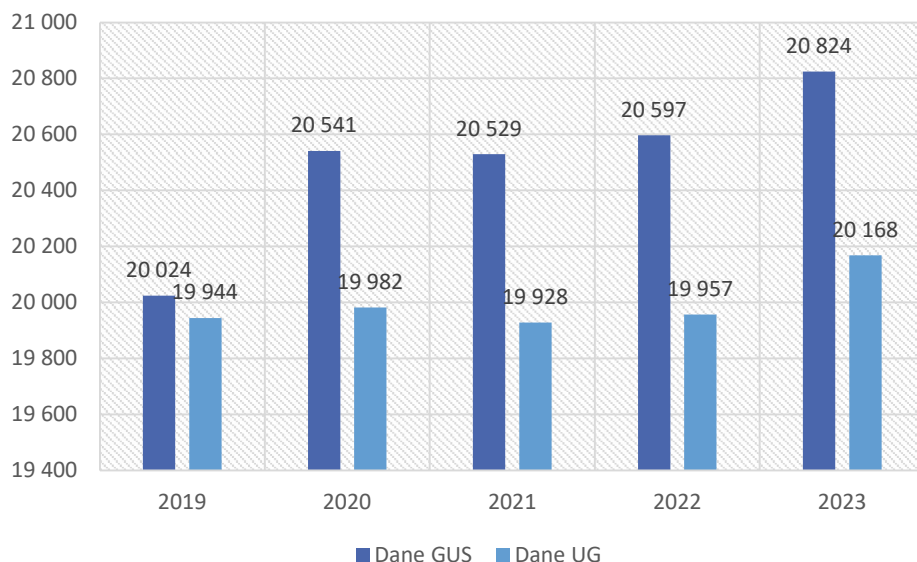
Według danych GUS, na koniec 2023 r. gminę Bochnia zamieszkiwało 20 824 osoby, o 4,0% więcej niż przed pięcioma laty. Chociaż wszystkie jednostki tła porównawczego pomiędzy 2019 a 2023 r. zanotowały wzrost liczby ludności, w gminie Bochnia był on najwyższy w ujęciu procentowym, co jest zjawiskiem typowym dla większości gmin podmiejskich, okalających miasta średniej wielkości. Dane gminne nieco różnią się od przytoczonych na początku i wskazują, że na koniec 2024 r. jednostkę zamieszkiwało 20 291 osób, o 1,4% więcej niż w roku 2020. Do najludniejszych miejscowości należały Proszówki (2 106 mieszkańców) i Łapczycza (2 076), najmniej mieszkańców posiadały Krzyżanowice (120) i Grabina (159). Spośród wszystkich 31 miejscowości tworzących gminę Bochnia, pomiędzy rokiem 2020 a 2024 wzrost liczby mieszkańców wystąpił w 19, z czego najwyższy w Proszówkach (w ujęciu bezwzględny, +72 osoby) oraz w Gorzkowie (w ujęciu procentowym, +6,4%). Porównanie danych ewidencyjnych z danymi zawartymi w deklaracjach odbioru odpadów wskazuje, że liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy faktycznie jest nieco niższa, stanowiąc ok. 90% tej pierwszej wartości.

Strukturę demograficzną gminy Bochnia należy uznać za dość korzystną – w 2023 r. osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 21,8% ogółu, wobec 19,0% osób w wieku poprodukcyjnym. Przewaga wartości odsetka grupy najmłodszej nad najstarszą utrzymuje się w większości jednostek porównywanych, ale już nie w skali całego województwa (21,4% osób najstarszych wobec 19,2% najmłodszych). Jednocześnie w analizowanej jednostce na przestrzeni ostatnich pięciu lat widoczny jest sukcesywny wzrost odsetka najstarszej grupy wiekowej (z 17,7% do 19,0%), co wskazuje na zjawisko starzenia się społeczeństwa, choć o znacznie mniejszych rozmiarach niż w przypadku wielu gmin regionu, zwłaszcza w jego zachodniej części, gdzie osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią nawet ponad 30% ogółu.

Za korzystną sytuację demograficzną gminy Bochnia odpowiada utrzymujący się w ostatnim pięcioleciu dodatni przyrost naturalny (choć z widocznym spadkiem wartości w latach 2020-2022, co w pewnym stopniu można tłumaczyć skutkami pandemii COVID-19) oraz także dodatnie saldo migracji. Zwracają uwagę zwłaszcza wartości odnotowane w roku 2023 – odpowiednio +3,24‰ i +7,4‰. Z jednostek porównywanych jedynie gmina Kłaj charakteryzowała się wyższym saldem migracji. W dużej mierze na obydwa parametry wpływają przesiedlenia dotychczasowych mieszkańców Bochni na tereny podmiejskie. Nie można również wykluczyć, że analizowana jednostka staje się atrakcyjna osadniczo dla dotychczasowych mieszkańców Krakowa – dostępność i niższe ceny działek budowlanych idą

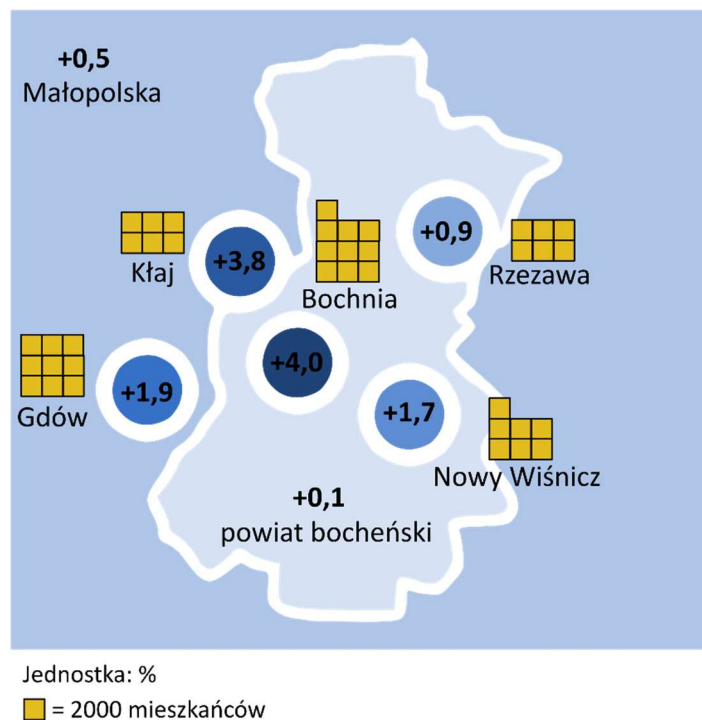
w parze z dogodnym dojazdem do stolicy regionu. W uzupełnieniu dla obrazu atrakcyjności osadniczej, jaką posiada gmina Bochnia, należy wspomnieć, że spośród wszystkich gmin powiatu bocheńskiego pomiędzy rokiem 2020 a 2024 charakteryzował ją najwyższy odsetek oddawanych do użytku budynków mieszkalnych – wartość parametru wynosiła ok. 20-25% każdego roku, przekraczając o kilka punktów procentowych kolejną w zestawieniu gminę miejską Bochnia.

Wykres 2. Liczba ludności w gminie Bochnia w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS i UG Bochnia

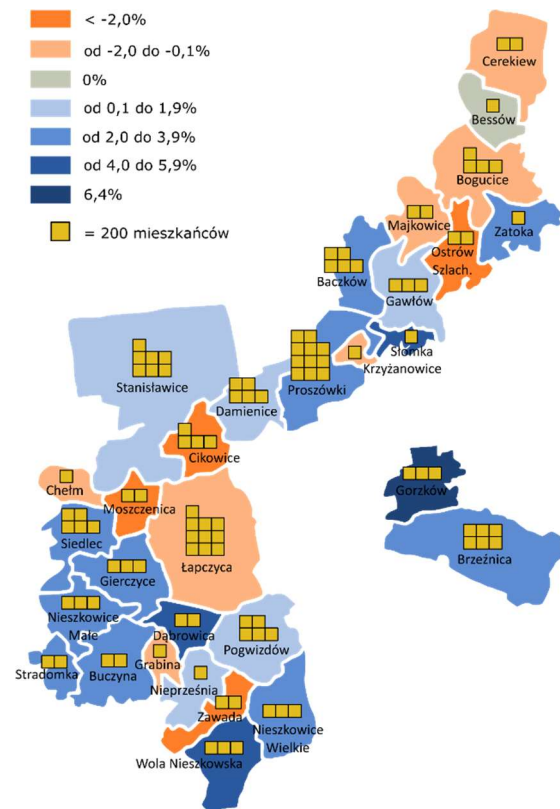
Rysunek 2. Liczba mieszkańców na koniec 2023 r. oraz zmiana liczby mieszkańców [%] w latach 2019-2023 w jednostkach porównywalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

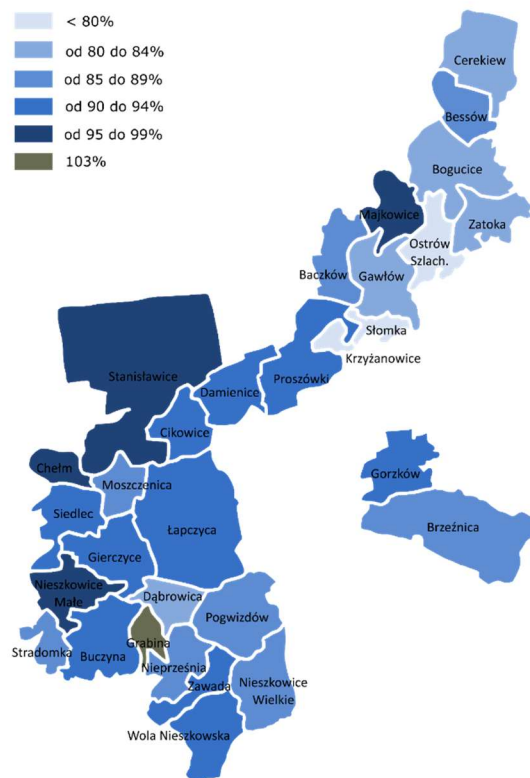
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Rysunek 3. Liczba mieszkańców na koniec 2024 r. oraz zmiana liczby mieszkańców [%] w latach 2020-2024 w poszczególnych miejscowościach gminy Bochnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

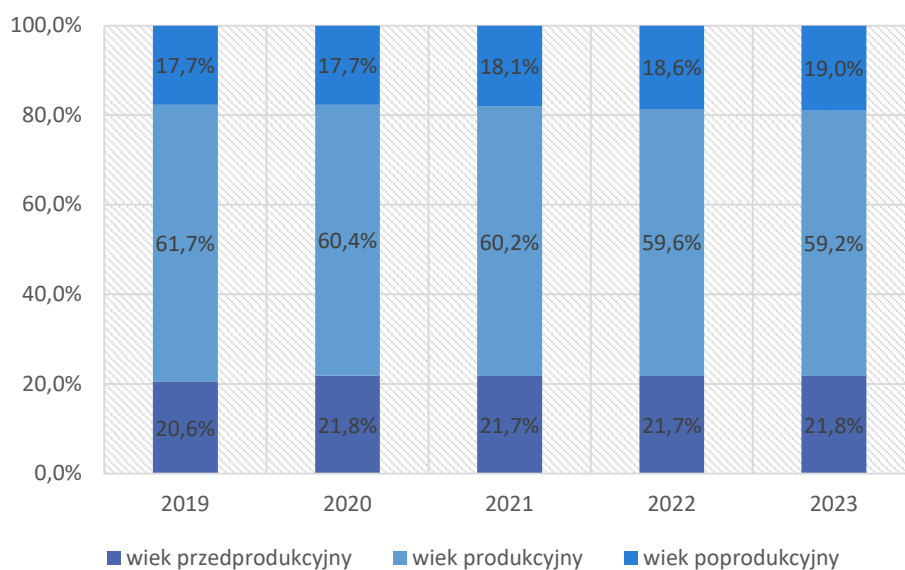
Rysunek 4. Stosunek liczby mieszkańców [%] zawartej w deklaracjach odbioru odpadów do danych ewidencyjnych w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

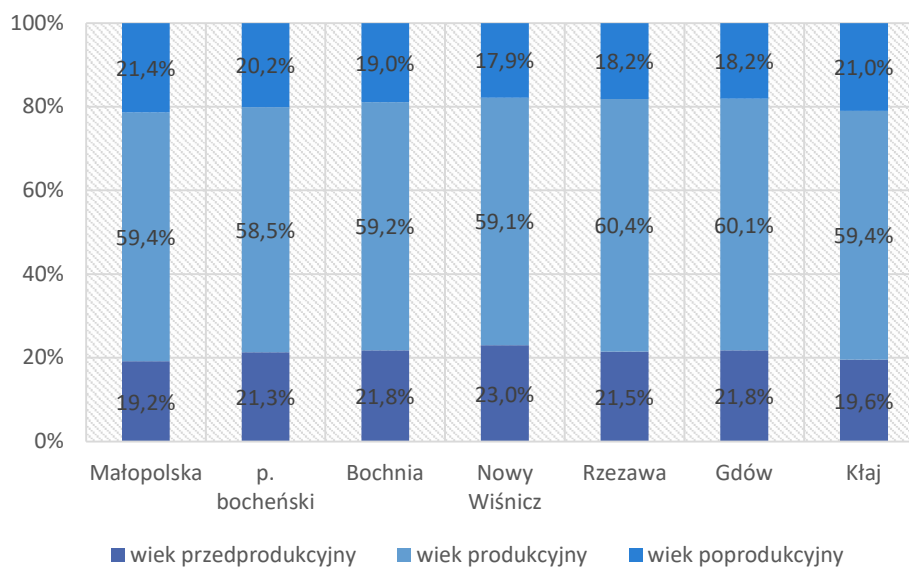
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 3. Struktura demograficzna gminy Bochnia w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

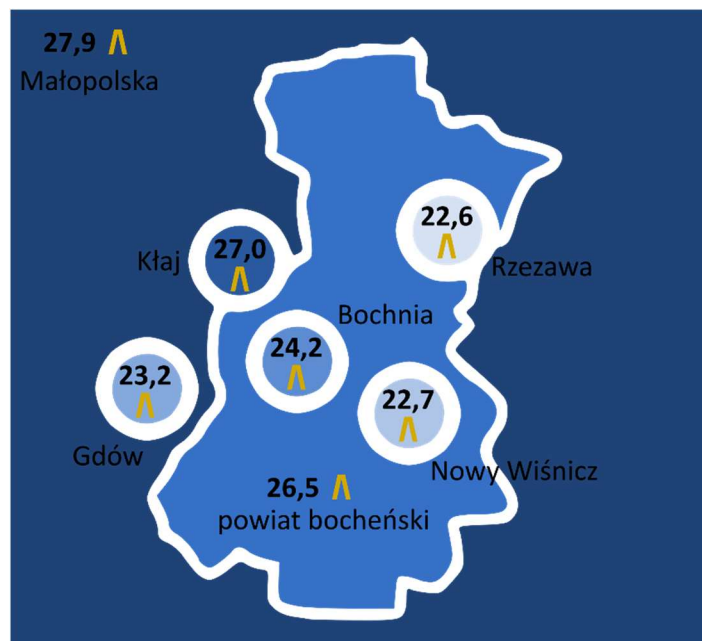
Wykres 4. Struktura demograficzna jednostek porównywanych w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Rysunek 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w jednostkach porównywalnych w 2023 r.

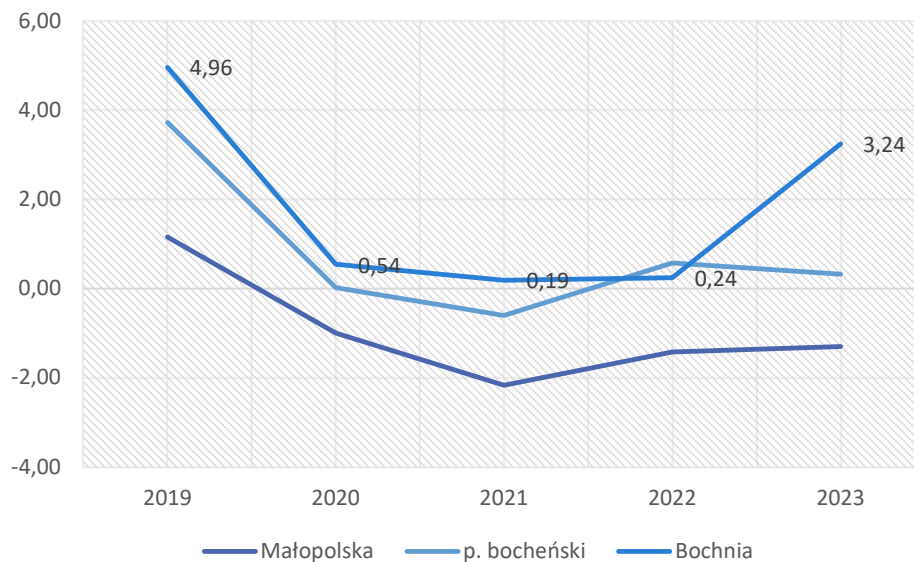

Jednostka: %

▲ - zmiana wartości w stosunku do roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

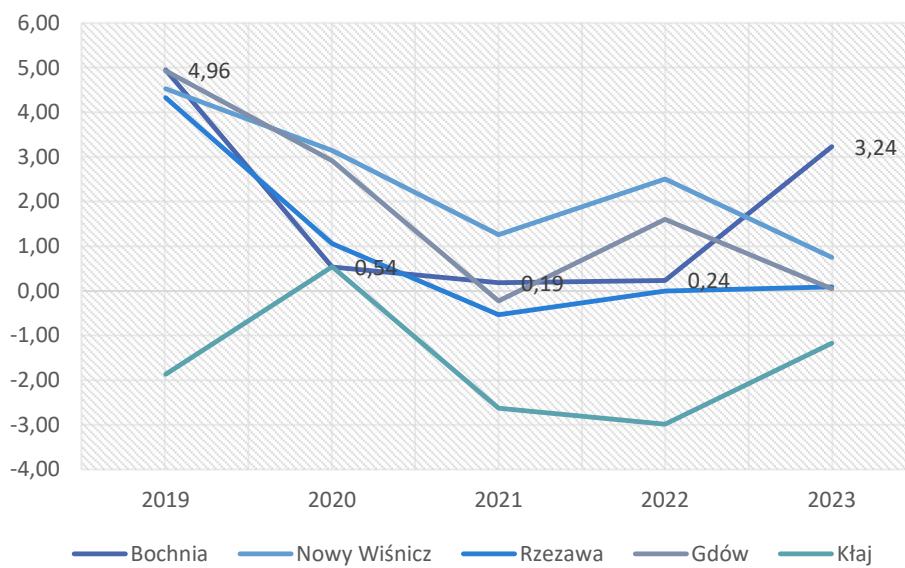
Wykres 5. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

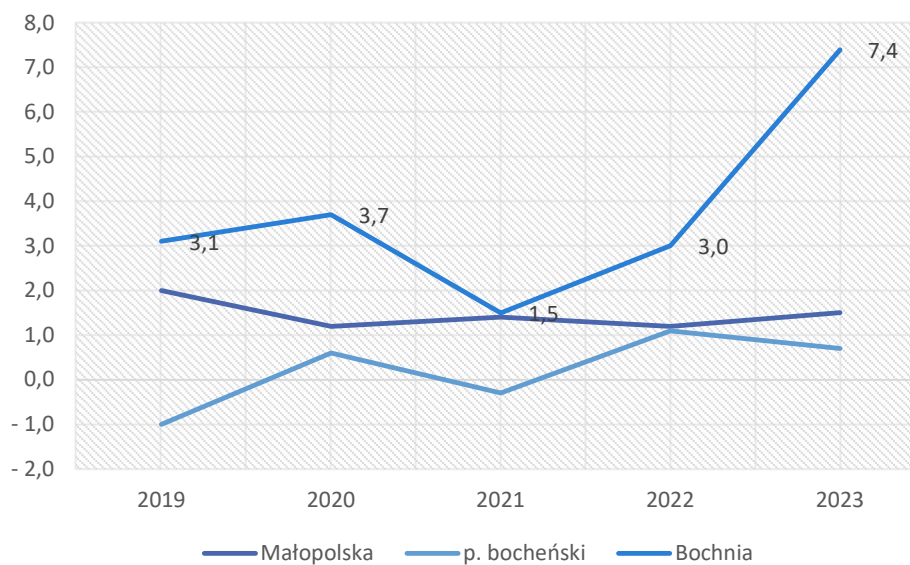
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 6. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób w jednostkach porównywanych okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

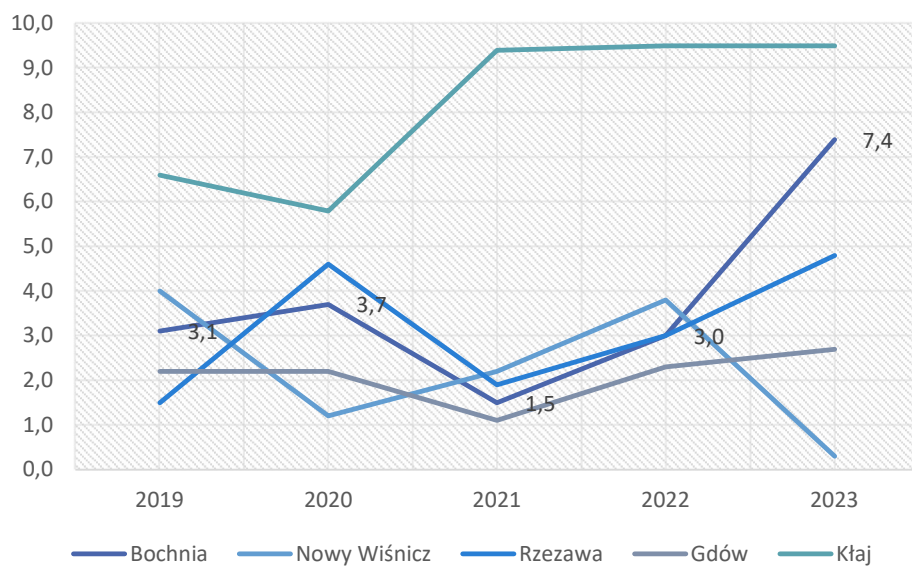
Wykres 7. Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1000 osób w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

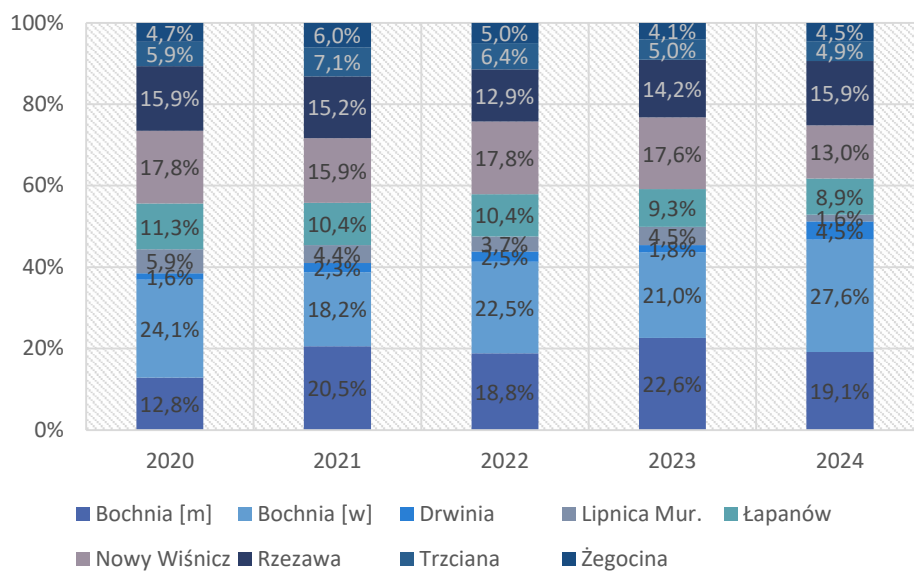
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 8. Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1000 osób w jednostkach porównywalnych okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 9. Budynki mieszkalne oddane do użytkowania w gminach powiatu bocheńskiego w okresie 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Konsekwencje i wyzwania:

- Sytuacja demograficzna gminy jest względnie korzystna – liczba mieszkańców zwiększa się, jednak nie jest to wzrost gwałtowny, jaki zwykle ma swoje negatywne przełożenie zarówno na rozwój przestrzenny jednostek dotkniętych tym zjawiskiem, jak i na więzi społeczne;
- Największe problemy, związane ze zmianami demograficznymi w gminie Bochnia, mogą wiązać się z nierównomiernym rozmieszczeniem przestrzennym tego zjawiska, co w dużej mierze warunkuje atrakcyjność osadniczą poszczególnych części gminy, a na tę z kolei wpływa dostępność transportowa czy bliskość Bochni. W skrajnych przypadkach prowadzi to do wykształcenia się „gminy dwóch prędkości” i powoduje konieczność wdrożenia kilku zupełnie odmiennych scenariuszy rozwojowych;
- Zmiany demograficzne w gminie Bochnia w dużej mierze „napędzają” przesiedlenia z miasta Bochni. Można przypuszczać, że takie czynniki jak niższe ceny działek budowlanych oraz większa ich dostępność w porównaniu z gminami bezpośrednio graniczącymi z Krakowem (Wieliczka, Niepołomice) spowodują intensyfikację tego procesu, co będzie wymagać odpowiednich działań (w zakresie planowania przestrzennego, polityki inwestycyjnej czy dotyczącej usług publicznych) ze strony samorządu;
- Jednocześnie, pomimo korzystnej sytuacji demograficznej, coraz bardziej widoczne staje się zjawisko starzenia się społeczeństwa. Proces ten będzie wymuszać reorientację działań samorządu gminnego na rzecz osób starszych, czy chorych, zwłaszcza w zakresie zapewniania dostępności odpowiednio dopasowanych usług publicznych (zdrowotnych, opiekuńczych, aktywizacyjnych itp.);

c) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy sytuacji gospodarczej i na rynku pracy:

Gmina Bochnia nie posiada jednoznacznej specjalizacji w dziedzinie działalności produkcyjnej bądź usługowej. Znaczenie, jakie przez wieki posiadało wydobywanie soli, obecnie ma jedynie wymiar historyczny, w dużej mierze wykorzystywany przez miasto, na terenie którego działa Kopalnia Soli Bochnia (udostępniona do zwiedzania), i które w oparciu o ten fakt buduje swoją markę turystyczną. Jeszcze kilkadziesiąt lat temu główne źródło utrzymania mieszkańców terenów, należących obecnie do gminy Bochnia, stanowiła uprawa roli, gospodarka leśna, w późniejszym okresie praca w zakładach przemysłowych i punktach usługowych Bochni. Na obszarze jednostki nie ma większych stref koncentracji przemysłu i usług – enklawy, w których działa po kilka takich podmiotów, wyróżniające się swoim obszarem, można wskazać na terenie Gierczyc (przy DW967), Siedlca (przy DK94) oraz Damienic i Proszówek (w pobliżu A4). Ponadto zagospodarowywana jest Strefa Aktywności Gospodarczej w Gorzkowie. Pozostałe przedsiębiorstwa zlokalizowane są zwykle w otoczeniu zabudowy mieszkaniowej i terenów niezagospodarowanych.

Według GUS, na koniec 2023 r. na terenie gminy Bochnia zarejestrowanych było 2 037 podmiotów gospodarczych, o 23% więcej niż przed pięcioma laty. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców ich liczba wyniosła 978, co na tle porównawczym było jednym z niższych rezultatów, kontrastujących nie tylko z danymi dla powiatu (1 073) i regionu (1 403), ale też z porównywanymi gminami Gdów (1 167) i Kłaj (1 226). Gmina Bochnia stanowi przede wszystkim przestrzeń drobnej przedsiębiorczości, zdecydowaną większość, bo blisko 97,5% stanowiły podmioty zatrudniające do 9 osób – przypuszczalnie niewielkie firmy rodzinne i jednoosobowe działalności gospodarcze.

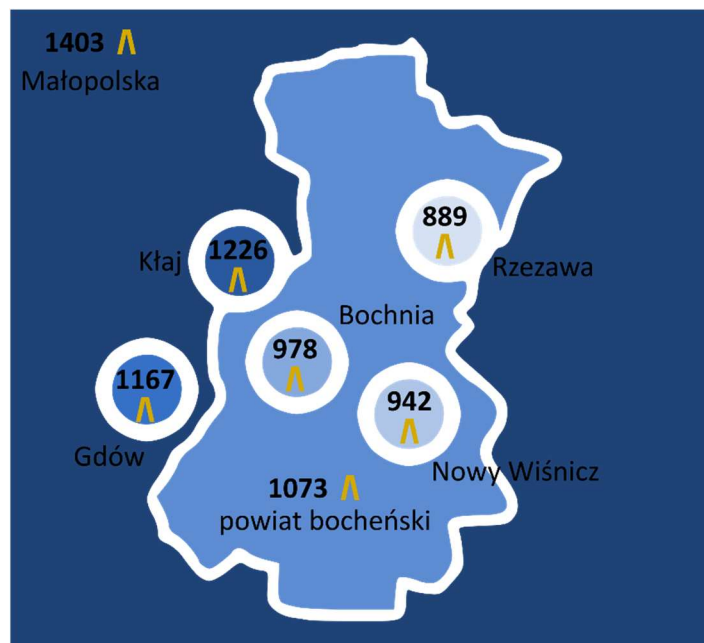
W strukturze gospodarczej w 2023 r. dominowały podmioty z sekcji F (budownictwo) i G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa samochodów), stanowiąc łącznie blisko 47% ogółu. W ujęciu bezwzględny, pomiędzy rokiem 2019 a 2023 największy przyrost liczby podmiotów dotyczył wspomnianej sekcji F (+114 podmiotów). Podmioty z sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa

i techniczna) stanowiły 7,5% ogółu i w ostatnich latach również odnotowano ich wzrost, co może wskazywać na proces przesiedlania się przedsiębiorczych mieszkańców Bochni czy Krakowa na obszar gminy.

Mapa glebowo-rolnicza wskazuje na przewagę gleb zaliczanych do kompleksu „pszennego dobrego”. Mimo to, z uwagi na nieopłacalność upraw drobnoobszarowych w skali całej gminy zmienia się charakter produkcji rolniczej, z zanikiem tej prowadzonej na własne potrzeby, równoległe z podejmowaniem pracy zawodowej. Porównanie danych Powszechnych Spisów Rolnych z lat 2010 i 2020 wskazuje na spadek liczby gospodarstw rolnych (z 3 544 do 1 269), dominację tych o powierzchni 1-5 ha (83,4% w 2020 r., choć faktyczny obraz gospodarowania zaburza powszechnie stosowany mechanizm dzierżawy) oraz wiodącą rolę zbóż (blisko 86% ogółu) w strukturze zasiewów. Spośród gospodarstw rolnych na terenie jednostki 42,5% przynajmniej część swojej produkcji przeznacza na sprzedaż, co jest rezultatem zbliżonym do całego regionu (44,9%).

W okresie 2019-2023 liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Bochnia sukcesywnie spadała, rok 2024 przyniósł nieznaczny jej wzrost (z 152 do 155). Podobne zjawisko odnotowano w każdej z porównywanych gmin, co świadczy o jego ponadlokalnej skali, powiązanej z ogólną sytuacją gospodarczą w kraju i regionie. W strukturze bezrobocia rejestrowanego w analizowanej jednostce zwraca uwagę wysoki odsetek bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat (w 2024 r. wartość parametru wynosiła 30,3%, najwięcej w analizowanym pięcioleciu), a także rosnący poziom bezrobocia wśród najmłodszej grupy wiekowej (17,4% w 2024 r., także najwięcej od 2020 r.). Porównanie sytuacji na rynku pracy pomiędzy poszczególnymi jednostkami umożliwia publikowany przez GUS wskaźnik obrazujący odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Na koniec 2023 r. jego wartość w gminie Bochnia wynosiła 1,2%, co na tle porównawczym było jednym z niższych rezultatów, kontrastujących zwłaszcza z danymi dla całego regionu (3,0%).

Rysunek 6. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2023 r.

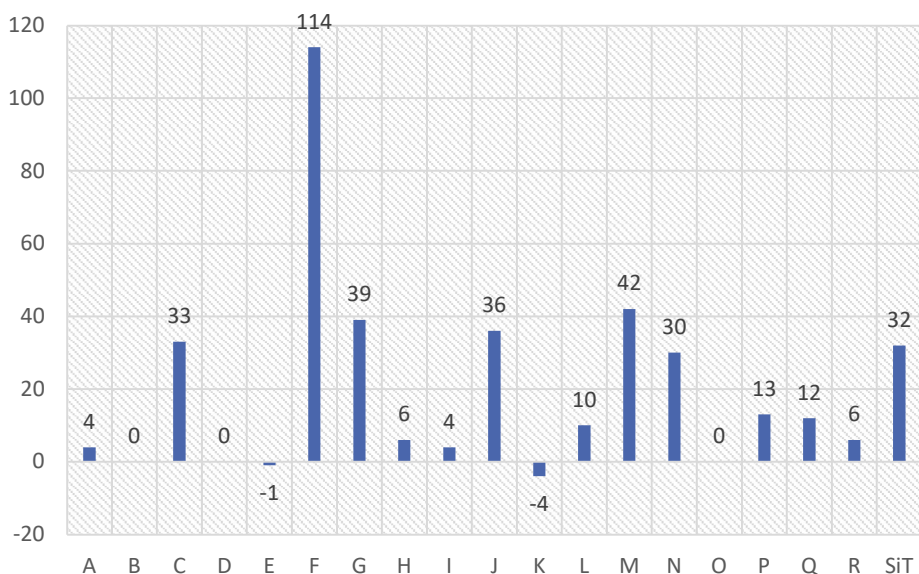
Jednostka: podmioty gosp.

▲ ● ▼ - zmiana wartości w stosunku do roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

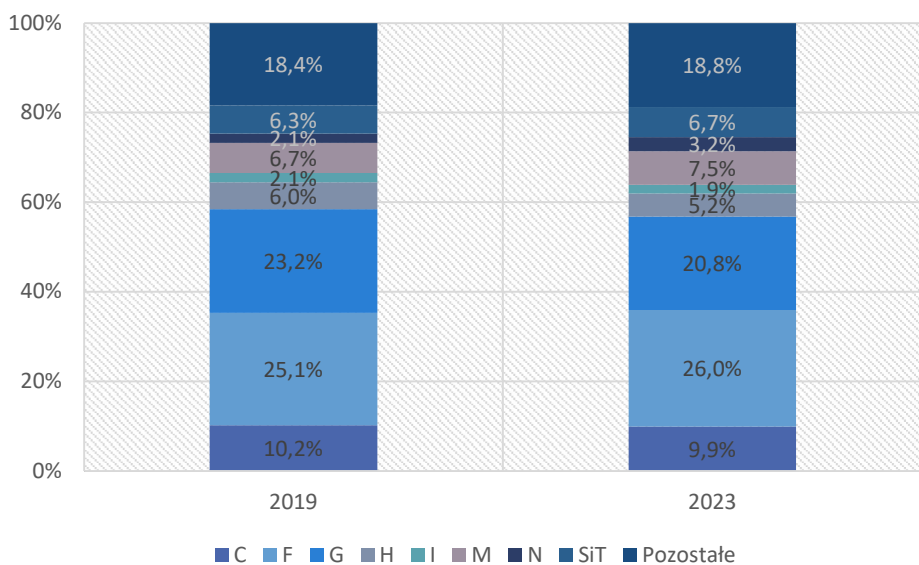
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 10. Zmiana liczby podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Bochnia w danej sekcji PKD pomiędzy 2019 a 2023 rokiem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 11. Struktura gospodarcza gminy Bochnia w latach 2019 i 2023

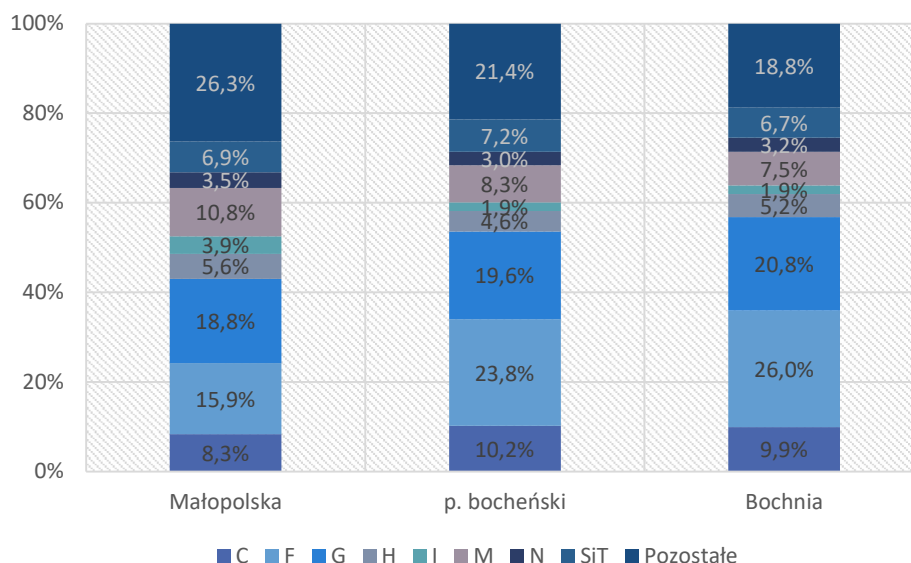

C – przetwórstwo przemysłowe, F – Budownictwo, G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa samochodów, H – transport i gospodarka magazynowa, I – zakwaterowanie i gastronomia, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – administrowanie i działalność wspierająca, SiT – pozostała działalność usługowa, produkcja własna gospodarstw domowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

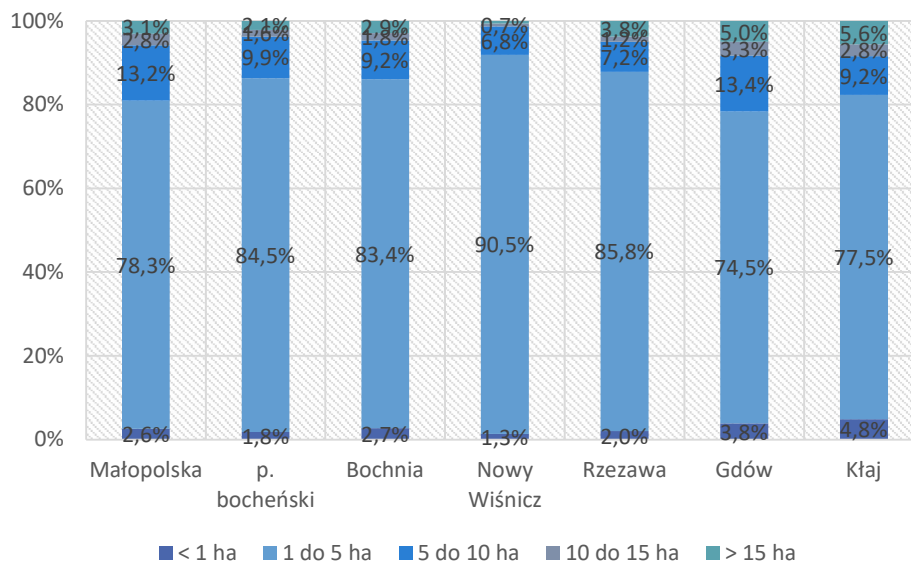
Wykres 12. Struktura gospodarcza jednostek porównywanych w roku 2023

C – przetwórstwo przemysłowe, F – Budownictwo, G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa samochodów, H – transport i gospodarka magazynowa, I – zakwaterowanie i gastronomia, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – administrowanie i działalność wspierająca, SiT – pozostała działalność usługowa, produkcja własna gospodarstw domowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

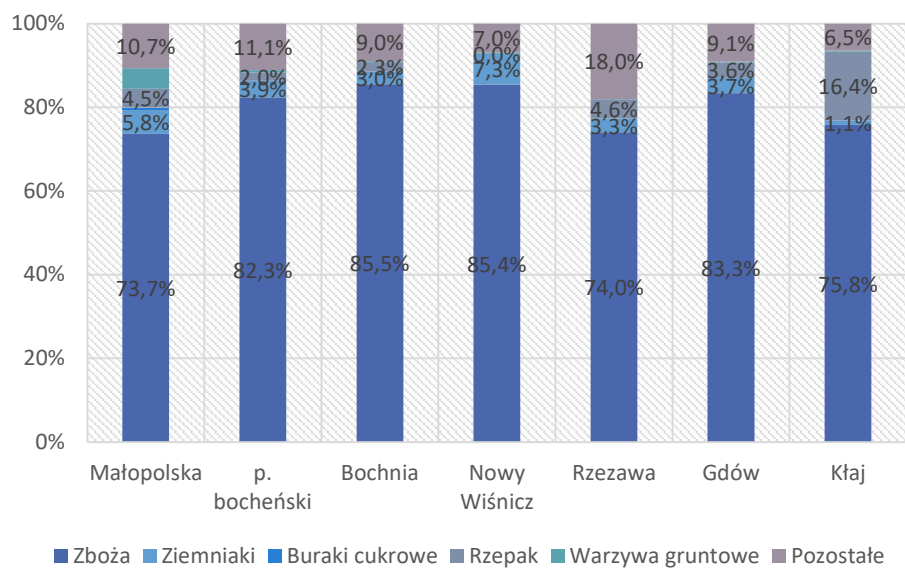
Wykres 13. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych pod względem ich powierzchni w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

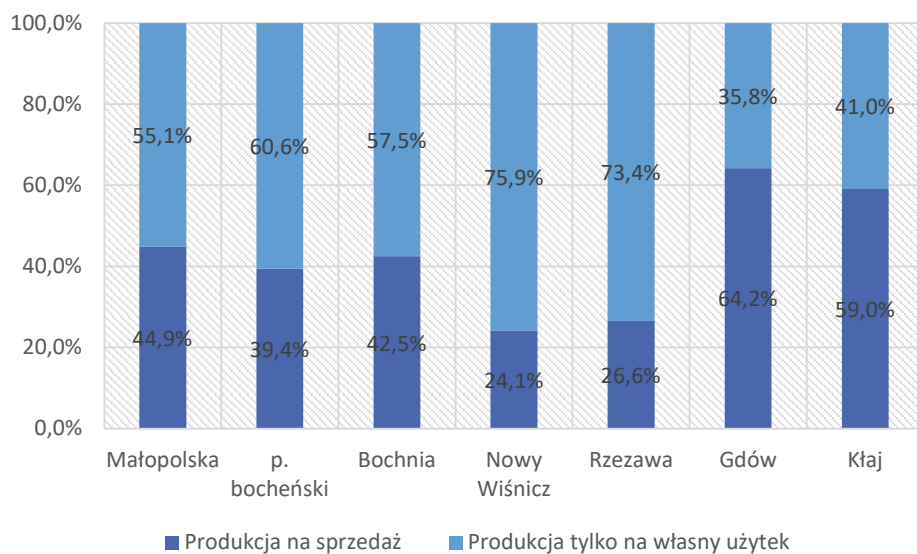
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 14. Struktura zasiewów w jednostkach porównywanych w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

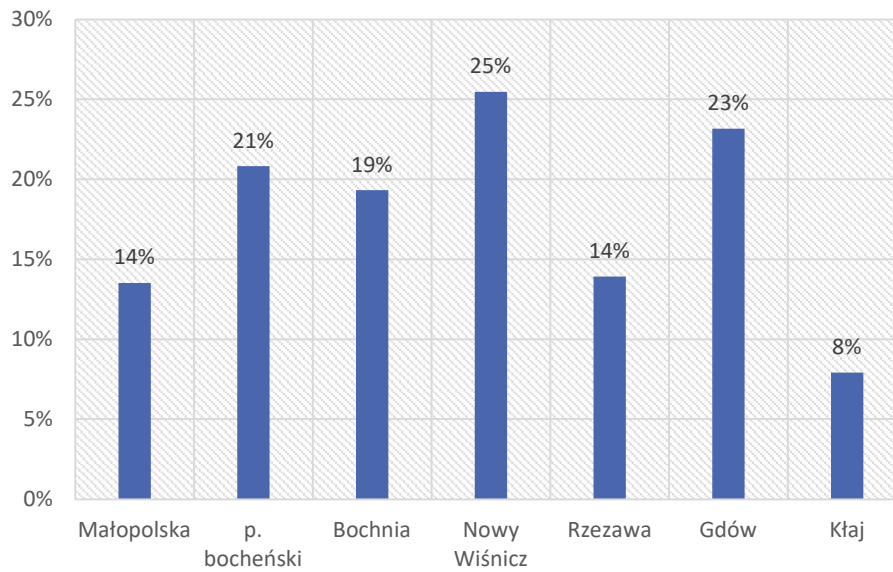
Wykres 15. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych ze względu na przeznaczenie własnej produkcji w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

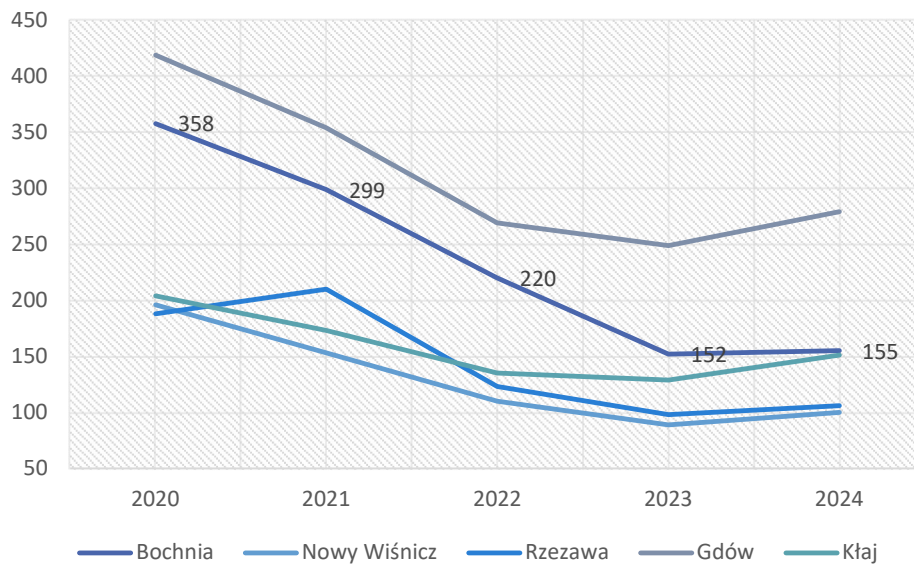
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 16. Odsetek pracujących w gospodarstwach rolnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w jednostkach porównywalnych w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

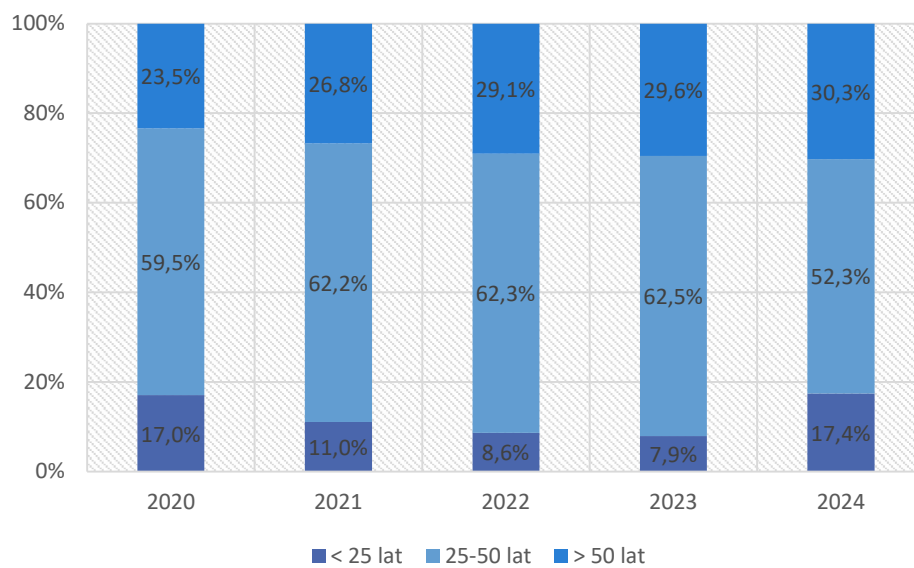
Wykres 17. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w porównywalnych jednostkach w okresie 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

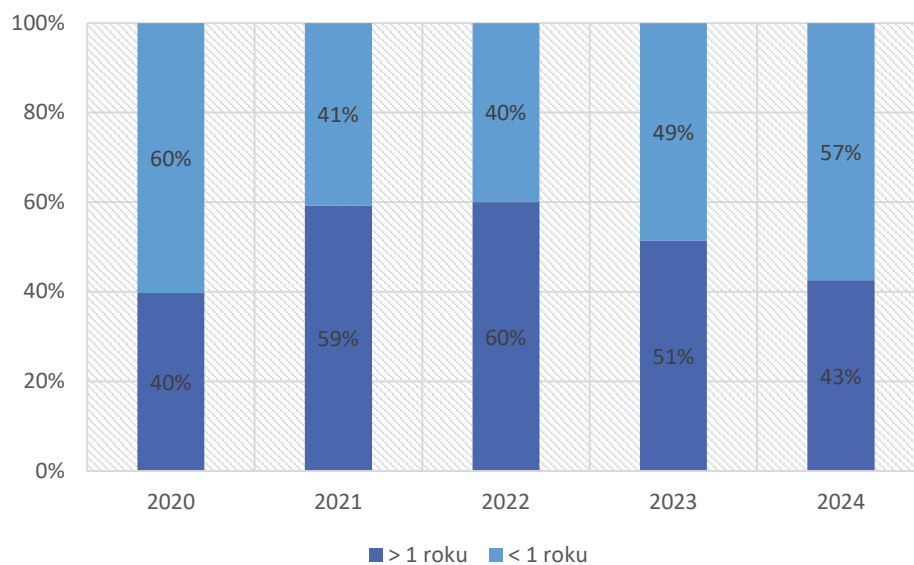
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 18. Struktura bezrobotnych w gminie Bochnia pod względem wieku w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

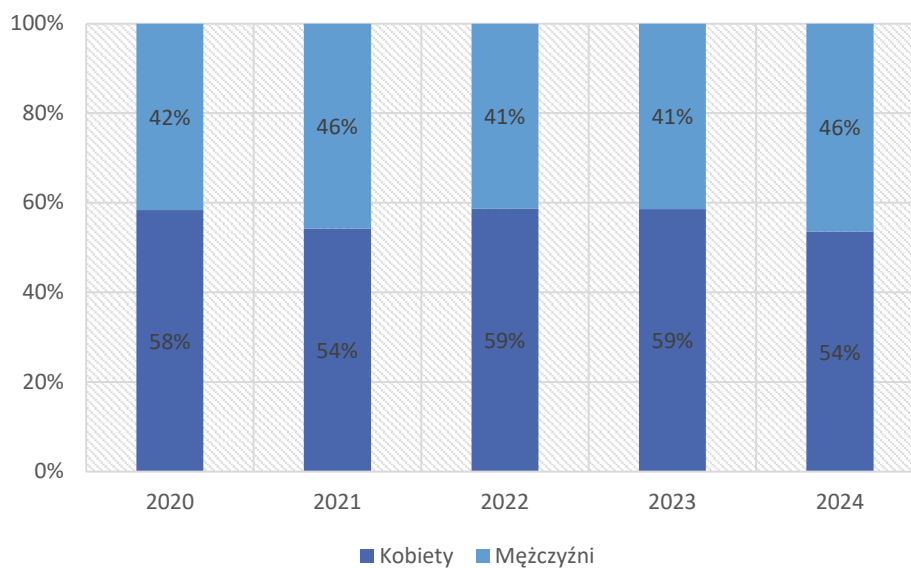
Wykres 19. Struktura bezrobotnych w gminie Bochnia pod względem czasu trwania bezrobocia w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

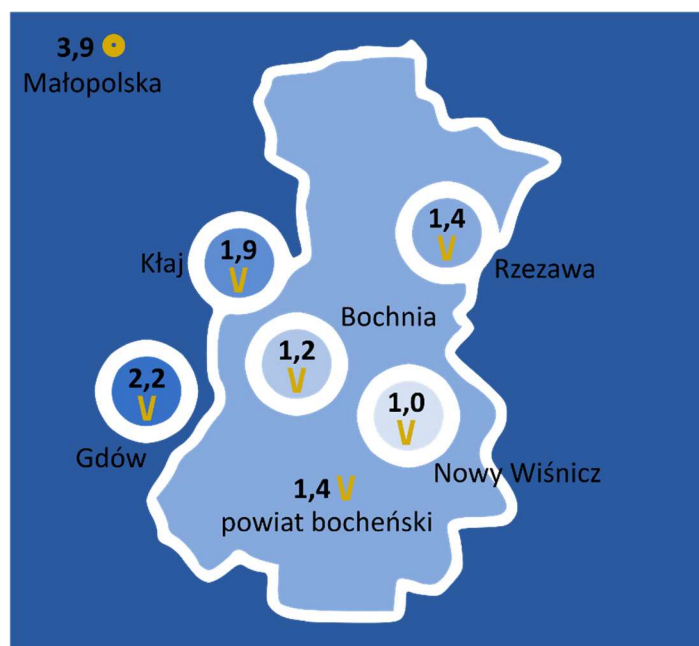
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 20. Struktura bezrobotnych w gminie Bochnia pod względem płci w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 7. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.

Jednostka: %

Δ • □ ◇ ○ - zmiana wartości w stosunku do roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Konsekwencje i wyzwania:

- Potencjał inwestycyjny gminy Bochnia wiąże się przede wszystkim z dogodną dostępnością transportową jej centralnej części i skłania ku budowaniu oferty dla podmiotów działających w branży transportowej czy logistycznej. W parze z potencjałem inwestycyjnym gminy idzie także drobna działalność małych oraz mikroprzedsiębiorstw. Winna ona także być przedmiotem działań planistycznych (strefy koncentracji działalności gospodarczej) i wspierających (rozwój dedykowanej infrastruktury, informacja, doradztwo, szkolenia itp.), realizowanych przez samorząd, w zakresie posiadanych kompetencji, we współpracy z wyspecjalizowanymi podmiotami;
- Miejscem pracy dla znaczącej części mieszkańców gminy jest Bochnia oraz nieodległa aglomeracja krakowska. Wydaje się zatem, że w przypadku jednostki zjawisko odpływu ludzi młodych w poszukiwaniu atrakcyjnej, dobrze płatnej pracy do wielkich miast oraz za granicę nie będzie mieć znaczących rozmiarów – co jest dobrą wiadomością przede wszystkim z punktu widzenia demografii;
- Gmina Bochnia, co typowe dla gmin podmiejskich, znajduje się na etapie zmiany struktury lokalnej gospodarki, z kształtowaniem się pozarolniczego rynku pracy i związanych z nim funkcji gospodarczych niezwiązanych z uprawą ziemi. Pomimo daleko idących zmian w strukturze lokalnego rolnictwa, strategia rozwoju jednostki winna uwzględniać tę gałąź gospodarki lokalnej. Kompleksowe podejście powinno obejmować podejmowanie adekwatnych działań inwestycyjnych (np. budowa dróg dojazdowych do pól), jak i pozainwestycyjnych (np. wspieranie i promocja działalności rolniczej, m.in. w zakresie produkcji i zbytu produktów rolnych, nawiązywanie i podtrzymywanie partnerstw);
- Wydarzenia ostatnich kilku lat trwale zmieniły charakter pracy w niektórych branżach i zawodach za sprawą mechanizmu pracy zdalnej. Otworzyło to nowe możliwości dla gmin wiejskich, pod warunkiem posiadania dobrze rozwiniętej, niezawodnej sieci Internetu. Tyczy się to także pracy na rzecz podmiotów posiadających swoją siedzibę poza granicami kraju. Wspieranie rozwoju takiej infrastruktury będzie mieć bezpośrednie przełożenie na atrakcyjność osadniczą, a w części także na potencjał inwestycyjny jednostki. Można je także uznać za dobrą metodę na ożywienie gospodarcze zwłaszcza tych części gminy, które charakteryzują się mniejszym potencjałem osadniczym oraz inwestycyjnym;

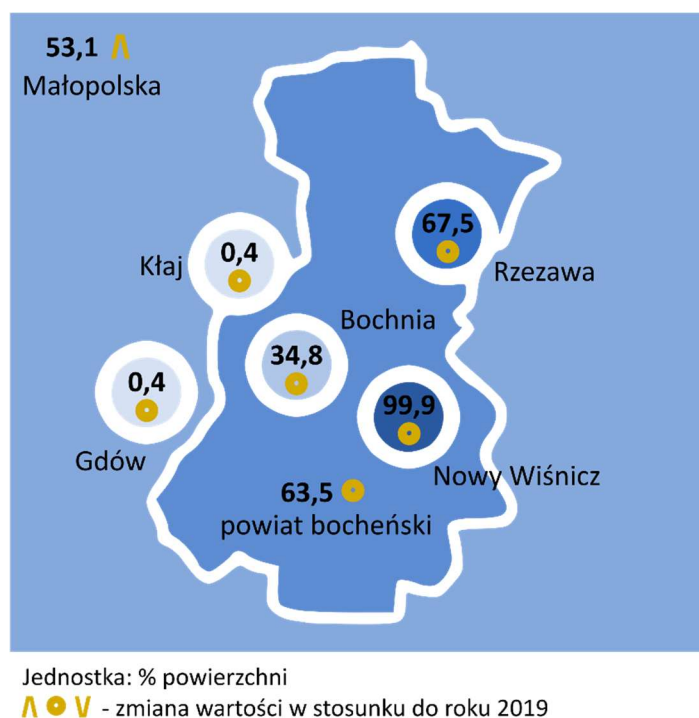
d) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy stanu i potencjału środowiska naturalnego, w tym również odnoszące się do rozwoju infrastruktury sieciowej:

Blisko 35% powierzchni zajmowanej przez gminę Bochnia objęte jest różnymi formami ochrony przyrody – stanowią je rezerwat „Długosz Królewski” oraz fragmenty obszarów chronionego krajobrazu (OChK): OChK Zachodniego Pogórza Wiśnickiego, OChK Wschodniego Pogórza Wiśnickiego oraz Bratucickiego OChK. W granicach jednostki znajduje się ponadto 20 pomników przyrody, część jej obszaru zajmują także (niewykazywane przez GUS w przytoczonej wcześniej statystyce) obszary Natura 2000: „Puszcza Niepołomska” oraz „Dolina rzeki Gróbki”. Ogólnie zasoby środowiskowe, znajdujące się na terenie jednostki, należy uznać za cenne chociażby z racji ich zróżnicowania, walorów krajobrazowych oraz potencjału turystyczno-rekreacyjnego.

Statystyczny mieszkaniec gminy Bochnia wyprodukował w 2023 r. 247 kg odpadów, znacząco mniej niż w przypadku regionu oraz powiatu bocheńskiego. Odsetek odpadów zebranych selektywnie w 2023 r. wynosił przy tym niespełna 37%, znacząco mniej niż w przypadku regionu (blisko 43%) czy gmin Nowy Wiśnicz i Kłaj, gdzie wartość zbliżyła się do 50%. Innym problemem środowiskowym, występującym na terenie gminy, choć niedającym się precyzyjnie określić co do skali (brak urządzeń pomiarowych nadzorowanych przez WIOŚ na jej obszarze), jest zjawisko „niskiej emisji” i zanieczyszczeń powietrza, na które narażone są zwłaszcza skupiska zabudowy położone w obniżeniach terenu.

Gminę Bochnia charakteryzują bardzo korzystne wartości wskaźników obrazujących zwodociągowanie, skanalizowanie i zgazyfikowanie. Według GUS na koniec 2023 r. dostęp do sieci wodociągowej posiadało 97,6% ogółu budynków mieszkalnych (najwyższy rezultat wśród jednostek porównywanych), do kanalizacji 81,6% ogółu budynków (także najwyższy wynik na tle porównawczym), a do gazociągu 89,3% mieszkańców (drugi najwyższy rezultat obok gminy Kłaj – 96,3%). Dane za rok 2024, jakimi dysponuje UG, potwierdzają brak większych problemów z dostępnością do sieci wodociągowej – najmniejszym odsetkiem budynków mieszkalnych z przyłączami charakteryzowały się Wola Nieszkowska (66%) oraz Nieprzeźnia (76%). Podobnie przedstawiała się sytuacja z dostępem do sieci kanalizacyjnej, przy czym w jej wypadku deficyty były o wiele bardziej widoczne – największy problem w tym zakresie występował w miejscowościach Grabina (0%), Dąbrowica (5%) oraz Nieprzeźnia (17%). Rozwój infrastruktury jest utrudniony m.in. ze względu na duże rozproszenie zabudowy oraz ograniczone w związku z tym możliwości współfinansowania zewnętrznego inwestycji.

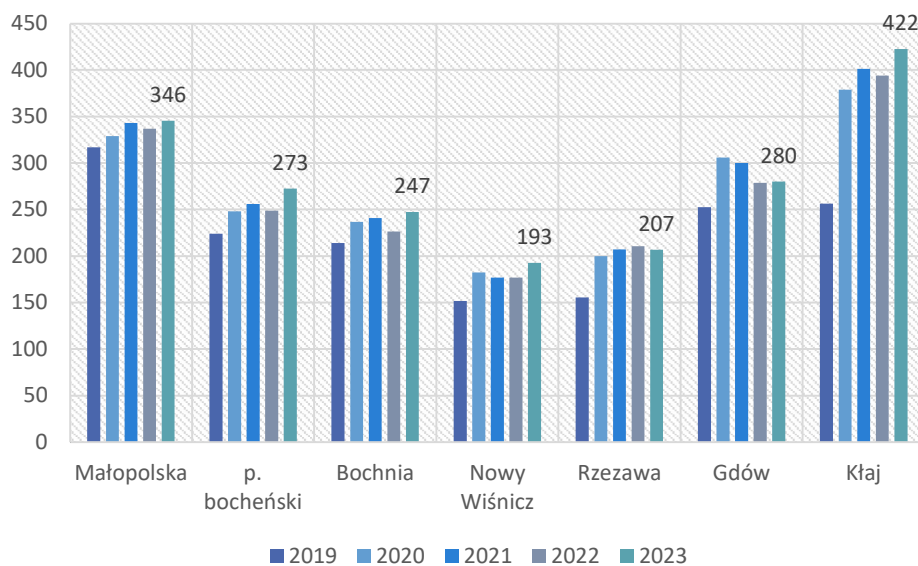
Rysunek 8. Odsetek powierzchni porównywanych jednostek zajętej przez obszary chronione w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

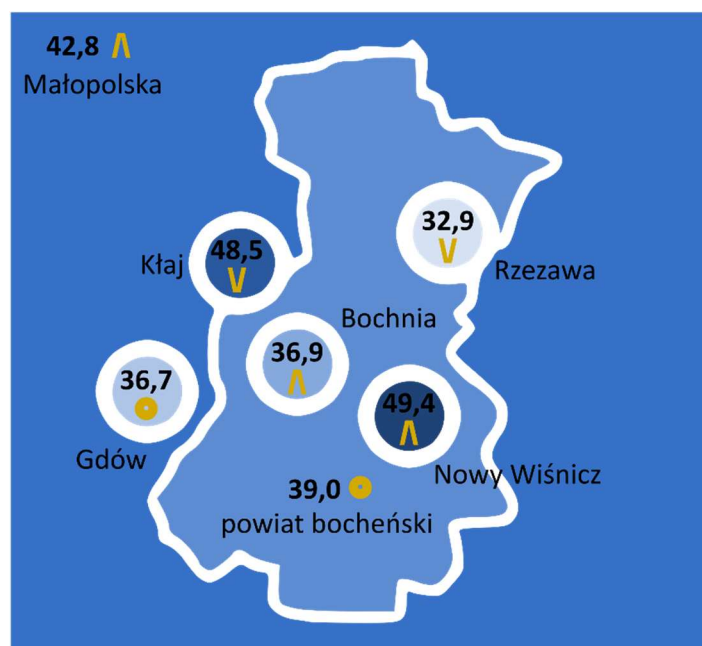
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 21. Masa odpadów [kg] zebranych w latach 2019-2023 w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 9. Odsetek odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów zebranych w 2023 r.

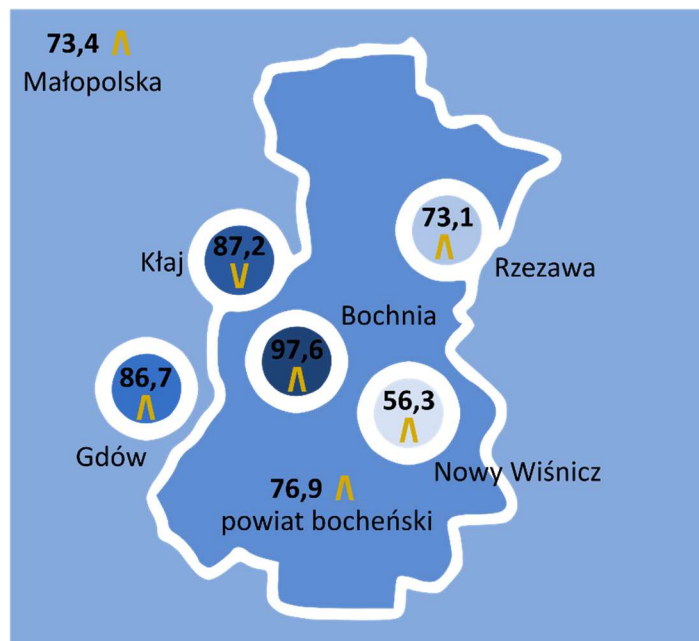

Jednostka: %

▲ ● ▼ - zmiana wartości w stosunku do roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 10. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do wodociągu w 2023 r.

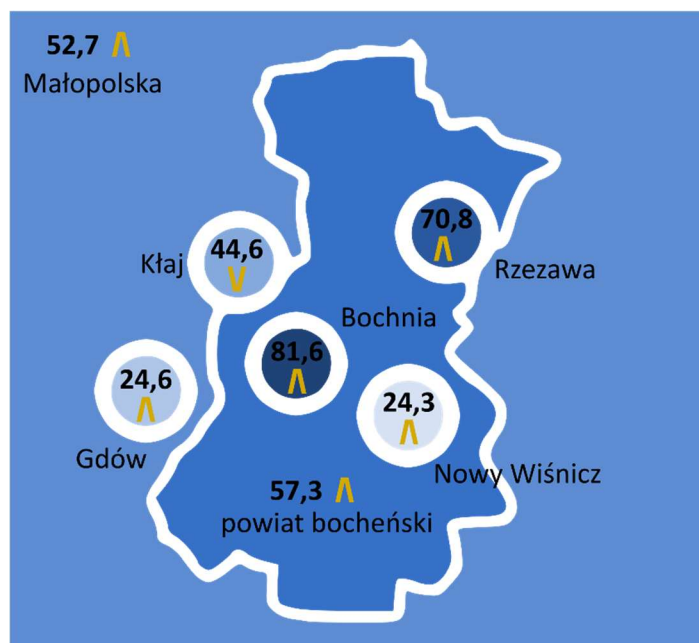

Jednostka: %

▲ ● ▼ - zmiana wartości w stosunku do roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 11. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach z dostępem do kanalizacji sieciowej w 2023 r.

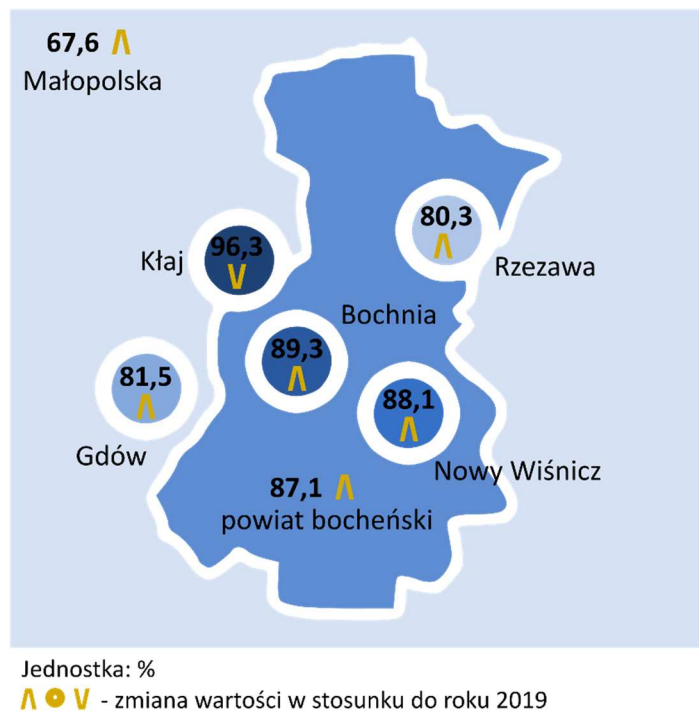
Jednostka: %

▲ ● ▼ - zmiana wartości w stosunku do roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

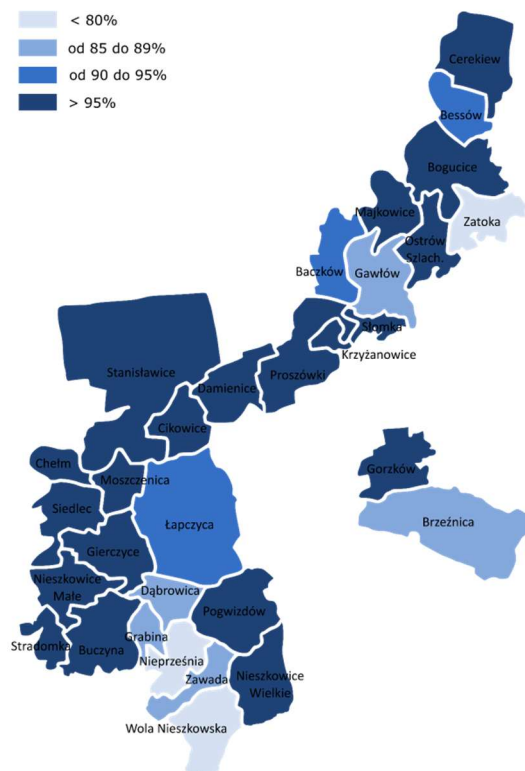
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Rysunek 12. Odsetek mieszkańców wybranych jednostek posiadających dostęp do gazu w 2023 r.

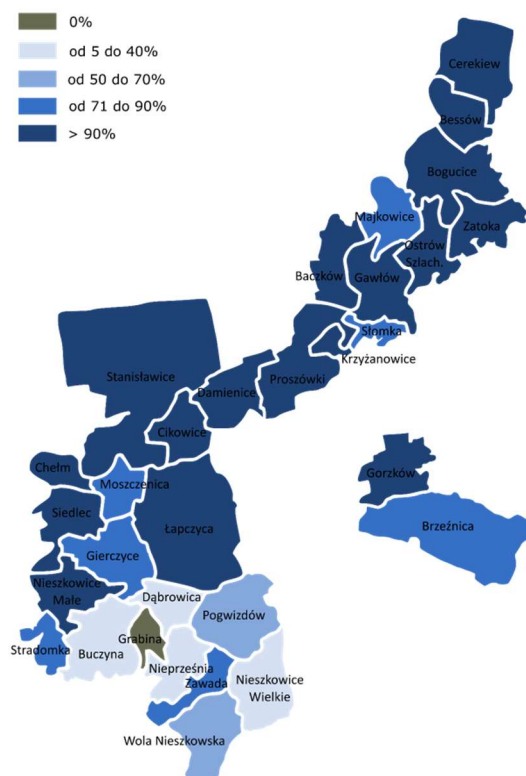
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 13. Odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Bochnia posiadających dostęp do wodociągu w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

Rysunek 14. Odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Bochnia posiadających dostęp do kanalizacji sieciowej w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

Konsekwencje i wyzwania:

- Walory przyrodnicze wyróżniają gminę Bochnia na skalę ponadlokalną – kształtują jej atrakcyjność osadniczą oraz stanowią podstawę do rozwijania rozmaitych form spędzania wolnego czasu w oparciu o Puszczę Niepołomicką i Pogórze Wiśnickie oraz osobliwości przyrodnicze na ich terenie, szczególnie we współpracy z samorządami, dysponującymi tym samym zasobem;
- Zarówno zasada zrównoważonego rozwoju, jak i zmiany społeczno-gospodarcze, jakie zajądą w gminie (np. związane z demografią) wymuszają będą utrzymanie dotychczasowych oraz zakładanie nowych przestrzeni spotkań, rekreacji i wypoczynku w otoczeniu przyrody, położonych w sąsiedztwie największych skupisk zabudowy. Funkcjonowanie takich miejsc, jak np. skwery czy zieleńce wraz z dedykowaną architekturą, będzie pozytywnie wpływać także na estetykę przestrzeni publicznych, co ma znaczenie zwłaszcza na terenach wiejskich, nierzadko dotkniętych w tym zakresie wieloletnimi zaniedbaniami;
- Dane – pomimo ich niedoskonałości, wynikającej m.in. z braku możliwości zinventaryzowania wszystkich kotłów na paliwa stałe – wskazują na systematycznie poprawiający się stan powietrza na terenie Małopolski. Konieczna jest kontynuacja działań, zarówno inwestycyjnych (np. wspieranie procesu likwidacji nieekologicznych kotłów), jak i „miękkich” (kampanie edukacyjne, doradztwo ekologiczne), przy czym do osiągnięcia trwałych i dostrzegalnych efektów niezbędne jest również zaangażowanie okolicznych gmin;
- Pomimo wysokiego poziomu zwodociągowania i skanalizowania gminy, ważnym działaniem samorządu w kolejnych latach będzie dostosowanie usług do rosnącego zapotrzebowania wraz z poprawą bezpieczeństwa dostaw oraz dbaniem o jakość dostarczanej wody czy zwiększaniem przepustowości i efektywności pracy oczyszczalni, nie wyłączając działań dotyczących wsparcia bieżącego funkcjonowania, jak zapobieganie wszelkim awariom. Wagę tych inwestycji podnosi ich

wpływ na lokalny potencjał osadniczy, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony walorów przyrodniczych. Należy jednocześnie uwzględnić fakt, że południowa część gminy Bochnia jest obszarem dość trudnym do prowadzenia inwestycji sieciowych i ich utrzymywania z uwagi na ukształtowanie terenu oraz rozproszenie zabudowy, co w skrajnych przypadkach podważa sens realizacji inwestycji;

- Coraz częstszym problemem są okresowe niedobory wody, powodowane wydłużającymi się okresami bezopadowymi. Należy przypuszczać, że wskutek zmian klimatycznych susze, zwłaszcza w okresie wiosennym i letnim, będą zdarzać się częściej. Obok rozbudowy i utrzymywania mechanizmów zabezpieczających dostęp do wody na potrzeby bytowe, istotne wydaje się jej zabezpieczenie dla rolnictwa (np. mała retencja i wykorzystywanie deszczówki) oraz prowadzenie działań edukacyjnych wśród mieszkańców, dotyczących rozsądnego gospodarowania wodą;
- Działania edukacyjne i profilaktyczne mogą mieć także duże znaczenie dla gospodarki odpadami, zwłaszcza jeśli rozszerzyć je o wymiar aktywizacji lokalnych społeczności (np. sprzątanie wsi). Szczególny nacisk na prowadzenie sprawnej gospodarki odpadami i utrzymanie czystości związany jest z natężeniem ruchu turystycznego w takich miejscach jak obrzeża lasów i okolice atrakcji turystycznych oraz krajoznawczych;

e) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy zasobów dziedzictwa kulturowego i tzw. oferty spędzania wolnego czasu:

Z racji położenia gminy, jej rozległości terytorialnej oraz uwarunkowań demograficznych, główne centrum życia kulturalnego stanowi miasto Bochnia oraz oferta tamtejszych instytucji kultury. Działalność podmiotów kultury prowadzonych przez samorząd gminy Bochnia ma przede wszystkim wymiar lokalny, integrujący społeczność jednej bądź kilku miejscowości. W wymiarze instytucjonalnym jest to Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Bochni z siedzibą w Łapczycy, prowadzące swoją działalność w oparciu o 8 bibliotek, 20 świetlic, galerię sztuki i bibliotekę multimedialną. Odbývają się w nich rozmaite zajęcia edukacyjne i artystyczne, rekreacyjne i ruchowe dla wszystkich grup wiekowych, wspierane są inicjatywy kulturalne oraz czytelnictwo. Wyróżnia się wśród nich działalność Kół Gospodyń Wiejskich, Orkiestry Baczków oraz Zespołu Pieśni i Tańca „Siedlecanie”. Wydarzenia kulturalne w gminie Bochnia to przede wszystkim imprezy kierowane do społeczności lokalnych, nierzadko o charakterze amatorskim bądź półamatorskim, jednakże bardzo istotne, zwłaszcza w zakresie kultywowania tradycji czy upowszechniania wiedzy historycznej związanej bezpośrednio z miejscem zamieszkania.

W Rejestrze Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego znajduje się łącznie 18 pojedynczych obiektów lub ich zespołów z terenu gminy Bochnia. Głównie są to obiekty sakralne – zabytkowe kościoły wraz z ich otoczeniem. Do najcenniejszych należą te w Brzeźnicy, Chełmie, Krzyżanowicach, Łapczycy i Pogwizdowie. Drugą dość liczną grupę stanowią cmentarze wojenne z I wojny światowej – rejestr zawiera 4 takie obiekty. Chociaż rozpoznawalność tych zabytków jest niewielka, mogą one stanowić podstawę do konstruowania oferty turystycznej – tym bardziej, że na obszarze jednostki znajduje się znaczna liczba obiektów o wyróżniających się walorach architektonicznych i/lub historycznych, a nieujętych w rejestrze. Wśród nich wskazać można kolejne cmentarze wojenne z I wojny światowej, miejsca martyrologii związane z II wojną światową, dwory szlacheckie czy kapliczki i krzyże przydrożne. Całość uzupełnia dość bogata przeszłość, związana m.in. ze zmaganiem na frontach I i II wojny światowej. W kontekście oferty spędzania wolnego czasu warta zaakcentowania jest obecność na terenie jednostki firm i placówek prywatnych, np. Galerii Rzeźby A. Migdała (Brzeźnica).

Gmina Bochnia nie posiada tradycji sportowych, wyróżniających ją na skalę ponadlokalną. Dominuje sport amatorski, realizowany w oparciu o infrastrukturę typową dla podobnych jednostek (m.in. boiska, hale sportowe, strefy rekreacji, obiekty przyszkolne). Na tym tle wyróżnia się Kompleks Sportowy w Proszówkach, dysponujący m.in. krytą pływalnią, sztucznym lodowiskiem, zespołem boisk i kortów tenisowych. Ofertę sportowo-rekreacyjną uzupełnia miasto Bochnia. Do podstawowych zasobów turystycznych gminy należy fragment Puszczy Niepołomickiej oraz atrakcyjnego widokowo i krajoznawczo pogranicza pogórzy – Wiśnickiego i Wielickiego.

Dużym deficytem infrastrukturalnym w skali całej gminy jest brak dróg dla rowerów (DDR) – ma to swoje negatywne konsekwencje zarówno dla oferty turystyczno-wypoczynkowej, jak i codziennego funkcjonowania (brak możliwości bezpiecznego dojazdu do szkół czy punktów przesiadkowych, jak np. przystanki kolejowe Stanisławice i Cikowice). Cennym zasobem jednostki pod tym względem jest Puszcza Niepołomicka, dysponująca rozległą siecią utwardzonych, szerokich dróg leśnych praktycznie pozbawionych ruchu kołowego – wspomniane przystanki często są wykorzystywane jako miejsca początku i końca wycieczek rowerowych dla osób dojeżdżających tu z Krakowa.

Konsekwencje i wyzwania:

- Istotną ofertę w zakresie animowania życia kulturalnego dla mieszkańców gminy stanowią przede wszystkim podmioty działające w mieście Bochnia. Mimo to instytucje prowadzone przez samorząd gminny pełnią ważną rolę, nierzadko stanowiąc placówki „pierwszego kontaktu” z kulturą. Deficyty w dostępie do kultury mogą ujawniać się głównie poprzez ewentualną niezadowalającą ich działalność. Stąd konieczność jej weryfikowania, monitorowania zapotrzebowania zgłaszanego przez potencjalnych odbiorców oraz dbałości o odpowiednie wyposażenie i stan infrastruktury, co dotyczy całej sieci budynków pod zarządem Gminnego Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu, w tym świetlic;
- Lokalną specyfiką gminy Bochnia, wartą wyeksponowania, jest obecność na jej terenie kilku artystów – pasjonatów, prowadzących we własnym zakresie działania kulturalno-animacyjne;
- Oddziaływanie zabytków nieruchomych gminy Bochnia na ruch turystyczny wydaje się być niewielkie, a same obiekty charakteryzują się niskim poziomem rozpoznawalności. Rozwiązaniem, pozwalającym gminie Bochnia silniej zaistnieć na turystycznej mapie regionu, wydaje się być przede wszystkim współpraca z miastem oraz akcentowanie swojej obecności w ramach sieci rozmaitych szlaków tematycznych – pieszych, samochodowych, rowerowych – w oparciu o posiadane zasoby przyrodnicze i kulturowe oraz zdarzenia historyczne (np. I i II wojna światowa), jakie miały miejsce na terenie jednostki. Działania takie wymagać będą podejmowania i podtrzymywania współpracy międzysamorządowej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej, nie wyłączając działań międzynarodowych;
- Infrastruktura sportowa na terenie jednostki w zdecydowanej większości jest typowa dla gmin o podobnym charakterze, z boiskami i halami sportowymi, służącymi głównie lokalnym społecznościom. W gronie tym wyróżnia się kompleks sportowy w Proszówkach, dający możliwości rozwojowe w kierunku zawodów sportowych o zasięgu ponadlokalnym. W taki sam sposób może zostać wykorzystana Puszcza Niepołomicka, jako miejsce zawodów biegowych czy rowerowych. Rozwój infrastruktury będzie budował nie tylko atrakcyjność osadniczą gminy, ale również turystyczną;
- Jednym z najbardziej widocznych deficytów w zakresie infrastruktury turystycznej w znacznej części gmin Małopolski jest słabo rozwinięta sieć dróg dla rowerów, co dotyczy także gmin Bochnia. Rozwój tej sieci transportu należy rozpatrywać nie tylko pod kątem umożliwienia wypoczynku, rekreacji czy alternatywnego dotarcia do miejsc najbardziej atrakcyjnych turystycznie, ale także jako sposób skomunikowania poszczególnych miejscowości jednostki z kluczowymi punktami (np. instytucje publiczne, szkoły, punkty przesiadkowe), czego jak dotąd w analizowanej jednostce brakuje – brak jest np. dróg dla rowerów łączących gminę z miastem Bochnia czy umożliwiających dojazd do przystanków kolejowych Cikowice i Stanisławice;

f) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy poziomu bezpieczeństwa publicznego i polityki społecznej:

Z racji swojego położenia, podstawowe zaplecze w zakresie bezpieczeństwa publicznego dla mieszkańców gminy stanowią instytucje i służby mieszczące się w mieście Bochnia, w tym m.in. Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza PSP, Komenda Powiatowa Policji czy zespoły ratownictwa medycznego. Na terenie gminy zadania te realizują ochotnicze straże pożarne – spośród funkcjonujących 18 jednostek 3 (OSP Bogucice, OSP Siedlec, OSP Stanisławice) zostały zaliczone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. W zakresie liczby zdarzeń, do których dysponowano jednostki przeciwpożarowe w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, gmina jawi się jako miejsce bezpieczne. Podobny obraz przedstawia przeliczenie liczby przestępstw na 1 tys. mieszkańców i porównanie tej wartości ze średnią dla powiatu oraz województwa.

Dane za okres 2020-2024 wskazują także na poprawiający się poziom bezpieczeństwa na drogach biegnących przez teren gminy Bochnia – spadała liczba wypadków oraz rannych, choć w tym drugim przypadku nie był to spadek jednostajny. Łącznie, w analizowanym pięcioleciu, na drogach gminy doszło do 82 wypadków, w których zginęło 11 osób, a 88 zostało rannych.

Obszarem zagrożonym powodzią na terenie gminy jest bezpośrednie sąsiedztwo koryta Raby – rzeka w największym stopniu zagraża zabudowaniom Damienic, Cikowic oraz Siedlca, pojedyncze obiekty zagrożone są na terenie Gawłowa, Proszówek, Stanisławic oraz Nieszkowic Małych. Teren gminy – w szczególności okolice wspomnianych Cikowic i Proszówek – mocno ucierpiały m.in. podczas powodzi z 2010 r. Nie można wykluczyć, że w ekstremalnych sytuacjach zasięg powodzi będzie jeszcze większy, na co może mieć wpływ np. przerwanie obwałowania Raby. W południowej, pogórzańskiej części gminy Bochnia występuje zagrożenie osuwiskowe. Państwowy Instytut Geologiczny diagnozuje na terenie jednostki aż 721 osuwisk i 80 terenów zagrożonych wystąpieniem ruchów masowych ziemi. W dość znacznym stopniu zagrożona jest zabudowa mieszkalna i gospodarcza oraz infrastruktura komunikacyjna (status taki posiada np. spora część zbocza, na którym położony jest fragment zabudowy wsi Stradomka).

Opiekę zdrowotną dla mieszkańców gminy zapewniają placówki prowadzone przez samorząd gminny – Samodzielny Publiczny Gminny ZOZ w Bochni, w strukturach którego działają GOZ w Łapczycy i jego filie w Bogucicach, Cikowicach, Pogwizdowie, Stradomce, Siedlcu oraz Proszówkach. Ofertę tę uzupełniają bocheńskie przychodnie publiczne oraz prywatne. Podstawową placówką realizującą zadania z zakresu polityki społecznej w gminie Bochnia jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bochni. Dodatkowo, część zadań, skierowanych do dzieci i młodzieży, realizuje Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza Wsparcia Dziennego w gminie Bochnia, działająca w punktach filialnych w Nieszkowicach Wielkich, Gawłowie, Proszówkach i Łapczycy, korzystając z infrastruktury tamtejszych szkół podstawowych.

Dane GOPS Bochnia wskazują na nieregularny trend w zakresie liczby osób i rodzin, korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni ostatniego pięciolecia. Począwszy od roku 2022 widoczny jest spadek wartości tych wskaźników i w ostatnim roku analizy (2024) w obu przypadkach była ona najniższa. Wśród osób wspieranych zwraca uwagę utrzymujący się duży odsetek osób w wieku poniżej 18 roku życia (ok. 30-35%), co prawdopodobnie ma związek ze świadczeniami realizowanymi za pośrednictwem szkół podstawowych (np. dożywianie). Zdecydowaną większość, sięgającą nawet 90% ogółu beneficjentów, stanowią osoby wspierane krótkotrwale. Wśród rodzin, do których kierowane jest wsparcie, w katalogu przyczyn jego udzielania dominują te związane z przyczynami zdrowotnymi

(„długotrwała lub ciężka choroba” oraz „niepełnosprawność” – łącznie 54,1% ogółu w 2024 r.), dość wysoki odsetek przypada także na „ubóstwo” (24,5%). Zwraca uwagę dość wyraźny wzrost odsetków dwóch pierwszych pomiędzy rokiem 2020 a 2024.

Porównanie pomiędzy poszczególnymi jednostkami samorządowymi w zakresie pomocy społecznej umożliwia publikowany przez GUS wskaźnik, obrazujący liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Jego wartość w gminie Bochnia w 2023 r. wyniosła 192 osoby, znacząco mniej niż w przypadku regionu (296 os.) i powiatu (244 os.), choć w zestawieniu z gminami tła porównawczego był to rezultat przeciętny.

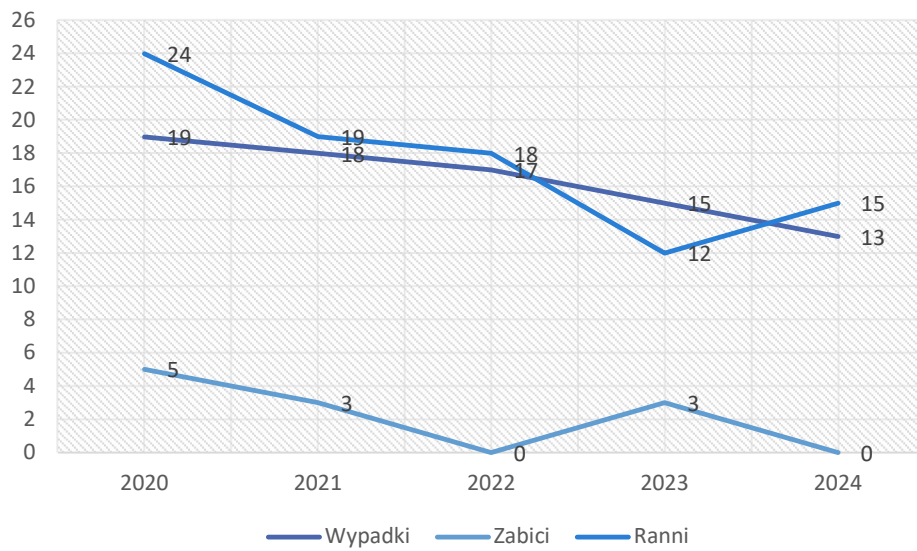
Rysunek 15. Rozmieszczenie instytucji bezpieczeństwa publicznego w gminie Bochnia w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

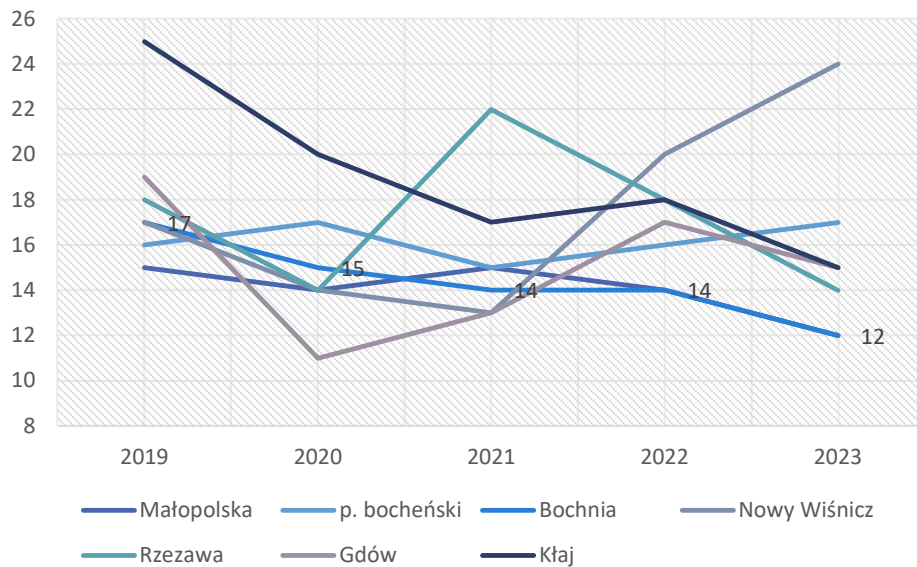
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 22. Statystyka wypadków drogowych, ofiar i osób poszkodowanych na terenie gminy Bochnia w okresie 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Bochnia

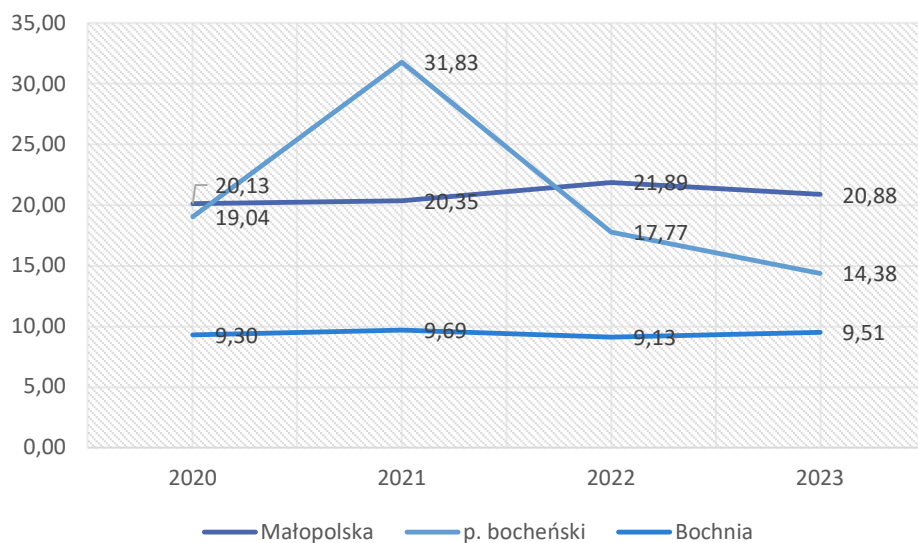
Wykres 23. Zdarzenia wymagające udziału jednostek przeciwpożarowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w wybranych jednostkach w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

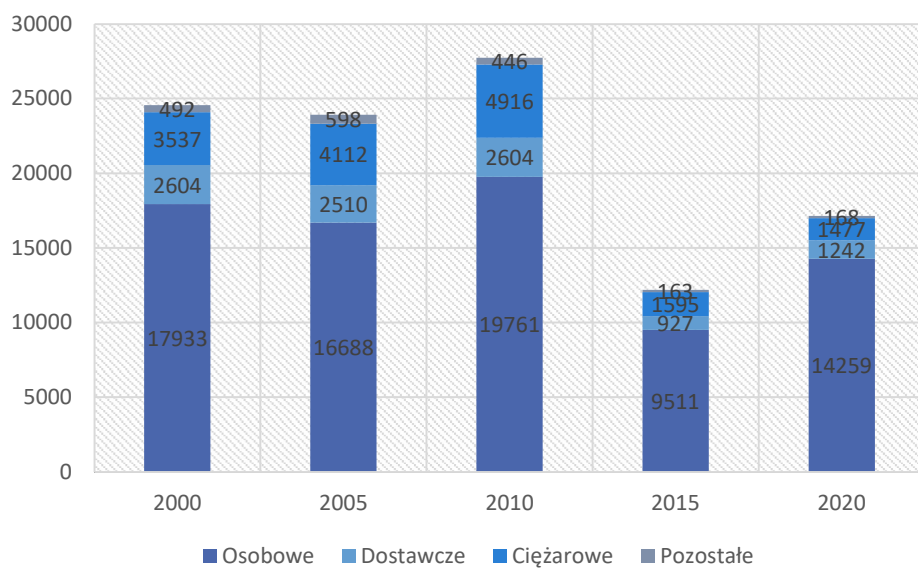
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 24. Przestępstwa ogółem w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w wybranych jednostkach w okresie 2020-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Bochnia

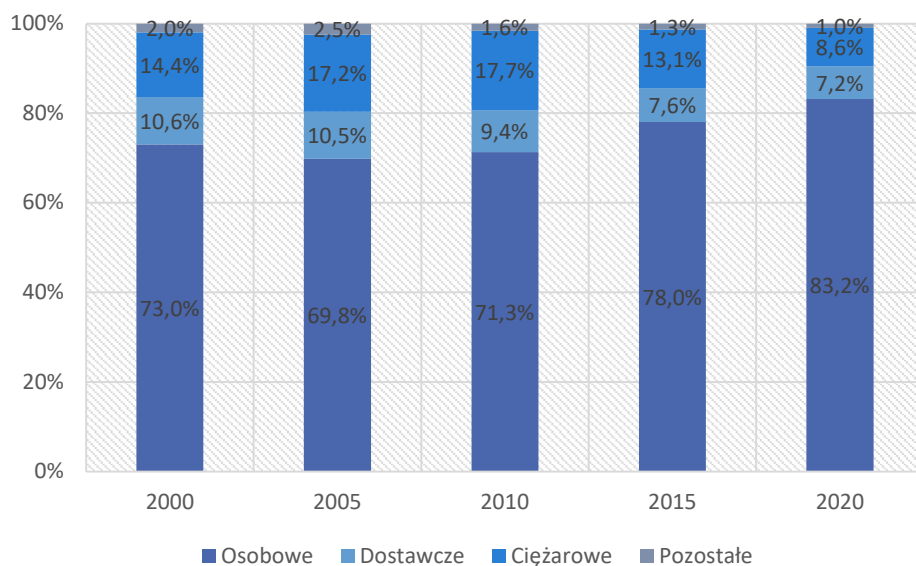
Wykres 25. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na odcinku DK94 Targowisko – Bochnia w okresie 2000-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA

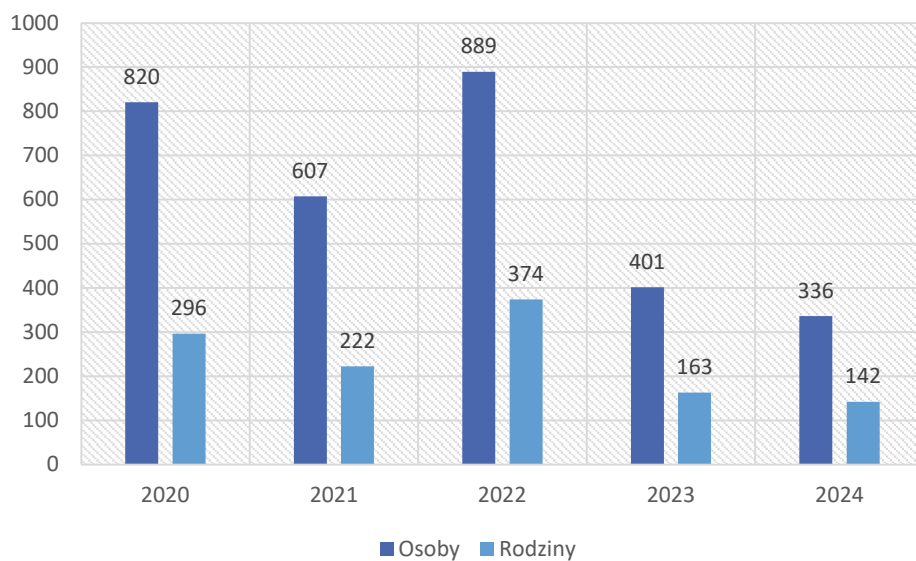
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 26. Struktura średniego dobowego ruchu pojazdów silnikowych na odcinku DK94 Targowisko – Bochnia w okresie 2000-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA

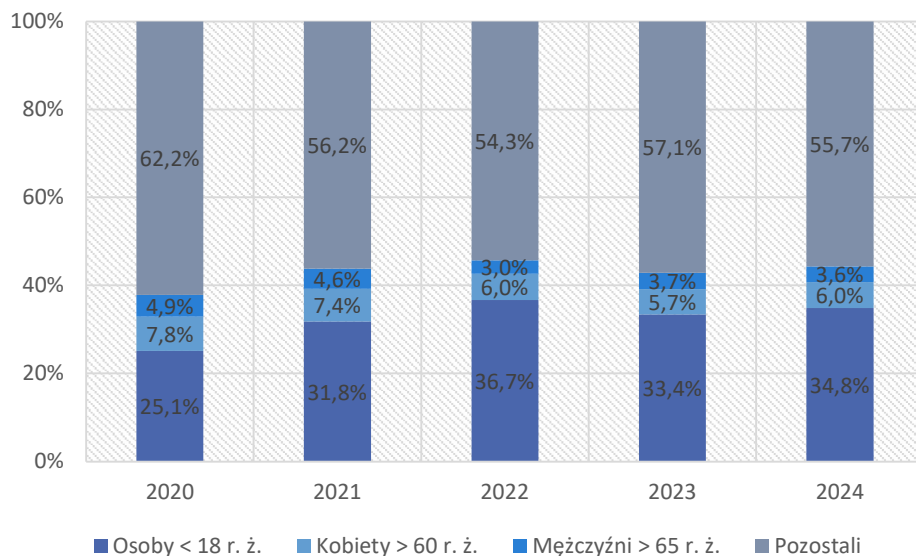
Wykres 27. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Bochnia w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Bochnia

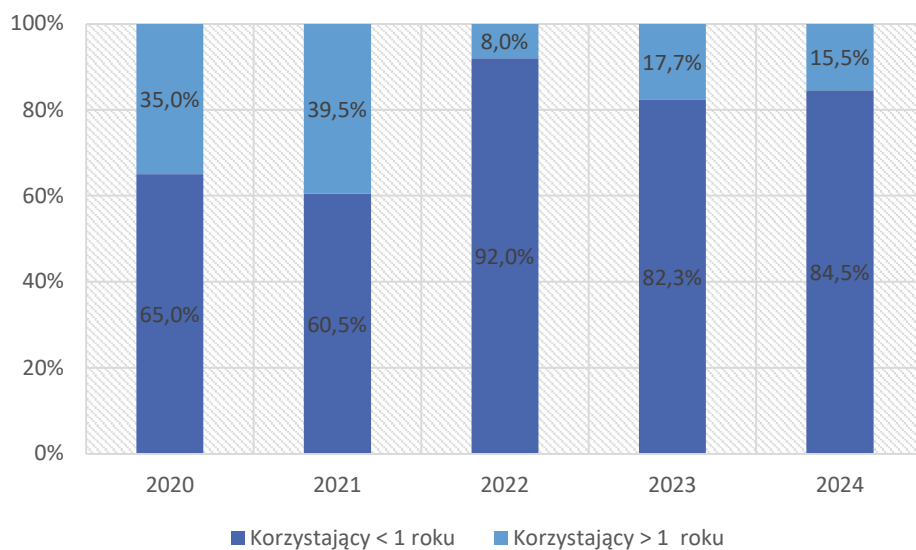
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 28. Struktura osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Bochnia w latach 2020-2024, z wyszczególnieniem grup wiekowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Bochnia

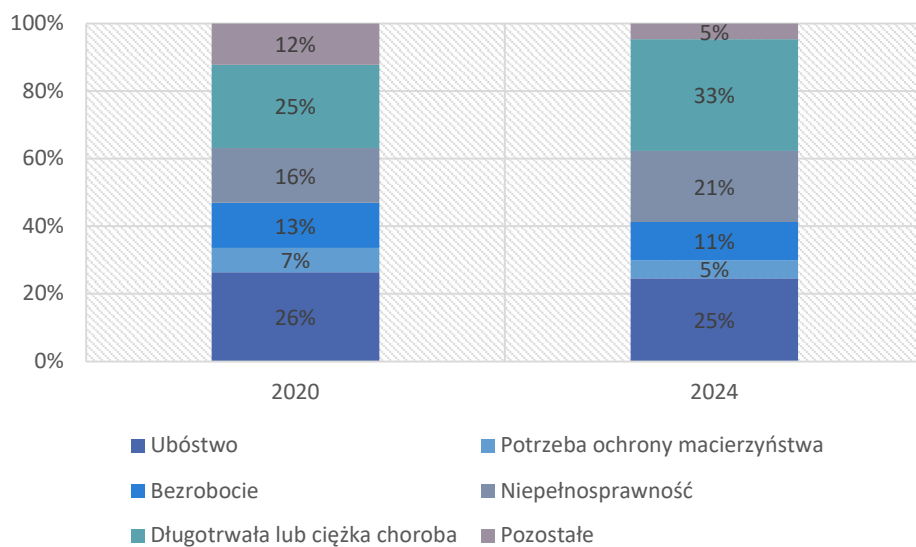
Wykres 29. Struktura osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Bochnia w podziale ze względu na czas udzielania pomocy w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Bochnia

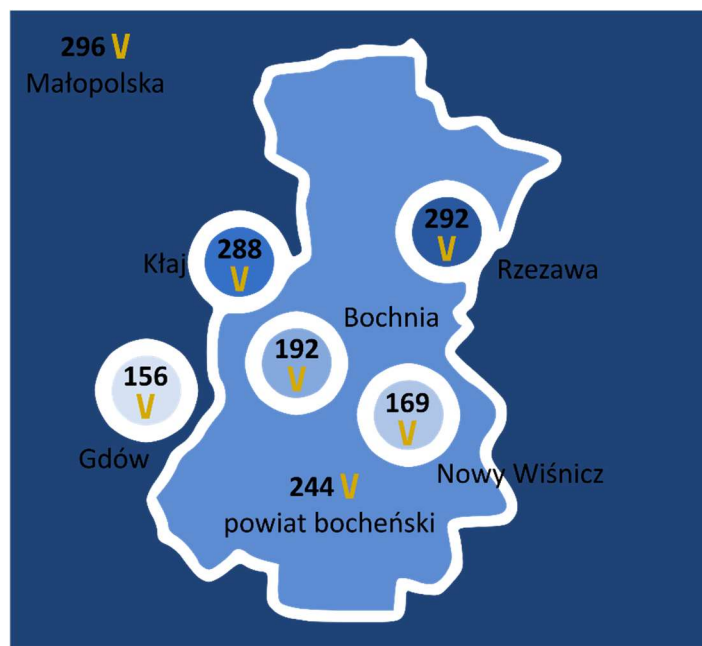
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 30. Struktura świadczeń pomocy społecznej dla rodzin w gminie Bochnia w latach 2020 i 2024, ze względu na powody ich udzielania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Bochnia

Rysunek 16. Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tysięcy mieszkańców wybranych jednostek w 2023 r.

Jednostka: osoby

▲ ● V - zmiana wartości w stosunku do roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Konsekwencje i wyzwania:

- Działania, zmierzające do utrzymania obecnego stanu oraz wspierania dalszego rozwoju i profesjonalizacji Ochotniczych Straży Pożarnych, na ile umożliwiają to kompetencje i możliwości budżetowe samorządu gminnego, są jednymi z kluczowych z uwagi na fakt, że w sytuacji wystąpienia zagrożenia wspomniane OSP są jednostkami najszybciej reagującymi – nawet przy uwzględnieniu faktu, że jednostka zawodowa mieści się w nieodległej Bochni. Nie do przecenienia jest także ich rola kulturowa oraz wkład w aktywizację i zacieśnianie integracji na szczeblu lokalnym;
- W zakresie bezpieczeństwa ludzi i mienia szczególne źródłem szczególnego zagrożenia dla części gminy Bochnia jest rzeka Raba i jej wystąpienia z brzegów. Do tego dochodzą zagrożenia naturalne w dużej mierze warunkowane pogodą (głównie zalania i podtopienia, uaktywnienie się osuwisk, huraganowe wiatry). Niektórym z nich można zapobiec – tym bardziej, że wiele rozwiązań (jak chociażby utrzymywanie drożności rowów i przepustów czy utrzymywanie magazynów ze sprzętem przeciwpowodziowym) jest relatywnie niskonakładowych;
- Jednocześnie, w kontekście zabezpieczenia przeciwpowodziowego, kluczowego znaczenia nabierają inwestycje realizowane poza kompetencjami miejscowego samorządu, a niejednokrotnie poza obszarem samej gminy (np. realizacja zabezpieczeń przeciwpowodziowych w dorzeczu Raby). Mogą one być jednak wspierane, np. poprzez lobbowanie czy nawiązywanie partnerstw międzysamorządowych;
- Pomimo uruchomienia autostrady A4 i przejęcia przez nią większości ruchu tranzytowego, w dalszym ciągu natężenie ruchu na DK94 jest znaczące, z czym mierzą się przede wszystkim mieszkańcy Łapczycy. Jednym z wyzwań, stojących przed samorządem, jest podniesienie bezpieczeństwa użytkowników, głównie pieszych, tej i innych dróg na terenie gminy, bez względu na ich własność (drogi krajowe, regionalne, powiatowe). Chociaż inwestycje w tym zakresie (np. budowa chodników czy przejść dla pieszych) leżą poza kompetencjami oraz możliwościami finansowymi samorządu gminnego, konieczna jest jednak aktywność na tym polu, obejmująca m.in. lobbowanie czy współpracę (także finansową) z głównymi inwestorami;
- Istotne wyzwanie w zakresie pomocy społecznej wiąże się ze wskazanymi wcześniej zmianami w strukturze demograficznej gminy, która – pomimo dużej przewagi osób w wieku przedprodukcyjnym nad grupą poprodukcyjną – będzie się zmieniać. W efekcie, w najbliższych latach liczba osób starszych i chorych, a zatem wymagających rozmaitych form wsparcia, będzie rosła. Należy przez to rozumieć nie tylko działania typowe dla ośrodków pomocy społecznej, ale także wszelkie formy aktywizacji, budowania oferty spędzania czasu wolnego, przeciwdziałania wykluczeniu, animacji poprzez kulturę itd. Wiązać się to będzie m.in. z potrzebą poszerzania i doskonalenia kadry oraz procesów współpracy, głównie w ramach deinstytucjonalizacji usług;
- W obszarze ochrony zdrowia, poza standardowymi działaniami, zapewniającymi odpowiednie wyposażenie infrastrukturalne i sprzętowe placówek systemu opieki zdrowotnej, kluczowe stanie się położenie odpowiedniego nacisku na zapewnienie i podnoszenie kwalifikacji kadr medycznych oraz dostosowanie usług do zapotrzebowania i podniesienie ich dostępności. Jest to zadanie istotne dla gminy Bochnia przede wszystkim z uwagi na rozbudowaną sieć placówek ochrony zdrowia oraz rosnące potrzeby społeczne;
- Dużym, a przy tym stosunkowo nowym problemem społecznym, z jakim będą musiały zmierzyć się samorządy – w tym także gmina Bochnia – są problemy wynikłe z pandemii COVID-19, np. w zakresie uzależnień behawioralnych czy zdrowia psychicznego osób zmuszonych do czasowego życia w izolacji. Można zatem zakładać, że w najbliższym czasie, poza „standardowym” zestawem problemów społecznych, samorząd gminny czeka szereg wyzwań związanych z łagodzeniem gospodarczych i społecznych skutków pandemii, w tym drugim przypadku przede wszystkim wśród osób młodych;

g) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy lokalnego kapitału społecznego, w tym sfery edukacji i wychowania:

Sieć placówek przedszkolnych i szkolnych w gminie Bochnia jest dość mocno rozbudowana, co w pewnym stopniu wynika z uwarunkowań administracyjnych jednostki – dużej liczby miejscowości, rozległości zajmowanego terenu i podziału na dwa obszary. Za wychowanie przedszkolne odpowiada 11 placówek publicznych oraz jedna placówka niepubliczna. Dodatkowo, opiekę zapewniają oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. Rok szkolny 2023/2024 w przedszkolach z terenu jednostki rozpoczęło 891 dzieci, największy ich odsetek przypadał na Gminne Przedszkole (GP) w Łapczycy (14,4%), najmniejszy na GP w Nieszkowicach Małych (3,9%). Łącznie do placówek publicznych uczęszczało 94,1% ogółu, przy czym na przestrzeni ostatniego pięciolecia daje się zauważyć stopniowy spadek tej wartości.

Przeliczenie rocznych nakładów ponoszonych na utrzymanie placówek na średnioroczną liczbę dzieci pozwala oszacować koszty utrzymania przypadające na jedno dziecko. Ich kwota w roku 2023 wahała się w przedziale 9-15 tys. zł, przy czym największą generowało GP w Cikowicach (15 181,66 zł). Co ciekawe, GP w Nieszkowicach Małych, pomimo najmniejszej liczby dzieci, osiągało jeden z niższych rezultatów (9 220,09 zł).

Ofertę w zakresie szkolnictwa podstawowego zapewnia 13 szkół podstawowych, wszystkie prowadzone przez samorząd gminny. Rok szkolny 2023/2024 rozpoczęło w nich 1 928 uczniów (wliczając w to także oddziały zerowe) i w ostatnim pięcioleciu była to liczba najwyższa. Z grupy tej największą część uczniów skupiały Szkoła Podstawowa (SP) w Proszówkach (13,4%) oraz SP w Łapczycy (12,0%), najmniejsza część uczniów kształciła się w SP w Dąbrowicy (4,5%) oraz SP w Baczkowie (5,5%). Zastosowanie przelicznika podobnego jak w przypadku przedszkoli uwidacznia, że największe nakłady na utrzymanie placówki w przeliczeniu na 1 ucznia w 2023 r. ponoszone były w przypadku SP w Brzeźnicy (23 013,61 zł) i SP w Dąbrowicy (20 089,82 zł) – w tym drugim przypadku miało to związek z najmniejszą liczbą uczniów.

W okresie 2019-2023 w szkołach podstawowych z terenu gminy sukcesywnie rosła liczba uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności. W ostatnim roku szkolnym analizy (2023/2024) stanowili oni 3,2% ogółu uczniów w szkołach podstawowych z terenu jednostki. Odsetek uczniów z niepełnosprawnościami w danym roku szkolnym w poszczególnych szkołach nie przekraczał poziomu 6,3% (SP w Łapczycy w roku 2022/2023).

Jedną z metod określenia poziomu nauczania w szkołach jest porównanie wyników ogólnopolskich egzaminów ósmoklasisty, kończących edukację na szczeblu podstawowym. Z porównania średnich punktowych wynika, że poziom edukacji w szkołach podstawowych na terenie gminy Bochnia jest mało zadowalający, z wynikami zwykle poniżej średniej dla szkół całego powiatu oraz regionu. Uczniowie z gminy Bochnia mało korzystnie wypadali także wobec ich rówieśników ze szkół w gminach tła porównawczego w całym analizowanym pięcioleciu.

Według danych KRS, z początkiem 2025 r. na terenie gminy Bochnia zarejestrowanych było 35 stowarzyszeń, fundacji i innych organizacji społecznych. Znaczącą ich część stanowiły ochotnicze strażackie (18), kółka rolnicze (4) oraz kluby sportowe (4). W ujęciu bezwzględnym największa liczba takich organizacji zarejestrowana była w Proszówkach (4), Brzeźnicy (3) i Pogwizdowie (3), w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców najwyższy rezultat odnotowały Zatoń (5,2) i Majkowice (4,3). Zgodnie z rejestrem w 9 miejscowościach nie funkcjonuje żaden taki podmiot.

Statystyka konkursów ofert dla organizacji pozarządowych wskazuje na stabilizację tego mechanizmu – w ostatnim pięcioleciu organizowany był 1 konkurs rocznie, z odzewem na poziomie 6-8 ofert i przyznaniem dofinansowania dla każdej z nich. Od 2023 r. budżet przeznaczany na ten cel wynosi 150 tys. zł.

Analiza frekwencji wyborczej w wybranych głosowaniach za okres 2014-2024 wskazuje na bardzo duże podobieństwo pomiędzy rezultatami osiąganymi w gminie Bochnia, a w całym powiecie bocheńskim oraz województwie małopolskim, choć ani razu nie udało się przekroczyć poziomu powiatowego. W okresie tym największą popularnością cieszyły się wybory do Sejmu RP w 2023 r., które w analizowanej jednostce zgromadziły przy urnach 73,97% uprawnionych.

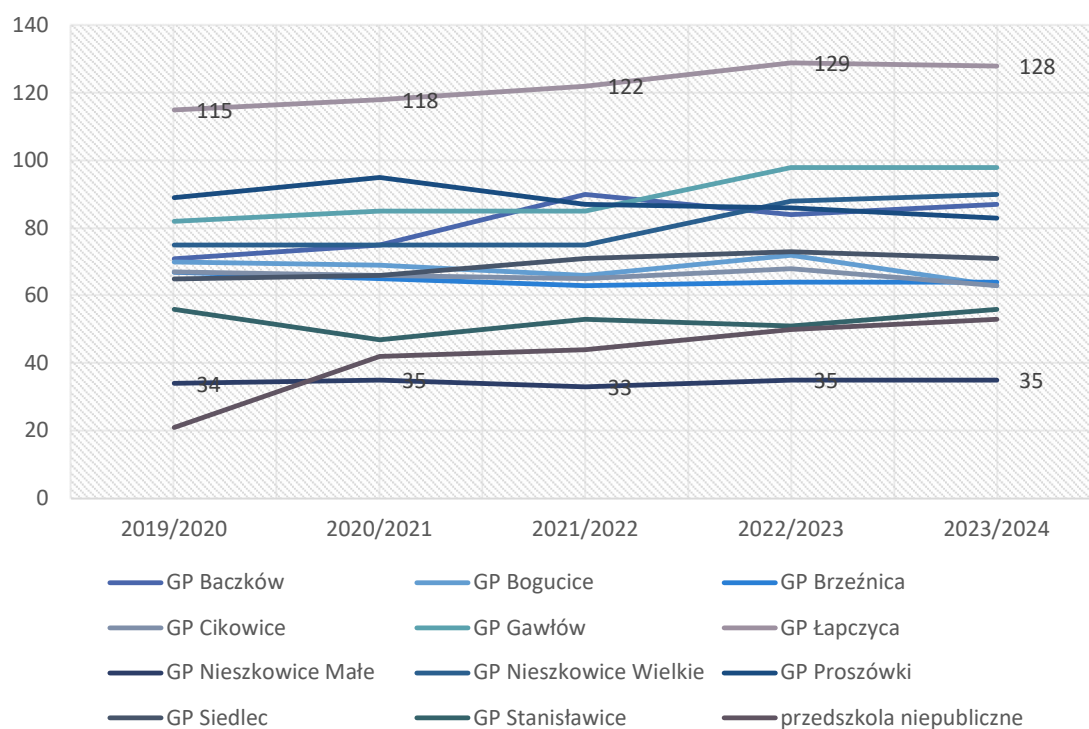
Rysunek 17. Rozmieszczenie przedszkoli, szkół podstawowych i obwody szkolne w gminie Bochnia w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

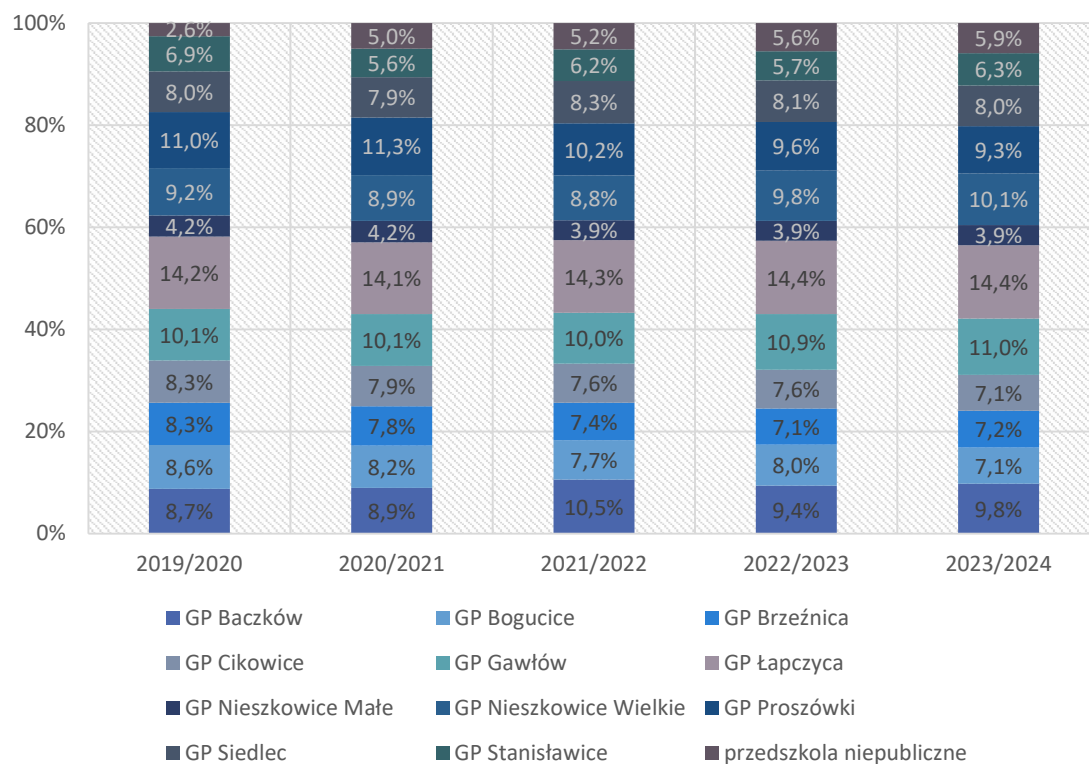
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 31. Liczba dzieci w przedszkolach z terenu gminy Bochnia w latach 2019-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

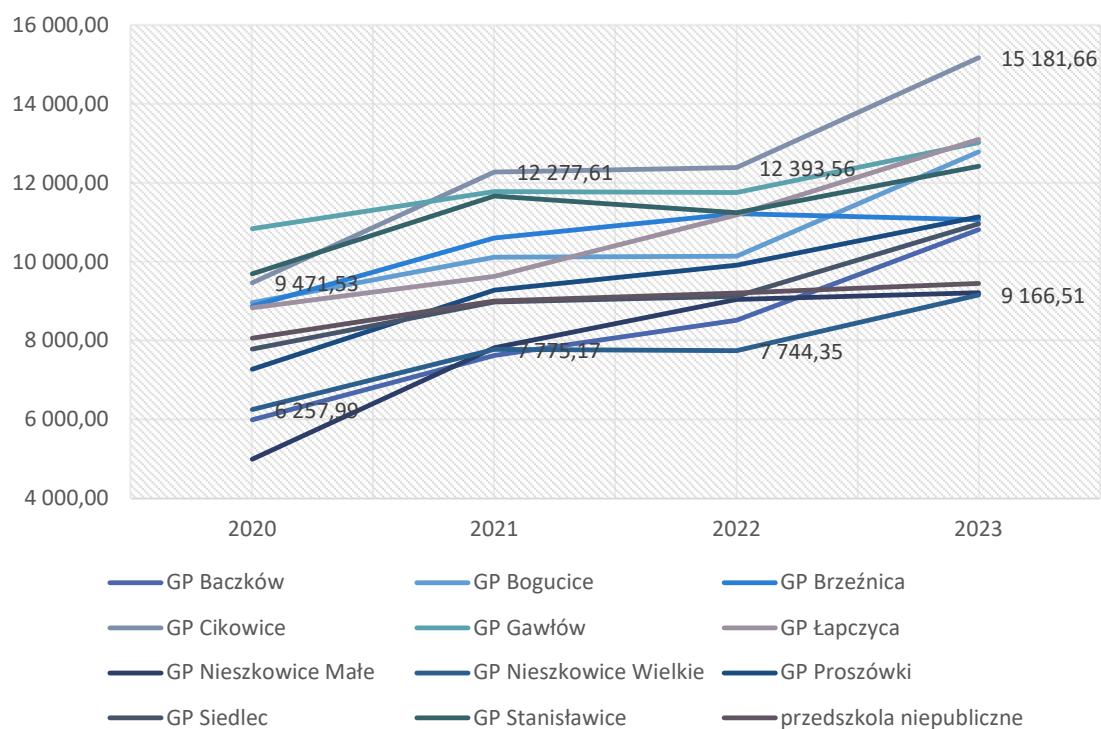
Wykres 32. Odsetek ogółu dzieci w przedszkolach w gminie Bochnia, przypadający na każdą placówkę w okresie 2019-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

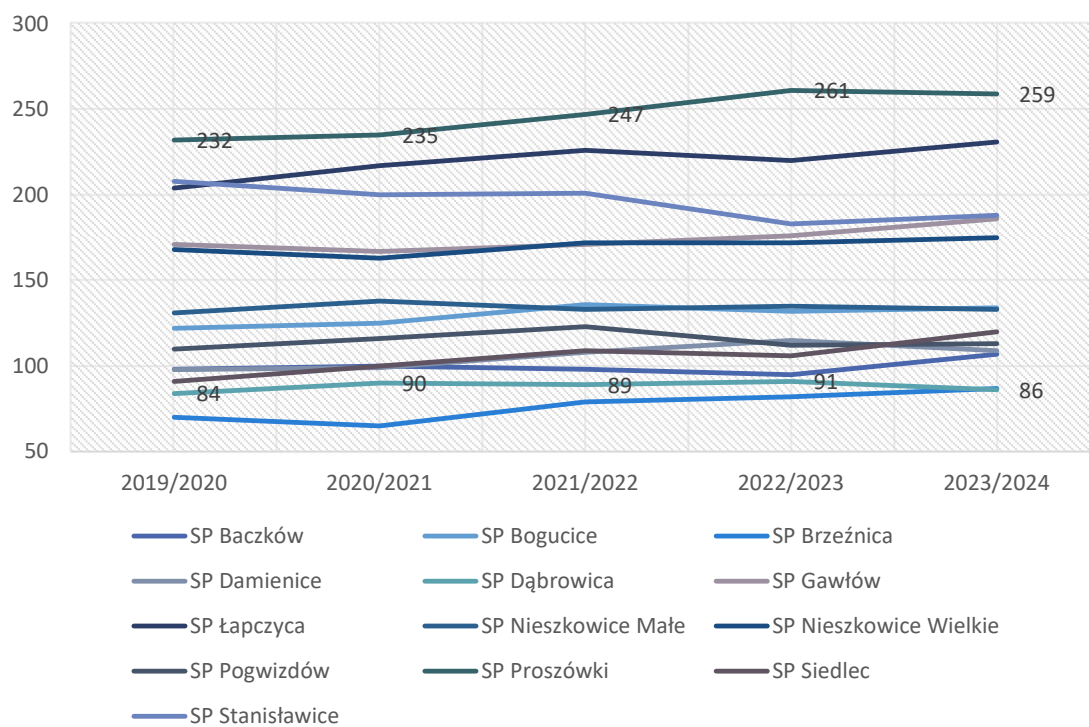
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 33. Roczny koszt [zł] utrzymania przedszkoli gminy Bochnia w przeliczeniu na jedno dziecko w okresie 2020-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

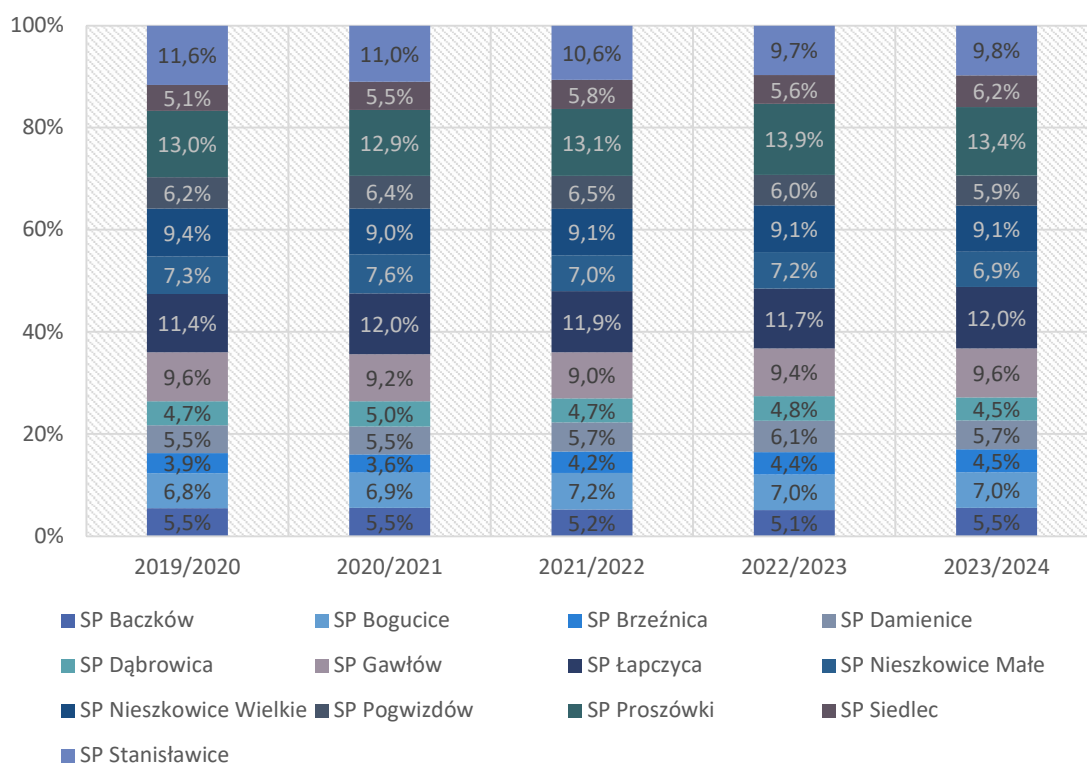
Wykres 34. Liczba uczniów w szkołach podstawowych z terenu gminy Bochnia w latach 2019-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

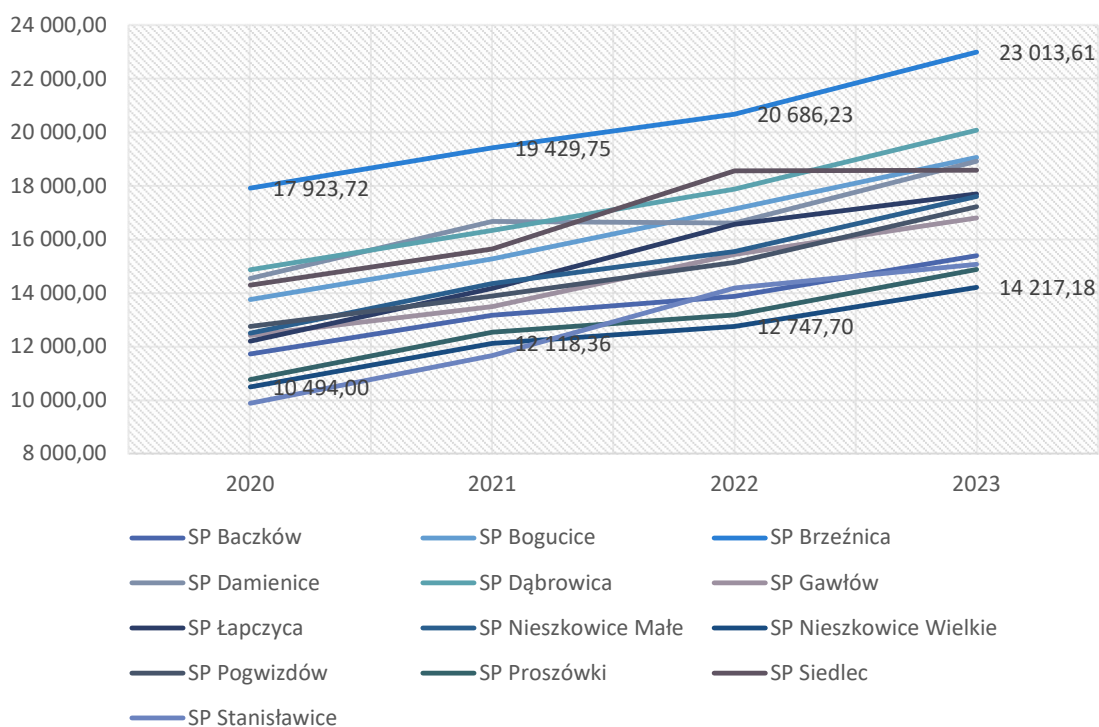
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 35. Odsetek ogółu uczniów w szkołach podstawowych w gminie Bochnia, przypadający na każdą placówkę w okresie 2019-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

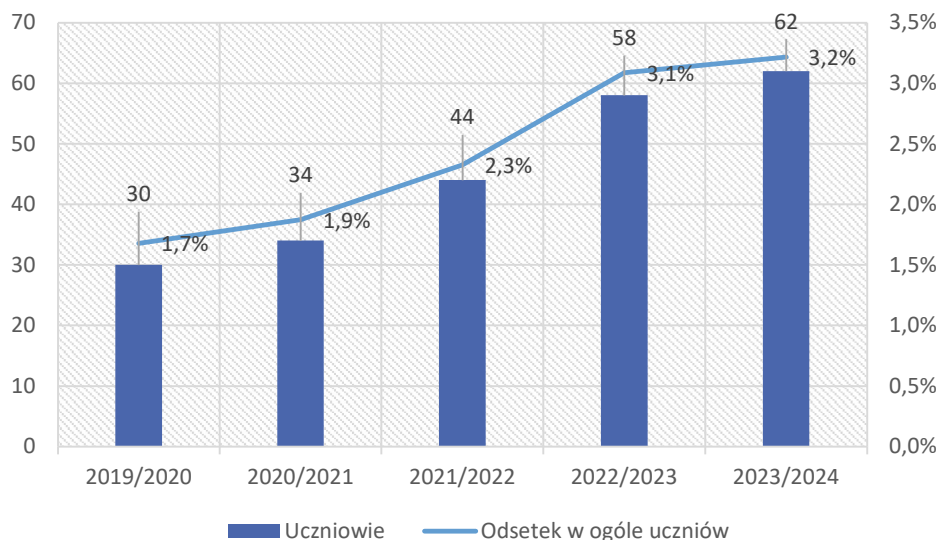
Wykres 36. Roczny koszt [zł] utrzymania szkół podstawowych gminy Bochnia w przeliczeniu na jednego ucznia w okresie 2020-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 37. Statystyka dotycząca uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności w szkołach podstawowych z terenu gminy Bochnia w latach 2019-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

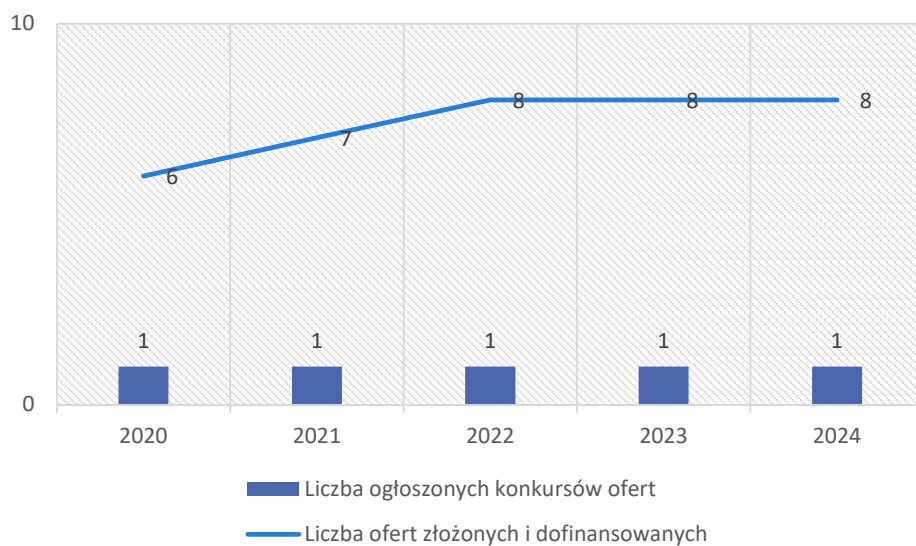
Tabela 1. Średnie procentowe wyniki uczniów wybranych jednostek z egzaminu ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
język polski					
Małopolska	62,03	63,96	63,56	69,47	66,74
powiat bocheński	61,66	62,95	59,48	69,14	67,25
Bochnia	59,44	60,83	58,04	68,77	65,78
Nowy Wiśnicz	63,52	59,97	59,01	70,13	66,79
Rzeszawa	60,80	64,05	58,85	62,31	70,47
Gdów	61,05	63,46	65,23	68,79	66,23
Kłaj	62,39	63,69	68,53	69,54	56,47
matematyka					
Małopolska	50,92	52,43	63,17	59,69	58,78
powiat bocheński	50,39	53,41	62,85	60,48	59,53
Bochnia	50,67	49,93	58,50	54,51	56,92
Nowy Wiśnicz	49,61	49,33	61,00	55,70	54,66
Rzeszawa	46,16	52,79	58,32	55,11	62,06
Gdów	46,12	51,91	62,61	58,11	62,07
Kłaj	49,87	54,80	69,43	57,84	58,27
język angielski					
Małopolska	56,90	68,86	69,18	68,96	70,06
powiat bocheński	56,13	66,93	67,49	67,13	68,21
Bochnia	51,46	62,68	63,52	64,97	64,95
Nowy Wiśnicz	56,76	66,32	64,53	65,27	62,27
Rzeszawa	52,59	69,47	63,13	65,03	69,57
Gdów	49,39	64,60	66,33	64,91	71,82
Kłaj	55,57	69,08	73,06	68,28	63,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Kraków

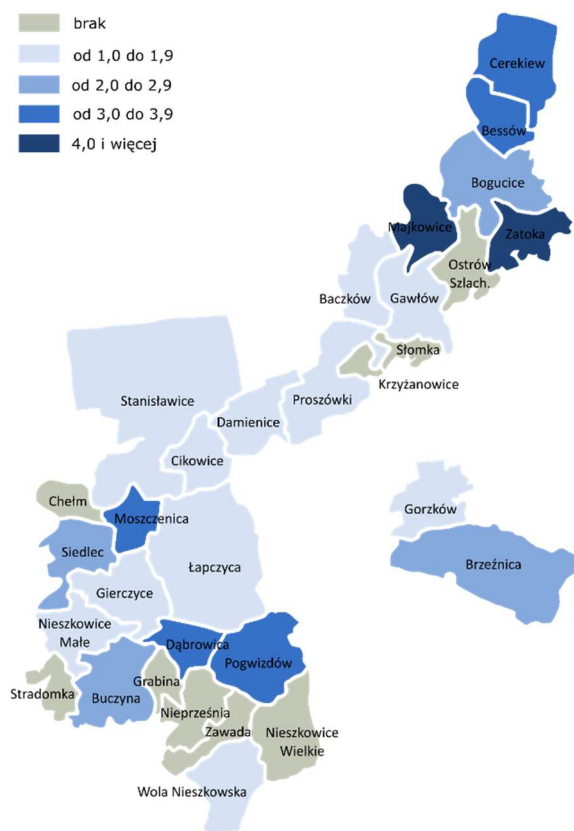
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 38. Statystyka dot. konkursów ofert dla organizacji pozarządowych w gminie Bochnia w latach 2020-2024

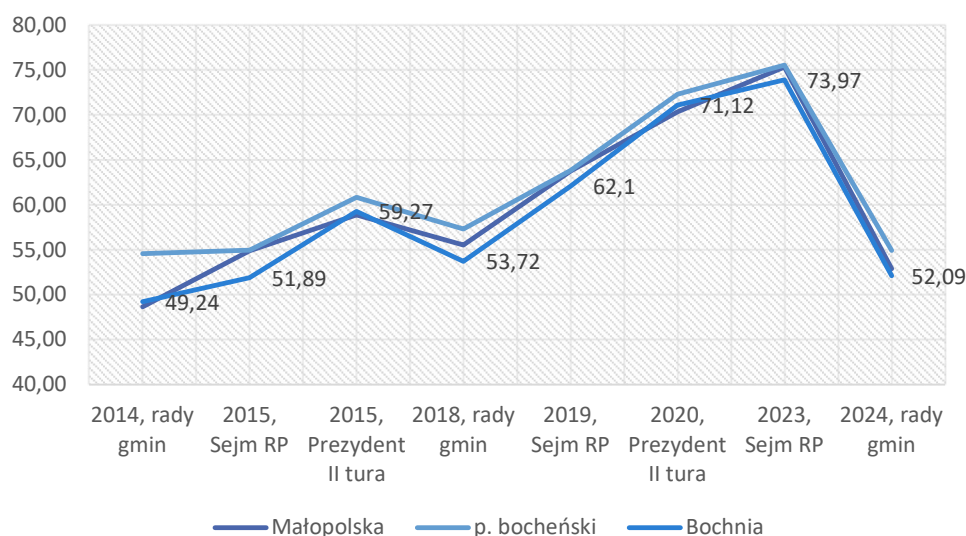
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Bochnia

Rysunek 18. Liczba stowarzyszeń, fundacji i pozostałych organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy Bochnia w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KRS

Wykres 39. Frekwencja wyborcza w niektórych wyborach ogólnopolskich w okresie 2014-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW

Konsekwencje i wyzwania:

- Dostęp do edukacji jest jednym z ważniejszych czynników, wpływających na atrakcyjność osadniczą jednostki i pod tym względem gmina Bochnia nie wykazuje deficytów. Problem pojawia się natomiast przy uwzględnieniu kosztów, jakie dla budżetu gminy generuje utrzymywanie tak rozległej sieci przedszkoli oraz szkół podstawowych. Nie można wykluczyć, że z tego względu, nawet przy uwzględnieniu stabilnej sytuacji demograficznej jednostki, w nieodległej przyszłości może dojść do konieczności optymalizacji sieci placówek edukacyjnych na jej terenie jednostki. Decyzje takie zwykle wiążą się z ryzykiem wystąpienia napięć społecznych, ale niejednokrotnie są uzasadnione ekonomicznie;
- Jedną ze składowych, wpływających na atrakcyjność oferty edukacyjnej, jest odpowiedni stan infrastruktury przedszkolnej i szkolnej – dotyczy się to zarówno samych budynków i ich wyposażenia, jak również infrastruktury okołoszkolnej, ułatwiającej codzienne funkcjonowanie;
- Ważną kwestią jest poziom nauczania – ten, co sugerują wyniki z egzaminu ósmoklasisty, jest dość przeciętny, co nie wpływa znacząco na podniesienie konkurencyjności miejscowych szkół podstawowych w stosunku do placówek z okolicznych gmin – w szczególności tych na terenie miasta Bochnia – a jednocześnie w pośredni sposób ma oddziaływanie na atrakcyjność osadniczą jednostki;
- Statystyka może sugerować, że poziom aktywności społeczności lokalnych, rozumiany jako skłonność do oddolnego podejmowania spraw uważanych za słuszne i ważne, jest zadowalający, zwłaszcza biorąc pod uwagę zainteresowanie konkursami ofert na wspieranie zadania publicznego, organizowanych przez samorząd gminny. Wiele inicjatyw, głównie kulturalnych, mających oddziaływanie ponadlokalne, jest efektem działania w ramach stowarzyszeń, zespołów folklorystycznych, kół gospodyń wiejskich czy grup nieformalnych – ich wielowymiarowe wsparcie winno stanowić jeden z kierunków działań samorządu gminnego w najbliższych latach; Ważne są również działania animujące i integrujące mieszkańców, w szczególności w kontekście dużej migracji;

h) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy sytuacji finansowej gminy:

Dochody gminy Bochnia w 2023 r. wyniosły niespełna 116,2 mln zł, o 22% więcej niż w roku 2019. W przeliczeniu na 1 mieszkańca poziom dochodów w 2023 r. wynosił 5 617,35 zł i na tle porównawczym stanowił jeden z niższych rezultatów, znacznie odstając zwłaszcza od średniej dla wszystkich gmin regionu (7 081,44 zł). Wartość uśredniona dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca za okres 2018-2023 w gronie jednostek porównywanych była natomiast najniższa. Pomiędzy rokiem 2019 a 2023, każdorazowo poziom dochodów w przeliczeniu na mieszkańca był znacząco niższy od średniej dla gmin powiatu i regionu – w tym drugim przypadku różnica wynosiła każdorazowo ponad 1 tys. zł.

Na przestrzeni analizowanego pięciolecia w gminie Bochnia sukcesywnie rósł poziom dochodów własnych, osiągając w 2023 r. wartość 40,9%, przy czym na tle porównawczym był to jeden z niższych rezultatów. Podobnie na tle porównywanych jednostek, z jednym z niższych rezultatów, gmina Bochnia wypada pod względem całościowej kwoty funduszy unijnych, zaabsorbowanych w okresie 2019-2023 (co nie uwzględnia aktywności gminy w zakresie pozyskiwania środków krajowych).

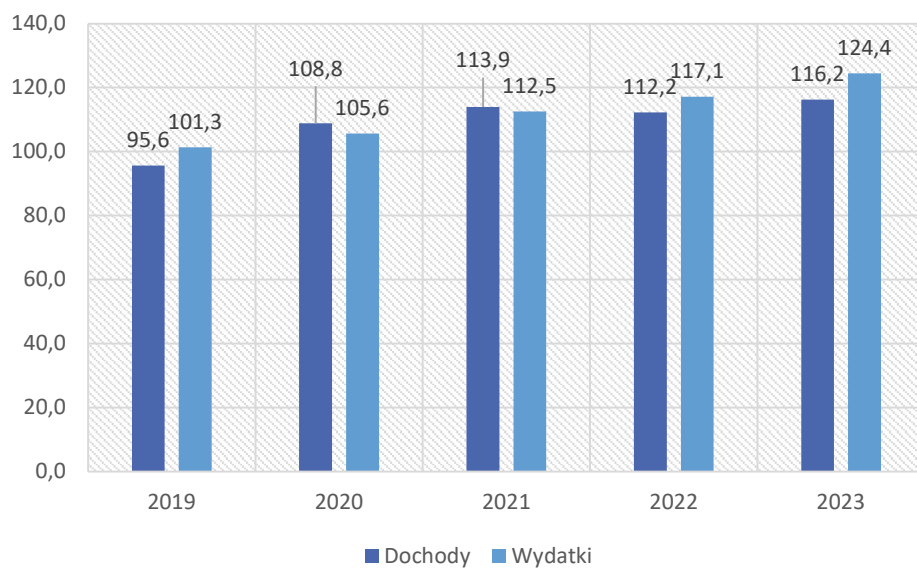
Wydatki gminy Bochnia w 2023 r. wyniosły 124,4 mln zł, o 23% więcej niż w roku 2019. Podobnie jak w przypadku dochodów, ich poziom w przeliczeniu na 1 mieszkańca był jednym z niższych na tle porównawczym w 2023 r., a wartość uśredniona za okres 2019-2023 najniższa. Poziom wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca w porównaniu z danymi dla wszystkich gmin powiatu i regionu każdorazowo na przestrzeni lat 2019-2023 był niższy. Zwraca przy tym uwagę fakt, że różnica w poziomie wydatków na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Bochnia a średnią dla gmin regionu sukcesywnie pogłębiała się w analizowanym okresie.

Struktura wydatków gminy Bochnia, rozpatrywana pod kątem klasyfikacji działów budżetowych, nie zmieniała się znacząco pomiędzy 2019 a 2023 r. Największe przetasowanie przyniosło przeniesienie wypłat świadczenia „Rodzina 500+” do ZUS, wskutek czego odsetek przypisany do działu „Rodzina” spadł z 27,5% do 5,8%. Tak w roku 2019, jak i 2023, największą część wydatków stanowią te przypisane do działu „Oświata i wychowanie”, co wiąże się z funkcjonowaniem sieci publicznych przedszkoli i szkół podstawowych. Podobnie sytuacja przedstawiała się w 2023 r. w porównywanych jednostkach, gdzie wydatki na ten cel sięgały nawet 44% ogółu.

Na koniec 2023 r. wartość zadłużenia gminy Bochnia wynosiła 38,7%, co stanowiło wartość porównywalną z trzema innymi gminami. Niepokoić może wzrost poziomu zadłużenia pomiędzy 2022 a 2023 r. o przeszło 10 punktów procentowych, co jednak może być efektem inwestycji.

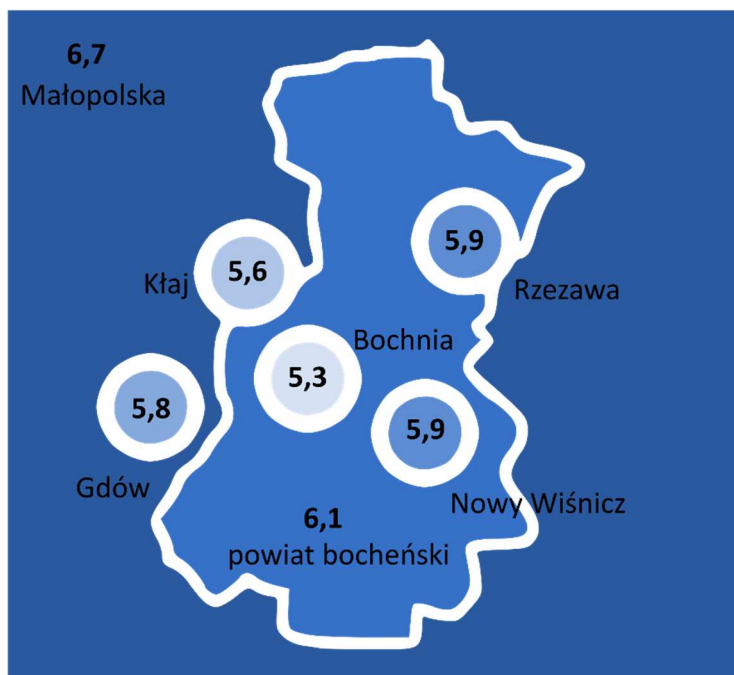
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 40. Dochody i wydatki budżetu gminy Bochnia w mln zł w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 19. Dochody budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wybranych jednostek – wartość uśredniona dla lat 2019-2023

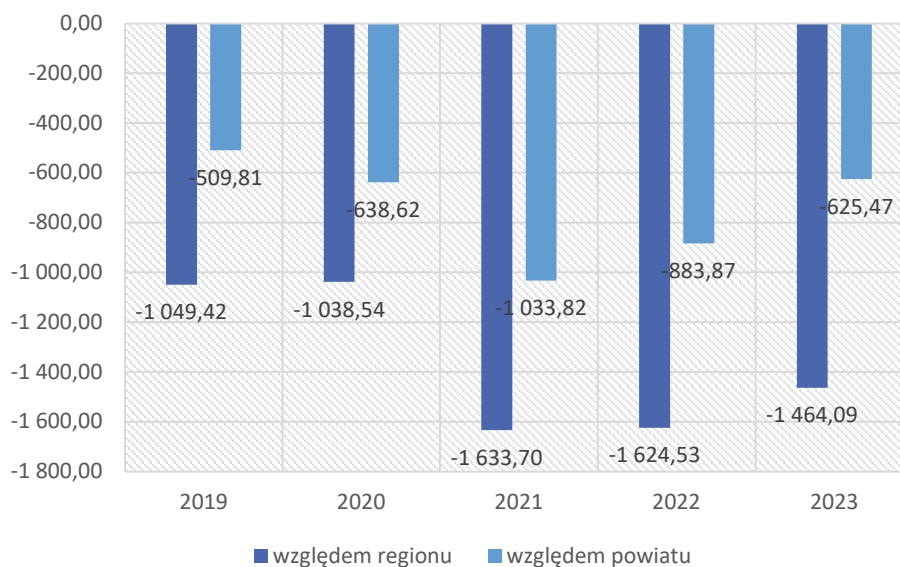

Jednostka: tys. zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

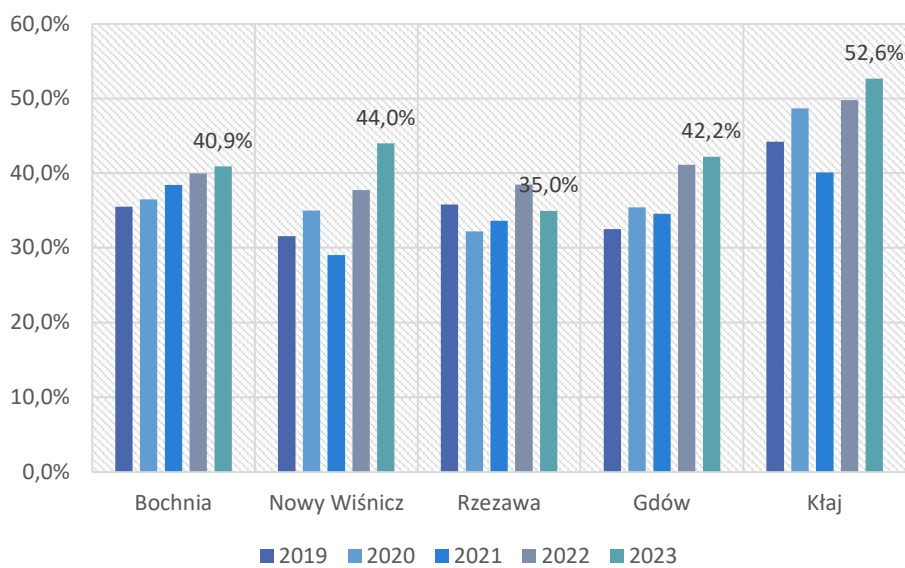
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 41. Różnica [w zł] w poziomie dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Bochnia a średnią dla gmin powiatu i regionu w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

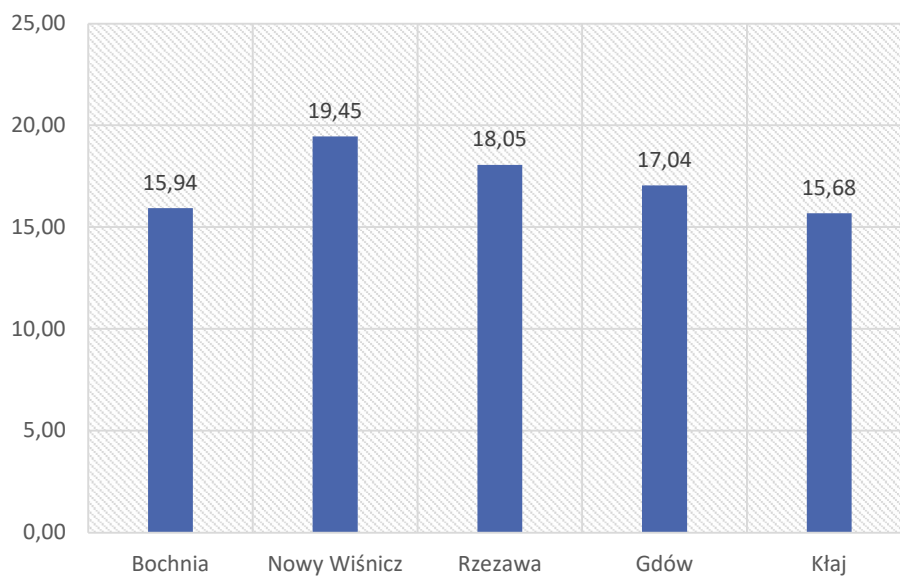
Wykres 42. Udział dochodów własnych w ogólnej kwocie dochodów jednostek porównywanych w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

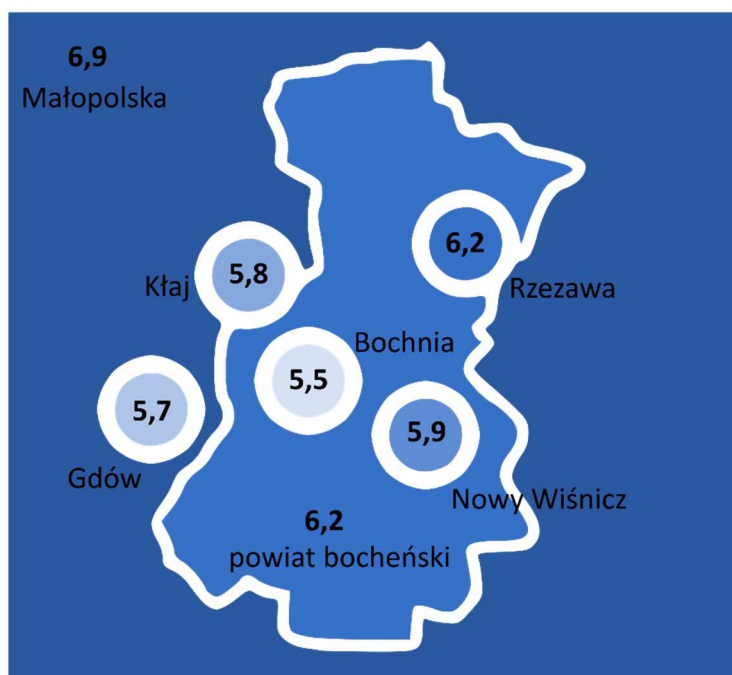
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 43. Łączna kwota funduszy unijnych [mln zł], zaabsorbowana przez wybrane jednostki w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 20. Wydatki budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wybranych jednostek – wartość uśredniona dla lat 2019-2023

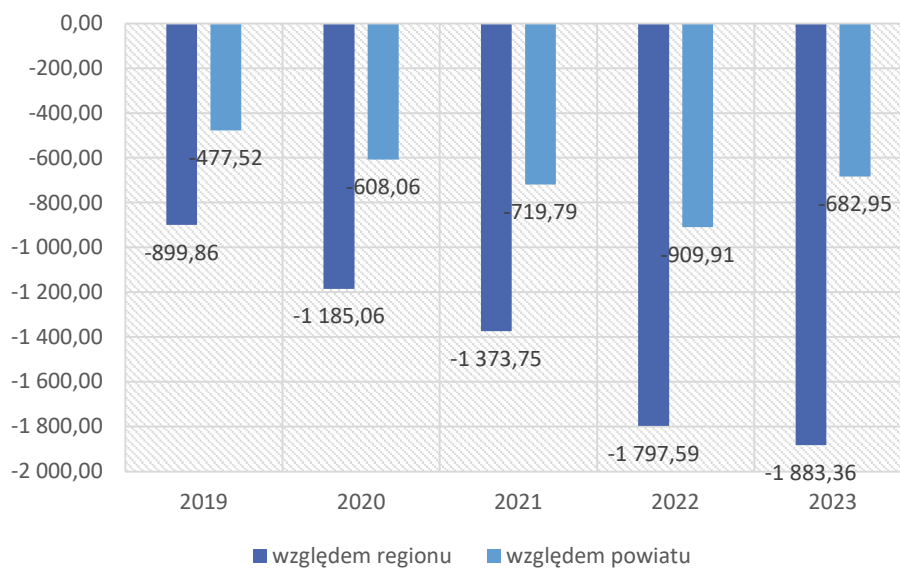

Jednostka: tys. zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

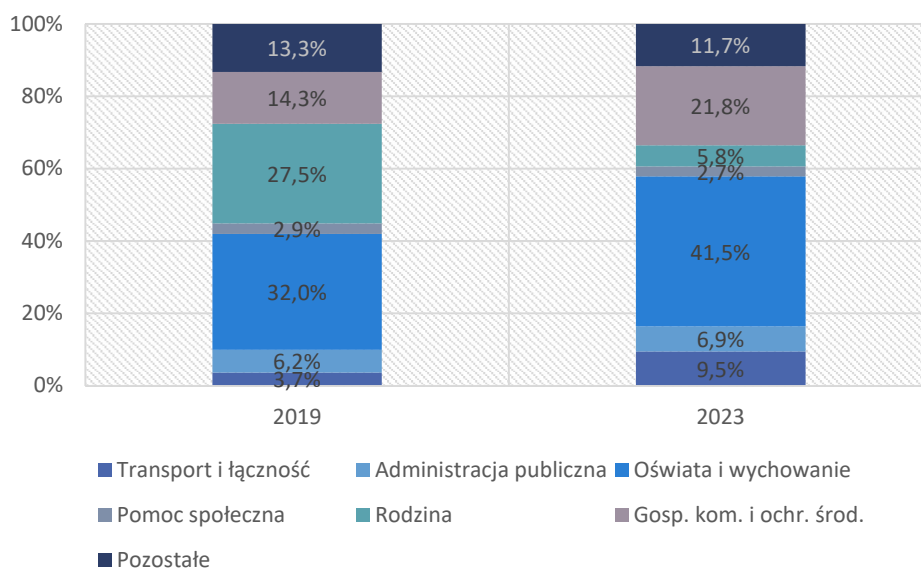
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 44. Różnica [w zł] w poziomie wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Bochnia a średnią dla gmin powiatu i regionu w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

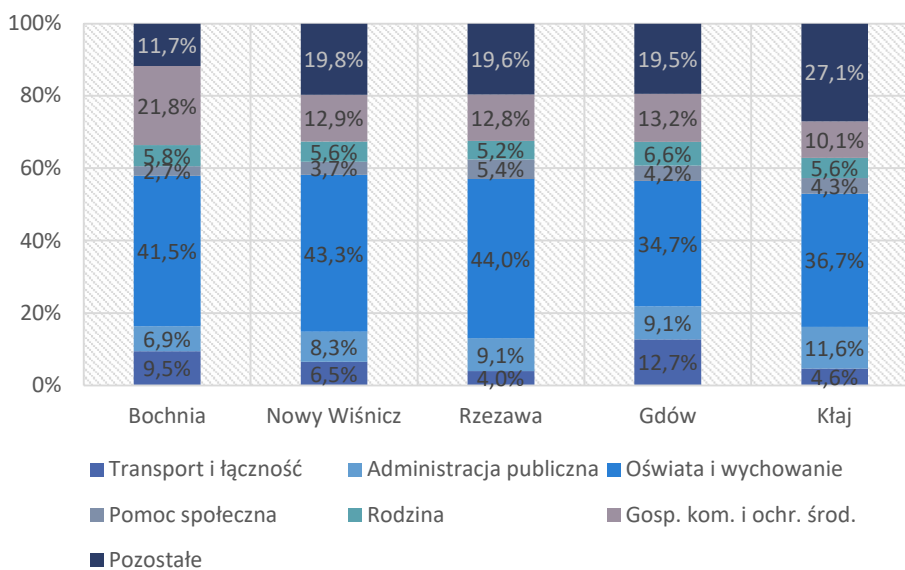
Wykres 45. Struktura wydatków gminy Bochnia ze względu na działy klasyfikacji budżetowej w latach 2019 i 2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

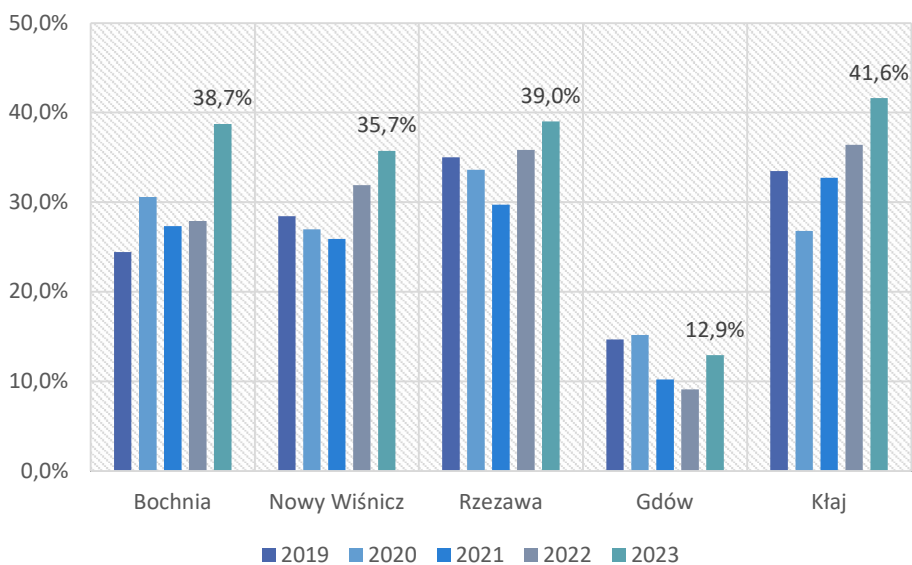
Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 46. Struktura wydatków wybranych jednostek ze względu na działy klasyfikacji budżetowej w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 47. Zadłużenie jednostek porównywanych w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RIO Kraków

Konsekwencje i wyzwania:

- Pomimo dość wyraźnych różnic w poziomie dochodów i wydatków na mieszkańca w zestawieniu ze średnią dla gmin powiatu i regionu, gospodarkę finansową gminy Bochnia należy ocenić jako dość uporządkowaną, z relatywnie wysokim poziomem dochodów własnych, wpływającym na jej możliwości rozwojowe. Konieczna jest kontynuacja zrównoważonej polityki finansowej, na tyle, na ile to możliwe ze względu na uwarunkowania zewnętrzne (np. kryzysy gospodarcze, uwarunkowania prawne tworzone na szczeblu centralnym);
- Największym obciążeniem dla budżetu gminy jest funkcjonowanie placówek oświatowych – szkół i przedszkoli. Skala tego obciążenia jest porównywalna z jednostkami stanowiącymi tło porównawcze, a kwestia ta winna być przedmiotem szczególnej uwagi, nie wyłączając działań optymalizacyjnych na tyle, na ile są one możliwe i zasadne przy obecnej i prognozowanej sytuacji demograficznej;
- Jednym z wyzwań na nadchodzącą dekadę jest utrzymanie i doskonalenie sprawności absorbowania środków zewnętrznych, w tym pochodzących z UE, przy jednoczesnej racjonalności i adekwatności w doborze inwestycji.

ANALIZA STRATEGICZNA (SWOT) GMINY BOCHNIA

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnostycznych. Służy porządkowaniu informacji, dokonywaniu oceny zasobów i czynników zewnętrznych, ułatwia też identyfikację wyzwań i określenie priorytetów rozwoju. W najbardziej podstawowym ujęciu, polega na grupowaniu czynników odnoszących się do polityki rozwoju na cztery kategorie, nazwane z j. ang.: *strengths* – mocne strony, *weaknesses* – słabe strony, *opportunities* – szanse i *threats* – zagrożenia.

Tabela 2. Wyniki analizy SWOT dla gminy Bochnia

Silne strony - potencjały konkurencyjne	Słabe strony - bariery rozwojowe
- Korzystne położenie geograficzne, w centralnej części Małopolski, w pobliżu Bochni – ośrodka o oddziaływaniu ponadlokalnym – w niewielkiej odległości od Tarnowa i aglomeracji krakowskiej; - Dogodna dostępność komunikacyjna, zapewniana poprzez łatwy dostęp do autostrady (węzeł „Bochnia” leżący tuż poza granicami jednostki), także przebieg przez obszar gminy drogi krajowej i wojewódzkiej oraz przystanki osobowe na linii kolejowej o znaczeniu magistralnym, stanowiące centra przesiadkowe dla części mieszkańców; - Obecność na obszarze gminy połączeń komunikacji zbiorowej, realizowanych przez różnych przewoźników (samorządowych i prywatnych) – dogodne skomunikowanie ze stolicą powiatu oraz regionu, obniżające ryzyko zjawiska wykluczenia komunikacyjnego; - Bardzo dobry poziom dostępności do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej – czynniki zwiększające atrakcyjność osadniczą i gospodarczo-inwestycyjną jednostki, jednocześnie obniżające presję na środowisko naturalne oraz jego zasoby; - Uporządkowana gospodarka przestrzenna wynikająca z pokrycia niemal 100% obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – obniżenie ryzyka intensyfikacji negatywnych zjawisk związanych z rozwojem przestrzennym, m.in. w zakresie „rozlewania się” zabudowy mieszkaniowej, co dotyka w szczególności podobne gminy podmiejskie; - Korzystna sytuacja demograficzna manifestująca się wzrostem liczby ludności na przestrzeni ostatnich lat oraz utrzymującym się na stałym poziomie odsetkiem mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – wpływ na stabilność funkcjonowania gminy i usług zapewnianych przez samorząd lokalny;	- Bardzo duża rozległość terytorialna jednostki, z dwoma niepołączonymi ze sobą obszarami, utrudniająca harmonijne zarządzanie jej rozwojem (m.in. konieczność utrzymywania rozległej sieci instytucji publicznych, co ma swoje przełożenie na budżet gminny); - Ukształtowanie terenu generujące zagrożenie osuwiskowe (południowa część) oraz powodziowe (głównie północna część), utrudniające rozwój i utrzymanie infrastruktury sieciowej i komunikacyjnej, a w skrajnych przypadkach także przemieszczanie się po drogach na obszarze gminy w warunkach zimowych; - Bariera komunikacyjna w postaci rzeki Raby – brak przepraw mostowych w rejonie Moszczenica – Stanisławice, skutkujących m.in. odcięciem tej pierwszej miejscowości od łatwego dojazdu do przystanków kolejowych; - Występująca głównie w południowej części gminy typowa dla pogórzy karpaccich rozproszona zabudowa mieszkalna, generująca dodatkowe koszty rozbudowy i utrzymania infrastruktury komunikacyjnej oraz sieciowej; - Częściowo przestarzała i nieodpowiadająca rosnącym potrzebom, wynikającym z wysokiej migracji na teren gminy, infrastruktura techniczna – konieczność kolejnych kosztownych inwestycji, mimo wysokiego aktualnego odsetka mieszkańców korzystających z różnych instalacji; - Brak dróg dla rowerów o przeznaczeniu turystycznym oraz komunikacyjnym – deficyt istotny w szczególności w kontekście dojazdów do budynków użyteczności publicznej, miejsc pracy (przede wszystkim miasto Bochnia) czy punktów przesiadkowych (np. przystanki kolejowe Stanisławice i Cikowice);

• Łatwy dostęp do atrakcyjnych, silnych rynków pracy (Bochnia, Kraków i jego tereny podmiejskie), zapewniających atrakcyjne, dobrze płatne zatrudnienie – ograniczenie ryzyka migracji zarobkowej, zwłaszcza wśród młodych ludzi; • Wyróżniające walory środowiska naturalnego (m.in. Puszcza Niepołomska, rzeka Raba, Pogórze Wiśnickie), wpływające na możliwości stworzenia atrakcyjnej oferty turystycznej, rekreacyjnej i wypoczynkowej, także we współpracy z ościennymi samorządami; • Rozbudowana sieć instytucji publicznych (m.in. przedszkola i szkoły podstawowe, ośrodki zdrowia wraz z filiami, instytucje kultury wraz z filiami), ułatwiająca dostęp do podstawowych usług publicznych; • Działalność kompleksu sportowego w Proszówkach, stanowiącego bazę do wykorzystania w przypadku budowy oferty sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej, o oddziaływaniu ponadlokalnym; • Aktywne środowisko społeczne, kulturalne i artystyczne oraz sportowe (Orkiestra Baczków, Zespół Pieśni i Tańca "Siedlecanie", Koła Gospodyń Wiejskich, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, kluby sportowe) – kluczowy prorozwojowy zasób i potencjał gminy; • Malejące na przestrzeni ostatnich lat wartości wskaźników dotyczących bezrobocia i zapotrzebowania na pomoc społeczną, sugerujące poprawę kondycji ekonomicznej gospodarstw domowych gminy; • Obecność gminy w ramach obszaru funkcjonalnego miasta Bochnia oraz członkostwo w Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby” i innych partnerstwach – wymiana dobrych praktyk i doświadczeń, wspólne działania i promocja, dodatkowe możliwości pozyskiwania zewnętrznego finansowania na projekty rozwojowe.	• Duże obciążenie ruchem na DK94 i drogach wojewódzkich, przebiegających przez obszar gminy, generujące szereg negatywnych zjawisk dla mieszkańców miejscowości położonych wzdłuż niej – m.in. uciążliwości akustyczne, zapachowe, korki, zagrożenie w ruchu drogowym – i brak możliwości (głównie terenowych) na wyprowadzenie ruchu poza główne skupiska zabudowy; • Niedostosowanie znaczącej części taboru komunikacji zbiorowej (głównie przewoźników prywatnych) do przewozu osób o dodatkowych potrzebach – ryzyko pogłębienia się zjawiska wykluczenia komunikacyjnego w odniesieniu do wybranych grup społecznych; • Utrzymujący się problem zanieczyszczeń powietrza pochodzących z „niskiej emisji” i brak możliwości jego rozwiązania jedynie z poziomu samorządu gminnego (skala ponadregionalna) – wpływ na zdrowie i komfort życia mieszkańców; • Postępujący, pomimo korzystnej sytuacji demograficznej, proces starzenia się społeczeństwa, skutkujący koniecznością dostosowania bądź uruchomienia pakietu usług publicznych kierowanych do osób starszych, wraz z ryzykiem konieczności ograniczenia innych działań w przyszłości; • Nieznacznym potencjał – pomimo dużych wartości architektonicznych oraz historycznych – zabytków z terenu gminy, w kierunku budowy oferty turystycznej, przekładającej się na realne przychody mieszkańców i budżetu gminy; • Niskie wyniki z egzaminów ósmoklasisty na przestrzeni ostatnich lat, szczególnie w zestawieniu ze średnimi powiatową i regionalną – konieczność doskonalenia jakości i skuteczności kształcenia w lokalnych placówkach, także w kontekście wysokich kosztów utrzymania sieci; • Mało korzystnie wypadające na tle porównawczym wskaźniki finansowe dotyczące poziomu dochodów w przeliczeniu na jednego mieszkańca oraz odsetka dochodów własnych, przekładające się na możliwości inwestycyjne i rozwojowe gminy.
--	---

Szanse	Zagrożenia
- Wykorzystanie potencjału osadniczego, warunkowanego łatwym i szybkim dostępem do miejsc pracy oraz usług (Kraków, Bochnia) oraz większą dostępnością działek budowlanych i ich niższymi cenami – stymulant wielowymiarowego rozwoju gminy, także w obrębie rozmaitych usług publicznych; - Łagodniejsze niż w przypadku wielu innych gmin Małopolski następstwa zmian demograficznych, związanych ze spadkiem liczby ludności oraz starzeniem się społeczeństwa, wskutek dopływu nowych mieszkańców osiedlających się na terenie jednostki (m.in. brak ryzyka konieczności ograniczania usług publicznych); - Włączenie gminy, wraz z jej posiadanymi zasobami, w sieć współpracy z innymi samorządami w kierunku budowy wspólnej oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej i/lub turystycznej – szczególnie w zakresie wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego (np. przebieg wojen światowych) oraz aktywnego wypoczynku (np. Puszcza Niepołomska); - Obniżenie antropopresji na środowisko naturalne, głównie wskutek wzrostu świadomości społecznej i pobudzenia zachowań proekologicznych – szansa na zdynamizowanie procesu poprawy stanu środowiska przy jednoczesnym obniżeniu nakładów finansowych ponoszonych przez samorząd gminny (np. na likwidację nieekologicznych kotłowni, likwidację dzikich wysypisk); - Wykorzystanie dofinansowań zewnętrznych (m.in. programy rządowe, fundusze europejskie) na realizację zadań pozostających w kompetencjach samorządu gminnego, a przekraczających możliwości finansowe gminy (m.in. w obszarze polityki społecznej, edukacji, kultury czy sportu i rekreacji); - Rozwój współpracy pomiędzy samorządami terytorialnymi w ramach obszaru funkcjonalnego miasta Bochnia – możliwość realizacji zadań o zasięgu i oddziaływaniu wykraczającym poza granice pojedynczej gminy, szczególnie w zakresie poprawy jakości i dostępności oferty kulturalnej oraz wzmocnienia konkurencyjności oferty turystycznej; - Potencjał inwestycyjny, wynikający z dostępności komunikacyjnej oraz kapitału ludzkiego – możliwość kreowania rozwoju gospodarczego	- Nierównomierny rozwój miejscowości w gminie, warunkowany m.in. zróżnicowaną atrakcyjnością osadniczą – w efekcie możliwość wytworzenia się gminy „dwóch prędkości”, z mniej dynamicznym rozwojem niektórych jej części; - Wzrost natężenia oraz przekształcenie struktury ruchu samochodowego na głównych drogach biegnących przez gminę, warunkowany czynnikami zewnętrznymi (np. ewentualnym wprowadzeniem opłat za przejazd autostradą A4) – pogorszenie komfortu życia (hałas, spaliny) oraz bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego; - Bezpośrednie następstwa zdynamizowanego procesu osiedlania się na terenie gminy – m.in. obniżenie poziomu bezpieczeństwa publicznego wskutek większej liczby mieszkańców, rozbieżność pod kątem oczekiwań pomiędzy „nowymi” a „starymi” mieszkańcami gminy, trudności w zintegrowaniu obu grup i ryzyko występowania napięć społecznych, a także negatywne konsekwencje dla środowiska i ładu przestrzennego; - Ryzyka związane ze zmianami klimatu – występowanie gwałtownych zjawisk pogodowych (np. deszcze nawalne, huraganowe wiatry, długookresowe susze) oraz konieczność ponoszenia kosztów przeciwdziałania ich zagrożeniom i skutkom; - Korelacja występujących w skali całego kraju, pogłębiających się trudności w dostępie do podstawowych i specjalistycznych usług medycznych, społecznych i opiekuńczych z procesem starzenia się społeczeństwa gminy i wzrostem zapotrzebowania na takie usługi; - Rosnące obciążenie dla budżetu gminy z tytułu utrzymania infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej oraz sportowej, m.in. poprzez wzrost kosztów energii i pozostałych mediów – konieczność dokonywania priorytetyzacji wydatków, skutkująca pogorszeniem się oferty bądź wzrostem poziomu opłat za korzystanie z niej; - Niska jakość polityki centralnej i stanowionego prawa oraz utrwalająca się biurokracja – brak wzorca prowadzenia długofalowej i profesjonalnej polityki rozwoju, nieporządek prawny oraz rosnące koszty realizacji zadań publicznych przez jednostki samorządu

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

jednostki, np. w oparciu o niewielkie i nieuciążliwe strefy aktywności gospodarczej; • Dynamiczny rozwój technologii informacyjnych, skutkujący wzrostem partycypacji społecznej oraz możliwościami pracy zdalnej, wpływającymi na zacieranie się różnic w atrakcyjności rynku pracy pomiędzy dużymi miastami a gminami wiejskimi.	terytorialnego przy jednoczesnym braku odpowiednich rekompensat; • Zagrożenia wynikające z krajowych oraz globalnych uwarunkowań makroekonomicznych (m.in. kryzysy gospodarcze, wzrost cen energii, postęp technologiczny) oraz prawnych (np. niska jakość stanowionego prawa), skutkujące destabilizacją lokalnych gospodarek i przekładające się na nasilenie problemów społecznych; • Konflikt ukraińsko-rosyjski i niestabilna sytuacja geopolityczna, powodujące dodatkowe wyzwania i zagrożenia w sferze społeczno-gospodarczej oraz w zakresie bezpieczeństwa i obronności.
---	--

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie wniosków z diagnozy oraz dyskusji warsztatowych

WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY BOCHNIA

WIZJA ROZWOJU

Wizja rozwoju obrazuje, jak gmina Bochnia chce wyglądać w perspektywie roku 2030. Została ona sformułowana w sposób ambitny, a jednocześnie realistyczny, przy założeniu sprawnej i efektywnej współpracy władz samorządowych, mieszkańców i wszystkich zaangażowanych partnerów. Nawiązuje do dotychczasowej wizji rozwoju, określonej w poprzednim dokumencie obowiązującym do 2025 r., akcentując nowe wyzwania i priorytety gminy. Jednocześnie została skrócona, aby była łatwiejsza w upowszechnianiu oraz odbiorze społecznym.

BOCHNIA: GMINA DOBRA DO ŻYCIA,

- gmina wielu możliwości, inwestująca w mieszkańców,
- gmina funkcjonalna, bezpieczna i ekologiczna,
- gmina z klimatem dla biznesu i atrakcyjnym rynkiem pracy,
- gmina stawiająca na współpracę i zrównoważony rozwój.

MISJA

Misja wskazuje naczelny cel polityki rozwoju gminy Bochnia, wokół którego będą się koncentrować się wysiłki oraz działania władz samorządowych, mieszkańców i wszystkich zaangażowanych partnerów. Stanowi przesłanie, będące podstawą i określeniem kierunku (współ)działania w kolejnych latach realizacji strategii. Podobnie jak wizja, w swojej treści nawiązuje do misji określonej w dotychczasowym dokumencie strategicznym, jednocześnie realizując krótszą i atrakcyjniejszą formę przekazu.

Wzmacnianie wieloaspektowej atrakcyjności osadniczej oraz gospodarczo-inwestycyjnej gminy poprzez rozwój funkcjonalnej infrastruktury, inwestycje w ludzi, wspieranie biznesu i powstawania nowych miejsc pracy, dbałość o przestrzeń, lokalne dziedzictwo kulturowe i zasoby środowiskowe oraz współpracę.

OBSZARY, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGII ROZWOJU GMINY BOCHNIA NA LATA 2026-2030 ORAZ OCZEKIWANE EFEKTY JEJ REALIZACJI

Strukturę Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 tworzy **5 obszarów (1. GMINA INWESTUJĄCA W LUDZI I RELACJE, 2. GMINA FUNKCJONALNA, 3. GMINA BEZPIECZNA, 4. GMINA EKOLOGICZNA, 5. GMINA SPRZYJAJĄCA BIZNESOWI)**, które wzajemnie się przenikają i uzupełniają, jednocześnie realizując założenia określone w wizji rozwoju do roku 2030. W ramach tych obszarów dokonano koncentracji różnych działań wokół wyznaczonych celów.

W ramach każdego z obszarów zdefiniowano cele rozwojowe. **Cele strategiczne** mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy. **Cele operacyjne** dotyczą średniego horyzontu czasowego, określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Podstawę ich osiągnięcia stanowią **kierunki działań**, które wskazują przyjętą strategię postępowania oraz opisują interwencje podejmowane przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Strategia określa również **oczekiwane rezultaty** planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, a także **wskaźniki** ich osiągnięcia. Aktywności planowane w ramach poszczególnych obszarów nie są rozłączne, lecz silnie zintegrowane, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, kluczowego dla ich powodzenia. **Jednocześnie katalog zadań pozostaje przykładowy i otwarty, tzn. możliwa jest realizacja innych zadań zgodnych z danym kierunkiem działań.**

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Schemat 1. Cele strategiczne i operacyjne w ramach Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

GMINA INWESTUJĄCA W LUDZI I RELACJE	GMINA FUNKCJONALNA	GMINA BEZPIECZNA	GMINA EKOLOGICZNA	GMINA SPRZYJAJĄCA BIZNESOWI
Cel strategiczny 1: Rozwój kapitału ludzkiego, społecznego i relacyjnego gminy	Cel strategiczny 2: Poprawa warunków zamieszkania na terenie gminy	Cel strategiczny 3: Zapewnienie wieloaspektowego bezpieczeństwa mieszkańców i gminy	Cel strategiczny 4: Skuteczna ochrona środowiska i neutralność klimatyczna	Cel strategiczny 5: Poprawa warunków prowadzenia biznesu, inwestowania i pracy na terenie gminy
Cele operacyjne: 1.1. Poprawa funkcjonalności i skuteczności systemu edukacji i wychowania. 1.2. Rozwój oferty czasu wolnego oraz wieloaspektowa aktywizacja i integracja mieszkańców.	Cele operacyjne: 2.1. Zwiększenie dostępności zasobów mieszkaniowych, atrakcyjności przestrzeni i infrastruktury technicznej. 2.2. Zapewnienie funkcjonalnej, zrównoważonej i bezpiecznej mobilności. 2.3. Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne oraz obsługa administracyjna.	Cele operacyjne: 3.1. Skuteczna, kompleksowa i dedykowana polityka w zakresie bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego. 3.2. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego.	Cele operacyjne: 4.1. Eliminacja zanieczyszczeń powietrza i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy. 4.2. Rozwój systemu ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu.	Cele operacyjne: 5.1. Zapewnienie odpowiedniego klimatu dla biznesu i inwestycji na terenie gminy. 5.2. Wzrost aktywności edukacyjnej, przedsiębiorczej i zawodowej mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne

OBSZAR STRATEGICZNY 1.

GMINA INWESTUJĄCA W LUDZI I RELACJE

Cel strategiczny 1.

Rozwój kapitału ludzkiego, społecznego i relacyjnego gminy.

Cele operacyjne:

1.1. Poprawa funkcjonalności i skuteczności systemu edukacji i wychowania.

1.2. Rozwój oferty czasu wolnego oraz wieloaspektowa aktywizacja i integracja mieszkańców.

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

GMINA INWESTUJĄCA W LUDZI I RELACJE to pierwszy obszar strategiczny, którego nadrzędnym celem jest rozwój kapitału ludzkiego, społecznego i relacyjnego gminy. Obszar ten obejmuje działania wspierające edukację, integrację społeczną i aktywność mieszkańców. Jego obecność w strategii wynika z przekonania, że siłą każdej wspólnoty są ludzie – ich wiedza, zaangażowanie i wzajemne relacje. Zwłaszcza w kontekście dynamicznych przemian społecznych i demograficznych, inwestowanie w system edukacji, wzmacnianie więzi społecznych, budowanie zaufania oraz stwarzanie przestrzeni do współdziałania i rozwoju pasji wydaje się szczególnie ważne. Działania podejmowane w tym obszarze traktowane są jako inwestycja w potencjał mieszkańców oraz ich aktywny udział w życiu lokalnym. Realizacja tych założeń odbywać się będzie poprzez działania przyporządkowane dwóm celom operacyjnym.

Pierwszy cel operacyjny w ramach obszaru (1.1) odnosi się do poprawy funkcjonalności i skuteczności systemu edukacji i wychowania. Obejmuje on zarówno działania inwestycyjne, rozwojowe, jak i monitorujące ukierunkowane na podnoszenie jakości kształcenia, dostosowanie oferty do potrzeb uczniów, profesjonalizację kadry i doskonalenie systemu organizacyjno-zarządczego. Jednym z priorytetów uwzględnionych w ramach celu jest rozwój opieki nad dziećmi do lat 3. Równolegle prowadzone będą inwestycje w bazę dydaktyczną oraz infrastrukturę sportowo-rekreacyjną placówek oświatowych, w tym wyposażenie w sprzęt komputerowy, oprogramowanie i nowoczesne pomoce naukowe. Działania rozwojowe koncentrować się będą na dostosowywaniu oferty edukacyjnej do zróżnicowanych potrzeb uczniów, zwłaszcza w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych oraz promowania podejścia interdyscyplinarnego. Proces kształcenia, jak również system wsparcia prawidłowego rozwoju, dostosowywane będą do indywidualnych potrzeb i możliwości dzieci oraz uczniów, budując ich wszechstronny i indywidualny potencjał. Szczególna waga nadal przywiązywana będzie do realizacji programów wychowawczo-profilaktycznych, obejmujących edukację zdrowotną, profilaktykę uzależnień, przeciwdziałanie agresji, aktywizację ruchową oraz działania na rzecz zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. W trosce o jakość i efektywność systemu podejmowane będą także działania monitorujące racjonalność i optymalizujące wydatki oświatowe, a także wspierające rozwój zawodowy i kompetencyjny kadry pedagogicznej, poprzez szkolenia, kursy i inne formy doskonalenia, sprzyjające podnoszeniu standardów nauczania i zarządzania w placówkach oświatowych.

Drugi cel operacyjny (1.2) ukierunkowany jest na rozwój oferty spędzania wolnego czasu oraz aktywizację i integrację mieszkańców. Zakłada działania inwestycyjne, których celem jest tworzenie dostępnej, funkcjonalnej i atrakcyjnej przestrzeni dla działań społecznych i kulturalnych. Równocześnie rozwijana będzie powiązana oferta instytucji kultury – zwłaszcza dla dzieci, młodzieży i seniorów – poprzez m.in. działania edukacyjne i animacyjne, organizację zajęć, warsztatów, wydarzeń o różnym zasięgu, konkursów oraz rozmaitych projektów, a także prowadzenie orkiestr i zespołów. Szczególne znaczenie przypisuje się świetlicom wiejskim jako lokalnym ośrodkom życia społeczno-kulturalnego. Ważnym elementem strategii postępowania będzie troska o dziedzictwo kulturowe, zarówno o charakterze niematerialnym, jak i materialnym – w tym drugim przypadku poprzez podejmowanie niezbędnych prac i robót przy zabytkach oraz włączanie ich w obieg społeczny i turystyczny. W zakresie aktywności fizycznej i rekreacji przewidziane są inwestycje w infrastrukturę sportową, służącą zarówno amatorom, jak również profesjonalistom. Jednocześnie gmina będzie rozwijać współpracę z lokalnymi klubami sportowymi oraz animować istniejącą i nowo powstałą infrastrukturę poprzez organizację zajęć, wydarzeń i turniejów, również o zasięgu ponadlokalnym. Realizowany będzie ponadto program

wspierania talentów artystycznych i sportowych, obejmujący m.in. stypendia, nagrody, wyróżnienia i dedykowane wydarzenia, który ma wspierać dzieci i młodzież oraz aktywizować i doceniać całe zaangażowane środowisko lokalne. Integralną częścią działań będzie wzmacnianie integracji i aktywności społecznej oraz poczucia przynależności do wspólnoty gminnej. W tym celu rozwijane będą tradycyjne i nowoczesne kanały informacji i komunikacji z mieszkańcami, a także mechanizmy włączania ich w zarządzanie sprawami lokalnymi. Wspierane będą także organizacje pozarządowe i oddolne inicjatywy mieszkańców poprzez m.in. otwarte konkursy ofert, współfinansowanie projektów oraz pomoc techniczno-organizacyjną i merytoryczną. W działaniach tych szczególny nacisk położony zostanie na integrację dotychczasowych i nowo osiedlających się mieszkańców, a także na promocję postaw obywatelskich, w tym zameldowania i rozliczania podatków na terenie gminy, jako istotnego wkładu w rozwój wspólnoty.

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Tabela 3. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 1. GMINA INWESTUJĄCA W LUDZI I RELACJE

Cel operacyjny 1.1. Poprawa funkcjonalności i skuteczności systemu edukacji i wychowania.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy ¹
1.1.1.	Rozwój bazy i oferty opieki nad dziećmi do lat 3, w tym m.in.: - Budowa żłobka w Proszówkach, - Budowa żłobka w Nieszkowicach Małych.	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług opieki nad dziećmi do lat 3	Liczba żłobków gminnych oraz uczęszczających do nich dzieci ↗	Urząd Gminy Bochnia	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Gminny Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli w Bochni z siedzibą w Łapczycy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe
1.1.2.	Inwestycje w bazę dydaktyczną i sportowo-rekreacyjną placówek oświatowych oraz organizacja nowoczesnych klasopracowni (sprzęt komputerowy i multimedialny, oprogramowanie, pomoce dydaktyczno-naukowe itp.), z założeniem cyklicznych przeglądów oraz uzupełniania i wymiany niezbędnego wyposażenia.	Rozwój oraz poprawa jakości i funkcjonalności bazy oraz wyposażenia placówek oświatowych Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami Poprawa efektywności energetycznej i kosztowej bazy placówek oświatowych Zmniejszenie wpływu na klimat i środowisko Poprawa komfortu, bezpieczeństwa i innych	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających dzieci i/lub młodzieży szkolnej w skali roku ↗ Liczba i suma inwestycji dotyczących doposażenia placówek ↗ Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów ↘	Urząd Gminy Bochnia, Placówki oświatowe	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Gminny Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli w Bochni z siedzibą w Łapczycy

¹ Katalog partnerów stanowi każdorazowo pewną propozycję realizacyjną i ma charakter otwarty. Współpraca partnerów może przybierać zarówno formę finansową, jak i pozafinansową. Będzie to zależało m.in. od typu danego działania oraz rodzaju i możliwości poszczególnych partnerów.

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

		warunków pracy oraz nauki i przebywania w placówkach Poprawa jakości oraz unowocześnienie i usprawnienie pracy placówek oświatowych			
1.1.3.	Doskonalenie oferty edukacyjno-wychowawczej placówek oświatowych, szczególnie pod kątem kształcenia wartości i kompetencji uniwersalnych oraz promowania podejścia interdyscyplinarnego (nowe rozwiązania programowe, projektowe, metodyczne, organizacyjne, kooperacyjne i technologiczne itp.).	Poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty placówek oświatowych, lepsze dostosowanie jej do aktualnych i perspektywicznych potrzeb społeczno-gospodarczych Rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych dzieci oraz młodzieży szkolnej Podniesienie jakości i efektów kształcenia	Liczba zajęć, które uzupełniają lub rozszerzają program nauczania, oraz liczba ich uczestników w skali roku Liczba projektów realizowanych przez szkoły oraz liczba ich uczestników w skali roku Wyniki egzaminów końcowych	Placówki oświatowe	Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, Urząd Gminy Bochnia, Gminny Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli w Bochni z siedzibą w Łapczycy, Instytucje kultury, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Uczelnie i instytucje naukowe, Rodzice
1.1.4.	Dostosowanie procesu kształcenia oraz systemu wsparcia prawidłowego rozwoju do indywidualnych potrzeb i potencjału dzieci oraz uczniów (rozwój zainteresowań, uzdolnień i talentów, stypendia, pomoc psychologiczno-pedagogiczna, dostęp do specjalistów, wspieranie edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami itp.).	Poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty placówek oświatowych, lepsze dostosowanie jej do aktualnych i perspektywicznych potrzeb społeczno-gospodarczych Rozwój wszechstronnego i indywidualnego potencjału dzieci i młodzieży szkolnej	Liczba uczniów objętych różnego rodzaju wsparciem prawidłowego rozwoju, w tym pomocą psychologiczno-pedagogiczną Liczba laureatów i finalistów olimpiad, konkursów przedmiotowych i/lub artystycznych i/lub zawodów sportowych	Placówki oświatowe	Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, Urząd Gminy Bochnia, Gminny Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli w Bochni z siedzibą w Łapczycy, Instytucje kultury,

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

		Wyrównanie i zwiększanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży szkolnej Niwelacja problemów i deficytów oraz rozwój pasji i talentów dzieci i młodzieży szkolnej Podniesienie jakości i efektów kształcenia			Przedsiębiorcy, Instytucje pomocy społecznej, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Uczelnie i instytucje naukowe, Rodzice
1.1.5.	Realizacja programów wychowawczo-profilaktycznych w placówkach oświatowych, (edukacja zdrowotna, profilaktyka uzależnień, w tym behawioralnych, profilaktyka agresji i przemocy rówieśniczej, w tym w Internecie, aktywizacja ruchowa, wsparcie zdrowia psychicznego).	Poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty oraz poprawa skuteczności działań wychowawczo-profilaktycznych placówek oświatowych Wzrost świadomości oraz upowszechnienie zdrowego i bezpiecznego stylu życia wśród dzieci i młodzieży szkolnej Zmniejszenie ryzyka chorób, poprawa stanu zdrowia fizycznego, psychicznego, emocjonalnego i społecznego dzieci i młodzieży szkolnej	Liczba działań profilaktycznych podejmowanych przez placówki oświatowe oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗ Liczba stwierdzonych przypadków zachowań agresywnych i/lub autoagresywnych wśród dzieci i młodzieży szkolnej w skali roku ↘ Liczba zdiagnozowanych przypadków otyłości i/lub wad postawy wśród dzieci i młodzieży szkolnej w skali roku ↘	Placówki oświatowe	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Urząd Gminy Bochnia, Gminny Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli w Bochni z siedzibą w Łapczycy, Instytucje kultury, Instytucje pomocy społecznej, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Rodzice, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Straż Pożarna, Sądy
1.1.6.	Systemowe rozwiązania w zakresie zarządzania kadrami oświatowymi pod kątem zapewnienia ich odpowiedniej liczebności, poziomu zmotywowania i przygotowania merytorycznego (różne formy doskonalenia),	Optimalizacja zatrudnienia i procesów kadrowych w placówkach oświatowych Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji	Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na nauczyciela w ciągu roku oraz poziom wiedzy pracowników objętych systemem doskonalenia zawodowego ↗	Placówki oświatowe	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Ośrodki doskonalenia nauczycieli, Urząd Gminy Bochnia,

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

	w szczególności dla poprawy kształcenia ogólnego oraz rozwoju edukacji włączającej.	zawodowych oraz zaangażowania kadr oświatowych			Gminny Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli w Bochni z siedzibą w Łapczycy, Kadry oświatowe
1.1.7.	Systematyczne monitorowanie oraz efektywne zarządzanie wydatkami na oświatę, z uwzględnieniem potrzeb i wyzwań społeczno-demograficznych (m.in. odpływ części uczniów do sąsiedniego miasta, rosnąca liczba uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawnościach), przestrzenno-urbanistycznych (m.in. rozciągłość południkowa gminy, dwa niepowiązane ze sobą obszary) i infrastrukturalnych (m.in. rozległa sieć placówek), wyników edukacyjnych, a także potencjału organizacyjno-finansowego gminy.	Optymalizacja wydatków oświatowych w skali poszczególnych placówek i całej gminy Lepsze dostosowanie sieci, infrastruktury i oferty do aktualnych i perspektywicznych potrzeb	Wydatki na oświatę w przeliczeniu na jednego ucznia w gminie i/lub danej placówce	Gminny Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli w Bochni z siedzibą w Łapczycy, Wójt i Rada Gminy Bochnia	Kuratorium Oświaty w Krakowie, Urząd Gminy Bochnia, Placówki oświatowe, Kadry oświatowe, Rodzice
Cel operacyjny 1.2. Rozwój oferty czasu wolnego oraz wieloaspektowa aktywizacja i integracja mieszkańców.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.2.1.	Inwestycje w bazę i wyposażenie instytucji kultury, szczególnie pod kątem zapewnienia ich dostępności, efektywności funkcjonowania oraz warunków dla rozwoju i unowocześnienia oferty, w tym m.in.: • Remont i doposażenie Wiejskiego Domu Kultury w Majkowicach, • Remont i doposażenie galerii „Chełm” oraz poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej, • Remont i doposażenie świetlic wiejskich.	Rozwój oraz poprawa jakości i funkcjonalności bazy oraz wyposażenia instytucji kultury Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami Poprawa efektywności energetycznej i kosztowej bazy instytucji kultury	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających w skali roku ↗	Urząd Gminy Bochnia, Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Bochni z siedzibą w Łapczycy	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

		Zmniejszenie wpływu na klimat i środowisko Poprawa komfortu, bezpieczeństwa i innych warunków pracy oraz świadczenia usług, a także aktywności i partycypacji w kulturze Poprawa jakości oraz unowocześnienie i usprawnienie pracy instytucji kultury			
1.2.2.	Doskonalenie, promocja i włączenie mieszkańców w korzystanie z oferty instytucji kultury, z naciskiem na dzieci i młodzież oraz rosnącą grupę seniorów (edukacja i animacja, organizacja zajęć, warsztatów, konkursów, wydarzeń, w tym o zasięgu ponadlokalnym, prowadzenie orkiestr i zespołów, jak np. Orkiestra Baczków, Zespół Pieśni i Tańca "Siedlecanie", realizacja projektów itp.), w tym rozwój tradycyjnych i nowoczesnych funkcji bibliotek (jako centrum czytelnictwa, edukacji, informacji i nowych technologii), świetlic wiejskich (rozumianych jako lokalne ośrodki życia społecznego i kulturalnego) oraz galerii wiejskiej „Chełm”, w tym m.in.: - Realizacja projektu pn. „Awatary i Symfonie – Cyfrowy Baczków”, - Realizacja projektu pn. „Nowe Głosy – Nowe Horyzonty”	Poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty instytucji kultury, lepsze dostosowanie jej do potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Wzmocnienie potencjału oraz zwiększenie roli świetlic wiejskich w kreowaniu oferty, integracji i aktywizacji mieszkańców oraz wspieraniu ich w samorozwoju i działaniach na rzecz swoich społeczności lokalnych Wzmocnienie potencjału oraz zwiększenie roli biblioteki w kreowaniu oferty, informowaniu, edukacji, integracji i aktywizacji mieszkańców	Liczba zajęć w ofercie instytucji kultury oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗ Liczba wydarzeń oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗ Liczba członków zespołów i orkiestr funkcjonujących przy Gminnym Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Bochni z siedzibą w Łapczycy ↗ Liczba czytelników, w tym w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców ↗	Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Bochni z siedzibą w Łapczycy	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Bochnia, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Różne grupy, zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

		Zachowanie dziedzictwa oraz tożsamości kulturowej gminy i mieszkańców Wzrost integracji oraz aktywności i partycypacji mieszkańców w kulturze	Liczba zajęć w ofercie świetlic oraz liczba ich uczestników w skali roku 		
1.2.3.	Dbłość o dziedzictwo kulturowe, w tym podejmowanie niezbędnych prac i robót przy zabytkach oraz włączanie ich w obieg społeczny i turystyczny (integracja obiektów w ramach ścieżek edukacyjnych i szlaków tematycznych, animacja, edukacja, promocja itp.).	Zachowanie dziedzictwa oraz tożsamości kulturowej gminy i mieszkańców Ochrona oraz poprawa stanu technicznego, dostępności, funkcjonalności i atrakcyjności obiektów zabytkowych Prorozwojowe wykorzystanie lokalnego dziedzictwa kulturowego – wzrost integracji oraz aktywności i partycypacji mieszkańców w kulturze, wzrost zainteresowania gmina i jej ofertą wśród turystów i gości	Liczba obiektów zabytkowych, które zostały objęte inwestycjami 	Urząd Gminy Bochnia, Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Bochni z siedzibą w Łapczycy	Administracja rządowa, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Właściciele i zarządcy obiektów zabytkowych, Różne grupy, zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”
1.2.4.	Inwestycje w bazę sportową i rekreacyjną oraz tworzenie warunków dla dalszego rozwoju różnych dyscyplin sportowych oraz aktywności fizycznych, z przeznaczeniem dla mieszkańców, głównie dzieci i młodzieży, jak również turystów i gości, w tym m.in.: - Budowa lodowiska w Proszówkach, - Budowa boiska ze sztucznej trawy w Cerekwi.	Rozwój oraz poprawa jakości i funkcjonalności bazy służącej amatorskiej i profesjonalnej aktywności sportowej i rekreacyjnej Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających w skali roku 	Urząd Gminy Bochnia, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji Bochnia sp. z o.o	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

		Poprawa efektywności energetycznej i kosztowej bazy sportowej i rekreacyjnej Zmniejszenie wpływu na klimat i środowisko Poprawa warunków dla wypoczynku, aktywnego spędzania czasu wolnego i profesjonalnego uprawiania sportu			
1.2.5.	Doskonalenie, promocja i włączenie mieszkańców w korzystanie z oferty sportowej i rekreacyjnej, w szczególności poprzez współpracę z lokalnymi klubami i organizacjami oraz aktywizowanie dzieci i młodzieży (otwarte konkursy ofert, wspólne projekty, poszerzanie oferty o nowe dyscypliny i grupy docelowe, organizacja wydarzeń, w tym o zasięgu ponadlokalnym, animacja infrastruktury itp.)	Poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty sportowej i rekreacyjnej, lepsze dostosowanie jej do potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Wzrost integracji oraz aktywności ruchowej mieszkańców	Liczba klubów i organizacji sportowych w gminie oraz liczba ich członków ↗ Liczba imprez sportowych i rekreacyjnych, zorganizowanych przez kluby i organizacje sportowe, przy wsparciu z budżetu gminy oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗	Urząd Gminy Bochnia, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji Bochnia sp. z o.o., Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Bochni z siedzibą w Łapczycy	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe
1.2.6.	Realizacja lokalnego programu wspierania zdolności i talentów artystyczno-kulturalnych i sportowych (współpraca międzyorganizacyjna i międzysektorowa, nagrody, stypendia, wyróżnienia, dedykowane wydarzenia itp.).	Rozwój uzdolnień, pasji i talentów dzieci oraz młodzieży szkolnej Aktywizacja i dowartościowanie lokalnego środowiska artystyczno-kulturalnego i sportowego	Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem ↗	Urząd Gminy Bochnia, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji Bochnia sp. z o.o., Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Bochni z siedzibą w Łapczycy	Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Różne grupy, zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Kluby i organizacje sportowe, Rodzice

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

1.2.7.	Informowanie (m.in. z zapewnieniem dostępności cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej), edukowanie i włączanie mieszkańców w zarządzanie sprawami lokalnymi (badania opinii, edukacja obywatelska, tradycyjne i elektroniczne kanały komunikacji i konsultacji, systemy współdecydowania o wydatkach z budżetu itp.).	Poprawa sprawności, efektywności i skuteczności procesów komunikacji i dialogu samorządu z mieszkańcami i innymi interesariuszami Zapewnienie dostępności administracji lokalnej Praktyczne włączenie mieszkańców w procesy zarządzania sprawami gminy Lepsze dostosowanie lokalnej polityki rozwoju do ich problemów, potrzeb i oczekiwań mieszkańców i innych interesariuszy	Liczba aktualności oraz odwiedzin strony internetowej gminy ↗ Liczba zrealizowanych badań i/lub konsultacji społecznych wśród mieszkańców oraz liczba respondentów ↗ Wysokość fundusz sołeckiego oraz liczba osób biorących udział w głosowaniach podczas spotkań wiejskich ↗	Urząd Gminy Bochnia, Wójt i Rada Gminy Bochnia	Jednostki organizacyjne gminy, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Sołtysi i rady sołeckie
1.2.8.	Wsparcie i promocja różnorodnych form zaangażowania mieszkańców (wolontariatu, działalności w organizacjach społecznych i pozarządowych, uczestnictwa w ofercie kulturalnej, sportowej, wydarzeniach lokalnych itp.) wraz z ich wieloaspektową aktywizacją i integracją (głównie dotychczasowych i nowo osiedlonych), w szczególności poprzez wsparcie oraz współpracę finansową i pozafinansową z organizacjami pozarządowymi (otwarte konkursy ofert, wspólne projekty itp.).	Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia zaangażowania społecznego i obywatelskiego mieszkańców Rozwój procesów współpracy finansowej i pozafinansowej gminy z organizacjami pozarządowymi Wzrost indywidualnego i zorganizowanego zaangażowania społecznego i obywatelskiego mieszkańców	Liczba wolontariuszy w szkołach na terenie gminy ↗ Liczba zadań publicznych gminy realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz ich sumaryczna wartość ↗	Urząd Gminy Bochnia, Wójt i Rada Gminy Bochnia	Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Mieszkańcy, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”, Sołtysi i rady sołeckie

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

1.2.9.	Działania zachęcające mieszkańców do meldowania się i płacenia podatków na terenie gminy (prezentacja korzyści dla wspólnoty lokalnej, akcje informacyjne i promocyjne itp.).	Wzmocnienie patriotyzmu lokalnego i przywiązania mieszkańców do życia w gminie Zwiększenie bazy podatników i dochodów własnych gminy	Wielkość i udział dochodów z tytułu podatku PIT w dochodach własnych budżetu gminy 	Urząd Gminy Bochnia	Jednostki organizacyjne gminy, Mieszkańcy
--------	---	--	---	---------------------	---

OBSZAR STRATEGICZNY 2.

GMINA FUNKCJONALNA

Cel strategiczny 2.

Poprawa warunków zamieszkania na terenie gminy.

Cele operacyjne:

2.1. Zwiększenie dostępności zasobów mieszkaniowych, atrakcyjności przestrzeni i infrastruktury technicznej.

2.2. Zapewnienie funkcjonalnej, zrównoważonej i bezpiecznej mobilności.

2.3. Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne oraz obsługa administracyjna.

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Obszar strategiczny GMINA FUNKCJONALNA obejmuje działania inwestycyjne, organizacyjne, zarządcze itp., służące tworzeniu jak najlepszych warunków do życia. Celem strategicznym jest poprawa jakości zamieszkania na terenie gminy poprzez rozwój zasobów mieszkaniowych, nowoczesnej infrastruktury technicznej, bezpiecznych i funkcjonalnych rozwiązań transportowych oraz lokalnego aparatu i obsługi administracyjnej. Realizacja tego celu odbywać się będzie poprzez działania przypisane trzem celom operacyjnym.

Pierwszy cel operacyjny (2.1) odnosi się do zwiększenia dostępności zasobów mieszkaniowych, poprawy atrakcyjności przestrzeni publicznych oraz rozwoju infrastruktury technicznej. W odpowiedzi na rosnącą liczbę mieszkańców i rozwijającą się zabudowę mieszkaniową, a także potrzeby sektora biznesowego, gmina podejmie działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa dostaw oraz odpowiedniej jakości wody pitnej, w szczególności poprzez modernizację i rozbudowę sieci wodociągowej. Równolegle prowadzone będą działania zmierzające do kształtowania przyjaznych, funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni publicznych, odpowiadających na potrzeby różnych grup mieszkańców. W tym zakresie przewidziane są inwestycje w parki, place zabaw, tereny zielone, strefy rekreacji i wypoczynku, wyposażone w elementy małej architektury, z myślą zarówno o integracji i aktywizacji społecznej, jak i zwiększeniu atrakcyjności turystycznej gminy. Strategia zakłada również sukcesywną eliminację barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeniach wspólnych, tak aby zapewnić pełną dostępność dla wszystkich mieszkańców niezależnie od wieku i ich sprawności. Ważnym elementem realizacji celu będzie także kontynuacja prac planistycznych, w tym opracowanie planu ogólnego gminy oraz dostosowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do aktualnych uwarunkowań prawnych i potrzeb rozwojowych. Działania te przyczynią się do zachowania ładu przestrzennego, racjonalnego zagospodarowania terenu oraz tworzenia warunków dla dalszego, zrównoważonego rozwoju gminy.

Drugi cel operacyjny (2.2) dotyczy zapewnienia funkcjonalnej, zrównoważonej i bezpiecznej mobilności na terenie gminy. Przewiduje się realizację inwestycji ukierunkowanych na poprawę dostępności i integracji komunikacyjnej gminy oraz bezpieczeństwa i płynności ruchu drogowego, w tym dotyczących rozwoju infrastruktury drogowej i towarzyszącej (drogi, chodniki, parkingi itp.) oraz wdrażania rozwiązań dedykowanych niechronionym użytkownikom ruchu (przejścia dla pieszych itp.), z uwzględnieniem współpracy z innymi właścicielami i zarządcami infrastruktury na terenie gminy. Ważnym aspektem poprawy dostępności transportowej będzie rozwój infrastruktury transportu zbiorowego – poprzez modernizację taboru, budowę lub unowocześnienie infrastruktury obsługi podróży, optymalizację rozkładów jazdy oraz integrację różnych środków transportu – samochodowego, rowerowego i kolejowego. Istotnym działaniem w tym obszarze będzie również rozwój systemu oświetlenia ulicznego, z naciskiem na wdrażanie nowoczesnych, energooszczędnych i inteligentnych rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo pieszych i kierowców, zwłaszcza w porze wieczornej i nocnej. Z uwagi na istotne braki w zakresie infrastruktury rowerowej, strategia zakłada budowę spójnej i funkcjonalnej sieci dróg rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (stojaki, wiaty, miejsca odpoczynku itp.), służących codziennym dojazdom – m.in. do przystanków kolejowych, szkół i innych instytucji publicznych, a także między miejscowościami gminy i w kierunku Bochni, a także aktywności rekreacyjnej i turystycznej. Wreszcie, w odpowiedzi na potrzeby społeczne i gospodarcze oraz zmieniające się realia transportowe, strategia zakłada także opracowanie kompleksowego dokumentu strategicznego dotyczącego organizacji ruchu drogowego, zawierającego

m.in. inwentaryzację stanu istniejącego (oznakowanie, przepustowość, nośność obiektów), a także jego bieżącą aktualizację jako podstawy do dalszych działań inwestycyjnych i planistycznych.

Trzeci cel operacyjny (2.3) koncentruje się na zapewnieniu sprawnego i efektywnego zarządzania publicznego oraz wysokiej jakości obsługi administracyjnej mieszkańców i innych interesariuszy. Kluczowym wyzwaniem w tym zakresie jest zapewnienie odpowiedniej liczebności kadr samorządowych, wysokiego poziomu kompetencji pracowników wszystkich szczebli oraz motywacji do realizacji powierzonych zadań. W związku z tym strategia przewiduje działania ukierunkowane na rozwój kompetencji urzędników, w tym systematyczne szkolenia, a także ciągłe doskonalenie organizacji pracy urzędu. Równolegle prowadzone będą inwestycje w bazę lokalową i wyposażenie administracji publicznej, co pozwoli na zwiększenie dostępności usług oraz poprawę warunków obsługi interesantów. W odpowiedzi na oczekiwania mieszkańców oraz rozwój narzędzi cyfrowych, strategia zakłada cyfryzację usług publicznych oraz procesów wewnętrznych administracji. Działania w tym obszarze obejmą wdrażanie rozwiązań umożliwiających załatwianie spraw urzędowych online oraz zwiększenie dostępności cyfrowej informacji i usług. Równocześnie podejmowane będą działania promujące i ułatwiające korzystanie z tych rozwiązań przez mieszkańców, w tym osoby starsze i mniej biegłe cyfrowo. Integralną częścią efektywnego zarządzania publicznego jest współpraca, szczególnie między jednostkami samorządu terytorialnego, ale również wielosektorowa i wielopoziomowa. W tym zakresie gmina będzie aktywnie uczestniczyć w budowaniu partnerstw i platform działania, zwłaszcza w ramach obszaru funkcjonalnego miasta Bochnia, w celu realizacji wspólnych projektów, lepszego wykorzystania zasobów i rozwiązywania problemów o charakterze ponadlokalnym.

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Tabela 4. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 2. GMINA FUNKCJONALNA

Cel operacyjny 2.1. Zwiększenie dostępności zasobów mieszkaniowych, atrakcyjności przestrzeni i infrastruktury technicznej.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy ²
2.1.1.	Opracowanie planu ogólnego oraz zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym pod kątem kreowania dogodnych warunków dla budownictwa mieszkaniowego (także usługowego, przemysłowego, rolniczego itp.).	Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego Większy ład przestrzenny i lepsza urbanistyka Wzrost atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej gminy	Uchwalenie planu ogólnego gminy (który zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy)	Urząd Gminy Bochnia, Wójt i Rada Gminy Bochnia	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe
2.1.2.	Modernizacja i rozwój systemu zaopatrzenia w wodę na terenie gminy, wraz z uzupełnieniem brakujących odcinków sieci, szczególnie w kontekście rosnącej liczby mieszkańców i nowo powstającej zabudowy mieszkaniowej, w tym m.in.: - Budowa sieci wodociągowej w Łapczycy i Bochni ul. Karasia, - Budowa ujęcia wody wraz ze stacją uzdatniania w msc. Siedlec, - Budowa zbiornika retencyjnego wody pitnej w Gierczycach.	Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw wody oraz odpowiedniej jakości wody pitnej Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług zaopatrzenia w wodę, lepsze dostosowanie do aktualnych i perspektywicznych potrzeb społeczno-gospodarczych Poprawa warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy	Długość sieci wodociągowej, w tym nowo wybudowanej Ludność podłączona do nowo wybudowanej sieci wodociągowej Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych korzystających z wodociągu 	Urząd Gminy Bochnia, Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy

² Katalog partnerów stanowi każdorazowo pewną propozycję realizacyjną i ma charakter otwarty. Współpraca partnerów może przybierać zarówno formę finansową, jak i pozafinansową. Będzie to zależało m.in. od typu danego działania oraz rodzaju i możliwości poszczególnych partnerów.

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

2.1.3.	Tworzenie dostępnych, atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem terenów zielonych o funkcjach społecznych, miejsc integracji i aktywizacji mieszkańców, jak również obsługi gości i turystów (parki, place zabaw, strefy rekreacji i wypoczynku wraz z małą architekturą itp.).	Poprawa atrakcyjności, estetyki, jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami Poprawa warunków dla integracji i wieloaspektowej aktywizacji społecznej Wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej gminy	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych przestrzeni publicznych 	Urząd Gminy Bochnia	Administracja rządowa, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne gminy, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”
2.1.4.	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej (urząd gminy, placówki oświatowe, centrum kultury, budynki wielofunkcyjne, ośrodek pomocy społecznej itp.) i przestrzeniach wspólnych.	Zapewnienie pełnej dostępności (cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej, architektonicznej) administracji lokalnej Poprawa bezpieczeństwa, komfortu i jakości życia oraz codziennego funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami w gminie, w tym w zakresie korzystania z różnorodnych usług publicznych	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w administracji publicznej 	Urząd Gminy Bochnia, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, PFRON, Koordynatorzy ds. dostępności

Cel operacyjny 2.2. Zapewnienie funkcjonalnej, zrównoważonej i bezpiecznej mobilności.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.2.1.	Inwestycje w infrastrukturę drogową i towarzyszącą (drogi, chodniki, parkingi itp.) na terenie gminy wraz z wdrażaniem różnorodnych rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo uczestników ruchu (przejścia dla pieszych, zmiany organizacji ruchu, kontrole i ograniczenia prędkości pojazdów itp.), z uwzględnieniem współpracy z innymi właścicielami i zarządcami (także z właścicielami działek, pod kątem pozyskiwania rezerw terenowych na poszerzanie dróg), w tym m.in.: • Remonty dróg gminnych i wewnętrznych, • Przebudowa dróg gminnych i wewnętrznych.	Rozwój oraz poprawa jakości i funkcjonalności infrastruktury drogowej i towarzyszącej na terenie gminy Poprawa dostępności i integracji komunikacyjnej gminy Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym Poprawa warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy	Długość nowych i/lub zmodernizowanych dróg na terenie gminy ↗ Długość nowych i/lub zmodernizowanych ciągów pieszych na terenie gminy ↗ Liczba wypadków na drogach na terenie gminy ↘	Urząd Gminy Bochnia	Administracja rządowa, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie, Małopolska Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Powiatowy Zarząd Dróg w Bochni, Powiatowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Policja, Straż Pożarna
2.2.2.	Działania własne i współpraca na rzecz zapewnienia transportu zbiorowego, dostosowanego do potrzeb społecznych i gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem doskonalenia komunikacji gminnej (modernizacja taboru, rozwój i modernizacja infrastruktury do obsługi podróżnych, dostosowanie i integracja różnych opcji transportowych – samochód, pociąg, rower itp.) wraz z działaniami	Poprawa dostępności i jakości usług transportowych oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb społeczno-gospodarczych Zwiększenie mobilności mieszkańców Wzrost udziału zrównoważonych form mobilności, jak autobus,	Poziom zadowolenia mieszkańców z funkcjonowania transportu zbiorowego ↗ Liczba pasażerów komunikacji gminnej w skali roku ↗ Odsetek pojazdów ekologicznych w całości taboru ↗	Urząd Gminy Bochnia, Rejonowe Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o. w Bochni z siedzibą w Łapczycy	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Organizatorzy i przewoźnicy

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

	upowszechniającymi korzystanie z niego przez mieszkańców, w tym m.in.: Zakup 3 autobusów elektrycznych wraz z dedykowaną infrastrukturą.	w codziennych dojazdach mieszkańców Zapewnienie dostępności usług transportowych osobom ze szczególnymi potrzebami Poprawa dostępności i integracji komunikacyjnej gminy Poprawa komfortu i bezpieczeństwa podróży Ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez transport drogowy, poprawa jakości powietrza			
2.2.3.	Rozwój i modernizacja systemu oświetlenia ulicznego, z naciskiem na wdrażanie rozwiązań inteligentnych i energooszczędnych.	Rozwój (objęcie nim całej gminy) oraz poprawa jakości i funkcjonalności oświetlenia ulicznego Poprawa efektywności energetycznej i kosztowej systemu oświetlenia ulicznego Zmniejszenie wpływu na klimat i środowisko Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy	Liczba punktów oświetleniowych na terenie gminy ↗ Odsetek energooszczędnych punktów oświetleniowych w ogóle punktów na terenie gminy ↗ Poziom odczuwalnego bezpieczeństwa na terenie gminy ↗	Urząd Gminy Bochnia	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Właściciele i zarządcy dróg, Policja, Straż Pożarna

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

2.2.4.	Budowa sieci dróg dla rowerów o przeznaczeniu komunikacyjnym w miejscach, w których jest to uzasadnione (m.in. dojazd do punktów przesiadkowych jak przystanki kolejowe, dojazd z miejscowości na terenie gminy do Bochni) i możliwe z uwagi na rezerwę terenową oraz kwestię wykupu działek.	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury rowerowej Poprawa dostępności i integracji komunikacyjnej gminy Zwiększenie mobilności mieszkańców Wzrost udziału zrównoważonych form mobilności, jak rower, w codziennych dojazdach mieszkańców Poprawa komfortu i bezpieczeństwa podróży Ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez transport drogowy, poprawa jakości powietrza	Długość dróg dla rowerów na terenie gminy oraz liczba korzystających w skali roku 	Urząd Gminy Bochnia	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST
2.2.5.	Strategiczne zarządzanie sferą komunikacji i bezpieczeństwa w ruchu drogowym w gminie (np. stworzenie dokumentu dotyczącego kompleksowej organizacji ruchu drogowego na terenie gminy, zawierającego m.in. inwentaryzację stanu istniejącego w zakresie oznakowania, przepustowości, nośności obiektów itp., a także jego bieżąca aktualizacja).	Rozwój oraz poprawa jakości i funkcjonalności lokalnego układu komunikacyjnego Poprawa dostępności i integracji komunikacyjnej gminy Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Opracowany dokument dotyczący kompleksowej organizacji ruchu drogowego na terenie gminy	Urząd Gminy Bochnia	Starostwo Powiatowe w Bochni, Powiatowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego

Cel operacyjny 2.3. Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne oraz obsługa administracyjna.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.3.1.	Systemowe rozwiązania w zakresie zarządzania kadrami samorządowymi (urząd, jednostki organizacyjne) pod kątem zapewnienia ich odpowiedniej liczebności, poziomu zmotywowania i przygotowania merytorycznego (różne formy doskonalenia), w szczególności dla poprawy dostępności i jakości usług oraz obsługi klientów, pozyskiwania środków zewnętrznych i realizacji projektów, wdrażania rozwiązań innowacyjnych.	Optymalizacja zatrudnienia i procesów kadrowych w administracji lokalnej Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz zaangażowania kadr samorządowych	Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na pracownika w ciągu roku oraz poziom wiedzy pracowników objętych systemem doskonalenia zawodowego 	Urząd Gminy Bochnia, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Podmioty szkoleniowo-doradcze
2.3.2.	Inwestycje w bazę i wyposażenie administracji lokalnej, w tym pod kątem jej funkcjonalności, wdrożenia rozwiązań proekologicznych i optymalizujących koszty utrzymania, poprawy komfortu użytkowania i zapewnienia dostępności osobom o szczególnych potrzebach, w tym m.in.: Budowa dodatkowego budynku Urzędu Gminy Bochnia.	Rozwój oraz poprawa jakości i funkcjonalności bazy oraz wyposażenia administracji lokalnej Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami Poprawa efektywności energetycznej i kosztowej budynków i obiektów użyteczności publicznej Zmniejszenie wpływu na klimat i środowisko Poprawa komfortu, bezpieczeństwa i innych warunków pracy oraz świadczenia i korzystania z usług	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających w skali roku Liczba i suma inwestycji dotyczących wyposażenia administracji lokalnej Średni wiek grup sprzętowych użytkowanych w administracji lokalnej 	Urząd Gminy Bochnia	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

		Poprawa jakości oraz unowocześnienie i usprawnienie pracy administracji lokalnej			
2.3.3.	Cyfryzacja administracji lokalnej oraz usług publicznych wraz z upowszechnieniem korzystania z nich przez klientów, z zapewnieniem cyberbezpieczeństwa (audyty, zakup sprzętu, oprogramowania i licencji, doskonalenie kadr, kampanie społeczne itp.).	Poprawa dostępności, efektywności i jakości usług publicznych Ułatwienie załatwiania spraw administracyjnych przez mieszkańców i prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorców Poprawa poziomu cyberbezpieczeństwa Poprawa jakości oraz unowocześnienie i usprawnienie pracy administracji lokalnej Popularyzacja e-usług wśród mieszkańców i innych klientów	Liczba dostępnych e-usług ↗ Odsetek usług realizowanych przez urząd z użyciem cyfrowych form komunikacji ↗ Liczba incydentów naruszenia bezpieczeństwa teleinformatycznego, w podziale na ich rodzaje	Urząd Gminy Bochnia, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, Zespół Reagowania na Incydenty Bezpieczeństwa Komputerowego, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe
2.3.4.	Wykorzystanie nowych rozwiązań i innowacji w zakresie zarządzania oraz świadczenia usług publicznych (np. AI w diagnozowaniu potrzeb i możliwych rozwiązań, obsłudze mieszkańców).	Poprawa dostępności, efektywności i jakości usług publicznych Poprawa jakości oraz unowocześnienie i usprawnienie pracy administracji lokalnej Wzrost transparentności administracji lokalnej Wzrost aktywności i partycypacji społecznej wykorzystujących nowe rozwiązania	Liczba procesów urzędowych wspieranych przez AI ↗ Liczba mieszkańców korzystających z narzędzi urzędowych opartych na AI ↗	Urząd Gminy Bochnia, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

2.3.5.	Wzmacnianie istniejących oraz zawiązywanie nowych partnerstw i platform współpracy (międzysamorządowych, np. w ramach obszaru funkcjonalnego miasta Bochnia, ale również wielosektorowych i wielopoziomowych).	Wzmocnienie relacji oraz rozwój procesów współpracy międzysamorządowej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej Zwiększenie zdolności gminy do realizacji projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych Uzyskanie efektu synergii w obszarze lokalnej polityki rozwoju i świadczenia usług publicznych	Liczba projektów realizowanych we współpracy gminy i co najmniej jednego partnera krajowego i/lub zagranicznego, ich wartość oraz liczba beneficjentów 	Urząd Gminy Bochnia, Jednostki organizacyjne gminy, Wójt i Rada Gminy Bochnia	Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Inne JST, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”, Uczelnie i instytucje naukowe
--------	--	---	---	--	---

OBSZAR STRATEGICZNY 3.

GMINA BEZPIECZNA

Cel strategiczny 3.

**Zapewnienie wieloaspektowego bezpieczeństwa
mieszkańców i gminy.**

Cele operacyjne:

3.1. Skuteczna, kompleksowa i dedykowana polityka
w zakresie bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego.

3.2. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Obszar strategiczny GMINA BEZPIECZNA skupia się na budowaniu szeroko pojętego bezpieczeństwa – zarówno społecznego, zdrowotnego, jak i publicznego. Współczesne wyzwania i zagrożenia, takie jak m.in. zmiany demograficzne, problemy zdrowotne, ekstremalne zjawiska pogodowe czy wzrastające zagrożenia militarne w skali globalnej, wymagają kompleksowej i skoordynowanej odpowiedzi samorządu. Celem strategicznym w niniejszym obszarze jest więc zapewnienie wieloaspektowego bezpieczeństwa mieszkańców i całej gminy, poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne, wspierające, organizacyjne, zarządcze i inwestycyjne, których realizacja odbywać się będzie poprzez dwa cele operacyjne.

Pierwszy cel operacyjny (3.1) koncentruje się na prowadzeniu skutecznej, kompleksowej i dedykowanej polityki w zakresie bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego. Strategia zakłada realizację działań informacyjnych, programów profilaktycznych i edukacyjnych, a także promocję zdrowia dla różnych grup mieszkańców. Równocześnie podejmowane będą działania inwestycyjne w infrastrukturę zdrowotną i opiekuńczą – rozwój bazy lokalowej, doposażenie, cyfryzacja, a także dotyczące rozszerzenia oferty świadczeń oraz zarządzania zasobami ludzkimi w sektorze ochrony zdrowia i pomocy społecznej (z uwzględnieniem potrzeb kadrowych, szkoleniowych i motywacyjnych). Szczególny nacisk położony zostanie na wzmocnienie kompetencji i pozycji rodzin oraz wsparcie ich w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, m.in. poprzez kampanie społeczne, działania informacyjne, poradnictwo, zajęcia edukacyjne oraz rozwój oferty placówek wsparcia dziennego. Uzupełnieniem wsparcia będą również świadczenia rzeczowe (np. wyprawki dla noworodków i pierwszoklasistów), działania animacyjne i integracyjne dla rodzin, a także pozostała pomoc finansowa i pozafinansowa. Strategia postępowania uwzględnia jednocześnie realizację kompleksowych działań informacyjnych, edukacyjnych, profilaktycznych, interwencyjnych i pomocowych w zakresie przeciwdziałania i zwalczania zjawisk kryzysowych, dysfunkcji i patologii w rodzinach wraz ze wsparciem osób dotkniętych tymi problemami, głównie w zakresie przemocy i uzależnień. Z myślą o osobach starszych, chorych i z niepełnosprawnościami również będzie wdrażana dedykowana i zintegrowana polityka, obejmująca m.in. rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych, wsparcie asystenckie, animację społeczną, działania integracyjne i aktywizujące, a także wszelką inną potrzebną pomoc, w tym również dla osób bliskich i otoczenia (pomoc wytchnieniowa w różnych formach itp.). Planowany jest ponadto rozwój i modernizacja zasobu mieszkaniowego gminy – z przeznaczeniem na cele społeczne.

Drugi cel operacyjny (3.2) dotyczy zapewnienia porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy. Działania w tym zakresie koncentrować się będą na przeciwdziałaniu oraz ograniczaniu negatywnych skutków zagrożeń naturalnych, wzmacnianiu obronności cywilnej, rozwijaniu potencjału ratowniczego oraz edukacji i prewencji. Strategia przewiduje inwestycje w infrastrukturę ochrony przeciwpowodziowej i przeciwoświeiskowej, w tym współpracę z innymi odpowiedzialnymi podmiotami. Kluczową rolę w systemie bezpieczeństwa gminy odgrywają jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, których rozwój – modernizacja siedzib, doposażenie, szkolenia itp. - będzie wspierany zarówno z myślą o ich funkcji ratowniczej, jak i społeczno-kulturalnej. Nowym, ważnym elementem działań będzie także rozwój bazy niezbędnej do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, systemu monitoringu miejsc publicznych i infrastruktury krytycznej oraz organizacja szkoleń i ćwiczeń dla urzędników i mieszkańców. Dodatkowo, planowane są szerokie działania edukacyjne i informacyjne skierowane do różnych grup wiekowych dotyczące m.in. bezpieczeństwa w życiu codziennym, reagowania w sytuacjach zagrożenia czy udzielania pierwszej pomocy, traktowane jako wyzwanie horyzontalne.

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Tabela 5. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 3. GMINA BEZPIECZNA

Cel operacyjny 3.1. Skuteczna, kompleksowa i dedykowana polityka w zakresie bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy ³
3.1.1.	Działania z zakresu profilaktyki, edukacji i promocji zdrowia, w szczególności dotyczące cyklicznych badań, odpowiedniej diety, unikania używek, utrzymywania dobrostanu psychicznego, aktywności ruchowej, integracji rodzinnej i społecznej.	Poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty oraz poprawa skuteczności działań profilaktycznych Wzrost świadomości oraz upowszechnienie zdrowego i bezpiecznego stylu życia wśród mieszkańców Zmniejszenie ryzyka chorób, podniesienie stanu zdrowia fizycznego, psychicznego, emocjonalnego i społecznego mieszkańców	Liczba akcji profilaktycznych oraz liczba uczestników w skali roku ↗	Urząd Gminy Bochnia, Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bochni	Administracja rządowa, Narodowy Fundusz Zdrowia, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe, Instytucje kultury, Instytucje pomocy społecznej, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
3.1.2.	Zintegrowane działania dla zapewnienia profesjonalnej obsługi, szybkiej diagnozy oraz kompleksowej i wysokiej jakości oferty usług w zakresie ochrony zdrowia, w tym w odniesieniu do wyzwań i chorób cywilizacyjnych oraz wynikających ze zmian demograficznych (inwestycje w bazę i wyposażenie, rozwój oferty, współpraca międzyorganizacyjna i międzysektorowa itp.).	Poprawa dostępności, jakości i skuteczności usług w zakresie ochrony zdrowia Zmniejszenie ryzyka chorób, podniesienie stanu zdrowia fizycznego, psychicznego, emocjonalnego i społecznego mieszkańców	Poziom zadowolenia mieszkańców z usług ochrony zdrowia ↗	Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bochni	Administracja rządowa, Narodowy Fundusz Zdrowia, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Bochnia, Placówki oświatowe, Instytucje kultury, Instytucje pomocy społecznej, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

³ Katalog partnerów stanowi każdorazowo pewną propozycję realizacyjną i ma charakter otwarty. Współpraca partnerów może przybierać zarówno formę finansową, jak i pozafinansową. Będzie to zależało m.in. od typu danego działania oraz rodzaju i możliwości poszczególnych partnerów.

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

3.1.3.	Promocja i wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (kampanie i programy edukacyjne przygotowujące młodzież do pełnienia ról rodzinnych, a także wzmacniające kompetencje wychowawcze rodziców i opiekunów, np. szkoła rodzenia, wsparcie oraz oferta animacyjna, integracyjna i aktywizująca rodziny, w szczególności z dziećmi, w tym rozwój oferty placówki wsparcia dziennego, wyprawki dla noworodków oraz wyprawki szkolne dla pierwszoklasistów, oferta dla młodych matek, praca bezpośrednia z rodzinami, pomoc finansowa i pozafinansowa, poradnictwo itp.).	Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Poprawa wieloaspektowego bezpieczeństwa, kondycji i jakości życia rodzin zamieszkujących w gminie	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym np. objętych pracą socjalną i/lub asystenturą i/lub wsparciem finansowym Liczba dzieci i młodzieży, które skorzystały z oferty placówki wsparcia dziennego w skali roku	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bochni, Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza Wsparcia Dziennego w Bochni, Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bochni	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Bochnia, Instytucje pomocy społecznej, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki ochrony zdrowia, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”
3.1.4.	Przeciwdziałanie i zwalczanie problemów oraz wsparcie osób i rodzin w wychodzeniu z kryzysów, dysfunkcji i patologii (informacja, edukacja i profilaktyka uzależnień oraz przemocy, dedykowane formy pomocy potrzebującym itp.).	Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia osób i rodzin w trudnej sytuacji Poprawa skuteczności systemu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych i rodzinnych, w szczególności alkoholowych oraz przemocy Poprawa dostępności i jakości systemu ochrony i wsparcia pokrzywdzonych Poprawa wieloaspektowego bezpieczeństwa, kondycji i jakości życia osób i rodzin zamieszkujących w gminie	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” Liczba korzystających z pomocy społecznej jako osoby dotknięte przemocą domową Liczba korzystających z pomocy społecznej jako osoby dotknięte uzależnieniami Liczba osób objętych leczeniem odwykowym	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bochni, Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza Wsparcia Dziennego w Bochni	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Bochnia, Instytucje pomocy społecznej, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki ochrony zdrowia, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Policja, Straż Pożarna, Sądy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

3.1.5.	Kompleksowa i dedykowana polityka wobec osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami (pomoc finansowa i pozafinansowa, praca socjalna, usługi opiekuńcze, specjalistyczne, asystent osobisty osoby niepełnosprawnej, animacja, integracja i aktywizacja itp.) oraz wsparcie bliskich i otoczenia (pomoc wytchnieniowa w różnych formach itp.).	Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami, a także ich rodzin i opiekunów Skuteczne przeciwdziałanie marginalizacji i wkluczeniu, wzrost integracji społecznej i wieloaspektowej aktywności osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami Poprawa wieloaspektowego bezpieczeństwa, kondycji i jakości życia osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami, a także ich rodzin i opiekunów	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w tym np. korzystających z usług opiekuńczych i/lub specjalistycznych usług opiekuńczych i/lub opieki wytchnieniowej i/lub asystenta osoby niepełnosprawnej Liczba projektów aktywizacyjnych dedykowanych seniorom i/lub osobom chorym i/lub osobom z niepełnosprawnościami oraz liczba ich uczestników	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bochni	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Powiatowy Urząd Pracy w Bochni, Urząd Gminy Bochnia, Instytucje pomocy społecznej, Placówki ochrony zdrowia, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”
3.1.6.	Systemowe rozwiązania w zakresie zarządzania kadrami medycznymi oraz w zawodach opiekuńczych pod kątem zapewnienia ich odpowiedniej liczebności, poziomu zmotywowania i przygotowania merytorycznego (różne formy doskonalenia), w szczególności dla zaspokojenia potrzeb rosnącej liczby osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami.	Optimalizacja zatrudnienia i procesów kadrowych Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz zaangażowania kadr	Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na pracownika w ciągu roku oraz poziom wiedzy pracowników objętych systemem doskonalenia zawodowego	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bochni, Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza Wsparcia Dziennego w Bochni, Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bochni	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje pomocy społecznej, Placówki ochrony zdrowia, Urząd Gminy Bochnia, Podmioty szkoleniowo-doradcze
3.1.7.	Rozwój i modernizacja gminnego zasobu mieszkaniowego, w szczególności pod kątem zapewnienia potrzeb polityki społecznej.	Rozwój oraz poprawa jakości i funkcjonalności gminnego zasobu mieszkaniowego	Suma inwestycji w ramach gminnego zasobu mieszkaniowego	Urząd Gminy Bochnia	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego,

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

		Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami Wzrost możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkaniowych itp. oraz zwiększenie kompetencji samodzielnego życia społecznego i zawodowego osób i rodzin w trudnej sytuacji Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia osób i rodzin w trudnej sytuacji	Liczba osób korzystających z gminnych mieszkań komunalnych ↗		Instytucje pomocy społecznej
Cel operacyjny 3.2. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.2.1.	Rozwój systemu ochrony przeciwpowodziowej i przeciwoświejskowej (informacja i edukacja mieszkańców, wspieranie dedykowanych inwestycji, działania ograniczające możliwość nowej zabudowy i zagospodarowania w zagrożonych terenach, aktualizacja i integracja systemów i procedur itp.), w tym m.in.: - Regulacja potoku Łapczyckiego – opracowanie dokumentacji, - Budowa kanalizacji deszczowej w msc. Stanisławie z wylotem kanalizacyjnym do rzeki Raby (kolejne etapy).	Wzrost świadomości i umiejętności mieszkańców w zakresie dbałości o bezpieczeństwo, szczególnie w kontekście zagrożeń naturalnych Wzmocnienie odporności, zmniejszenie ryzyka podtopień, powodzi, ruchów masowych ziemi, zminimalizowanie ich skutków Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy	Długość kanalizacji deszczowej na terenie gminy ↗ Ludność zabezpieczona przed klęskami żywiołowymi ↗ Wysokość strat w wyniku klęsk żywiołowych	Urząd Gminy Bochnia	PGW Wody Polskie, Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Policja, Straż Pożarna

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

3.2.2.	Podnoszenie potencjału jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo, z uwzględnieniem również ich działalności animacyjnej, edukacyjno-wychowawczej, kulturalnej (rozwój i modernizacja infrastruktury oraz wyposażenia itp.).	Wzmocnienie potencjału interwencyjnego służb pożarniczych Zwiększenie bezpieczeństwa strażaków w trakcie akcji ratowniczo-gaśniczych Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Wzmocnienie potencjału oraz zwiększenie roli jednostek OSP w integracji i aktywizacji mieszkańców	Wartość wsparcia przekazanego jednostkom OSP Średni wiek grup sprzętowych użytkowanych przez jednostki OSP Liczba członków jednostek OSP Liczba przeszkolonych członków jednostek OSP oraz poziom ich wiedzy	Urząd Gminy Bochnia	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Straż Pożarna, Podmioty szkoleniowo-doradcze, Organizacje pozarządowe
3.2.3.	Działania z zakresu obronności cywilnej (tworzenie, modernizacja i utrzymanie infrastruktury niezbędnej do realizacji zadań ochrony ludności, rozwój monitoringu wizyjnego miejsc i infrastruktury krytycznej, kursy, szkolenia i ćwiczenia z podstaw obronności itp.).	Poprawa dostępności, funkcjonalności i jakości infrastruktury niezbędnej do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej Wzrost świadomości i umiejętności mieszkańców w zakresie dbałości o bezpieczeństwo, obsługi broni, pierwszej pomocy, podstaw łączności, walki obronnej itp. Lepsze przygotowanie na wypadek sytuacji nadzwyczajnych, poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy	Opracowanie planu operacyjnego funkcjonowania gminy Liczba zrealizowanych przez gminę kursów z podstaw obronności oraz liczba ich uczestników i poziom ich wiedzy	Urząd Gminy Bochnia, Wójt i Rada Gminy Bochnia	Administracja rządowa, Inne JST, Wojska Obrony Terytorialnej, Harcerze, Policja, Straż Pożarna, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

3.2.4.	Informacja, edukacja i pozostała prewencja na rzecz porządku i bezpieczeństwa publicznego (szkolenia, warsztaty, akcje, kampanie dotyczące unikania niebezpieczeństw, zachowania w sytuacjach zagrożenia, udzielania pomocy dla zróżnicowanych grup odbiorców, jak uczniowie, seniorzy itp.).	Wzrost świadomości i umiejętności mieszkańców w zakresie dbałości o bezpieczeństwo, w szczególności unikania oraz właściwego reagowania w sytuacjach zagrożeń Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy	Liczba zajęć z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa w szkołach z udziałem Policji i/lub Straży Pożarnej oraz liczba ich uczestników ↗ Liczba wypadków z udziałem dzieci w skali roku ↘ Liczba przestępstw wymierzonych w seniorów zamieszkujących na terenie gminy ↘	Urząd Gminy Bochnia, Placówki oświatowe	Organizacje pozarządowe, Policja, Straż Pożarna, Media
--------	---	---	---	--	--

OBSZAR STRATEGICZNY 4.

GMINA EKOLOGICZNA

Cel strategiczny 4.

Skuteczna ochrona środowiska i neutralność klimatyczna.

Cele operacyjne:

4.1. Eliminacja zanieczyszczeń powietrza i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy.

4.2. Rozwój systemu ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu.

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Obszar strategiczny GMINA EKOLOGICZNA odnosi się do wyzwań związanych z ochroną środowiska, klimatem i odpowiedzialnym gospodarowaniem zasobami. Dbłość o jakość powietrza, wody, bioróżnorodność czy efektywne gospodarowanie odpadami staje się dziś nie tylko obowiązkiem, ale i koniecznością warunkującą bezpieczeństwo oraz jakość życia obecnych i przyszłych pokoleń. Celem strategicznym w tym obszarze jest skuteczna ochrona środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej, a jego realizacja opierać się będzie działaniach przyporządkowanych dwóm celom operacyjnym.

Pierwszy cel operacyjny (4.1) koncentruje się na działaniach zmierzających do ograniczenia zanieczyszczeń powietrza oraz zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego gminy. W odpowiedzi na utrzymujący się problem tzw. „niskiej emisji”, gmina planuje realizację kompleksowych działań obejmujących wymianę nieefektywnych źródeł ciepła, a także termomodernizację budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej, co przełoży się nie tylko na poprawę jakości powietrza, ale również redukcję kosztów eksploatacyjnych. Równocześnie podejmowane będą inwestycje w rozwój infrastruktury bazującej na odnawialnych źródłach energii, w szczególności w zakresie montażu instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła czy magazynów energii – przede wszystkim w budynkach użyteczności publicznej. Strategia zakłada również wspieranie rozwoju społeczności energetycznych, w tym obecnego klastra oraz nowych form jak spółdzielnie energetyczne. Wskazane działania ukierunkowane są na dywersyfikację źródeł energii, zwiększenie udziału OZE w miksie energetycznym, optymalizację kosztów oraz zwiększenie niezależności i efektywności energetycznej gminy.

Drugi cel operacyjny (4.2) koncentruje się na rozwijaniu zintegrowanego systemu ochrony środowiska oraz wdrażaniu działań adaptacyjnych i zapobiegawczych wobec zmian klimatu. Kluczowym kierunkiem działań jest rozwój systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków, z uwzględnieniem wsparcia i kontroli rozwiązań alternatywnych dla infrastruktury sieciowej (szczelne zbiorniki wybieralne z zapewnieniem obsługi oczyszczalni lub przydomowe oczyszczalnie ścieków) na obszarach trudno dostępnych i o niskiej gęstości zabudowy. Ważnym elementem strategii postępowania będzie rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, poprawiającej lokalną retencję wodną i jakość powietrza oraz wzmacniającą odporność gminy. Równolegle prowadzone będą przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, obejmujące m.in. działania edukacyjne, planistyczne i inwestycyjne. Przewiduje się również dalsze doskonalenie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, głównie poprzez profesjonalizację systemu odbioru odpadów, zapewnienie selektywnego zbierania odpadów, rozwój punktu selektywnego zbierania odpadów, powiązane działania kontrolne. W powiązaniu z tymi interwencjami, w sposób ciągły prowadzone będą działania informacyjne, edukacyjne i animacyjne promujące postawy proekologiczne, współdzielenie dóbr oraz odpowiedzialne gospodarowanie zasobami – zarówno wśród mieszkańców, jak również przedsiębiorców i rolników (m.in. szkolenia dotyczące zasad dobrej praktyki rolniczej, stosowania nawozów i środków ochrony roślin).

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Tabela 6. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 4. GMINA EKOLOGICZNA

Cel operacyjny 4.1. Eliminacja zanieczyszczeń powietrza i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
4.1.1.	Wsparcie wymiany niskosprawnych źródeł ciepła na nowoczesne i bardziej ekologiczne w sektorze prywatnym w gminie, przy równoczesnym monitoringu jakości powietrza i realizacji kontroli palenisk.	Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie gminy Ograniczenie tzw. „niskiej emisji”, spadek emisji gazów cieplarnianych, poprawa jakości powietrza	Liczba gospodarstw domowych korzystających z nieekologicznych źródeł ciepła ↓ Poziom zanieczyszczenia powietrza ↓	Urząd Gminy Bochnia, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy
4.1.2.	Modernizacja energetyczna budynków i obiektów użyteczności publicznej.	Poprawa efektywności energetycznej i kosztowej budynków i obiektów użyteczności publicznej (zmniejszenie zużycia energii pierwotnej, oszczędności na energii elektrycznej i energii cieplnej itd.) Ograniczenie tzw. „niskiej emisji”, spadek emisji gazów cieplarnianych, poprawa jakości powietrza	Liczba i powierzchnia budynków użyteczności publicznej o udoskonalonej charakterystyce energetycznej ↗ Poziom zanieczyszczenia powietrza ↓	Urząd Gminy Bochnia, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
4.1.3.	Rozwój infrastruktury produkcji, dystrybucji, wykorzystania i magazynowania energii ze źródeł odnawialnych (np. fotowoltaiki), ze szczególnym uwzględnieniem budynków i obiektów użyteczności publicznej.	Dywersyfikacja źródeł energii, zwiększenie udziału OZE w miksie energetycznym, zmniejszenie zależności od paliw kopalnych	Liczba budynków użyteczności publicznej, które korzystają z energii z OZE ↗ Liczba zrealizowanych przy dofinansowaniu publicznym	Urząd Gminy Bochnia, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

		Poprawa efektywności energetycznej i kosztowej budynków i obiektów w gminie (zmniejszenie zużycia energii pierwotnej, oszczędności na energii elektrycznej i energii cieplnej itd.) Promocja i stymulacja rozwoju nowych technologii Ograniczenie tzw. „niskiej emisji”, spadek emisji gazów cieplarnianych, poprawa jakości powietrza Zwiększenie niezależności i bezpieczeństwa energetycznego	przedsięwziąć w zakresie instalacji OZE w budynkach prywatnych na terenie gminy ↗ Poziom zanieczyszczenia powietrza ↘		
4.1.4.	Rozwój społeczności energetycznych (klaster energii, spółdzielnia energetyczna) oraz innych inicjatyw zwiększających bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.	Dywersyfikacja źródeł energii, zwiększenie udziału OZE w miksie energetycznym, zmniejszenie zależności od paliw kopalnych Poprawa efektywności energetycznej i kosztowej budynków i obiektów w gminie (zmniejszenie zużycia energii pierwotnej, oszczędności na energii elektrycznej i energii cieplnej itd.) Promocja i stymulacja rozwoju nowych technologii	Liczba członków klastra energii i/lub spółdzielni energetycznej ↗ Cena energii ↘	Urząd Gminy Bochnia, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Podmioty branży energetycznej, Nadwiślański Klaster Energii

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

		Ograniczenie tzw. „niskiej emisji”, spadek emisji gazów cieplarnianych, poprawa jakości powietrza			
		Zwiększenie niezależności i bezpieczeństwa energetycznego			
Cel operacyjny 4.2. Rozwój systemu ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
4.2.1.	Rozwój systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków, z uwzględnieniem wsparcia i kontroli rozwiązań alternatywnych dla infrastruktury sieciowej (szczelne zbiorniki wybieralne z zapewnieniem obsługi oczyszczalni lub przydomowe oczyszczalnie ścieków) na obszarach trudno dostępnych i o niskiej gęstości zabudowy, w tym m.in.: - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami, pompowniami i zasilaniem elektrycznym w msc. Grabina oraz częściowo w msc. Nieprześnia, Buczyna i Dąbrowica (etap II i IV), - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Dąbrowica, Gierczyce, - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Pogwizdów, - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Nieprześnia, Grabina, - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Buczyna,	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków, lepsze dostosowanie do aktualnych i perspektywicznych potrzeb społeczno-gospodarczych Ograniczenie zanieczyszczeń przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych, ochrona i poprawa stanu środowiska Poprawa warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy	Długość sieci kanalizacyjnej, w tym nowo wybudowanej Ludność podłączona do nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych korzystających z kanalizacji	Urząd Gminy Bochnia, Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

	- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z pompowniami i zasilaniem elektrycznym dla msc. Dąbrowica oraz częściowo w msc. Nieprzeźnia i Buczyzna (etap I), - Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w msc. Łapczyca, gm. Bochnia, - Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w msc. Proszówki.				
4.2.2.	Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (np. systemy zbierania wody opadowej i jej wykorzystanie, ograniczenie zasklepień lub uszczelnień gruntu, kształtowanie spójnego systemu terenów zieleni urządzonej, jak również o charakterze naturalnym i półnaturalnym, przywracanie naturalnej retencji, rozwój małych form retencji) poprawiającej retencję oraz warunki aerosanitarne powietrza i podnoszącej jakość życia.	Poprawa retencji, bardziej racjonalna gospodarka zasobami wodnymi na terenie gminy Wzmocnienie odporności, zmniejszenie ryzyka podtopień, powodzi, zminimalizowanie ich skutków Poprawa jakości powietrza, jego lepsza filtracja i obniżenie temperatury Ochrona, odtworzenie i wzbogacenie różnorodności biologicznej i krajobrazowej Poprawa atrakcyjności, estetyki, jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych Poprawa samopoczucia i zdrowia mieszkańców	Liczba projektów w zakresie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury zrealizowanych przez gminę ↗ Liczba i pojemność zbiorników na deszczówkę przy budynkach i obiektach użyteczności publicznej i/lub przekazanych mieszkańcom ↗	Urząd Gminy Bochnia	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne gminy

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

4.2.3.	Realizacja wieloaspektowych działań (informacyjnych, edukacyjnych, planistycznych, projektowych, inwestycyjnych itp.) na rzecz ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.	Ochrona, odtworzenie i wzbogacenie różnorodności biologicznej i krajobrazowej Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania ekosystemów i utrzymanie równowagi pomiędzy wszystkimi elementami przyrody Wzmocnienie odporności, łagodzenie zmian klimatu, zminimalizowanie ich skutków Poprawa atrakcyjności, estetyki, jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych Poprawa samopoczucia i zdrowia mieszkańców	Liczba projektów na rzecz ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, które zrealizowała gmina ↗	Urząd Gminy Bochnia	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe
4.2.4.	Doskonalenie standardów gospodarowania odpadami komunalnymi w kierunku obiegu zamkniętego (organizacja systemu odbioru odpadów, zapewnienie selektywnego zbierania odpadów, praca punktu selektywnego zbierania odpadów, kontrola działalności zajmujących się tym podmiotów, likwidacja dzikich wysypisk itp.).	Wzrost poziomu i jakości selektywnej zbiórki odpadów Wzrost poziomu odzyskiwania surowców wtórnych i ograniczenie ilości odpadów unieszkodliwianych na składowiska Zapewnienie czystości i porządku na terenie gminy Ochrona i poprawa stanu środowiska	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów ↗ Odpady poddane recyklingowi ↗ Liczba dzikich wysypisk śmieci ↘	Urząd Gminy Bochnia	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne gminy, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

4.2.5.	Wsparcie i promocja zasad współdzielenia dóbr i usług oraz edukacja, informacja i animacja ekologiczna (gry, zabawy, zajęcia, warsztaty, konkursy, akcje, kampanie itp.), również w odniesieniu do rolników oraz odpowiedzialnego stosowania przez nich nawozów i środków ochrony roślin (np. dedykowane szkolenia, popularyzacja zasad dobrej praktyki rolniczej).	Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa Upowszechnienie postaw i zachowań prośrodowiskowych Ograniczenie zanieczyszczeń rolniczych przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych Ochrona i poprawa stanu środowiska	Liczba projektów i/lub zajęć z zakresu edukacji ekologicznej w szkołach, liczba ich uczestników (lub odsetek ogółu uczniów) oraz poziom ich wiedzy ↗ Liczba rolników, którzy uczestniczyli w dedykowanych szkoleniach ↗	Placówki oświatowe, Urząd Gminy Bochnia	PGW Wody Polskie, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Ośrodki doradztwa rolniczego, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”
--------	--	---	---	--	---

OBSZAR STRATEGICZNY 5.

GMINA SPRZYJAJĄCA BIZNESOWI

Cel strategiczny 5.

Poprawa warunków prowadzenia biznesu, inwestowania i pracy na terenie gminy.

Cele operacyjne:

5.1. Zapewnienie odpowiedniego klimatu dla biznesu i inwestycji na terenie gminy.

5.2. Wzrost aktywności edukacyjnej, przedsiębiorczej i zawodowej mieszkańców.

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

GMINA SPRZYJAJĄCA BIZNESOWI to obszar strategiczny skoncentrowany na tworzeniu przyjaznych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, inwestowania i podejmowania aktywności zawodowej. Wspieranie lokalnej gospodarki, pobudzanie aktywności mieszkańców oraz tworzenie przestrzeni sprzyjającej inwestycjom i współpracy to nie tylko klucz do wzrostu gospodarczego, ale także istotny element budowania silnej i odpornej wspólnoty samorządowej. Realizacja zadań w tym obszarze odbywać się będzie poprzez działania przypisane dwóm celom operacyjnym.

Pierwszy cel operacyjny (5.1) koncentruje się na kreowaniu odpowiedniego klimatu dla biznesu i inwestycji na terenie gminy. Kluczowym elementem będzie rozwój przestrzeni i infrastruktury sprzyjającej lokowaniu i prowadzeniu biznesu poprzez m.in. planowanie przestrzenne, komunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych (drogi, kanalizacja, sieć energetyczna i gazowa) oraz równoległe tworzenie i promocję oferty gminnej. Strategia zakłada również działania własne i współpracę z wyspecjalizowanymi instytucjami otoczenia biznesu, mające na celu wsparcie zarówno obecnych przedsiębiorców, jak i nowych inwestorów poprzez uproszczoną ścieżkę administracyjną, doradztwo, dostęp do szkoleń i pomoc w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Uzupełnieniem tych działań będzie rozwój infrastruktury wspierającej gospodarstwa rolne o dużym potencjale, w tym poprzez modernizację dróg dojazdowych oraz zapewnienie wsparcia ośrodków doradztwa rolniczego. Ważnym kierunkiem działań będzie także wsparcie rozwoju, marketingu i sprzedaży usług (w tym związanych z obsługą ruchu turystycznego, jak gastronomia i usługi noclegowe) oraz produktów oferowanych przez lokalny biznes m.in. poprzez działania promocyjne online i organizację wydarzeń o charakterze animacyjnym. Dodatkowo, strategia przewiduje rozwój i tworzenie nowych atrakcji turystycznych, wykorzystujących przyrodniczy i krajobrazowy potencjał gminy, głównie opierający się o takie zasoby, jak Puszcza Niepołomicka, rzeka Raba, Pogórze Wiśnickie, z równoległą promocją oraz animacją tych miejsc (ścieżki, trasy rowerowe, strefy rekreacyjne itp.). W tym zakresie planowana jest również współpraca z sąsiednimi jednostkami samorządu, w tym z miastem Bochnia i kopalnią soli, np. poprzez stworzenie wspólnej oferty turystycznej i wydarzeń promujących subregion.

Drugi cel operacyjny (5.2) w niniejszym obszarze strategicznym koncentruje się na pobudzaniu i wspieraniu aktywności edukacyjnej, zawodowej i przedsiębiorczej mieszkańców. Głównym założeniem jest tworzenie i wzmacnianie warunków sprzyjających rozwojowi ich kompetencji oraz lepszemu funkcjonowaniu w ramach zmieniającego się rynku pracy. Strategia zakłada inicjowanie działań własnych oraz współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy, instytucjami edukacyjnymi i organizacjami społecznymi, w celu rozwoju oferty szkoleń, kursów i projektów wspierających kształcenie ustawiczne, przykładowo dotyczących tworzenia i rozwijania centrów wspierania kompetencji cyfrowych czy lokalnych ośrodków wiedzy i edukacji, które będą ułatwiać mieszkańcom dostęp do nowoczesnej wiedzy, technologii i możliwości rozwoju prywatnego i zawodowego. Ważnym kierunkiem działań będzie również wspieranie rozwoju pracy zdalnej, m.in. poprzez inwestycje w infrastrukturę zapewniającą szybki i stabilny dostęp do szerokopasmowego Internetu, co jest kluczowe dla elastycznych form zatrudnienia i działalności gospodarczej, zwłaszcza na terenach wiejskich. Uzupełnieniem działań w ramach tego celu będzie wspieranie rozwoju i promowanie usług dedykowanych osobom starszym, ze szczególnym uwzględnieniem inicjatyw podejmowanych przez sektor prywatny, które mogą nie tylko odpowiadać na potrzeby seniorów, ale również generować nowe miejsca pracy i lokalną przedsiębiorczość w obszarze usług społecznych.

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Tabela 7. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 5. GMINA SPRZYJAJĄCA BIZNESOWI

Cel operacyjny 5.1. Zapewnienie odpowiedniego klimatu dla biznesu i inwestycji na terenie gminy.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy ⁴
5.1.1.	Rozwój przestrzeni i infrastruktury ułatwiających lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w szczególności na obszarze wsi Bogucice, Cikowice i Damienice (planowanie i uzbrajanie terenów - inwestycje własne w sieć drogową i wodno-kanalizacyjną, współdziałanie z dostawcami pozostałych mediów – infrastruktura energetyczna i gazowa, współpraca z powiatem i właścicielami gruntów itp.) wraz z promocją oferty gminnej.	Poprawa dostępności, funkcjonalności i atrakcyjności terenów pod wykorzystanie gospodarcze na terenie gminy Poprawa warunków dla prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej oraz inwestowania na terenie gminy	Liczba i/lub powierzchnia działek o przeznaczeniu gospodarczym na terenie gminy ↗ Udział w pełni uzbrojonych działek o przeznaczeniu gospodarczym w ogóle działek o przeznaczeniu gospodarczym na terenie gminy ↗	Urząd Gminy Bochnia, Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Właściciele i zarządcy dróg, Operatorzy, dostawcy mediów, Właściciele terenów, Przedsiębiorcy, Instytucje otoczenia biznesu
5.1.2.	Współpraca z wyspecjalizowanymi podmiotami na rzecz zapewnienia obsługi i wsparcia rozwoju lokalnego biznesu – zarówno firm już prowadzących działalność, jak i tych decydujących się na lokalizację na terenie gminy (informacja i szybka ścieżka administracyjna realizowane w urzędzie, doradztwo, szkolenia, informacja o możliwościach uzyskania dofinansowania oraz pomoc w procesie aplikowania o ośrodki gwarantowane przez partnerów merytorycznych itp.).	Poprawa dostępności i jakości usług w zakresie obsługi i wsparcia biznesu Poprawa warunków dla prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej oraz inwestowania na terenie gminy Poprawa konkurencyjności i dochodowości lokalnego biznesu	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców ↗ Dochody gminy z tytułu podatku CIT i/lub podatku od nieruchomości ↗	Urząd Gminy Bochnia	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Powiatowy Urząd Pracy w Bochni, Instytucje otoczenia biznesu, Punkty informacyjne funduszy europejskich, Przedsiębiorcy, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”

⁴ Katalog partnerów stanowi każdorazowo pewną propozycję realizacyjną i ma charakter otwarty. Współpraca partnerów może przybierać zarówno formę finansową, jak i pozafinansową. Będzie to zależało m.in. od typu danego działania oraz rodzaju i możliwości poszczególnych partnerów.

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

		Wzrost przedsiębiorczości lokalnej Zwiększenie bazy podatników i dochodów własnych gminy			
5.1.3.	Rozwój infrastruktury (technicznej, komunikacyjnej, jak np. drogi dojazdowe do gruntów rolnych) oraz oferty wsparcia rozwoju i pobudzania współpracy (zaangażowanie ośrodków doradztwa rolniczego itp.) perspektywicznych gospodarstw rolnych.	Poprawa dostępności, funkcjonalności i jakości infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania gospodarstw rolnych i społeczności wiejskich Poprawa dostępności i jakości usług w zakresie obsługi i wsparcia rolnictwa oraz branż powiązanych Poprawa warunków dla prowadzenia i rozwoju działalności rolniczej i powiązanych Poprawa konkurencyjności i dochodowości lokalnych gospodarstw rolnych	Długość nowych i/lub zmodernizowanych dróg dojazdowych do gruntów rolnych 	Urząd Gminy Bochnia	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Ośrodki doradztwa rolniczego, Punkty informacyjne funduszy europejskich, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”, Sołtysi i rady sołeckie, Rolnicy
5.1.4.	Wsparcie rozwoju, marketingu i sprzedaży usług (w tym związanych z obsługą ruchu turystycznego, jak gastronomia i usługi noclegowe) oraz produktów oferowanych przez lokalny biznes (promocja w sieci, wydarzenia promująco-animujące itp.).	Poprawa warunków dla prowadzenia i rozwoju lokalnego biznesu Poprawa konkurencyjności i dochodowości biznesu lokalnego Wzrost rozpoznawalności oraz zainteresowania ofertą produktów i usług lokalnych	Liczba wydarzeń promocyjnych, zaangażowanych podmiotów i uczestników w skali roku 	Urząd Gminy Bochnia, Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Bochni z siedzibą w Łapczycy	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Przedsiębiorcy, Rolnicy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”, Media

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

5.1.5.	Rozwój istniejących oraz kreowanie nowych liniowych i punktowych atrakcji turystycznych, w oparciu o bogate i zróżnicowane walory środowiskowe gminy (m.in. Puszcza Niepołomicka, rzeka Raba, Pogórze Wiśnickie), wraz z ich promocją i animacją (szlaki turystyczne, ścieżki przyrodnicze, trasy rowerowe wraz z infrastrukturą towarzyszącą, strefy turystyczne, dedykowane wydarzenia itp.), z uwzględnieniem współpracy, szczególnie z samorządem i kopalnią soli w Bochni (np. wspólne materiały informacyjno-promocyjne, projekty, eventy itp.).	Poprawa dostępności, funkcjonalności i jakości infrastruktury turystycznej Poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty turystycznej i okołoturystycznej, lepsze dostosowanie jej do potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej gminy Wzrost rozpoznawalności oraz zainteresowania ofertą lokalnych produktów i usług turystycznych i okołoturystycznych	Liczba i długość szlaków turystycznych na terenie gminy ↗ Długość tras rowerowych na terenie gminy ↗ Liczba wydarzeń ponadlokalnych oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗	Urząd Gminy Bochnia, Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Bochni z siedzibą w Łapczycy	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”, Media
Cel operacyjny 5.2. Wzrost aktywności edukacyjnej, przedsiębiorczej i zawodowej mieszkańców.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
5.2.1.	Inicjatywy własne oraz współpraca z urzędem pracy i innymi partnerami w zakresie aktywizacji edukacyjnej, zawodowej i przedsiębiorczej mieszkańców, w tym m.in. promocja i tworzenie warunków dla kształcenia przez całe życie (np. centra wspierania kompetencji cyfrowych, lokalne ośrodki wiedzy i edukacji, współpraca z powiatem oraz jego instytucjami edukacyjnymi i rynku pracy).	Poprawa dostępności i jakości usług dedykowanych pracodawcom, pracownikom, osobom bezrobotnym i zmieniającym pracę, chcącym się doskonalić Wzrost aktywności edukacyjnej, zawodowej i przedsiębiorczej mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych ↘ Odsetek osób bezrobotnych w ogólnej ludności w wieku produkcyjnym ↘ Pracujący w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców ↗	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bochni	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Bochni, Powiatowy Urząd Pracy w Bochni, Urząd Gminy Bochnia, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy,

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

		Lepsze dopasowanie zasobów ludzkich do potrzeb rynku pracy Ograniczenie lub utrzymanie niskiego poziomu bezrobocia Wzrost i poprawa jakości zatrudnienia Wzrost przedsiębiorczości lokalnej	Liczba nowych podmiotów zarejestrowanych w REGON na terenie gminy 		Osoby bezrobotne, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”
5.2.2.	Kreowanie warunków dla rozwoju pracy zdalnej, w szczególności poprzez wspieranie procesu rozwoju infrastruktury zapewniającej dostęp do szerokopasmowego Internetu.	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług telekomunikacyjnych, w szczególności szerokopasmowego Internetu Poprawa warunków mieszkalnych, pracy zdalnej i prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy	Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych bez dostępu do szybkiego Internetu 	Urząd Gminy Bochnia	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Operatorzy telekomunikacyjni
5.2.3.	Wsparcie dla rozwoju usług dedykowanych osobom starszym, w szczególności podejmowanych przez podmioty komercyjne.	Poprawa dostępności, zróżnicowania i jakości usług dedykowanych osobom starszym Poprawa warunków dla rozwoju srebrnej gospodarki Zwiększenie liczby podmiotów oferujących komercyjne usługi dedykowane osobom starszym, rozwój nowej gałęzi gospodarki lokalnej	Liczba podmiotów świadczących komercyjne usługi dedykowane osobom starszym 	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bochni	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Powiatowy Urząd Pracy w Bochni, Instytucje pomocy społecznej, Instytucje otoczenia biznesu, Punkty informacyjne funduszy europejskich, Urząd Gminy Bochnia, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY BOCHNIA WRAZ Z USTALENIAMI I REKOMENDACJAMI W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

KWESTIE WODNE A STRATEGIA ROZWOJU GMINY BOCHNIA NA LATA 2026-2030

Zgodnie z art. 326 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1087), Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 uwzględnia m.in. ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w ww. ustawie, tj.:

- planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym i obszary szczególnego zagrożenia powodzią

W celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią uwzględnia się w strategii tzw. obszary szczególnego zagrożenia powodzią, przez które w myśl art. 16 pkt 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne rozumie się:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, przedstawione zostały na mapach zagrożenia powodziowego, zgodnie z art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne. Obowiązujące obecnie mapy jw. dostępne są na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Zgodnie z obowiązującymi mapami zagrożenia powodziowego jw., na terenie gminy Bochnia występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Raba, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Tereny te występują w północnej i południowo-zachodniej części gminy. Nie występują tu obszary, o których mowa w art. 16 pkt 34 lit. c) ustawy Prawo wodne (międzywale), ani nie ma zastosowania art. 16 pkt 34 lit. d) (pas techniczny).

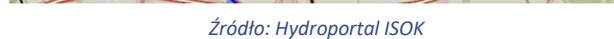
Mapy nr 1 i 2 przedstawiają obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Obrazują występowanie Raby ze swoich brzegów na terenach zalewowych, nie tworząc przy tym bezpośredniego zagrożenia dla zabudowy. Mapy nr 3 i 4 przedstawiają obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%). Przy tym

prawdopodobieństwie odnotowuje się zagrożenie dla terenów zabudowanych. Lokalizacje te zostały wskazane na mapach czerwonymi elipsami. W północnej części gminy oznaczone zostały u dopływu do Raby ciek Młynówka. W południowo-zachodniej części gminy, przy średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi zagrożenie dla terenów zabudowanych wskazuje się dla miejscowości Proszówki, Damienice, Cikowice oraz Siedlec.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują ograniczenia wynikające z ustawy Prawo wodne. W myśl zapisu art. 166 pkt. 10 ustawy jw., planowane zagospodarowanie terenów położonych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nie może m. in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym, stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy też utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.

Na terenie gminy Bochnia występują również obszary zagrożone powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) (mapy nr 5 i 6). Nie stanowią one obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w myśl zapisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Na podstawie dostępnych map w serwisie Hydroportal stwierdzono, że ich zasięg rozszerza się znacząco w porównaniu do map średniego prawdopodobieństwa powodzi. Dotyczy to zarówno północnej, jak i południowo-zachodniej części gminy. Przy niskim prawdopodobieństwie powodzi, w północnej części zagrożenie dla terenów zabudowanych występuje w miejscowościach Bogucice, Majkowice, Gawłów i Baczków. W południowej części prognozuje się większe szkody w miejscowościach tych samych, co wcześniej, a także w sąsiednich gminach (mieście Bochni i miejscowości Książnice, gm. Gdów – na pomarańczowo).

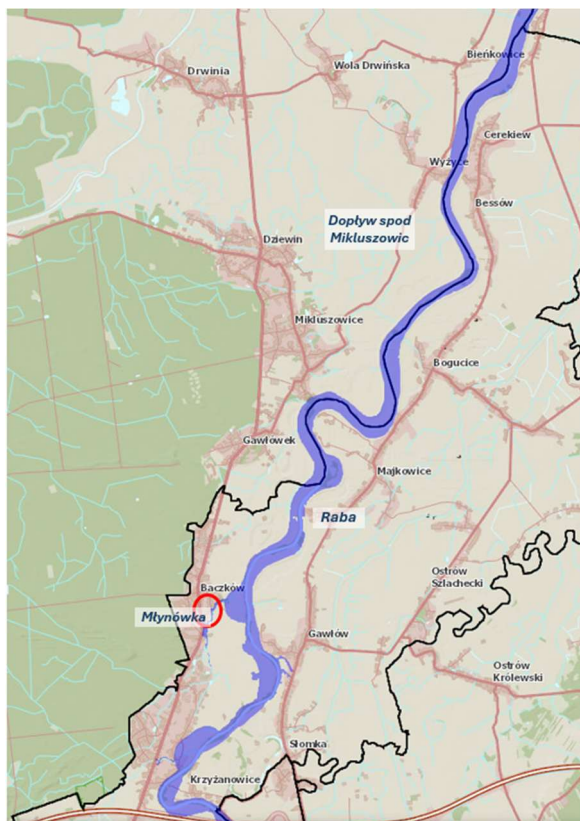
W uzupełnieniu do ww. opisu należy dodać informacje o zasięgu powodziowym związanym z ryzykiem przerwania wałów przeciwpowodziowych. Zagrożenie wynikające z tego scenariusza dotyczy północnej części gminy i obejmuje wszystkie miejscowości w dół Raby od wysokości Gawłowa z wyjątkiem dużych części Baczkowa (mapa nr 7).

na terenie gminy Bochnia, m

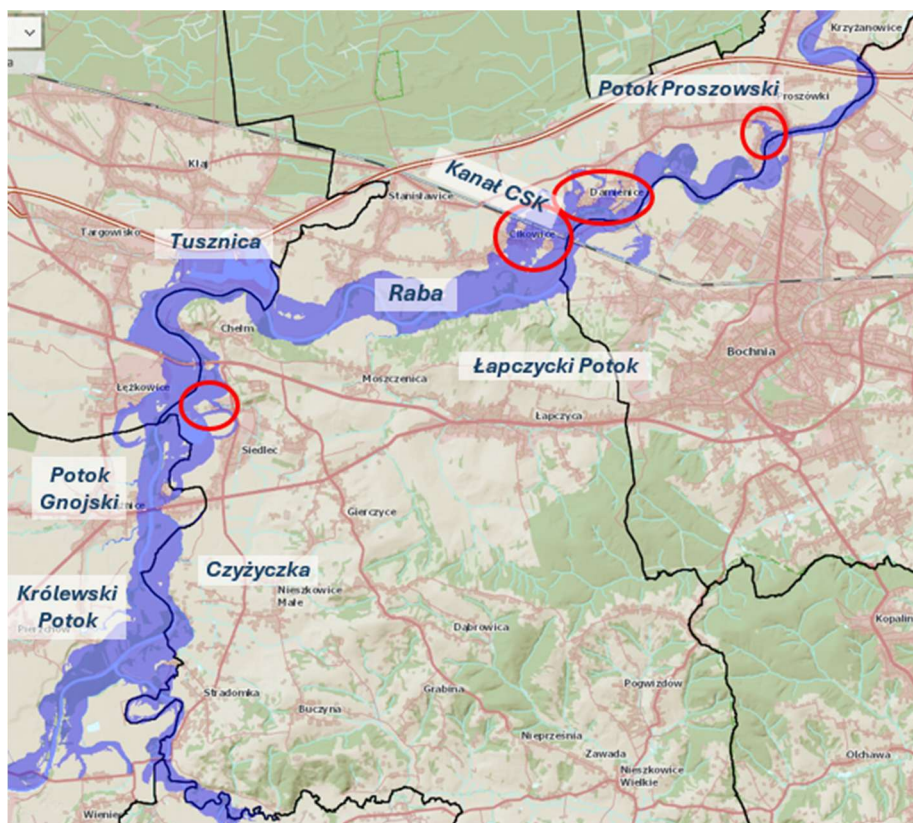

Mapa 3. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Bochnia, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) – część północna

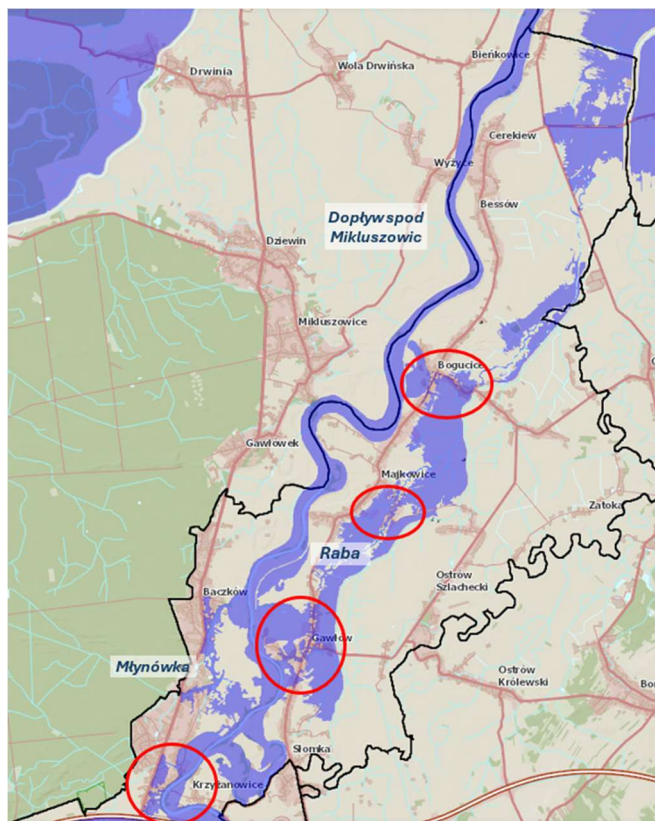
Źródło: Hydroportal ISOK

Mapa 4. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Bochnia, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) – część południowa

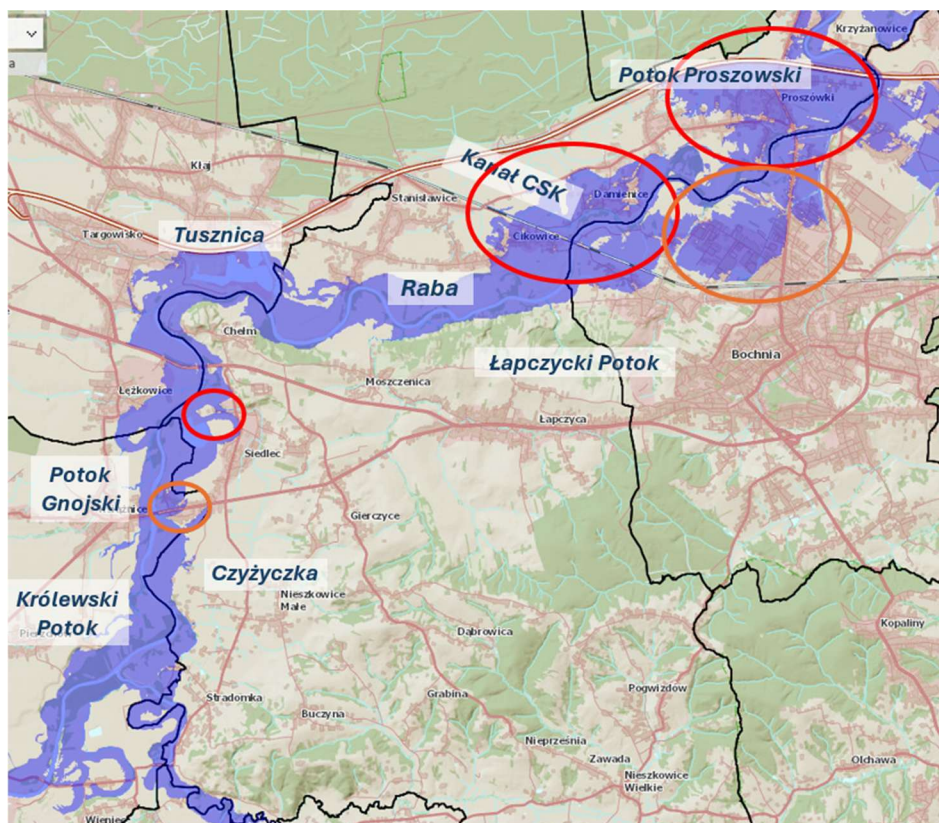
Źródło: Hydroportal ISOK

Mapa 5. Obszary zagrożenia powodzią na terenie gminy Bochnia, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) - część północna

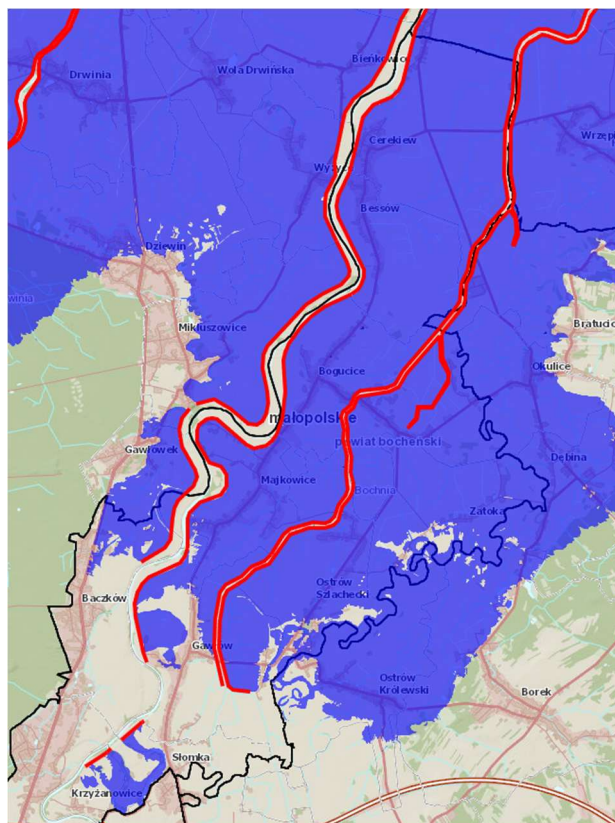
Źródło: Hydroportal ISOK

Mapa 6. Obszary zagrożenia powodzią na terenie gminy Bochnia, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) - część południowa

Źródło: Hydroportal ISOK

Mapa 7. Obszary zagrożenia powodzią na terenie gminy Bochnia w scenariuszu przerwania wałów przeciwpowodziowych (wały oznaczono na czerwono) - część północna gminy wiejskiej Bochnia

Źródło: Hydroportal ISOK

W ramach Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, przyjętego na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739) i zachowującego ważność zgodnie z art. 173 ust. 16 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, w granicach gminy wiejskiej Bochnia nie wskazano do realizacji żadnych projektów przeciwpowodziowych.

Plan gospodarowania wodami

Gmina Bochnia znajduje się na obszarze dorzecza Wisły w regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły, a jej główną rzekę jest Raba. Gmina leży w granicach Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych (LZWP) nr 442 – Stradomka. W odniesieniu do Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy, w poniższej tabeli Strategia Rozwoju Gminy Bochnia do roku 2030 określa informacje na temat jednolitych części wód powierzchniowych (jcwp) oraz jednolitych części wód podziemnych (jcwpd) znajdujących się w granicach gminy (kod, nazwa, status, informacja o stanie jcwp i jcwpd, przypisanych im celach środowiskowych oraz ryzyku ich nieosiągnięcia). Dla osiągnięcia celów środowiskowych, na wszystkich jednolitych częściach wód zlokalizowanych na terenie gminy poza katalogiem działań krajowych obowiązuje realizacja działań podstawowych i uzupełniających. Katalog działań krajowych i Zestaw działań stanowią załączniki do II aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły. Szczegółowe, zbiorcze informacje dotyczące JCW dla wszystkich dorzeczy dostarczają Karty Charakterystyk znajdujące się pod adresem <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>.

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Tabela 8. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych położonych w granicach gminy Bochnia

Kod i nazwa JCWP (wody powierzchniowe)	Status	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Przypisane cele środowiskowe
RW20000421388899 Polanka	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	Zagrożona	Dobry stan ekologiczny – zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry.
RW200011213949 Gróbka od Wyrwy do ujścia	NAT - naturalna część wód	Zły stan wód	Zagrożona	Umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; dobry stan chemiczny.
RW2000092139439 Gróbka do Wyrwy	SZCW - silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	Zagrożona	Dobry potencjał ekologiczny; dobry stan chemiczny.
RW20001121389999 Raba od Młynówki do ujścia	NAT - naturalna część wód	Zły stan wód	Zagrożona	Dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Raba w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Raba w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej); dobry stan chemiczny.
RW2000072139659 Uszwica do Niedźwiedzia	NAT - naturalna część wód	Zły stan wód	Zagrożona	Dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; dobry stan chemiczny.
RW2000072138899 Stradomka	SZCW - silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	Zagrożona	Dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Stradomka od ujścia do ujścia Potoku Trzciańskiego (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Stradomka od ujścia do ujścia Tarnawki (dla troci wędrowniej); dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

				ichtiofauny na odcinku cieklu istotnego Stradomka od ujścia do ujścia Potoku Trzciańskiego (dla łososa); zapewnienie drożności cieklu według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieklu dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieklu głównego Stradomka od ujścia do ujścia Tarnawki (dla troci wędrownej).	
RW2000052138997 Raba od zb. Dobczyce do Młynówki	NAT naturalna część wód	-	Zły stan wód	Zagrożona	Umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [EFI+PL/IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieklu dla migracji ichtiofauny na odcinku cieklu istotnego Raba w obrębie JCWP (dla łososa); zapewnienie drożności cieklu dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieklu głównego Raba w obrębie JCWP (dla troci wędrownej); dobry stan chemiczny.
RW20000921389989 Młynówka	NAT naturalna część wód	-	Brak danych	Zagrożona	Dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieklu dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; dobry stan chemiczny.
RW20000921379899 Drwinka	NAT naturalna część wód	-	Zły stan wód	Zagrożona	Dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieklu dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; dobry stan chemiczny.
Kod JCWPd (wody podziemne)	Stan JCWPd	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego		Przypisane cele środowiskowe	
GW2000148	Dobry	Niezagrożona		Dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy.	
GW2000149	Dobry	Niezagrożona		Dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy.	
GW2000161	Dobry	Niezagrożona		Dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy.	

Źródło danych: www.apgw.gov.pl – Karty Charakterystyk JCWP oraz Karty Charakterystyk JCWPd

Na terenie gminy Bochnia osiem na dziewięć jednolitych części wód powierzchniowych oznacza się złym stanem ogólnym, a dla jednej nie określono stanu w związku z brakiem danych. Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 zakłada w ramach celu operacyjnego 4.2. Rozwój systemu ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu przedsięwzięcia z zakresu ochrony zasobów wodnych, w szczególności definiuje je kierunek działania 4.2.1. Rozwój systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków, z uwzględnieniem wsparcia i kontroli rozwiązań alternatywnych dla infrastruktury sieciowej (szczelne zbiorniki wybieralne z zapewnieniem obsługi oczyszczalni lub przydomowe oczyszczalnie ścieków) na obszarach trudno dostępnych i o niskiej gęstości zabudowy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 zakłada i promuje działania minimalizujące skutki suszy. Bezpośrednio wskazuje na to wspomniany cel operacyjny 4.2. oraz zaplanowany w jego ramach kierunek działań 4.2.2. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (np. systemy zbierania wody opadowej i jej wykorzystanie, ograniczenie zasklepień lub uszczelnień gruntu, kształtowanie spójnego systemu terenów zieleni urządzonej, jak również o charakterze naturalnym i półnaturalnym, przywracanie naturalnej retencji, rozwój małych form retencji) poprawiającej retencję oraz warunki aerosanitarne powietrza i podnoszącej jakość życia. W tym zakresie strategia jest spójna z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy, przyjętym na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 r. poz. 1615).

Strategia postępowania w obszarze przeciwdziałania skutkom suszy zakłada przede wszystkim działania zapobiegające oraz zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych skutków suszy, realizowane niezależnie od faktycznego wystąpienia zjawiska suszy. Zgodnie z założeniami Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy, w odniesieniu do obszaru gminy Bochnia mowa m.in. o następujących działaniach:

- Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych (działanie 1),
- Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych (działanie 3),
- Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia lub odtworzenia naturalnej retencji (działanie 4),
- Analiza możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji (działanie 6),
- Budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększenia retencji glebowej (działanie 8),
- Wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych (działanie 9),
- Budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa i przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych (działanie 10),
- Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych (działanie 24),
- Przegląd pozwoleń wodnoprawnych i pozwoleń zintegrowanych na obszarach o zasobach dyspozycyjnych o intensywnym i bardzo intensywnym stopniu wykorzystania (działanie 25).

Analizując zagrożenie suszą na terenie gminy Bochnia w zależności od jej typu tj. rolnicza, hydrologiczna i hydrogeologiczna, należy stwierdzić, że w przypadku tej pierwszej i trzeciej są to obszary słabo zagrożone, w drugim przypadku zagrożenie jest silne dla większości obszaru gminy i dla części umiarkowane (wschodnie krańce miejscowości Cerekiew, Bessów, Bogucice, Ostrów Szlachecki oraz miejscowości Zatoka, Gorzków i Brzeźnica). Stopień zagrożenia suszą według klas łącznego zagrożenia suszą dla większości obszaru gminy Bochnia określono jako umiarkowany, a dla części słaby (wschodnie krańce miejscowości Cerekiew, Bessów, Bogucice, Ostrów Szlachecki oraz miejscowości Zatoka, Gorzków i Brzeźnica).

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY BOCHNIA

Wprowadzenie

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy wiejskiej Bochnia ma za zadanie zobrazować kierunki rozwoju gminy i połączyć je z procesem planowania przestrzennego, który samorząd gminny będzie prowadzić. Jednocześnie porządkuje on strategię, stanowi źródło najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie oraz kierunek do ich uszczegółowienia.

Ustalenia modelu oparto o czynniki geograficzno-przyrodnicze (np. ukształtowanie terenu, walory środowiska naturalnego), historyczne (np. wytworzony układ osadniczy i sieć komunikacyjną) oraz aktualnie występujące powiązania funkcjonalne. Uwzględniono także zdiagnozowane na wcześniejszych etapach tworzenia strategii problemy, potrzeby oraz potencjały rozwojowe gminy wiejskiej Bochnia, które będą najsilniej oddziaływać na strukturę przestrzenną jednostki do 2030 roku, a także planowane w związku z tym kierunki interwencji.

Treść modelu jest spójna z ustaleniami przestrzennymi zawartymi w dokumentach strategicznych szczebla regionalnego, na czele z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego do 2030 r. Dokument ten wprowadził podział regionu na siedem obszarów funkcjonalnych, charakteryzujących się podobnymi cechami zagospodarowania przestrzennego, spójnością przyrodniczą i krajobrazową, zbliżonym charakterem gospodarczym oraz, w ich efekcie, wspólnymi wyzwaniami rozwojowymi. Gmina wiejska Bochnia została zaliczona w nim do obszaru „Klin Rozwojowy”. Wskazano, że posiada on najlepszą w regionie i konkurencyjną w skali kraju infrastrukturę transportową (czego wyrazem jest m.in. przebieg magistralnej linii kolejowej nr 91 oraz autostrady A4), bogatymi tradycjami przemysłowymi (choć w części stanowiącymi zasób historyczny – jak chociażby w przypadku złóż soli na terenie gminy Bochnia) i nowoczesnymi zakładami produkcyjno-usługowymi. I to właśnie szeroko rozumiana działalność gospodarcza, przemysłowa oraz usługowa, została określona jako podstawowy kierunek rozwoju „Klina”. Wskazano także na występujące kolizje układów przyrodniczych (głównie korytarzy ekologicznych) z infrastrukturą techniczną i w konsekwencji na konieczność minimalizowania potencjalnych konfliktów, wynikających z tych zderzeń.

Rola i hierarchia jednostek osadniczych oraz obecny i docelowy układ głównych elementów infrastruktury społecznej

Zgodnie z danymi zawartymi w rejestrze TERYT, gminę wiejską Bochnia tworzy 31 wsi, a ona sama składa się z trzech enklaw, położonych wokół miasta Bochnia. Hierarchia jednostek osadniczych⁵ tworzących gminę w dużej mierze zdeterminowana jest właśnie przez jej położenie – wokół średniej wielkości wspomnianego ośrodka miejskiego o oddziaływaniu ponadlokalnym, jakim jest Bochnia. Miasto to dla każdej miejscowości w gminie stanowi podstawowe centrum administracyjne, gospodarcze, usługowe (w zakresie usług publicznych oraz komercyjnych), a także kulturalne. Co symptomatyczne, na terenie miasta ma swoją siedzibę także kilka podmiotów gminnych, na czele z Urzędem Gminy Bochnia. W mniejszym stopniu ciężenie występuje w kierunku aglomeracji krakowskiej oraz do Brzeska, w przypadku miejscowości zlokalizowanych na wschód od Bochni (Gorzków, Brzeźnica).

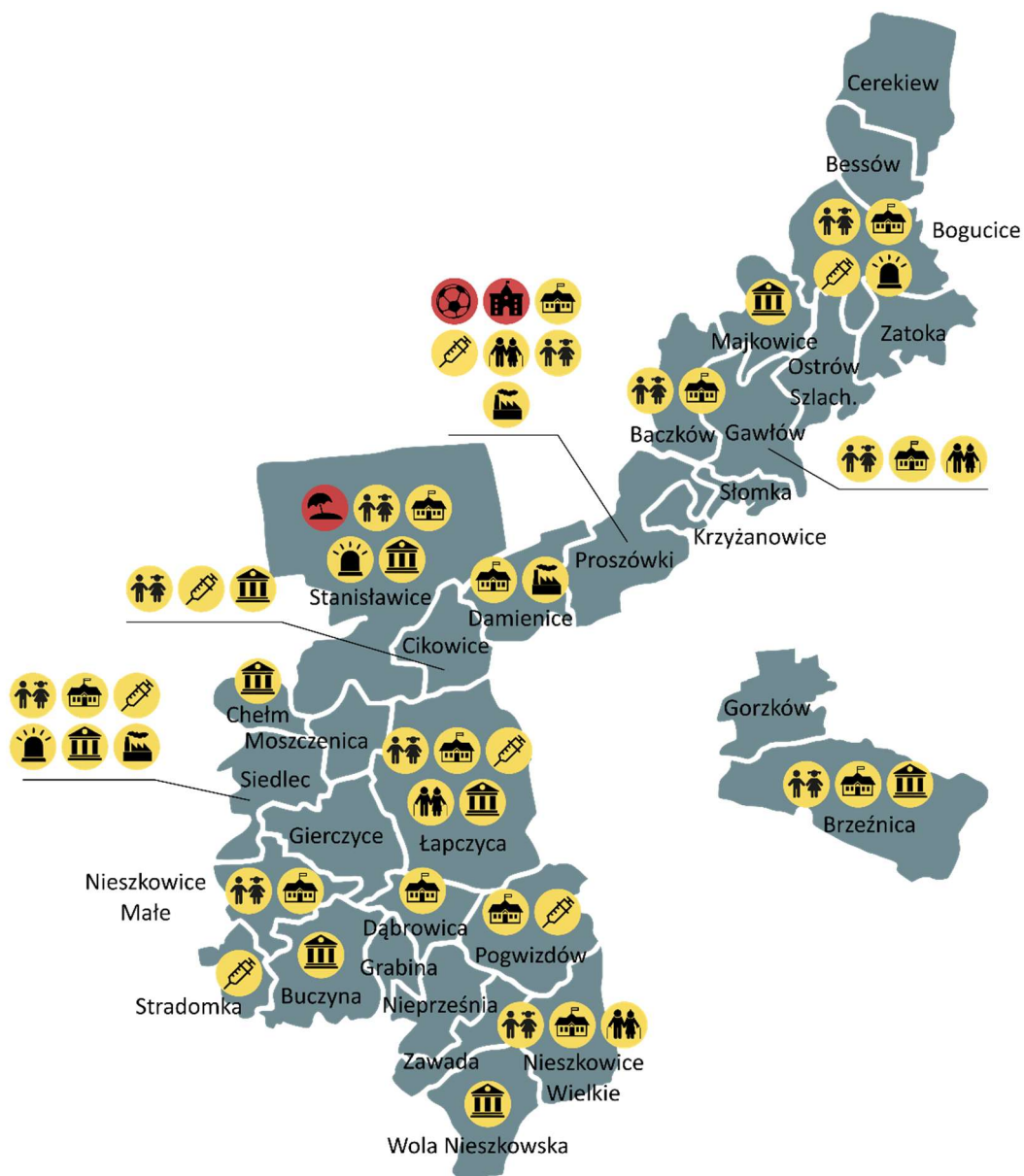
⁵ Do określenia roli i hierarchii poszczególnych jednostek osadniczych posłużyła w szczególności analiza uwarunkowań historycznych, liczby ludności oraz obecności, rodzaju i rozmieszczenia przestrzennego podstawowych elementów tworzących tę hierarchię – infrastruktury i podmiotów administracji publicznej działających w różnych sferach, zakładów pracy, miejsc generujących ruch turystyczny, obszarów koncentracji usług. Uwzględnione zostały przede wszystkim te elementy, których zasięg oddziaływania przekracza najbliższe otoczenie, np. poprzez efekt skali (np. koncentracja kilkunastu punktów usług komercyjnych zamiast jednego), profesjonalizację działalności (np. do instytucji bezpieczeństwa i porządku publicznego zaliczono jedynie OSP uwzględnione w KSR-G) lub ich nietypowość w odniesieniu do przeciętnej gminy o zbliżonym charakterze (np. kompleks rekreacyjno-sportowy zamiast boiska sportowego).

Jednocześnie, układ terytorialny jest jednym z kluczowych czynników sprawiających, że w obrębie samej gminy wiejskiej Bochnia nie sposób wyznaczyć miejsca centralnego, które mogłoby przejąć rolę miejscowości wiodącej na skalę całej jednostki – tym bardziej, że składa się ona z trzech niepołączonych ze sobą enklaw, pomiędzy którymi zlokalizowane jest właśnie miasto Bochnia. Pomiedzy miejscowościami gminy występuje dość duże zróżnicowanie pod względem posiadanej hierarchii – za wiodące można uznać te o największej liczbie mieszkańców, a jednocześnie posiadające na swoim terenie największy wachlarz usług publicznych (m.in. placówki edukacyjne, podmioty ochrony zdrowia, instytucje kultury) oraz komercyjnych. Wyróżniają się w tym gronie Łapczyca, Stanisławice oraz Proszówki.

Spośród elementów wpływających na hierarchię poszczególnych miejscowości gminy Bochnia, za te o znaczeniu i oddziaływaniu ponadlokalnym należy uznać siedzibę biura powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz kompleks sportowy w Proszówkach. Wymiar ponadlokalny można przypisać również Stanisławicom, stanowiącym jedną z „bram” do Puszczy Niepołomickiej. Chociaż z kompleksem leśnym graniczy kilka innych miejscowości w gminie, to właśnie Stanisławice dysponują najdogodniejszym dojazdem (znaczenie ma tu szybkość dotarcia z Krakowa za sprawą przystanku kolejowego), infrastrukturą parkingową oraz turystyczną w postaci pieszego szlaku turystycznego PTTK.

Działania inwestycyjne, jakie do 2030 r. zamierza przeprowadzić samorząd gminny, nie będą prowadzić do istotniejszych zmian w hierarchii poszczególnych miejscowości tworzących jednostkę. Znaczenie tych inwestycji będzie przede wszystkim ogólnorozwojowe, a ich przeprowadzenie pozwoli zniwelować różnice rozwojowe i deficyty (np. w dostępie do infrastruktury sieciowej czy usług publicznych). Niezależnie od różnic w znaczeniu, występujących pomiędzy poszczególnymi miejscowościami, w naturalny sposób utrzymana zostanie wiodąca rola miasta Bochnia. Zjawiskiem o rozmiarach trudnych do przewidzenia na obecnym etapie, ale którego wystąpienie jest bardzo prawdopodobne, jest stopniowe nabieranie typowo podmiejskiego charakteru („sypialni”) przez część miejscowości gminy. Jego intensyfikacja w dużej mierze będzie wypadkową dostępności komunikacyjnej miasta oraz aglomeracji krakowskiej.

Rysunek 21. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów wpływających na hierarchię jednostek osadniczych gminy Bochnia, w tym głównych elementów infrastruktury społecznej

PODSTAWOWE ELEMENTY HIERARCHII JEDNOSTEK OSADNICZYCH:

placówka przedszkolna	ochotnicza straż pożarna (w strukturach KSR-G)
szkoła podstawowa	instytucja i/lub infrastruktura kultury
placówka podstawowej opieki zdrowotnej	infrastruktura sportowa
instytucja polityki społecznej, w tym placówka opiekuńcza i wspierająca	generator ruchu turystycznego: Puszcza Niepołomska
biuro powiatowe ARiMR	koncentracja działalności produkcyjno-usługowej

SKALA (ZASIĘG) ODDZIAŁYWANIA:

- lokalne ponadlokalne

Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy układ głównych elementów infrastruktury technicznej

a) wodociągi i kanalizacja

Gmina wiejska Bochnia zaopatrywana jest w wodę poprzez dwa odrębne systemy – północ jednostki obsługuje MPWiK Bochnia, południową część natomiast GZWik Siedlec, pozyskujący wodę z ujęcia w Siedlcu (cztery studnie głębinowe). Do podstawowych elementów dystrybucji wody należą także stacja uzdatniania wody w Siedlcu oraz przepompownia i zbiorniki wody w Gierczycach.

Według GUS na koniec 2023 r. dostęp do sieci wodociągowej posiadało 97,6% ogółu budynków mieszkalnych w jednostce. Dane za rok 2024, jakimi dysponuje UG, potwierdzają brak większych problemów z dostępnością do sieci wodociągowej – najmniejszym odsetkiem budynków mieszkalnych z przyłączami charakteryzowały się Wola Nieszkowska (66%) oraz Nieprzeźnia (76%), a w większości miejscowości wartość ta przekraczała poziom 95%.

Wśród zamierzeń inwestycyjnych planowanych przez samorząd gminny do 2030 r., w zakresie systemu zaopatrzenia w wodę, znajduje się rozbudowa sieci na terenie Łapczycy (działania związane przede wszystkim z uzupełnieniem sieci istniejącej w brakujące odcinki), a także budowa ujęcia wody wraz ze stacją uzdatniania (Siedlec) i budowa zbiornika na wodę pitną (Gierczyce).

System odbioru i oczyszczania ścieków na terenie gminy Bochnia tworzą:

- oczyszczalnia ścieków (OŚ) Proszówki (obsługiwane miejscowości w całości lub częściowo: Proszówki, Baczków),
- OŚ Brzeźnica (Brzeźnica),
- OŚ Damienice (Cikowice, Damienice, Stanisławice),
- OŚ Bogucice (Bogucice),
- OŚ Nieszkowice Wielkie (Nieszkowice Wielkie, Wola Nieszkowska),
- OŚ Siedlec (Siedlec, Gierczyce, Nieszkowice Małe, Stradomka),
- OŚ Łapczyca (Łapczyca, Moszczenica, Gierczyce),

Ponadto, część ścieków (miejscowości: Słomka, Gawłów, Krzyżanowice, Gorzków) trafia do oczyszczalni ścieków MPWiK Bochnia.

Według GUS na koniec 2023 r. 81,6% ogółu budynków mieszkalnych w gminie Bochnia posiadało dostęp do kanalizacji sieciowej. Dane UG za rok 2024 wskazują, że największe deficyty w tym zakresie występują w południowej części jednostki (miejscowości: Buczyzna, Grabina, Dąbrowica, Nieprzeźnia i Nieszkowice Wielkie, gdzie odsetek budynków z przyłączami nie przekracza 40%), co ma związek m.in. z rozproszaniem zabudowy mieszkalnej i ukształtowaniem terenu, utrudniającym prowadzenie tego rodzaju inwestycji.

W perspektywie roku 2030 samorząd gminny zamierza przeprowadzić rozbudowę sieci kanalizacyjnej na terenie miejscowości Buczyzna, Grabina, Nieprzeźnia, Dąbrowica, Gierczyce, Pogwizdów, co przyczyni się do przynajmniej częściowej likwidacji wskazanych wcześniej deficytów. Ponadto rozbudowie i modernizacji (skutkującym zwiększeniem przepustowości) poddane zostaną oczyszczalnie ścieków w Łapczycy i Proszówkach.

b) gospodarka odpadami

Odpady komunalne pozyskane na terenie gminy wiejskiej Bochnia transportowane są do miejsc unieszkodliwiania, składowania bądź przeróbki, zlokalizowanych poza jej obszarem. Na terenie jednostki nie ma Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) – mieszkańcy gminy mogą korzystać z PSZOK-u zlokalizowanego w Bochni.

c) infrastruktura energetyczna

Przez terytorium gminy wiejskiej Bochnia przechodzą fragmenty napowietrznych linii energetycznych najwyższych oraz wysokich napięć:

- 400 kV Tarnów – Tuczawa,
- 110 kV Niepołomice – Kurów,
- 110 kV Dobczyce – Wygoda,
- 110 kV odcięcie od linii Dobczyce – Wygoda – Gierczyce.

W dużej mierze wspomniane linie biegną nad obszarami nieurbanizowanymi – głównie terenami o przeznaczeniu rolniczym i nieużytkami, kolizja z zabudową o przeznaczeniu mieszkalnym i/lub gospodarczym występuje w niewielkim stopniu. Energia do poszczególnych odbiorców z terenu jednostki trafia za pośrednictwem napowietrznych i podziemnych sieci średniego i niskiego napięcia, zasilanych z GPZ położonych poza obszarem gminy.

Na terenie gminy, w miejscowości Gierczyce zlokalizowana jest farma fotowoltaiczna. Panele słoneczne zajmują obszar ok. 2 ha (w momencie powstawania, w 2014 r. farma uznawana była za jedną z większych w Polsce). Elektrownia ma moc 1,4 MW i stanowi własność prywatną. Tauron budowę farmy fotowoltaicznej w Ostrowie Szlacheckim.

Opracowany przez spółkę Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. „Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2025-2034”, uwzględniający przyłączenie do sieci elektrowni jądrowej na Pomorzu i związane z tym prace w obrębie magistralnych sieci przesyłowych, nie zakłada żadnych inwestycji na terenie gminy wiejskiej Bochnia (co nie wyklucza prowadzenia prac modernizacyjnych o mniejszym zakresie na liniach już istniejących).

d) infrastruktura gazowa

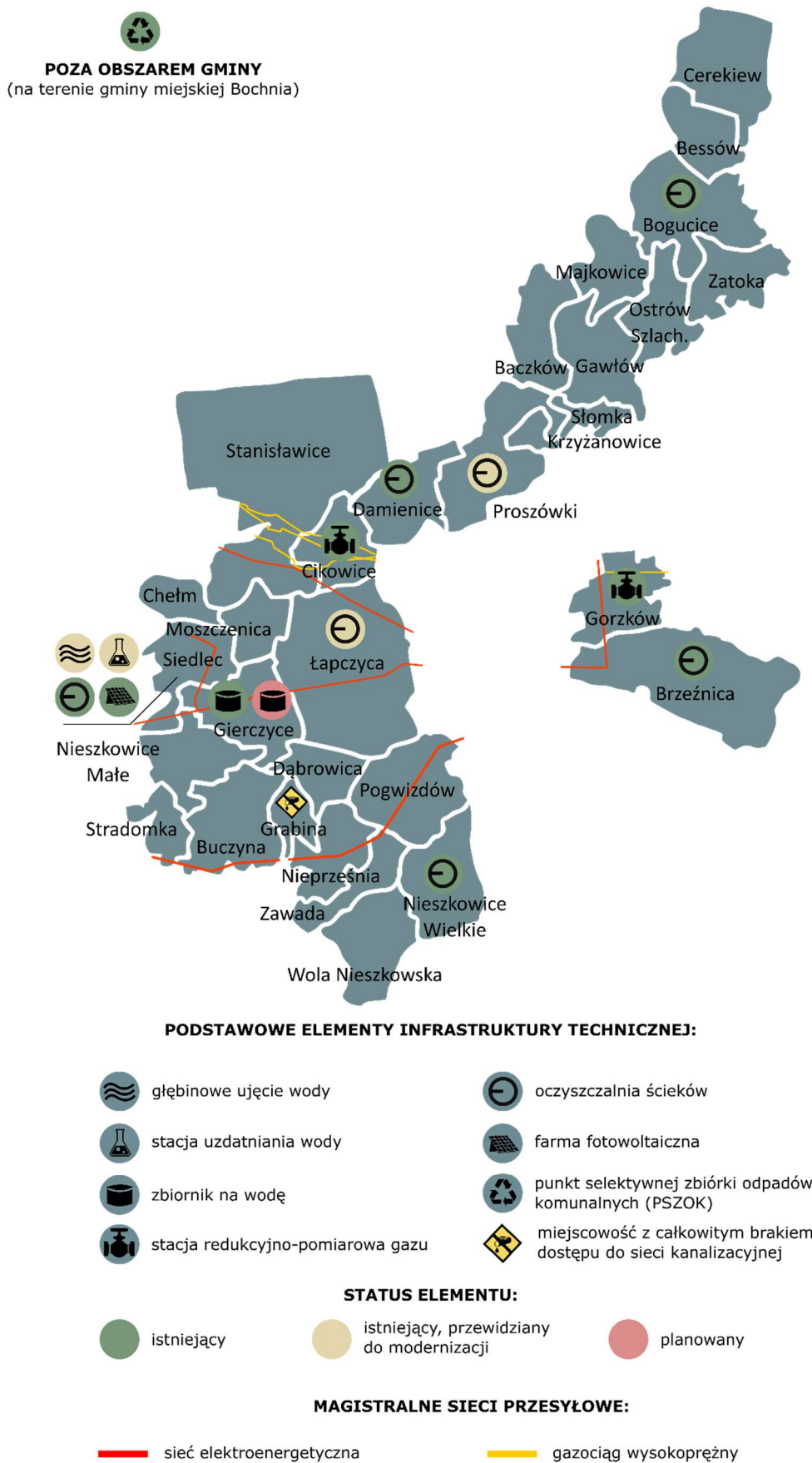
Przez obszar gminy wiejskiej Bochnia przebiegają gazociągi wysokoprężne:

- DN500 Łukanowice – Śledziejowice – Zederman,
- DN500 Łukanowice – Śledziejowice,
- DN250 Łukanowice – Śledziejowice,
- DN500 Łukanowice – Zelczyna,
- DN50 – odgałęzienie do stacji redukcyjno-pomiarowej Cikowice,
- DN65 – odgałęzienie do stacji redukcyjno-pomiarowej Gorzków.

Zaopatrywanie odbiorców z terenu gminy w paliwo gazowe odbywa się z wykorzystaniem stacji redukcyjno-pomiarowych w Cikowicach i Gorzkowie oraz poprzez stacje zlokalizowane poza jej obszarem, za pośrednictwem sieci gazociągów niskiego i średniego ciśnienia.

Krajowy Dziesięcioletni Plan Rozwoju Systemu Przesyłowego” na lata 2022-2031 wśród zadań strategicznych i priorytetowych, związanych z modernizacją oraz optymalizacją krajowego systemu przesyłowego, nie zawiera inwestycji zlokalizowanych na terenie gminy Bochnia (co nie wyklucza prowadzenia prac modernizacyjnych o mniejszym zakresie w obrębie infrastruktury już istniejącej).

Rysunek 22. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury technicznej w gminie Bochnia

Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy układ głównych korytarzy oraz sieci transportowych

Obszar gminy Bochnia przecina kilka dróg znaczenia ponadlokalnego i szerszego – najwyższe miejsce w hierarchii (choć o znikomym znaczeniu dla obsługi ruchu lokalnego) zajmuje fragment autostrady A4, przecinający jednostkę równoleżnikowo. Tuż za granicami gminy zlokalizowany jest węzeł „Bochnia”. Także równoleżnikowy przebieg posiadają fragmenty DK94, tzw. „starej czwórki”, i DW 967, odgałęziającej się od niej w Łapczycy. Sama Łapczyca z uwagi na sygnalizację świetlną stanowi „wąskie gardło” na DK94, a przebieg drogi przez dość rozległe skupisko zabudowy mieszkaniowej stanowi duży problem dla mieszkańców miejscowości – zaledwie w części rozwiązała go budowa autostrady A4, która przejęła na siebie większość ruchu tranzytowego. Przebieg południkowy posiada natomiast DW965 Limanowa – Świnia, komunikująca przede wszystkim północną i południową część powiatu bocheńskiego z jego siedzibą. Sieć komunikacyjną uzupełniają drogi powiatowe i gminne, znaczenia lokalnego.

Najistotniejszą inwestycją drogową, jaka w najbliższym czasie będzie realizowana na obszarze gminy Bochnia, jest łącznik pomiędzy DW965 a węzłem „Bochnia” na A4. Pozwoli on na łatwe i szybkie skomunikowanie obydwu dróg, co powinno wpłynąć na obniżenie natężenia ruchu na drogach lokalnych – w szczególności tej prowadzącej z Bochni przez Gawłów, Bogucice i Cerekiew w kierunku północnym. Droga będzie przebiegać równolegle do fragmentu autostrady A4, po jej północnej stronie, i – co także będzie mieć znaczenie dla ruchu lokalnego – połączy dwa brzegi Raby. Obecnie dojazd z rejonu Gawłowa do Proszówek wymagał wjazdu do Bochni. Zakończenie prac budowlanych przewidywane jest na rok 2028.

W strukturze transportowej gminy Bochnia znaczenie ma także linia kolejowa nr 91 Kraków Główny – Medyka, przecinająca obszar jednostki równoleżnikowo. Trasa stanowi część europejskiego szlaku E30, posiadając z tego tytułu istotne znaczenie w ruchu pasażerskim i towarowym. Jej podstawowe znaczenie dla gminy sprowadza się do obsługi ruchu pasażerskiego na przystankach Stanisławice i Cikowice – głównie w zakresie codziennych dojazdów do Krakowa, w mniejszym stopniu Bochni i Tarnowa. Według danych Urzędu Transportu Kolejowego w 2023 r. dobową wymianę pasażerską wynosiła odpowiednio 150-199 oraz 50-99 pasażerów. Ruch dalekobieżny obsługuje stacja Bochnia, położona na terenie miasta. „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego” jako zadania postulowane w dziedzinie infrastruktury transportowej wymienia budowę parkingów P&R i/lub punktów przesiadkowych przy każdym punkcie wymiany pasażerskiej na liniach obsługiwanych przez SKA, w tym także w obrębie obu wspomnianych przystanków.

Odrębną kategorię transportową stanowią drogi dla rowerów – choć w powszechnym rozumieniu często uznawane za atrakcję wypoczynkowo-rekreacyjną, coraz częściej pełniące także funkcje komunikacyjne. Poziom ich rozwoju na terenie gminy jest znikomy, z najbardziej widocznym deficytem w postaci braku połączenia miejscowości gminy z centrum Bochni czy braku dojazdu do wspomnianych przystanków kolejowych. Przez gminę Bochnia przebiegają trasy VeloRaba oraz VeloMetropolis – obecnie obydwie są tymczasowo wyznakowane w ciągu dróg publicznych, a realizacja odpowiedniej infrastruktury planowana jest w bliżej nieokreślonej przyszłości.

Pozostałe inwestycje w obrębie sieci transportowej na obszarze gminy obejmować będą remonty i modernizacje dróg gminnych i powiatowych oraz ich poszczególnych elementów (np. fragmenty ciągów pieszych, przejścia dla pieszych, oświetlenie). Największe deficyty w zakresie chodników występują na terenie Baczkowa, Proszówek, Łapczycy, Gierczyc oraz Chełma.

Rysunek 23. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury transportowej gminy Bochnia

PODSTAWOWE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ:

ważniejsze drogi	linie kolejowe
numeracja autostrad lub dróg krajowych	numeracja linii kolejowych
numeracja dróg wojewódzkich	stacje i przystanki osobowe z obsługą ruchu pasażerskiego

Elementy infrastruktury liniowej w realizacji bądź planowane do realizacji oznaczono przerywaną linią

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO:

ważniejszy ośrodek miejski wraz z odległością	punkt początku pomiaru odległości
najbliższy węzeł drogowy wraz z odległością	

Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy system powiązań przyrodniczych

Środowisko przyrodnicze gminy wiejskiej Bochnia charakteryzuje się dużą różnorodnością, co w głównej mierze wynika ze zróżnicowania krajobrazu, a na to z kolei wpływ ma rozległość terytorialna jednostki, która leży na fragmentach aż czterech mezoregionów. W jej granicach znalazły się m.in. nizinne łąki nadwiślańskie, duży kompleks leśny, jakim jest Puszcza Niepołomicka, oraz wzgórza i wzniesienia przedgórze beskidzkiego. Duże znaczenie przyrodnicze posiada także rzeka Raba i starorzecza.

Obszary chronione zajmują blisko 35% powierzchni gminy. Na wartość tę składają się fragmenty obszarów chronionego krajobrazu (OChK): Bratucickiego OChK, OChK Wschodniego Pogórza Wiśnickiego i OChK Zachodniego Pogórza Wiśnickiego oraz rezerwat „Długosz Królewski”, położony na terenie Puszczy Niepołomickiej, w całości na obszarze gminy wiejskiej Bochnia. Dodatkowo, część powierzchni gminy zajmują fragmenty niewykazywanych przez GUS w odsetku obszarów chronionych fragmenty terenów Natura 2000: „Puszcza Niepołomicka” (obszar ochrony ptasiej) oraz „Dolina rzeki Gróbki” (obszar ochrony siedliskowej). Dodatkowo, w gminie Bochnia znajduje się 20 pomników przyrody – drzew wyróżniających się swoim wiekiem oraz gabarytami (w rzeczywistości liczba tych obiektów jest nieco wyższa, gdyż za jeden pomnik przyrody bywają uznawane dwa lub więcej drzew rosnących w niewielkiej odległości od siebie).

Przez obszar gminy Bochnia przebiegają dwa korytarze ekologiczne znaczenia ponadlokalnego: KPd-12B „Puszcza Niepołomicka” oraz KPd-12C „Pogórze Wiśnickie”. Drugi z wymienionych, przecinając część obszaru jednostki południkowo i w części pokrywając się z doliną Raby, stanowi łącznik pomiędzy pasmem Beskidów a Puszczą Niepołomicką i doliną Wisły, co dodatkowo podnosi jego znaczenie, zwłaszcza w obliczu kolizji terenowych z obszarami zurbanizowanymi, autostradą A4, DK94 i linią kolejową nr 91. Znaczenie miejscowe mają dodatkowo korytarze, których przebieg wyznaczają ciągi terenów niezabudowanych, głównie w dolinach potoków i strumieni oraz na wierzchołkach wzniesień.

Zamierzenia inwestycyjne gminy Bochnia do 2030 r. nie obejmują działań bezpośrednio odnoszących się do kwestii środowiskowych, choć część z nich (np. rozbudowa sieci kanalizacyjnej) będzie w istotny sposób oddziaływać na stan środowiska naturalnego. W zakresie polityki przestrzennej, jaką w perspektywie czasowej pokrywającej się z niniejszą strategią będzie prowadzić gmina, główny kierunek działań zakłada skupianie się na racjonalnym korzystaniu z zasobów środowiskowych, z ich aktywną ochroną (ze szczególnym uwzględnieniem powietrza, wód oraz gleb) i poszerzaniem bioróżnorodności. Z uwagi na posiadane zasoby środowiskowe, największy nacisk zostanie położony na ochronę i ekspozycję elementów naturalnej rzeźby terenu (m.in. krajobraz i otwarcia widokowe, doliny rzek i potoków).

Rysunek 24. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów środowiskowych gminy Bochnia

Źródło: Opracowanie własne

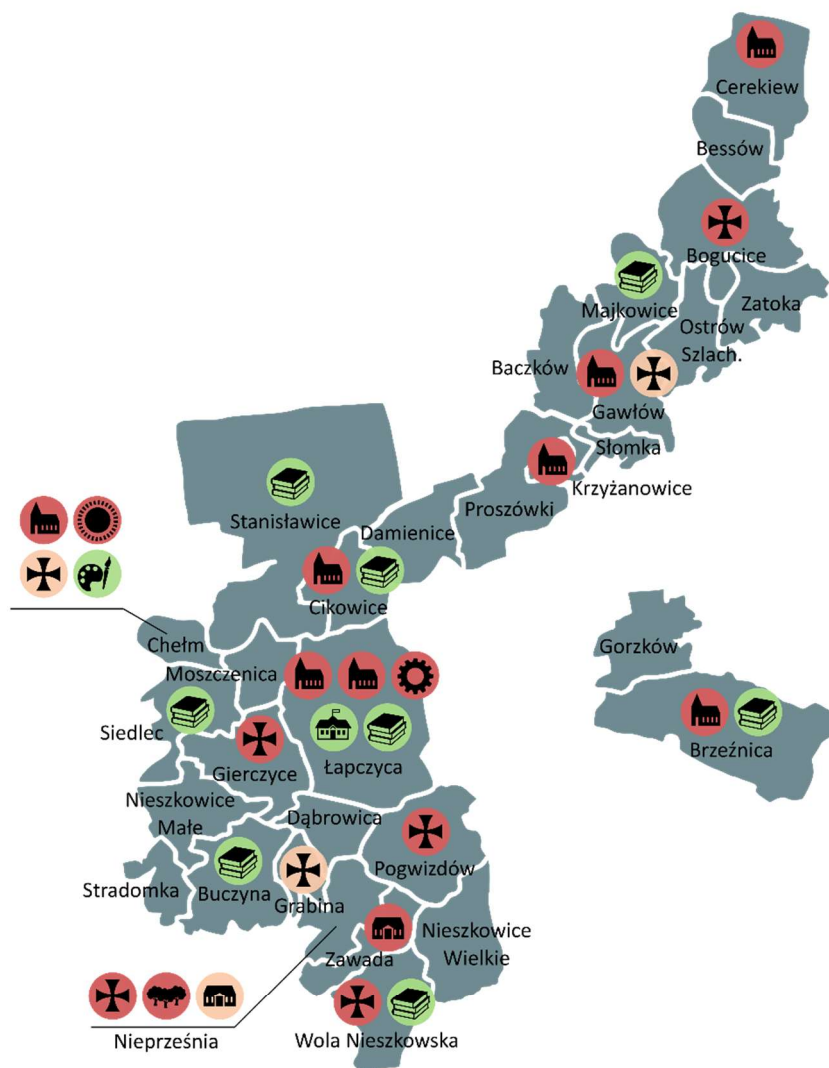
Obecna i docelowa struktura zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego

W Rejestrze Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego znajduje się łącznie 18 pojedynczych obiektów lub ich zespołów z terenu gminy wiejskiej Bochnia. Głównie są to obiekty sakralne – zabytkowe kościoły wraz z ich otoczeniem. Do najcenniejszych przykładów budownictwa sakralnego należą te w Brzeżnicy, Chełmie, Krzyżanowicach, Łapczycy i Pogwizdowie. Drugą dość liczną zbiorowość stanowią cmentarze wojenne z I wojny światowej – rejestr zawiera 4 takie obiekty. Chociaż rozpoznawalność tych zabytków jest niewielka, mogą one stanowić podstawę do konstruowania oferty turystycznej. Tym bardziej, że na obszarze jednostki znajduje się znaczna liczba obiektów o dużej wartości historycznej i/lub kulturowej, a nieujętych w rejestrze. Wśród nich wyróżnić należy kapliczki i krzyże przydrożne, resztki tradycyjnej wiejskiej zabudowy oraz kilka kolejnych cmentarzy z I wojny światowej i miejsca martyrologii. W szczególności te ostatnie, z racji ich liczebności, w połączeniu z przeszłością, związaną m.in. ze zmaganiem na frontach I i II wojny światowej, mogą stanowić podstawę do konstruowania oferty turystycznej (np. tematyczne szlaki piesze czy rowerowe).

Z racji położenia gminy, jej rozległości terytorialnej oraz uwarunkowań demograficznych, główne centrum życia kulturalnego stanowi miasto Bochnia oraz oferta tamtejszych instytucji kultury. Działalność podmiotów kultury prowadzonych przez samorząd gminy Bochnia ma przede wszystkim wymiar lokalny, integrujący społeczność jednej bądź kilku miejscowości. W wymiarze instytucjonalnym jest to Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Bochni z siedzibą w Łapczycy, prowadzące swoją działalność w oparciu o 8 bibliotek, 20 świetlic, galerię sztuki i bibliotekę multimedialną (Chełm).

W perspektywie roku 2030 działania gminy Bochnia w zakresie dziedzictwa kulturowego będą skupiać się przede wszystkim na remontach i modernizacjach posiadanej infrastruktury. Planowany jest m.in. remont i doposażenie wiejskiego domu kultury w Majkowicach, Galerii Chełm oraz prace rozszerzające możliwości funkcjonowania świetlic wiejskich.

Rysunek 25. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury kultury i materialnego dziedzictwa kulturowego w gminie Bochnia

OBIEKTY UJĘTE W REJESTRZE ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH:

kościoły, kaplice i inne zabytki sakralne wraz z obiektami towarzyszącymi	cmentarze wojenne
zespoły dworskie wraz z otoczeniem	zabudowa gospodarcza
parki podworskie	grodziska

**OBIEKTY NIEUJĘTE W REJESTRZE ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH
I POZOSTAŁE ISTOTNE ZASOBY DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ:**

cmentarze wojenne	zespoły dworskie wraz z otoczeniem

INSTYTUCJE I PODMIOTY KULTURY:

domy i ośrodki kultury, wraz z filiami	biblioteki publiczne wraz z filiami
galeria sztuki	

Źródło: Opracowanie własne

Planowane inwestycje i ich wpływ na strukturę funkcjonalno-przestrzenną

Przewidywane w horyzoncie czasowym powstającej strategii zamierzenia inwestycyjne gminy wiejskiej Bochnia można pogrupować w następujące zakresy tematyczne:

- a) w zakresie infrastruktury społecznej:
 - budowa żłobków,
 - rozbudowy i/lub modernizacje infrastruktury służącej do działalności kulturalnej,
 - remonty i doposażenia świetlic wiejskich,
 - budowa dodatkowego budynku urzędu gminy;
- b) w zakresie infrastruktury technicznej:
 - rozbudowa i/lub modernizacja sieci wodociągowej oraz infrastruktury pozyskiwania, uzdatniania i dystrybucji wody pitnej;
 - rozbudowa i/lub modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków,
 - rozbudowa systemu odprowadzania wód opadowych (kanalizacja deszczowa);
 - regulacja cieków wodnych;
- c) w zakresie infrastruktury transportowej:
 - remonty i przebudowy dróg gminnych;
- d) w pozostałych zakresach tematycznych:
 - rozbudowa infrastruktury sportowej.

Przedstawioną powyżej listę inwestycji, przewidywanych do realizacji przez samorząd gminny do 2030 r., uzupełniają zadania realizowane bądź zaplanowane do realizacji przez inne podmioty, w tym organy centralne oraz jednostki samorządu terytorialnego (np. powiat bocheński). Inwestycje samorządu gminnego są rozmieszczone punktowo na obszarze całej gminy. Ich lokalizacja wynika ze zdiagnozowanych potrzeb społeczności lokalnej oraz dostępności środków finansowych (w tym zewnętrznych), umożliwiających ich realizację.

Rysunek 26. Schematyczne rozmieszczenie kluczowych inwestycji przewidzianych do realizacji w gminie Bochnia przez samorząd gminny do 2030 r.

128

Obecna i docelowa struktura sieci osadniczej

Struktura zabudowy większości miejscowości gminy Bochnia jest nieregularna, przypominająca wielodrożnice, w dużej mierze uwarunkowana ukształtowaniem terenu, co widoczne jest zwłaszcza w południowej części jednostki. Cechą charakterystyczną większości wsi gminy Bochnia jest duża liczba przysiółków, czasem liczących od kilku do kilkunastu budynków mieszkalnych i niejednokrotnie dość znacznie oddalonych od ich centrów.

Miejscowości gminy Bochnia w niewielkim stopniu wykształciły wiejskie centra usługowe, skupione wokół skrzyżowania głównych dróg, z lokalizacją usług publicznych i komercyjnych. Do najwyraźniej ukształtowanych można zaliczyć te w Damienicach (sklep, remiza OSP, kaplica i szkoła podstawowa) i Łapczycy (kościół, przedszkole, szkoła podstawowa, remiza OSP i budynek wielofunkcyjny), w pozostałych usługi te są o wiele bardziej rozproszone lub w ogóle nie występują. Na tym tle zjawiskiem stosunkowo nowym jest powstawanie stref koncentracji usług – punktów handlowo-usługowych (m.in. stacje benzynowe, usługi motoryzacyjne, składy budowlane, przestrzenie magazynowe) wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych – DK94 i dróg wojewódzkich.

Zabudowa mieszkaniowa każdej z miejscowości gminy Bochnia stanowi mieszkankę budynków jednorodzinnych oraz tradycyjnych zagród wiejskich, z nasilonym zwłaszcza w ostatnich latach procesem zaniku tych drugich, równoległe z porzucaniem upraw roli na własne potrzeby. Dominują obiekty murowane, powstałe w okresie Polski Ludowej i w kilkanaście lat po zmianie ustroju (w tym charakterystyczne dla ówczesnego budownictwa mieszkaniowego „kostki”) oraz nowoczesna zabudowa jednorodzinna, nierzadko o charakterze rezydencjalnym, głównie w formie domów parterowych z poddaszem użytkowym, lokalizowana na niewielkich działkach o dość regularnych kształtach. Największym przyrostem nowej zabudowy w ostatnich latach charakteryzują się miejscowości o najdogodniejszej dostępności komunikacyjnej względem Bochni oraz aglomeracji krakowskiej (poprzez autostradę A4, DK94 oraz bliskość przystanków na linii kolejowej nr 91). Wyrazem atrakcyjności osadniczej tych obszarów gminy są pojawiające się z wolna „osiedla” (np. w Proszówkach), realizowane jako inwestycje deweloperskie, złożone z kilku lub kilkunastu identycznych budynków mieszkalnych, charakterystyczne dla terenów podmiejskich. Można przypuszczać, że proces przekształcania się gminy w „sypialnię” Krakowa i Bochni będzie postępował, choć nierównomiernie w skali całej jednostki, co może w dłuższej perspektywie prowadzić do dysproporcji rozwojowych. Wyrazem zmian w tkance urbanistycznej miejscowości gminy Bochnia jest także zanik tradycyjnej zabudowy drewnianej (mieszkalnej i gospodarczej – stodoły, spichrze, szopy itd.), z najstarszymi obiektami datowanymi na pierwsze dekady XX wieku.

Obiekty służące działalności gospodarczej – produkcyjnej, usługowej i/lub magazynowej najczęściej zlokalizowane są wśród zabudowy mieszkalnej (w przypadku drobnej przedsiębiorczości zdarzają się przypadki łączenia obu funkcji w obrębie jednego obiektu) oraz w otoczeniu terenów niezabudowanych, użytkowanych rolniczo i/lub nieużytków. Do stref o nieco wyraźniejszej koncentracji działalności produkcyjnej i usługowej należą:

- centrum Proszówek (m.in. zakład przetwórstwa mięsnego, zakład produkcji mebli, zakład produkcji i obróbki metali, sklepy z asortymentem budowlanym),
- północno-zachodnia część Damienic (m.in. zakład produkcji okien, usługi motoryzacyjne),
- pogranicze Gierczyc i Siedlca (m.in. gospodarstwo szkółkarskie, zakład produkcji metalowej, usługi budowlane, farma fotowoltaiczna);

- Gorzków, w sąsiedztwie DK94 (powstająca Strefa Aktywności Gospodarczej).

Najczęstsze zmiany, jakie na przestrzeni ostatnich lat zaszły w układach przestrzennych każdej miejscowości, wiązały się ze wzrostem liczby budynków mieszkalnych, sytuowanych najczęściej wśród już istniejącej zabudowy (uzupełnianie bądź kontynuacja istniejących ciągów, zastępowanie tradycyjnej zabudowy wiejskiej nowymi obiektami). Dochodziło także do przekształcania gruntów użytkowanych rolniczo na cele budowlane, co w części przypadków oznaczało powstawanie nowych, trzecich i kolejnych linii zabudowy, w części natomiast lokalizowanie zabudowy mieszkalnej w oddaleniu od centrów wsi czy większych skupisk zabudowy. Ostatni z wymienionych procesów, w połączeniu z uwarunkowaniami historycznymi (rozdrobienie gruntów wskutek procesów ich dzielenia) stanowią główne przyczyny dość znaczącego rozproszenia zabudowy mieszkaniowej miejscowości gminy Bochnia.

Mając na uwadze zastane uwarunkowania, jak również spodziewane kierunki rozwoju procesów osadniczych, najważniejszym wyzwaniem w dziedzinie polityki przestrzennej, stojącym przed samorządem gminnym, staje się systematyczne porządkowanie istniejącego zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem potrzeb mieszkalnych, gospodarczych (z uwzględnieniem eksploatacji złóż surowców naturalnych i późniejszego zagospodarowania terenów pokopalnianych), transportowych i rekreacyjnych. Nacisk położony zostanie na zachowanie istniejących układów przestrzennych i poprawę ich funkcjonalności oraz wydolności. Wśród podstawowych działań, zorientowanych na ten cel można wyróżnić wykorzystanie istniejących rezerw terenowych (uzupełnianie istniejących zespołów zabudowy) przy jednoczesnym niedopuszczaniu do niekontrolowanego „rozlewania się” zabudowy oraz stosowanie form budownictwa, nawiązujących do lokalnej tradycji i uwarunkowań historycznych (m.in. w zakresie gabarytów, bryły, detali, zastosowanych materiałów budowlanych i wykończeniowych). Istotnym będzie również podnoszenie standardu i jakości przestrzeni publicznych oraz ich tworzenie i kształtowanie tam, gdzie występują największe deficyty w tym zakresie.

Rysunek 27. Schematyczne przedstawienie docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Bochnia

Źródło: Opracowanie własne

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Przedstawione w poniższej tabeli ustalenia i rekomendacje wynikają z uwarunkowań wskazanych we wcześniejszym fragmencie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, pośrednio z wniosków płynących z poszczególnych etapów pracy nad strategią rozwoju, a także ze schematu celów i zadań, zawartych w niniejszej strategii. Prezentowana poniżej lista nie jest pełnym, wyczerpującym katalogiem uwarunkowań polityki przestrzennej, jaką samorząd gminny zobowiązany jest prowadzić, należy traktować ją jako syntezę, wskazującą na ogólne kierunki kształtowania struktury przestrzennej gminy wiejskiej Bochnia w strategicznym horyzoncie czasowym. Zgodnie z zapisami stosownych ustaw, ich wielowymiarowe uszczegółowienie, zgodnie z wymogami ustawowymi, winny stanowić dokumenty planistyczne – plan ogólny oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 9. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Bochnia

Lp.	Zakres tematyczny	Ustalenia i rekomendacje
1.	Ochrona środowiska naturalnego i jego zasobów	Podjęmowanie i prowadzenie w ramach polityki przestrzennej działań, zmierzających do ochrony zasobów środowiska naturalnego (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów najcenniejszych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, a także kluczowym z punktu widzenia zachowania i zwiększenia bioróżnorodności), przeciwdziałanie procesom ich degradacji i przywracanie elementom przyrodniczym właściwego stanu. W ujęciu bardziej szczegółowym, działania te obejmować będą: • obniżenie emisji zanieczyszczeń powietrza, gleb i wód, m.in. poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i likwidację nieekologicznych źródeł ciepła; • zabezpieczenie obszarów najcenniejszych przyrodniczo (obejmujących m.in. Puszcę Niepołomicką, dolinę rzeki Raby wraz z jej starorzeczami, obszary leśne) oraz krajobrazowo, ze szczególnym uwzględnieniem potencjału widokowego wzgórz i wzniesień na terenie jednostki; • utrzymanie i powiększanie bioróżnorodności, także na terenach zurbanizowanych i przewidzianych do zainwestowania w takim zakresie, w jakim jest i będzie to możliwe; • ochrona sieci korytarzy ekologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy o znaczeniu ponadlokalnym: „Puszcza Niepołomicka” i „Pogórze Wiśnickie”, mając na uwadze rolę, jaką drugi z wymienionych pełni w zakresie połączenia Puszczy Niepołomickiej i doliny Wisły z pasmami Beskidów; • racjonalne korzystanie z zasobów środowiska naturalnego, przede wszystkim w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi i ich retencjonowania, nie wyłączając działań w mikroskali (np. w obrębie pojedynczych gospodarstw domowych); • objęcie mieszkańców gminy odpowiednio zaprogramowanymi działaniami informacyjnymi, popularyzacyjnymi i edukacyjnymi. Zakres działań ochronnych zostanie dodatkowo rozszerzony w odniesieniu do obszarów i obiektów chronionych (obszary chronionego krajobrazu, rezerwat przyrody, obszary Natura 2000), zgodnie z odpowiednimi przepisami oraz dokumentami, regulującymi zasady ochrony środowiska na zajmowanym przez nie obszarze.
2.	Ochrona dziedzictwa kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej	Działania, przewidziane w stosunku do obiektów wpisanych do rejestru zabytków, gminnej ewidencji zabytków oraz nieujętych w tych zestawieniach, ale charakteryzujących się unikatowymi walorami historycznymi i/lub architektonicznymi będą polegać na: • obejmowaniu bądź utrzymywaniu stałej, skutecznej i adekwatnej ochrony, nie wyłączając zachowanych historycznych układów przestrzennych miejscowości

		(np. Brzeźnicy z uwagi na jej układ osadniczy czy Krzyżanowic oraz Chelma, ze względu na ukształtowanie terenu); • racjonalnym wykorzystaniu obiektów i przestrzeni zabytkowych i włączaniu ich w obieg społeczny, gospodarczy czy turystyczny tam, gdzie jest to możliwe, bez szkody dla substancji zabytkowej; • zachowania naturalnego otoczenia obiektów i zespołów zabytkowych, w tym zieleni towarzyszącej i osi widokowych, włącznie z harmonijnym wkomponowaniem nowej zabudowy oraz usuwaniu elementów zniekształcających założenia historyczne i odtwarzaniu historycznych detali, które wskutek różnych przyczyn uległy degradacji. Podstawowym narzędziem służącym osiągnięciu tego celu będą zapisy i regulacje wprowadzane na poziomie aktów planowania przestrzennego (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego), dotyczące nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu obiektów zabytkowych i ich otoczenia, jak również wytycznych co do form architektonicznych, detali wykończeniowych itd. dla nowopowstałej zabudowy kubaturowej. Narzędziem wspierającym stanie się również gminny program opieki nad zabytkami.
3	Struktura zagospodarowania terenów, w tym w zakresie potrzeb budownictwa mieszkaniowego	W ujęciu ogólnym, struktura zagospodarowania przestrzennego gminy wiejskiej Bochnia będzie obejmować następujące strefy: • tereny zainwestowane – o podstawowej funkcjonalności określanej poprzez przeznaczenie jedynej bądź dominującej formy wykorzystania, np. grupy zabudowy – wśród nich tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej, zagrodowej, przemysłowej, przemysłowo-usługowej itd. Do kategorii terenów zainwestowanych zaliczają się również obszary zajęte na potrzeby infrastruktury transportowej, technicznej (w tym farm fotowoltaicznych), tereny wydobywania surowców naturalnych itd.; • tereny przeznaczone do zainwestowania (w tym zabudowy) – przede wszystkim w zakresie rozwoju zabudowy mieszkaniowej i przemysłowo-usługowej, zgodnie z przyjętymi standardami zabudowy i przy uwzględnieniu konieczności zapewnienia dostępności do podstawowych usług publicznych i komercyjnych oraz obsługi komunikacyjnej; • tereny pozbawione możliwości zabudowy – najczęściej stanowiące przestrzeń produkcji rolniczej (np. grunty orne, łąki i pastwiska, sady), szczególnie cenną z uwagi na klasy bonitacyjne gruntów, z wyjątkami w zakresie lokalizowania nowej zabudowy na potrzeby obsługi produkcji rolniczej bądź niemożliwe do zabudowy za sprawą uwarunkowań terenowych (zagrożenie powodziowe, osuwiskowe); • tereny pozbawione możliwości zabudowy, o szczególnych walorach przyrodniczych – głównie lasy, parki, inne tereny zieleni urządzonej i nieurządzonej, ciekі wodne wraz z bezpośrednim ich otoczeniem, o znaczącym potencjale ekologicznym, umożliwiającym podtrzymywanie i rozwój bioróżnorodności i/lub o funkcji buforowej względem zabudowy przemysłowej, usługowej, infrastruktury komunikacyjnej itp. Z racji zajmowanego obecnie obszaru oraz prognozowanych kierunków rozwoju gminy wiejskiej Bochnia, za podstawową strukturę osadniczą (w terenach zainwestowanych i przeznaczonych do zainwestowania) należy uznać zabudowę mieszkaniową i mieszkaniowo-usługową, skupioną w obrębie jednostek osadniczych (wsi i ich przysiółków) oraz na obszarach wskazanych do jej rozwoju. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową zostanie obliczone zgodnie z wytycznymi, zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów. Jednocześnie trzeba wskazać na wysokie dodatnie saldo migracji na obszar gminy odnotowane w ostatnich latach, które według prognoz będzie się utrzymywało, co będzie powodowało konieczność zagęszczania istniejących oraz tworzenia nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej na terenie całej gminy, zwłaszcza na terenie

		miejsowości cechujących się najdogodniejszą dostępnością komunikacyjną względem Bochni (bezpośrednie sąsiedztwo miasta) oraz aglomeracji krakowskiej (zachodnia część gminy, miejscowości przy DK94 i LK91). Jednocześnie należy zaznaczyć, że w granicach gminy wiejskiej Bochnia znajdują się tereny szczególnie ważne dla jej rozwoju, a przy tym narażone na zaistnienie negatywnych procesów urbanistycznych – załączek strefy gospodarczej w Proszówkach i Damienicach, sąsiedztwo DK94 (w tym rozwijająca się Strefa Aktywności Gospodarczej w Gorzkowie), DW965 i DW967 oraz obszary potencjalnego rozwoju osadnictwa w miejscowościach bezpośrednio graniczących z Bochnią. Dodatkowo, w planowaniu struktury zagospodarowania przestrzennego gminy wiejskiej Bochnia należy uwzględnić jej potencjał rekreacyjno-wypoczynkowy, wynikający z posiadanych zasobów środowiskowych (m.in. szczyty i wzniesienia o walorach widokowych, dolina Raby i jej starorzecza, kompleksy leśne), oraz dziedzictwa kulturowego i historycznego. Zasoby te stwarzają możliwość wykorzystania każdej z opisanych wyżej stref (w różnym stopniu) na potrzeby lokalizowania infrastruktury obsługi ruchu turystycznego (m.in. drogi dla rowerów, szlaki piesze i rowerowe, wiaty, deszczochrony, mała architektura), przy zachowaniu zgodności z przepisami odrębnymi oraz aktami planowania przestrzennego. Szczegółowe wytyczne w zakresie sposobu zagospodarowania każdej ze stref, jej przeznaczenia oraz funkcjonalności, na poziomie szczegółowości sięgającym poszczególnych działek zgodnie z ich podziałem geodezyjnym, dookreślać będą akty planowania przestrzennego – plan ogólny oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uwzględniające także specyfikę obszarów chronionych. Niezależnie od strefy, jak również zakresu podejmowanych działań, proces zagospodarowywania będzie prowadzony z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju oraz dbałości o ład przestrzenny, przejawiających się poprzez: • ograniczeniem rozpraszania zabudowy mieszkaniowej i zatrzymaniem procesu utraty jej powiązań funkcjonalnych z centrami miejscowości, miejscami koncentracji usług publicznych i komercyjnych itp.; • racjonalne wykorzystywanie przestrzeni, zmierzające do utrzymania lub podniesienia potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz terenów zielonych o przeznaczeniu rekreacyjnym, wypoczynkowym, izolacyjnym, wodochronnym (np. zadrzewienia śródpolne, oczka wodne, mokradła) itp.; • rozwiązywanie konfliktów przestrzennych w bezpośrednim otoczeniu miejsc o najcenniejszych walorach zabytkowych, przyrodniczych oraz widokowych; • zachowywanie historycznych układów urbanistycznych miejscowości oraz najcenniejszych przykładów tradycyjnego budownictwa, form i detali architektonicznych typowych dla gminy oraz regionu, w którym jest położona (a także nawiązywanie do nich w nowych realizacjach kubaturowych, nie ograniczając przy tym ich funkcjonalności); • niwelowanie chaosu przestrzennego wprowadzanego przez elementy o wątpliwych walorach estetycznych (w szczególności zabudowa gospodarcza, usługowa i towarzysząca, bannery i tablice reklamowe wzdłuż dróg).
4.	Lokalizacja obiektów handlu wielkopowierzchniowego	Zgodnie z treścią Ustawy z dnia 24 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, za handel wielkopowierzchniowy rozumie się handel prowadzony w obiektach o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Na obszarze gminy wiejskiej Bochnia nie jest dopuszczalne lokalizowanie obiektów handlu wielkopowierzchniowego.
5.	Lokalizacja kluczowych inwestycji celu publicznego	Katalog kluczowych inwestycji celu publicznego, jakich realizacja na terenie gminy wiejskiej Bochnia jest najbardziej prawdopodobna w okresie programowania wyznaczonym niniejszą Strategią, pozostaje otwarty. Można założyć, że ich

		ewentualna realizacja będzie wiązać się z zapewnieniem podstawowych potrzeb w dziedzinie: • komunikacji (m.in. za sprawą budowy dróg – w szczególności łącznika A4 i DW965, dróg dla rowerów, chodników, infrastruktury kolejowej); • infrastruktury sieciowej (m.in. sieć wodociągowa, kanalizacyjna, elektroenergetyczna, gazownicza); • usług publicznych (m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, administracji itp.); • turystyki, rekreacji, wypoczynku i sportu. Powyższy katalog odnosi się zarówno do budowy nowych elementów infrastruktury, jak i modernizację bądź rozbudowy istniejących. Lokalizacja inwestycji każdorazowo podyktowana będzie szeregiem uwarunkowań, zarówno prawnych (np. zgodność z gminnymi dokumentami planistycznymi, ustawami i rozporządzeniami) jak i obiektywnych (np. racjonalność i efektywność ekonomiczna inwestycji). W przypadku inwestycji wykraczających poza obszar gminy, decyzje będą podejmowane w porozumieniu z zainteresowanymi stronami (władze gmin, bezpośredni inwestorzy publiczni i prywatni itp.).
6.	Rozwój systemów komunikacji, infrastruktury społecznej i technicznej	Podstawowe kierunki działań obejmować będą: • w zakresie infrastruktury społecznej – rozbudowa i modernizacja obiektów, nakierowana na zapewnienie dostępu (w szczególności na obszarach o występujących deficytach) do podstawowych usług publicznych dobrej jakości oraz na dostosowanie oferty w tym zakresie do zmieniających się uwarunkowań demograficznych i społecznych, współpraca w tym zakresie z podmiotami zewnętrznymi w granicach wyznaczanych przez przepisy prawa; • w zakresie infrastruktury transportowej – kształtowanie systemu transportowego w taki sposób, aby zapewnić dogodną dostępność celów podróży w akceptowalnych standardach podróżowania, przy jednoczesnym ograniczeniu uciążliwości związanych z rozbudową i funkcjonowaniem sieci transportowej. Działanie to sprowadza się do prowadzenia rozwoju sieci transportowej (drogowej i pomocniczej) równoległe z rozwojem przestrzennym, z wyposażaniem obszarów zabudowywanych w odpowiednią obsługę komunikacyjną oraz likwidację deficytów w miejscach tego wymagających (przede wszystkim w zakresie szerokości pasa drogowego w obrębie ściśle zwartej zabudowy mieszkalnej). Dodatkowo współpraca z inwestorami zewnętrznymi w celu skoordynowania prac i zapewnienia wydolności lokalnego systemu komunikacyjnego dla obsługi tych inwestycji; • w zakresie infrastruktury technicznej i komunalnej – podejmowanie działań w kierunku ciągłego doskonalenia systemu zaopatrzenia w wodę (w zakresie jego dostępności, niezawodności, jakości dostarczanego surowca, a także unowocześnienia funkcjonowania) oraz rozwoju i uporządkowania systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków, z priorytetem skanalizowania pozostałych obszarów zwartej zabudowy oraz stosowania rozwiązań alternatywnych (przydomowe oczyszczalnie, szczelne zbiorniki bezodpływowe) na tych obszarach, na których rozbudowa infrastruktury sieciowej jest nieuzasadniona ekonomicznie (m.in. z uwagi na rozproszenie zabudowy czy ukształtowanie terenu), wraz z prowadzeniem odpowiednich działań edukacyjnych i kontrolnych. Dodatkowo działania w zakresie rozwoju niebiesko-zielonej infrastruktury i retencjonowania wód opadowych, zmierzające do podniesienia poziomu bioróżnorodności oraz dostosowania gminy do zmian klimatycznych.
7.	Lokalizacja urządzeń produkcji energii o mocy zainstalowanej powyżej 500 kW	Wytyczne w zakresie produkcji energii o mocy zainstalowanej powyżej 500 kW na terenie gminy wiejskiej Bochnia obejmują: • dla energii geotermalnej – dopuszczenie możliwości lokalizowania na terenie gminy, w przypadku wystąpienia korzystnych warunków naturalnych dla realizacji tego rodzaju inwestycji;

		- dla energii słonecznej – dopuszczenie możliwości lokalizowania farm fotowoltaicznych w terenach wskazanych w aktach planowania przestrzennego; - dla energii wodnej – są warunki naturalne do realizacji inwestycji tego rodzaju (rzeka Raba) i dopuszcza się obiekty towarzyszące elektrowniom wodnym; - dla energii wiatrowej – brak możliwości lokalizowania elektrowni wiatrowych na terenie gminy; - dla energii konwencjonalnej – brak możliwości lokalizowania elektrowni konwencjonalnych na terenie gminy.
8.	Lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko zostały wskazane w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 10 września 2019 r. (Dz.U. 2019, poz. 1839 z późn. zm.). Lokalizacja na terenie gminy wiejskiej Bochnia każdorazowo przy uwzględnieniu zapisów aktów planowania przestrzennego (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego) oraz wytycznych, wprowadzonych poprzez objęcie poszczególnych obszarów gminy formami ochrony przyrody.
9.	Kształtowanie rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	Podstawowe kierunki działań obejmować będą: - w odniesieniu do leśnej przestrzeni produkcyjnej – z uwagi na ponadlokalne, a przy tym wielowymiarowe znaczenie zasobów leśnych, znajdujących się na terenie gminy wiejskiej Bochnia (m.in. Puszcza Niepołomicka, kompleksy leśne Pogórza Wiśnickiego), zakładane jest podejmowanie działań zmierzających do poprawy lesistości i ochrony siedlisk leśnych, utrzymanie korytarzy ekologicznych znaczenia krajowego i lokalnego, zachowania siedlisk gatunków rzadkich i/lub zagrożonych oraz rozwijania funkcji glebochronnych i wodochronnych lasów (co istotne z uwagi na występujące w gminie zagrożenie powodziowe oraz osuwiskowe). Grunty o niskiej przydatności rolniczej, z uwagi na ukształtowanie terenu i/lub klasy bonitacyjne przeznaczone są do zalesienia; - w odniesieniu do rolniczej przestrzeni produkcyjnej – na terenie gminy wiejskiej Bochnia przestrzeń ta, zwłaszcza w jej północnej części, charakteryzuje się dużą zwartością, która winna być w maksymalnym stopniu utrzymana. Kierunek zagospodarowania w dużej mierze determinowany jest jej potencjałem (wynikającym m.in. z klas bonitacyjnych gleb, ukształtowania terenu czy podatności na suszę) i obejmuje celowe lub samoistne zalesianie oraz zadrzewianie gruntów o dotychczasowym przeznaczeniu rolniczym lub utrzymanie jej dotychczasowego charakteru wraz z podejmowaniem działań, zmierzających do podniesienia jej potencjału produkcyjnego. Zaliczyć do nich można m.in. ochronie gleb najwyższych klas bonitacyjnych, odpowiednim kształtowaniu ekosystemów rolnych (m.in. ochrona istniejących i wprowadzenia nowych zadrzewień śródpolnych), popularyzowaniu i wprowadzaniu dobrych praktyk w zakresie gospodarowania ziemią i eksploataowania tego zasobu.
10.	Zagospodarowanie przestrzenne obszarów zdegradowanych, obszarów rewitalizacji oraz obszarów wymagających przekształceń	Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji na terenie gminy wiejskiej Bochnia zostały wyznaczone Uchwałą nr XXIV/242/16 Rady Gminy Bochnia z 29 grudnia 2016 r. Obejmują one części miejscowości Bogucice, Cikowice, Moszczenica, Nieszkowice Wielkie i Ostrów Szlachecki. Z kolei uchwałą nr XXVII/267/17 Rady Gminy Bochnia z 31 marca 2017 r. przyjęty został Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bochnia na lata 2016-2025. Z uwagi na zbliżający się koniec obowiązywania programu, zarówno obszar, jak i dotychczasowa polityka rewitalizacyjna określona w ramach GPR wymagają pogłębionej oceny i decyzji co do kontynuacji i ewentualnego kierunku podejmowanych interwencji.

Źródło: Opracowanie własne

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

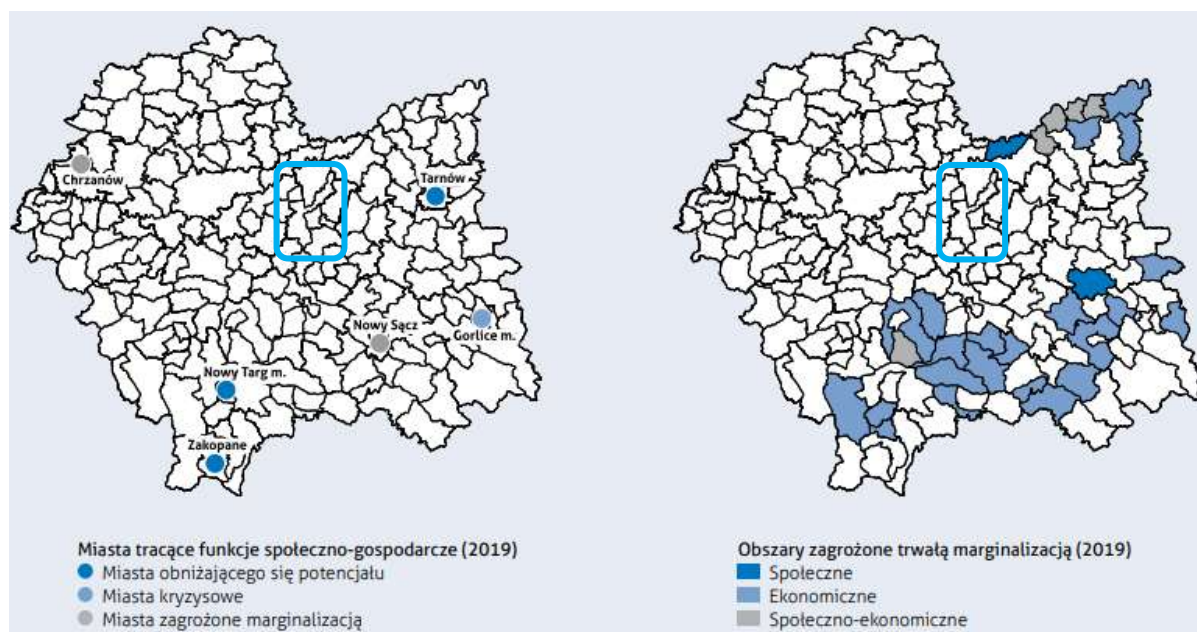
Zgodnie z art. 5 pkt 6b) Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, obszar strategicznej interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne.

Samorząd regionalny wskazał w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” **6 powyższych typów obszarów**: 3 typy obszarów problemowych (kategoria ta obejmuje zarówno OSI krajowe, jak i OSI regionalne), 2 typy obszarów o wyjątkowym potencjale oraz 1 typ obszarów wzrostu. Wśród nich należy wymienić:

- **Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze**

6 miast wskazanych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030: **Tarnów, Nowy Sącz, Gorlice, Nowy Targ, Zakopane, Chrzanów**. Obszary te wspierane będą z poziomu kraju i regionu za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów. Samorząd wojewódzki zdecydował m.in. o specjalnych preferencjach i premiujących kryteriach wyboru projektów, które szczegółowo określa program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości.

Rysunek 28. Krajowe obszary strategicznej interwencji

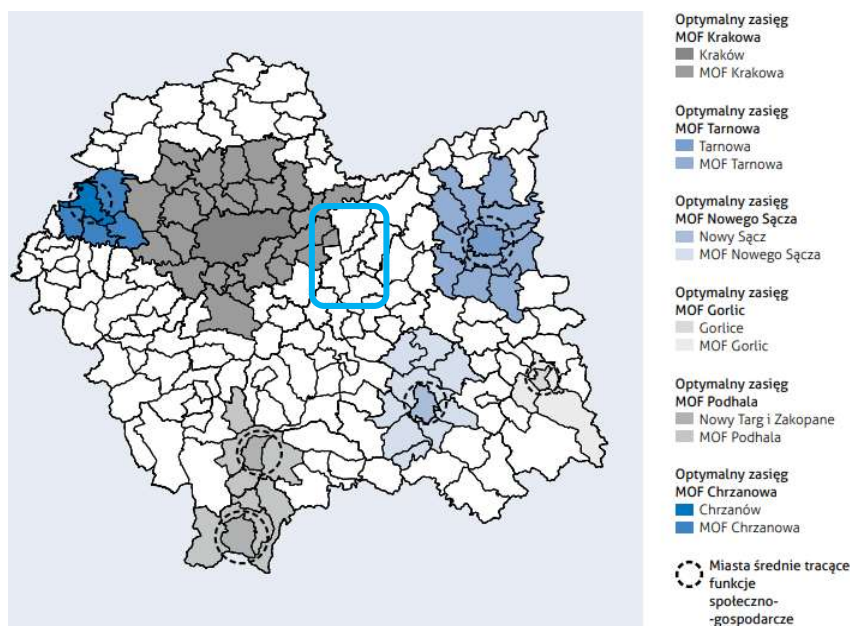

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Miejskie obszary funkcjonalne (MOF) - MOF Krakowa, MOF Tarnowa, MOF Nowego Sącza, MOF Gorlic, MOF Podhala**

Za obszary wzrostu uznano miasta i obszary funkcjonalne wokół nich. W konsekwencji, w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” wskazano proponowane zasięgi miejskich obszarów funkcjonalnych (MOF) w regionie: **MOF Krakowa⁶, MOF Tarnowa, MOF Nowego Sącza, MOF Gorlic, MOF Podhala. Żaden z nich nie obejmuje gminy Bochnia.** Województwo wspiera współpracujące gminy. Jedną z form wsparcia jest możliwość realizacji instrumentu ZIT.

Rysunek 29. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF (rysunek nie uwzględnia zmiany zasięgu MOF Krakowa, dokonanej Uchwałą nr 307/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 28 lutego 2023 r.)

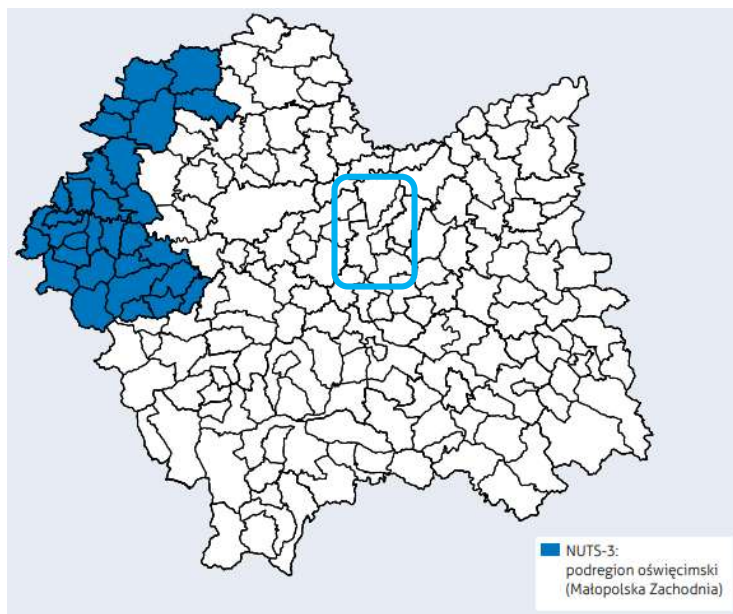
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia**

OSI zostało wyznaczone w związku z wyzwaniami procesu transformacji gospodarki w kierunku uzyskania neutralności klimatycznej. Transformacja wymaga dedykowanych interwencji i wsparcia na rzecz tych obszarów, które będą najsilniej dotknięte jej skutkami. W Małopolsce takim obszarem są tereny w najbardziej zurbanizowanej zachodniej części województwa – **4 powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski i wadowicki (nie obejmują gminy Bochnia)**, gdzie gospodarka oparta jest w znacznej mierze na dużych zakładach, w tym związanych z działalnością górniczą. Obszar Małopolski Zachodniej otrzymuje wsparcie w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (Just Transition Fund).

⁶ W lutym 2023 r., zgodnie z Uchwałą nr 307/23 Zarządu Województwa Małopolskiego, dokonano zmiany zasięgu terytorialnego MOF Krakowa wskazanego w strategii regionalnej w ten sposób, że finalnie obejmuje on swoim zasięgiem obszar Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Krakowa (miasto Kraków i gminy: Biskupice, Czernichów, Igołomia-Wawrzeńczyce, Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki).

Rysunek 30. Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia

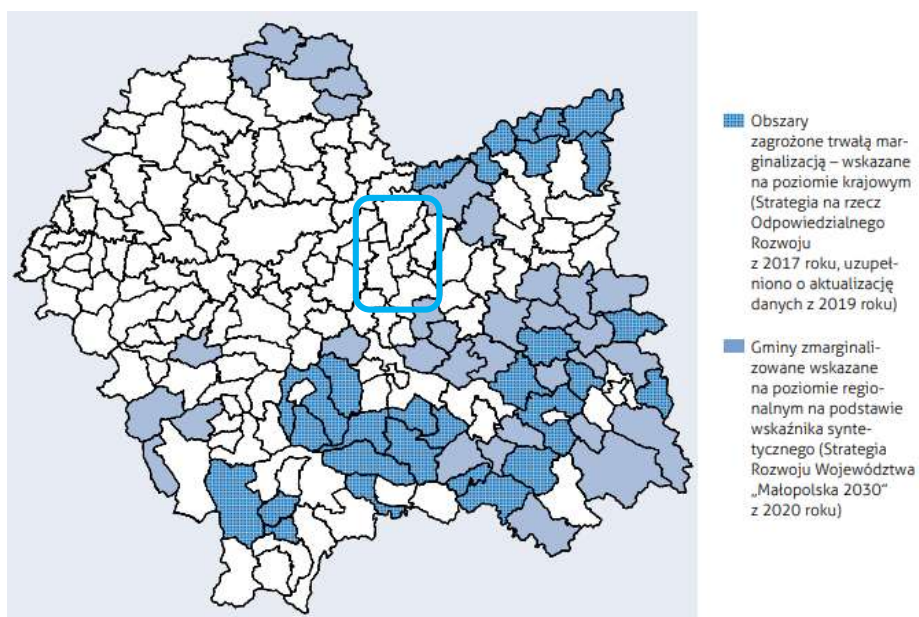

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Gminy zmarginalizowane**

Gminy dotknięte problemami i barierami rozwojowymi zostały wyznaczone na podstawie wskaźnika syntetycznego, złożonego z wybranych mierników przedstawiających zagadnienia społeczne, ekonomiczne i środowiskowe. Jako obszary zmarginalizowane w Małopolsce wskazano **gminy, zlokalizowane głównie w południowej i wschodniej części regionu oraz częściowo na północy województwa. Nie dotyczy to gminy Bochnia.** Do tych jednostek jest kierowane szczególne wsparcie w celu wyrównania ich szans rozwojowych.

Rysunek 31. Regionalne i krajowe obszary zmarginalizowane w Małopolsce

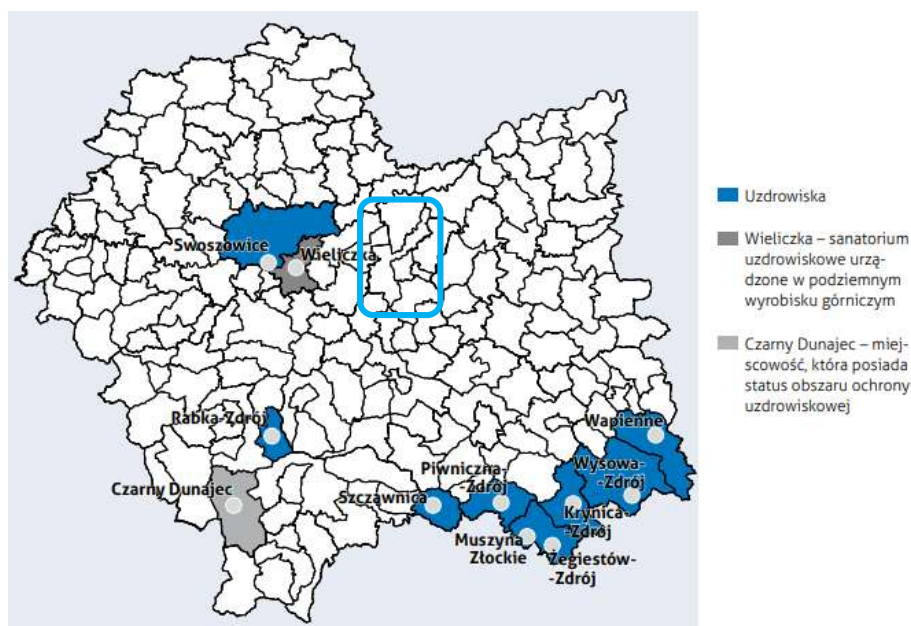

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Miejscowości uzdrowiskowe**

Z uwagi na specyfikę województwa, za regionalne OSI uznano **miejscowości uzdrowiskowe**. Są to obszary o szczególnych walorach (przyrodniczych, krajobrazowych, klimatycznych, rekreacyjnych, turystycznych, zdrowotnych), o uznanej marce, tradycjach i bogatej historii, manifestującej się często w zabytkowej architekturze. Miejscowości te zlokalizowane są głównie na obszarach górskich (z koncentracją w południowo-wschodniej części województwa), które są obszarami o utrudnionym dostępie komunikacyjnym i ograniczonych możliwościach rozwoju przemysłu. Samorząd regionalny zapewnia wsparcie dla obecnych, jak i przyszłych uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej. **Do tej grupy nie zalicza się gmina Bochnia.**

Rysunek 32. Miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce

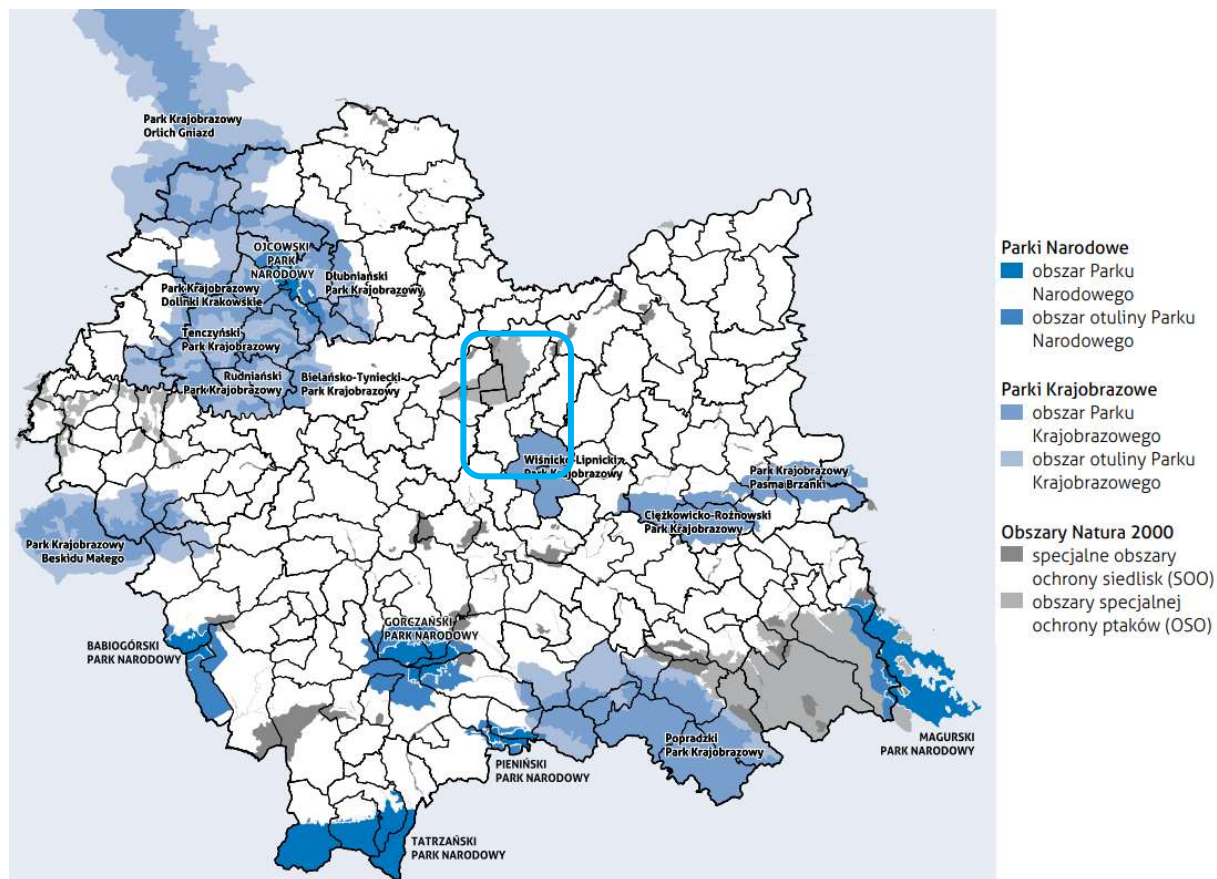

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Obszary prawnie chronione**

Specjalnym wsparciem objęte zostały ponadto obszary **prawnie chronione**. Są to obszary szczególnie cenne pod względem przyrodniczym, co powoduje konieczność objęcia ich dodatkową ochroną i wsparciem z poziomu regionu. Jednocześnie ich obecność na danym obszarze wprowadza pewne ograniczenia związane z użytkowaniem terenów i realizacją inwestycji. Stąd wsparcie dla terenów chronionych jest związane nie tylko z kwestiami ochrony środowiska, ale interwencja z poziomu województwa jest również formą rekompensaty dla gmin, które dotykają bariery wywoływane przez obostrzenia środowiskowe. Ponadto samorząd regionalny chce wyróżniać **gminy, które wykazują się aktywnością w zakresie działań środowiskowych**. Oznacza to preferencje w programach konkursowych finansowanych ze środków budżetu województwa oraz w ramach konkursów wspieranych z FEM 2021-2027. Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody **na terenie gminy Bochnia występują: rezerwat przyrody Długosz Królewski, Bratucki Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Wschodniego Pogórza Wiśnickiego, Obszar Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego, obszary Natura 2000: „Puszcza Niepołomska” i „Dolina rzeki Gróbki”** (oraz dodatkowo 20 pomników przyrody).

Rysunek 33. Obszary cenne przyrodniczo w Małopolsce

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

**SPÓJNOŚĆ ZAŁOŻEŃ STRATEGII ROZWOJU GMINY BOCHNIA NA LATA 2026-2030
Z CELAMI I KIERUNKAMI ROZWOJU ZAWARTYMI W STRATEGII ROZWOJU
WOJEWÓDZTWA ORAZ W INNYCH DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU**

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla unijnego, krajowego, regionalnego i ponadlokalnego, m.in. z:

1. Rozporządzeniem ogólnym, które ustanawia wspólne przepisy dotyczące funduszy europejskich;
2. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określającą wciąż obowiązujący model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony;
3. Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, definiującą sposób prowadzenia polityki regionalnej, mającej na celu wspieranie rozwoju wszystkich regionów Polski w sposób odpowiadający ich potencjałom, potrzebom i uwarunkowaniom terytorialnym;
4. Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego 2030, opisującą politykę w zakresie budowy zintegrowanego społeczeństwa obywatelskiego o wysokim poziomie aktywności, współodpowiedzialności i kreatywności, zdolnego do współdziałania na rzecz zrównoważonego rozwoju kraju;
5. Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, wyznaczającą kierunki polityki publicznej w zakresie rozwoju kompetencji i potencjału jednostek na każdym etapie życia, w kontekście zmian demograficznych, społecznych i gospodarczych;
6. Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030, wyznaczającą kierunki polityki państwa w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i sektora rybackiego w kontekście wyzwań klimatycznych, środowiskowych, społecznych i gospodarczych;
7. Polityką ekologiczną państwa 2030 – strategią opisującą kierunki działań na rzecz ochrony środowiska, racjonalnego gospodarowania zasobami oraz wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju w politykach publicznych;
8. Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), który jest kompleksowym programem określającym działania inwestycyjne i reformy, które mają wspierać odbudowę gospodarki po pandemii COVID-19 oraz wzmacniać jej długoterminową odporność i konkurencyjność;
9. Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, która kładzie nacisk na zrównoważony rozwój Małopolski w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym, stawiając w centrum polityki regionalnej rodzinę;
10. Strategią Innego Instrumentu Terytorialnego dla obszaru funkcjonalnego miasta Bochnia na lata 2024-2029, określającą warunki współpracy gmin w ramach partnerstwa oraz podejmowanie wspólnych działań na rzecz rozwoju obszaru.

W odniesieniu do strategii rozwoju gminy, widoczna jest pełna spójność z celami i priorytetami dokumentów unijnych oraz krajowych strategii rozwojowych, szczególnie w zakresie zintegrowanego podejścia do polityki społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej, ukierunkowanego na podnoszenie jakości życia mieszkańców (poprzez zapewnienie szerokiego dostępu do nowoczesnych usług publicznych) oraz efektywne wykorzystanie lokalnych zasobów i potencjałów rozwojowych.

W przypadku strategii branżowych występuje spójność ich przedmiotu z wybranym lub kilkoma tematycznymi celami operacyjnymi strategii gminnej (przykładowo w odniesieniu do Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 dotyczy ona w szczególności celów 1.1., 1.2., 3.1. czy 5.2. strategii gminnej, w przypadku Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 dotyczy celu 5.1. strategii lokalnej a w porównaniu z Polityką ekologiczną państwa 2030 można wskazać cele 4.1. i 4.2. strategii rozwoju gminy).

Nade wszystko Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 wpisuje się w cele określone w dokumencie regionalnym. Zgodność przejawia się przede wszystkim w obszarach interwencji ukierunkowanych na wspieranie rozwoju gospodarczego, poprawę dostępności oraz jakości usług adresowanych do mieszkańców, ochronę i poprawę stanu środowiska naturalnego, a także działania na rzecz łagodzenia skutków i adaptacji do zmian klimatycznych. Obejmuje również podnoszenie dostępności komunikacyjnej oraz usprawnianie funkcjonowania administracji publicznej i zarządzania przestrzenią. Jednocześnie we wszystkich tych tematach istotną rolę odgrywają mechanizmy współpracy, aktywizacji i partycypacji społecznej.

Trzeba również zauważyć, że przyjęto Koncepcję Rozwoju Kraju 2050 oraz trwają prace nad średniookresową Strategią Rozwoju Polski do 2035 r. Trzy główne cele rozwojowe strategii to: przełamanie katastrofy demograficznej (cel społeczny), utrzymanie konkurencyjności polskiej gospodarki w Unii Europejskiej i w wymiarze globalnym (cel gospodarczy), policentryczny rozwój Polski (cel przestrzenny). Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 wpisuje się w te założenia.

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Tabela 10. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach nadrzędnych

Wybrane dokumenty wyższego rzędu	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030	1. Rozwój kapitału ludzkiego, społecznego i relacyjnego gminy		2. Poprawa warunków zamieszkania na terenie gminy			3. Zapewnienie wieloaspektowego bezpieczeństwa mieszkańców i gminy		4. Skuteczna ochrona środowiska i neutralność klimatyczna		5. Poprawa warunków prowadzenia biznesu, inwestowania i pracy na terenie gminy	
	Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030	1.1. Poprawa funkcjonalności i skuteczności systemu edukacji i wychowania.	1.2. Rozwój oferty czasu wolnego oraz wieloaspektowa aktywizacja i integracja mieszkańców	2.1. Zwiększenie dostępności zasobów mieszkaniowych, atrakcyjności przestrzeni i infrastruktury technicznej.	2.2. Zapewnienie funkcjonalnej, zrównoważonej i bezpiecznej mobilności.	2.3. Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne oraz obsługa administracyjna.	3.1. Skuteczna, kompleksowa i dedykowana polityka w zakresie bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego.	3.2. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego.	4.1. Eliminacja zanieczyszczeń powietrza i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy.	4.2. Rozwój systemu ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu.	5.1. Zapewnienie odpowiedniego klimatu dla biznesu i inwestycji na terenie gminy.	5.2. Wzrost aktywności edukacyjnej, przedsiębiorczej i zawodowej mieszkańców.
	Cele i priorytety nadrzędnych dokumentów strategicznych											
Rozporządzenie ogólne – cele polityki europejskiej	Bardziej inteligentna Europa – innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza.											
	Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa.											
	Lepiej połączona Europa – mobilność i regionalne połączenia teleinformatyczne.											
	Europa o silniejszym wymiarze społecznym – wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.											
	Europa bliżej obywateli – zrównoważony i zintegrowany rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych.											

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.											
	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.											
	III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.											
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym											
	1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.	nie dotyczy										
	1.2 Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.	nie dotyczy										
	1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.	nie dotyczy										
	1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.	nie dotyczy										
	1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.											
	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych											
	2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.											
	2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.											
	2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.											

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie											
	3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.											
	3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.											
	3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.											
	3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.	nie dotyczy										
Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	Cel szczegółowy 1. Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie											
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Małopolskie rodziny.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Opieka zdrowotna.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Bezpieczeństwo.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Sport i rekreacja.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 5: Kultura i dziedzictwo.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 6: Edukacja.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 7: Rynek pracy.											
	Cel szczegółowy 2. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka											
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Innowacyjność.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Konkurencyjność i przedsiębiorczość.											
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Turystyka.											

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Główny kierunek polityki rozwoju 4: Transport.											
Główny kierunek polityki rozwoju 5: Cyfrowa Małopolska.											
Główny kierunek polityki rozwoju 6: Gospodarka o obiegu zamkniętym.											
Cel szczegółowy 3. Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej											
Główny kierunek polityki rozwoju 1 Ograniczanie zmian klimatycznych.											
Główny kierunek polityki rozwoju 2: Gospodarowanie wodą.											
Główny kierunek polityki rozwoju 3: Bioróżnorodność i krajobraz.											
Główny kierunek polityki rozwoju 4: Edukacja ekologiczna.											
Cel szczegółowy 4. System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020-2030											
Główny kierunek polityki rozwoju 1: System zarządzania strategicznego rozwojem.											
Główny kierunek polityki rozwoju 2: Współpraca i partnerstwo.											
Główny kierunek polityki rozwoju 3: Promocja Małopolski.											
Cel szczegółowy 5. Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach											
Główny kierunek polityki rozwoju 1: Ład przestrzenny.											
Główny kierunek polityki rozwoju 2: Wsparcie miast.	nie dotyczy										
Główny kierunek polityki rozwoju 3: Rozwój obszarów wiejskich.											
Główny kierunek polityki rozwoju 4: Spójność wewnątrzregionalna i dostępność.											

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY BOCHNIA NA LATA 2026-2030

SYSTEM WDRAŻANIA

Organizacja i podmioty zaangażowane w realizację strategii

Instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, jak również monitorowania, oceny oraz aktualizacji dokumentu tworzą:

- Wójt Gminy Bochnia - pełni funkcję organu wykonawczego odpowiedzialnego za inicjowanie, koordynowanie i integrację działań rozwojowych, mobilizację lokalnych zasobów oraz budowanie współpracy z partnerami zewnętrznymi w celu skutecznej realizacji celów strategicznych, reprezentując gminę na zewnątrz i zapewniając niezbędne warunki instytucjonalne oraz finansowe do prowadzenia działań o charakterze operacyjnym i długofalowym;
- Rada Gminy Bochnia – jako organ stanowiący i kontrolny odpowiada za przyjęcie, wspieranie wdrażania i ewentualną aktualizację strategii, zatwierdza dokumenty wdrożeniowe, dotyczące finansowania działań określonych w strategii oraz przestrzenne oraz zapewnienia spójność między nimi, pełniąc także funkcję nadzorczą wobec działalności wójta oraz gminnych jednostek organizacyjnych;
- Wydział Inwestycji i Funduszy Strukturalnych w strukturze Urzędu Gminy Bochnia - realizuje funkcję instytucjonalnego operatora wdrażania strategii, obejmującą m.in. zarządzanie procesami realizacyjnymi, budowanie partnerstw i różnorodnych sieci współpracy, identyfikację źródeł i pozyskiwanie finansowania, prowadzenie systemu monitoringu i oceny strategii oraz komunikację strategiczną dokumentu, działając w ścisłej współpracy ze wspomnianymi wyżej organami gminy i podmiotami zaangażowanymi;
- poszczególne wydziały, zespoły oraz stanowiska pracy w strukturze Urzędu Gminy Bochnia oraz gminne jednostki organizacyjne - stanowią strukturę wykonawczą odpowiedzialną za wdrażanie przypisanych im działań operacyjnych, udział w systemie monitoringu i przeglądu strategii oraz bieżącą współpracę z jednostką koordynującą, pod nadzorem strategicznym organów gminy;
- zewnętrzne podmioty (m.in. administracja rządowa, inne jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, biznes, organizacje pozarządowe i społeczne, mieszkańcy, partnerzy zagraniczni) - współuczestniczą w realizacji strategii, realizując działania komplementarne względem swoich kompetencji i zasobów, wspierając osiągnięcie celów rozwojowych gminy do roku 2030.

Odpowiedzialność za poszczególne kierunki działań została określona w ramach planu operacyjnego strategii poprzez opisanie w kolumnie „Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy”. Może ona zostać dookreślona przez Wójta Gminy Bochnia w formie zarządzenia.

Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii

W ramach realizacji Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 wykorzystane zostaną różne mechanizmy i instrumenty realizacyjne, wśród których można wymienić:

- coroczne uchwały budżetowe Rady Gminy Bochnia i wieloletnią prognozę finansową gminy, stanowiące podstawowe narzędzia planowania finansowego w perspektywie krótko- i długoterminowej,
- uchwały Rady Gminy Bochnia i zarządzenia Wójta Gminy Bochnia w obszarach oddziaływania strategii,
- dokumenty wykonawcze o charakterze operacyjnym, sporządzane na poziomie lokalnym, w tym przewidziane bezpośrednio w treści niniejszej strategii,
- plan ogólny gminy, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego itp., precyzujące koncepcję struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy określoną w dokumencie strategii,
- projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne, realizowane zgodnie z katalogiem działań określonych w strategii, w szczególności przy zaangażowaniu środków zewnętrznych (krajowych i międzynarodowych, w tym unijnych),
- różne umowy, kontrakty i porozumienia pomiędzy gminą a innymi samorządami, administracją rządową, partnerami społecznymi i gospodarczymi, także zagranicznymi,
- zespoły zadaniowe i projektowe, ciała o charakterze opiniotwórczo-doradczym, wspierające sprawność i efektywność operacyjną procesu wdrażania strategii,
- działania z zakresu komunikacji społecznej, obejmujące edukację, informację, promocję oraz konsultacje społeczne, które wzmacniają legitymizację społeczną podejmowanych działań oraz sprzyjają ich wysokiej jakości merytorycznej i operacyjnej.

Poziom społeczny

Ważnym poziomem wdrażania strategii jest ponadto poziom społeczny, który dotyczy upowszechniania i promocji zapisów Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 wśród społeczności lokalnej, a także pozyskiwania wsparcia dla realizacji zdefiniowanych w niej kierunków działań. W tym celu rekomenduje się przygotowanie zwięzłego materiału informacyjno-promocyjnego, zawierającego syntetyczne przedstawienie celów, priorytetów i założeń strategii. Materiał ten powinien zostać poddany szerokiej dystrybucji – zarówno jako załącznik do pełnego dokumentu strategii, jak i samodzielnie – skierowanej do obecnych oraz potencjalnych partnerów gminy, w tym przedstawicieli sektora publicznego, prywatnego i społecznego, działających lokalnie i na poziomie ponadlokalnym. Działanie to wpisuje się w podejście partycypacyjne, wykorzystane w ramach opracowania strategii, promowane w ramach polityk unijnych i krajowych, wspierające inkluzywny i zintegrowany rozwój terytorialny. Realizacja zadania przyczyni się do wzmocnienia i aktywizacji kapitału społecznego, zwiększania transparentności oraz skuteczniejszego wdrażania strategii.

WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Dokumenty wykonawcze względem strategii należy rozumieć jako obowiązkowe oraz pożądane plany i programy gminne, które pozwolą skutecznie wdrożyć jej założenia w życie. Opisują one w większym przybliżeniu niż strategia lub w sposób bardziej specjalistyczny podejście do danego zagadnienia, obszaru czy grupy społecznej, uszczegóławiają priorytety oraz sposób postępowania w ramach konkretnych obszarów. Zgodnie z powyższym, w ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030, dokonano przeglądu dokumentów w kluczowych obszarach działania gminy, w kontekście ich aktualności, przydatności i spójności ze strategią. Podzielono je na kilka zasadniczych grup:

1. dokumenty aktualne, kierunkowo zgodne z założeniami strategii (zmiany, uzupełnienia, aktualizacja zgodnie z ewentualnymi nowymi potrzebami), m.in.:
 - Miejskowe plany zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy Bochnia (gmina Bochnia niemal w całości pokryta jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego; aktualizacja zgodnie z potrzebami, w tym w odpowiedzi na zgłaszane przez interesariuszy wnioski dotyczące zmiany przeznaczenia działek oraz ustalenia planu ogólnego gminy);
 - Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych Gminnego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. z siedzibą w Siedlcu na lata 2025-2027, przyjęty Uchwałą nr XII/88/25 Rady Gminy Bochnia z dnia 10 czerwca 2025 r.;
 - Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Bochnia wraz z określeniem granic obwodów tych szkół, ostatnio zmieniony Uchwałą nr XIII/91/25 Rady Gminy Bochnia z dnia 15 lipca 2025 r. (zgodnie z zapisami strategii, zakłada się systematyczne monitorowanie oraz efektywne zarządzanie wydatkami na oświatę, z uwzględnieniem potrzeb i wyzwań społeczno-demograficznych, przestrzenno-urbanistycznych i infrastrukturalnych, wyników edukacyjnych, a także potencjału organizacyjno-finansowego gminy.);
 - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Bochnia na lata 2022-2026, przyjęta Uchwałą nr XXXVI/280/22 Rady Gminy Bochnia z dnia 23 lutego 2022 r.;
 - Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla gminy Bochnia na lata 2024-2026, przyjęty Uchwałą nr LIX/440/24 Rady Gminy Bochnia z dnia 16 lutego 2024 r.;
 - Roczny program współpracy gminy Bochnia z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2025 rok, przyjęty Uchwałą nr VII/48/24 Rady Gminy Bochnia z dnia 29 listopada 2024 r. (dokument przyjmowany w gminie corocznie, możliwość opracowania i przyjęcia programu wieloletniego);
 - Wieloletnia Prognoza Finansowa gminy Bochnia na lata 2025-2036, przyjęta Uchwałą nr VIII/53/24 Rady Gminy Bochnia z dnia 30 grudnia 2024 r, ostatnio zmieniona Uchwałą nr XIII/90/25 Rady Gminy Bochnia z dnia 15 Lipca 2025 r. (aktualizacja zgodnie z potrzebami);

2. dokumenty wymagające zmiany, uzupełnienia, aktualizacji, przy zachowaniu spójności ze strategią, m.in.:
 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bochnia, ostatnio zmienione Uchwałą nr XXVI/197/21 Rady Gminy Bochnia z dnia 12 lutego 2021 r. (zgodnie z nowymi przepisami, studium ma zostać zastąpione w perspektywie roku 2026 planem ogólnym gminy);
 - Gminny Program Wspierania Rodziny dla gminy Bochnia na lata 2023-2025, przyjęty Uchwałą nr L/378/23 Rady Gminy Bochnia z dnia 27 marca 2023 r. (aktualizacja bądź opracowanie nowego dokumentu ze względu na kończący się okres obowiązywania obecnego);
 - Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Bochnia na lata 2022-2025, przyjęty Uchwałą nr XXXIX/302/22 Rady Gminy Bochnia z dnia 25 maja 2022 r. (aktualizacja bądź opracowanie nowego dokumentu ze względu na kończący się okres obowiązywania obecnego);
 - Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Bochnia, przyjęty Uchwałą nr XVIII/185/16 Rady Gminy Bochnia z dnia 22 czerwca 2016 r. (rekomendowana aktualizacja lub wykonanie nowej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i dostosowanie programu);
 - Plan Zarządzania Kryzysowego gminy Bochnia – jako podejmowane przez Wójta Gminy Bochnia dedykowane zarządzenia (opracowanie całościowego planu zgodnie z doświadczeniami okresu pandemii oraz nowymi zagrożeniami i wyzwaniami, związanymi m.in. z konfliktem zbrojnym w Ukrainie i możliwymi scenariuszami jego rozwoju, a także zagrożeniami cybernetycznymi);
3. dokumenty wymagające opracowania, przy zachowaniu spójności ze strategią, m.in.:
 - Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe - zgodnie z Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, wójt jest zobowiązany do opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe; dokument sporządza się dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat, zgodnie z zakresem określonym w ustawie, oraz aktualizuje co najmniej raz na 3 lata; projekt założeń podlega konsultacjom oraz opiniowaniu przez samorząd województwa; rada gminy uchwała dokument, rozpatrując jednocześnie powyższe;
 - Gminny program ochrony środowiska - zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, wójt gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza gminny program ochrony środowiska; projekt dokumentu podlega konsultacjom oraz opiniowaniu przez zarząd powiatu; program podlega monitoringowi - co 2 lata wójt sporządza raport z jego wykonania i przedstawia go radzie;
 - Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy - zgodnie z Ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, gmina może tworzyć i posiadać zasób mieszkaniowy, co wiąże się jednak z obowiązkiem uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, który powinien być opracowany na co najmniej 5 kolejnych lat oraz obejmować zakres wskazany w ustawie;

- Gminny program opieki nad zabytkami – zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wójt jest odpowiedzialny za opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami; program sporządza się na okres 4 lat; program przyjmuje rada, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;
 - Plany rozwoju sieci drogowej wraz planami finansowania w zakresie dróg gminnych - zgodnie z Ustawą z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, zarządca drogi jest zobowiązany do opracowywania planów rozwoju sieci drogowej;
 - Plan operacyjny funkcjonowania gminy – zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 stycznia 2025 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa realizowanych przez organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego i przedsiębiorców, wójt odpowiada za przygotowanie planu w terminie 3 miesięcy od otrzymania wypisów z planu operacyjnego funkcjonowania powiatu; obowiązek obejmuje też przegląd i aktualizację nie rzadziej niż raz na 2 lata od zakończenia cyklu planistycznego;
4. Inne dokumenty:
- Gminny program rewitalizacji – określający działania interwencyjne dla rozwiązywania zidentyfikowanych problemów społecznych i towarzyszących na obszarach zdegradowanych, aby wyprowadzić je ze stanu kryzysowego (kończy się okres obowiązywania Gminnego Programu Rewitalizacji gminy Bochnia na lata 2016-2025, przyjętego Uchwałą nr XXVII/267/17 Rady Gminy Bochnia z dnia 31 marca 2017 r.; zarówno dotychczasowy obszar, jak i polityka rewitalizacyjna określone w ramach programu wymagają pogłębionej oceny aktualności i stopnia realizacji oraz decyzji co do kontynuacji i ewentualnego kierunku podejmowanych interwencji; jednocześnie należy wziąć pod uwagę fakt, że środki na działania rewitalizacyjne w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027 dostępne są tylko dla wybranych 18 miast w regionie);
 - Plan gospodarki niskoemisyjnej - obowiązku stworzenia planu nie wymuszają ustawy, jednak jest on kluczowy dla prowadzenia niskoemisyjnego rozwoju, w tym w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej Unii Europejskiej na lata 2021-2030 (gmina posiada taki dokument, przyjęty Uchwałą nr XXXVIII/358/18 Rady Gminy Bochnia z dnia 21 marca 2018 r., ale zasadniczo wyznaczał on kierunki działań do 2022 r. z perspektywą do roku 2025, stąd potrzeba podjęcia ewentualnych prac związanych z jego aktualizacją lub opracowaniem od nowa);
 - Program małej retencji – ważny z uwagi na konsekwencje zmian klimatu oraz zagrożenie suszą, a także ewentualne projekty gminy w tym zakresie, możliwie do sfinansowania ze środków zewnętrznych (w tym w kontekście, że obszar gminy Bochnia cechuje umiarkowany stopień zagrożenia suszą według klas łącznego zagrożenia suszą);
 - Plany rozwoju miejscowości – mogą uszczegółowić zapisy strategii, zarówno w obszarze diagnozy, jak i planowanych działań, tworząc przestrzeń do realizacji wielu przedsięwzięć na poziomie lokalnym, w szczególności przy zaangażowaniu mieszkańców, a jednocześnie stać się instrumentami pozyskiwania środków na dedykowane zadania (w tym w kontekście dużej rozległości południkowej gminy i dwóch niepowiązanych ze sobą obszarów terytorialnych).

MONITORING, OCENA I AKTUALIZACJA DOKUMENTU

Sprawozdawczość (na potrzeby monitoringu, jak również przeglądu i oceny strategii) będzie realizowana w cyklu rocznym, z zachowaniem synchronizacji z procesem przygotowania dokumentu raportu o stanie gminy.

Wykonawcy poszczególnych przedsięwzięć określonych w strategii będą zobowiązani do przedkładania sprawozdań częściowych, zgodnie z terminem wskazanym przez Wójta Gminy Bochnia. Raporty te, składane do jednostki odpowiedzialnej za koordynację wdrażania strategii (Wydział Inwestycji i Funduszy Strukturalnych w strukturze Urzędu Gminy Bochnia) mają zawierać syntetyczne informacje na temat przebiegu realizacji zaplanowanych działań w danym roku kalendarzowym, wraz z opisem uzyskanych rezultatów – zarówno jakościowych, jak i ilościowych – w szczególności w odniesieniu do przypisanych wskaźników monitorujących.

Na podstawie zebranych danych jednostka odpowiedzialna będzie opracowywała roczne podsumowanie zbiorcze, które posłuży jako podstawa do oceny postępów wdrażania strategii, a także identyfikacji potrzeb w zakresie jego aktualizacji.

Powyższy proces może zostać dodatkowo uszczegółowiony w formie aktu wewnętrznego (zarządzenia) wydanego przez Wójta Gminy Bochnia.

System sprawozdawczości będzie powiązany z planem operacyjnym strategii, obejmującym konkretne kierunki działań i przypisane im wskaźniki monitorowania. Szczególny nacisk zostanie położony na kluczowe wskaźniki przedstawione w poniższej tabeli, dla których określono wartości bazowe oraz planowane wartości docelowe. Wskaźniki te stanowią podstawowy instrument oceny skuteczności polityki rozwoju prowadzonej przez gminę Bochnia.

Należy mieć świadomość, że na osiągnięcie założonych rezultatów będą wpływać zarówno czynniki endogeniczne, jak i egzogeniczne, które mogą podlegać zmianom w trakcie obowiązywania strategii. Z tego względu katalog wskaźników może ulegać modyfikacjom – w zakresie ich aktualizacji, rozszerzenia bądź zastąpienia – stosownie do pojawiających się potrzeb oraz uwarunkowań.

Tabela 11. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Cele operacyjne:	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
1.1. Poprawa funkcjonalności i skuteczności systemu edukacji i wychowania.	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług opieki nad dziećmi do lat 3	Liczba nowych żłobków gminnych oraz uczęszczających do nich dzieci	Urząd Gminy Bochnia	0 żłobków 0 dzieci [2024]	2 żłobki 80 dzieci [2030]
	Podniesienie jakości i efektów kształcenia	Wyniki egzaminów końcowych	Placówki oświatowe, Kuratorium Oświaty w Krakowie	j. polski 65,78, matematyka 56,92, j. angielski 64,95 [2024]	j. polski 70, matematyka 60, j. angielski 72 [2030]
1.2. Rozwój oferty czasu wolnego oraz wieloaspektowa aktywizacja	Poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty instytucji kultury, lepsze dostosowanie jej do potrzeb i oczekiwań	Liczba zajęć w ofercie instytucji kultury oraz liczba ich uczestników w skali roku	Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Bochni	576 zajęć 9710 uczestników	3000 zajęć 50000 uczestników
				274 wydarzenia	1500 wydarzeń

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

i integracja mieszkańców.	oraz możliwości różnych grup odbiorców	Liczba wydarzeń oraz liczba ich uczestników w skali roku	z siedzibą w Łapczycy, BDL GUS	17 889 uczestników [2024]	110000 uczestników [do 2030]
	Rozwój oraz poprawa jakości i funkcjonalności bazy służącej amatorskiej i profesjonalnej aktywności sportowej i rekreacyjnej uprawiania sportu	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających w skali roku	Urząd Gminy Bochnia, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji Bochnia sp. z o.o	29 obiektów 101 000 korzystających [2024]	29 + 4 nowe obiekty 103 500 korzystających [2030]
	Rozwój procesów współpracy finansowej i pozafinansowej gminy z organizacjami pozarządowymi	Liczba zadań publicznych gminy realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz ich sumaryczna wartość	Urząd Gminy Bochnia	8 dofinansowanych ofert, 150 tys. zł [2024]	45 dofinansowanych ofert, 950 tys. zł [do 2030]
2.1. Zwiększenie dostępności zasobów mieszkaniowych, atrakcyjności przestrzeni i infrastruktury technicznej.	Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego	Uchwalenie planu ogólnego gminy	Urząd Gminy Bochnia	Brak planu [2024]	Uchwalony plan [2030]
	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług zaopatrzenia w wodę, lepsze dostosowanie do aktualnych i perspektywicznych potrzeb społeczno-gospodarczych	Odsetek gospodarstw domowych korzystających z wodociągu	Urząd Gminy Bochnia, Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., BDL GUS	97,6% [2023]	98,5% [2030]
2.2. Zapewnienie funkcjonalnej, zrównoważonej i bezpiecznej mobilności.	Rozwój oraz poprawa jakości i funkcjonalności infrastruktury drogowej i towarzyszącej na terenie gminy	Długość nowych i/lub zmodernizowanych dróg na terenie gminy	Urząd Gminy Bochnia	11,577 km [2024]	84,426 km [2030]
	Wzrost udziału zrównoważonych form mobilności, jak autobus, w codziennych dojazdach mieszkańców	Liczba pasażerów komunikacji gminnej w skali roku	Urząd Gminy Bochnia, Rejonowe Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o w Bochni z siedzibą w Łapczycy	382 362 pasażerów [2024]	390 000 pasażerów [2025]
2.3. Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne oraz	Rozwój oraz poprawa jakości i funkcjonalności bazy oraz wyposażenia administracji lokalnej	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających w skali roku	Urząd Gminy Bochnia	1 obiekt 200 osób dziennie korzystających [2024]	2 obiekty 200 osób dziennie korzystających [2030]

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

obsługa administracyjna.	Poprawa dostępności, efektywności i jakości usług publicznych	Liczba dostępnych e-usług	Urząd Gminy Bochnia	2 e-usług [2024]	2 e-usług [2030]
	Wzmocnienie relacji oraz rozwój procesów współpracy międzysamorządowej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej	Liczba projektów realizowanych we współpracy gminy i co najmniej jednego partnera	Urząd Gminy Bochnia	1 projekt [2024]	2 projekty [2030]
3.1. Skuteczna, kompleksowa i dedykowana polityka w zakresie bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego.	Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym objętych pracą socjalną	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bochni	142 rodziny, w tym 78 objęte pracą socjalną [2024]	140 rodziny, w tym 90 objęte pracą socjalną - rocznie [2025-2030]
	Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami, a także ich rodzin i opiekunów	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w tym np. korzystających z usług opiekuńczych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bochni	336 osób, w tym 15 korzystających z usług opiekuńczych [2024]	330 osób, w tym 15 korzystających z usług opiekuńczych - rocznie [2025-2030]
3.2. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego.	Wzmocnienie odporności, zmniejszenie ryzyka podtopień, powodzi, ruchów masowych ziemi, zminimalizowanie ich skutków	Długość kanalizacji deszczowej na terenie gminy	Urząd Gminy Bochnia	6,742 km [2024]	8,442 km [2030]
	Wzmocnienie potencjału interwencyjnego służb pożarniczych	Średni wiek grup sprzętowych użytkowanych przez jednostki OSP	Urząd Gminy Bochnia	18 lat [2024]	22 lata [2030]
4.1. Eliminacja zanieczyszczeń powietrza i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy.	Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie gminy	Liczba gospodarstw domowych korzystających z nieekologicznych źródeł ciepła	Urząd Gminy Bochnia, CEEB	1595 gospodarstw [2024]	500 gospodarstw [2030]
	Dywersyfikacja źródeł energii, zwiększenie udziału OZE w miksie energetycznym, zmniejszenie zależności od paliw kopalnych	Liczba budynków użyteczności publicznej, które korzystają z energii z OZE	Urząd Gminy Bochnia	10 budynków [2024]	15 budynków [2030]
4.2. Rozwój systemu ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków, lepsze dostosowanie do aktualnych	Odsetek gospodarstw domowych korzystających z kanalizacji	Urząd Gminy Bochnia, Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.,	81,6% [2023]	90,0% [2030]

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

i adaptacja do zmian klimatu.	i perspektywicznych potrzeb społeczno-gospodarczych		BDL GUS		
	Wzrost poziomu i jakości selektywnej zbiórki odpadów	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	Urząd Gminy Bochnia	40,9% [2024]	47,36 % rocznie [2026-2030]
5.1. Zapewnienie odpowiedniego klimatu dla biznesu i inwestycji na terenie gminy.	Wzrost przedsiębiorczości lokalnej	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	Urząd Gminy Bochnia, BDL GUS	1 009 firm [2024]	1180 firm [2030]
	Zwiększenie bazy podatników i dochodów własnych gminy	Dochody gminy z tytułu podatku CIT i/lub podatku od nieruchomości	Urząd Gminy Bochnia	7 880 000 zł [2024]	9 500 000 zł [2030]
5.2. Wzrost aktywności edukacyjnej, przedsiębiorczej i zawodowej mieszkańców.	Ograniczenie lub utrzymanie niskiego poziomu bezrobocia	Odsetek osób bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym	BDL GUS	1,3 [2024]	1,3 [2030]

Źródło: opracowanie przez Urząd Gminy Bochnia

Ponadto, rekomenduje się, aby w połowie okresu obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 dokonać oceny jej aktualności i stopnia realizacji. Kluczowym źródłem danych i informacji dla przeprowadzenia oceny będzie wspomniany coroczny monitoring, wspierany ewentualnie dodatkowymi analizami i badaniami. W przypadku stwierdzenia, że strategia wymaga zmiany, realizowana jest procedura określona przez dedykowane przepisy prawa, podobnie jak miało to miejsce w przypadku opracowania dokumentu. Zaleca się również przeprowadzenie badania ewaluacyjnego po zakończeniu wdrażania strategii, które powinno przynieść rekomendacje co do dokumentu na nową perspektywę czasową.

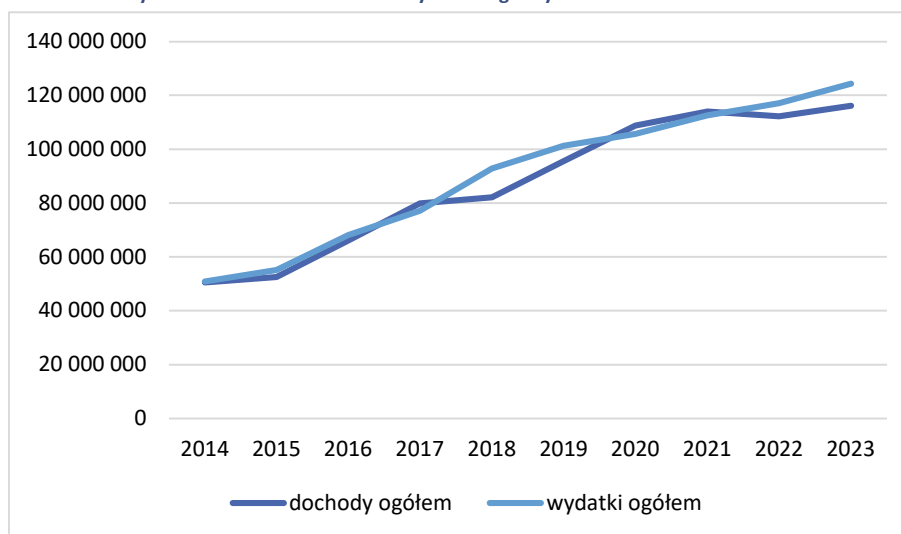
RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY BOCHNIA NA LATA 2026-2030

RAMY FINANSOWE

Ramy finansowe wskazują wysokość środków szacowanych na wdrożenie w życie zapisów strategii, w szczególności w odniesieniu do kosztów kluczowych inwestycji, a jednocześnie potwierdzają możliwość i chęć realizacji przez gminę zaplanowanych działań w kontekście zapewnienia ich finansowania. Przy ich konstruowaniu wzięto pod uwagę m.in. analizę dochodów i wydatków gminy w ostatnich kilku latach, analizę możliwości inwestycyjnych gminy, analizę zadłużenia gminy, analizę aktywności i skuteczności gminy w pozyskiwaniu pozabudżetowych źródeł finansowania działań, zapisy wieloletniej prognozy finansowej gminy, informacje na temat potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania, bazę wiedzy i doświadczeń gminy w zakresie realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach, informacje zapisane w opracowanych już projektach, studiach wykonalności itp.

W analizowanym okresie 2014-2023 dochody i wydatki budżetu gminy rosły, zwiększając się z 50,6 mln do 116,2 mln zł w przypadku tych pierwszych i z 50,9 mln do 124,4 mln zł w przypadku drugich. W generalnej tendencji budżet pozostawał zrównoważony, choć okresowo cechowały go wyraźne deficyty. Wydatki znacząco przerastały dochody w latach 2018 (13% względem dochodów), 2019 (5,9%) i 2023 (7,1%).

Wykres 48. Poziom dochodów i wydatków gminy Bochnia w latach 2014-2023

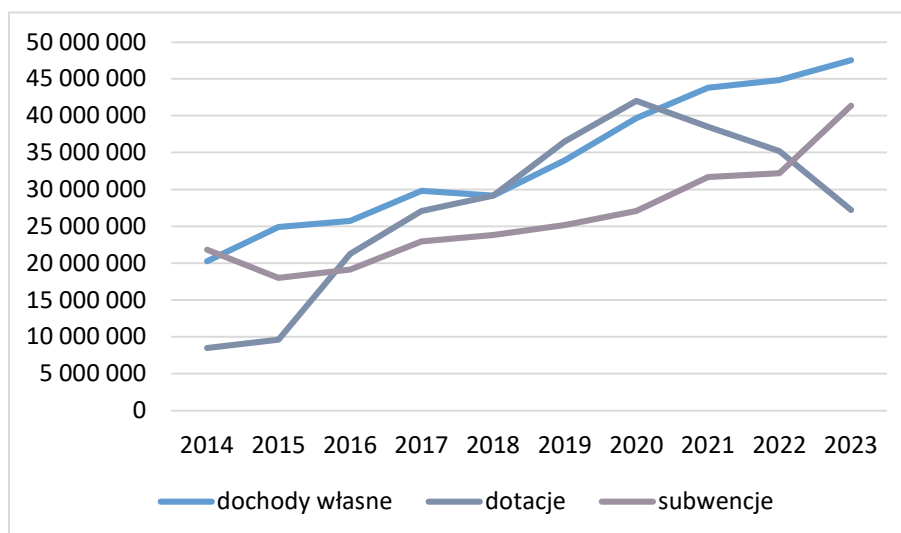
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wzrostowi dochodów towarzyszyły zmiany ich struktury. Stabilny, rosnący trend charakteryzował poziom dochodów własnych. To kluczowa klasa dochodów, w największym stopniu determinująca zdolność gminy do podejmowania przedsięwzięć rozwojowych w dłuższym horyzoncie czasowym. Z perspektywy analizowanej dekady, ich poziom wzrósł ponad dwukrotnie (+135%) z 20,3 mln zł w 2014 r. do 47,5 mln zł w 2023 r. Ich udział w budżecie nieznacznie się zwiększył z 40% do 40,9%. Na przestrzeni lat, największą ich część stanowiły wpływy z podatków dochodowych (przede wszystkim PIT). Średniorocznie, w badanym okresie było to 48,1%, choć w ostatnich analizowanych latach udział ten spadł (do 39,6% w 2023 r.) w związku ze zmianami towarzyszącymi wdrożeniu rządowego planu „Polski Ład”.

Drugą część budżetu – na początku i na koniec analizowanych 10 lat – stanowiły subwencje. W 2014 r. wynosiły one 21,8 mln zł, przewyższając poziom dochodów własnych. W 2023 r. osiągnęły poziom 41,4 mln zł, czyli wyższy o +90%. Ich ostatni, widoczny na wykresie wzrost w latach 2022-2023 był związany ze wzrostem poziomu subwencji oświatowej, która na przestrzeni lat stanowiła największą część otrzymywanych przez gminę subwencji (średniorocznie 71,3%). Za większość pozostałej sumy subwencji odpowiadała tzw. subwencja wyrównawcza, przysługująca samorządom o relatywnie mniejszej bazie dochodów podatkowych względem średniej krajowej.

Dużą rolę w kształtowaniu budżetu gminy na przestrzeni analizowanej dekady stanowiły dotacje. Przez 7 lat (2016-2022) odpowiadały za drugą bądź pierwszą część dochodów gminy. Ich poziom rósł nieprzerwanie do 2020 r., osiągając wtedy rekordowy poziom 42 mln zł. W 2023 r. ich poziom wrócił do wysokości z 2017 r. Jedną z głównych przyczyn obserwowanych spadków było przejście odpowiedzialności (i za tym środków) za dystrybucję świadczeń w ramach programu „Rodzina 500+” z samorządów do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Wykres 49. Poziom dochodów własnych, dotacji i subwencji gminy Bochnia w latach 2014-2023

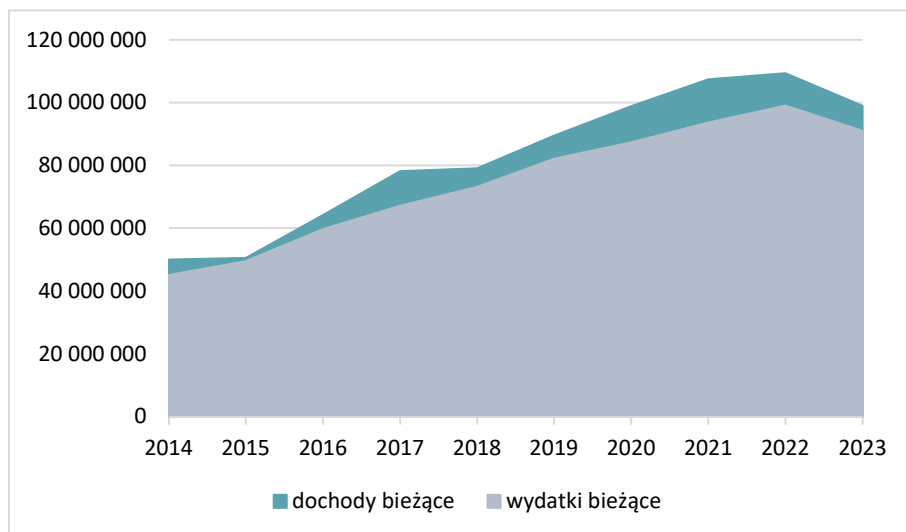

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W kolejnych latach przewiduje się dalsze zmiany w obrazie finansów publicznych gmin. Wynikają one z dodatkowych środków przekazanych samorządom w 2024 m.in. w ramach subwencji rozwojowej na łagodzenie konsekwencji planu „Polski Ład” oraz reformy dochodów jednostek samorządu terytorialnego przeprowadzonej jesienią 2024 r. W statystykach zaobserwuje się skokowy, a następnie stopniowy wzrost poziomu subwencji za sprawą jednorazowych transferów, jak i wprowadzenia nowych źródeł dochodów np. subwencji ekologicznej przyznawanej gminom, w których granicach znajdują się prawnie chronione, cenne przyrodniczo obszary. Zmiana dotyczyć będzie również dochodów własnych. Z jednej strony, ich poziom zwiększy się w efekcie wliczenia do nich zryczałtowanego podatku od przychodów ewidencjonowanych. Skala tego wzrostu powinna być zauważalna z uwagi na popularność samozatrudnienia w całej Polsce. Z drugiej strony, nową podstawą do naliczania udziału samorządów w PIT i CIT będą bezpośrednio dochody podatników - a nie jak dotąd, suma podatku należnego państwu. Zwiększy to odporność budżetów samorządów na zmiany fiskalne wprowadzane na poziomie krajowym.

Podstawowym czynnikiem, który kształtuje zdolność gminy do finansowania rozwoju w krótkim i średnim okresie jest wypracowywana przez nią nadwyżka operacyjna, stanowiąca różnicę pomiędzy kwotą dochodów bieżących a kwotą wydatków bieżących. Nadwyżka może zostać przeznaczona na spłatę długu i/lub finansowanie zadań majątkowych w zależności od potrzeb jednostki samorządu terytorialnego. Samorząd gminy Bochnia generował nadwyżkę operacyjną przez cały badany okres. Należy odnotować, że poziom nadwyżki wzrósł w ostatnich analizowanych 5 latach, osiągając średniorocznie 10% poziomu dochodów bieżących. Najwyższy poziom nadwyżki samorząd osiągnął w 2021 r., przekraczając poziom +13,7 mln zł.

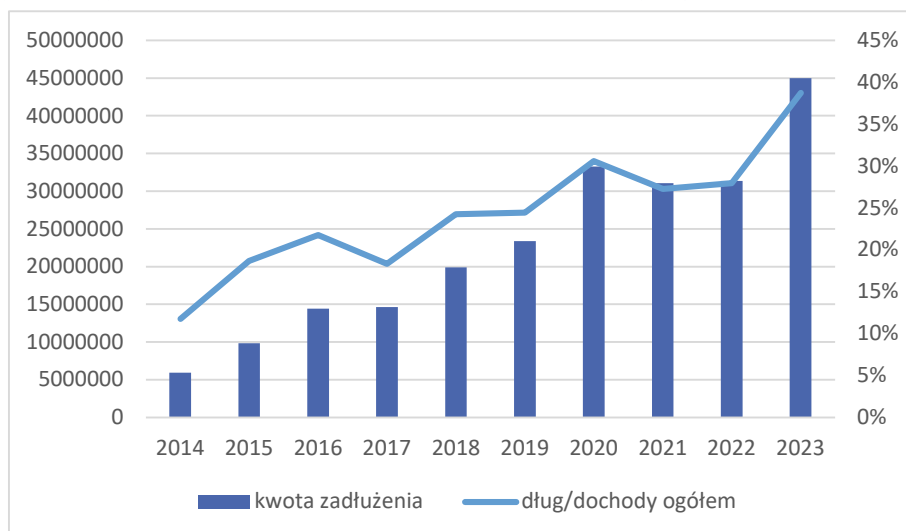
Wykres 50. Poziom dochodów i wydatków bieżących gminy Bochnia w latach 2014-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Obraz kondycji finansowej gminy uzupełnia zestawienie wysokości kwoty zadłużenia w relacji do dochodów ogółem. Na przestrzeni lat widać konsekwentny wzrost zadłużenia samorządu, które w 2023 r. sięgnęło 45 mln zł (38,7% dochodów ogółem). Pomiędzy 2022 a 2023 zaobserwowano duży wzrost zadłużenia (o przeszło 10 punktów procentowych), co jednak może być efektem przeprowadzenia inwestycji.

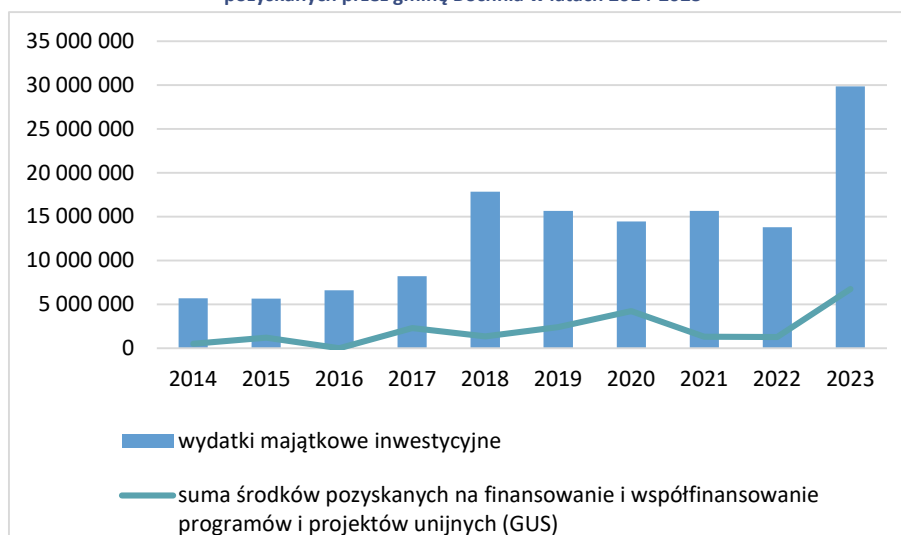
Wykres 51. Wysokość zadłużenia oraz relacja długu do dochodów ogółem gminy Bochnia w latach 2014-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Szczególnym rodzajem aktywności samorządu terytorialnego jest jego polityka inwestycyjna, służąca tworzeniu podstaw rozwoju gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń. Z perspektywy analizowanej dekady dynamika polityki inwestycyjnej samorządu gminy Bochnia wyraźnie przyspieszyła od 2018 r. Przed 2018 r. samorząd nie przekraczał w majątkowych wydatkach inwestycyjnych progu 8,3 mln zł, zaś po 2017 r. nie schodził poniżej pułapu 13,7 mln zł. Średnioroczna stopa inwestycji na przestrzeni dekady wyniosła 14%. Umiarkowany udział w kwotach inwestycji miały dotacje i środki o charakterze majątkowym na realizację programów, projektów lub zadań finansowanych z udziałem środków unijnych – średniorocznie stanowiły one 15,9% kwot wydatkowanych na ogół inwestycji.

Wykres 52 Wydatki inwestycyjne oraz suma środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych pozyskanych przez gminę Bochnia w latach 2014-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Konkludując stwierdza się, że gmina Bochnia wchodzi w okres realizacji nowej strategii rozwoju przede wszystkim z wyzwaniem ograniczenia lub utrzymania na odpowiedzialnym poziomie zadłużenia. Będzie to stanowiło podstawę do dalszej mobilizacji środków inwestycyjnych. Równolegle warto podkreślić silne strony finansów samorządu: wysoki poziom dochodów własnych oraz zdolność do utrzymania wysokiej nadwyżki operacyjnej, a także aktywną politykę inwestycyjną, która w dużej mierze wiąże się ze wzrostem poziomu zadłużenia w perspektywie ostatnich lat. Przewiduje się wzmocnienie tych atutów już w statystykach budżetowych za rok 2025, w wyniku reformy dochodów JST. Niezależnie od tego, wyzwaniem pozostaje dalszy rozwój bazy dochodów z podatku dochodowego (zarówno od osób fizycznych, jak i prawnych). Ponadto, odnotowuje się potencjał do większego zaangażowania środków unijnych lub podobnych w projekty miękkie i inwestycje. W rezultacie, ogólna ocena finansów gminy Bochnia jest umiarkowanie pozytywna, wziąć jednak warta i wymagająca doskonalenia, szczególnie w kontekście kumulacji środków finansowych z Funduszy Europejskich czy Krajowego Planu Odbudowy.

Strategia określa kierunki interwencji podejmowanej w perspektywie roku 2030, w tym kluczowe inwestycje gminne. Przedstawia je poniższa tabela, wskazując jednocześnie ich szacunkowe koszty. Wycena wykorzystuje m.in. bazę wiedzy i doświadczeń powstałą w wyniku prac nad ramami finansowymi dla innych dokumentów funkcjonujących na poziomie gminy, realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach w gminie, informacje finansowe zapisane w opracowanych już projektach, studiach wykonalności itp., a także informacje o możliwym dofinansowaniu.

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Tabela 12. Inwestycje i działania kluczowe wraz z szacowanymi ramami i potencjalnymi źródłami finansowania

Lp.	Nazwa lub krótki opis inwestycji	Lokalizacja inwestycji	Planowane efekty inwestycji	Planowy rok lub okres realizacji	Szacowane koszty inwestycji	Potencjalne źródło finansowania inwestycji
Cel operacyjny 1.1. Poprawa funkcjonalności i skuteczności systemu edukacji i wychowania.						
1.	Budowa żłobka w Proszówkach	Proszówki	Budowa żłobka dla 50 dzieci	2026	8 700 000 zł	Programu Aktywny Maluch 2022-2029 2 876 400 zł
2.	Budowa żłobka w Nieszkowicach Małych	Nieszkowice Małe	Budowa żłobka dla 30 dzieci	2026	8 500 000 zł	Programu Aktywny Maluch 2022-2029 1 725 840 zł
Cel operacyjny 1.2. Rozwój oferty czasu wolnego oraz wieloaspektowa aktywizacja i integracja mieszkańców.						
3.	Remont i doposażenie wiejskiego domu kultury w Majkowicach na potrzeby działalności kulturalnej na terenie Gminy Bochnia	Wiejski Dom Kultury w Majkowicach	Remont i przebudowa piętra budynku (wcześniejszego mieszkania) pod poszerzenie działalności kulturalnej w budynku, w którym znajduje się biblioteka oraz zdziału Klub Seniora.	2025-2026	504 342,75 zł	FEM 2021-2027 Działanie 7.1 IIT Dofinansowanie 85% 428 691,34 zł
4.	Remont i doposażenie Galerii Chełm oraz poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej	Galeria Chełm	Projekt obejmuje przebudowę, uporządkowanie przestrzeni publicznej Galerii Chełm w celu przywrócenia, rozszerzenia lub nadania jej nowych funkcji, a także dostosowanie przestrzeni publicznej do wymagań i oczekiwań osób o zróżnicowanych potrzebach. Realizacja zadania będzie polegała również na przebudowie i uporządkowaniu zdegradowanych terenów w celu przekształcenia ich w funkcjonalne, estetyczne miejskie przestrzenie publiczne, dostosowane do wymagań i oczekiwań osób o zróżnicowanych potrzebach.	2026	Minimalna wartość wydatków kwalifikowalnych w projekcie: 1 000 000 zł	FEMP.07.06 RLKS - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach wiejskich Dofinansowanie 85%
5.	Remont i doposażenie świetlic wiejskich	Gmina Bochnia	Wykonanie prac budowlano-remontowych i doposażenie świetlic	2026-2031	400 000 zł	UMWM Program: „Małopolskie Świetlice Wiejskie” Dofinansowanie 70%
6.	Projekt „Awatary i Symfonie – Cyfrowy Baczków”	Hala w Łapczycy	Zadanie polega na organizacji nowatorskiego koncertu Orkiestry Baczków, który łączy muzykę na żywo z zaawansowanymi technologiami cyfrowymi. Wydarzenie będzie wzbogacone o multimedialne wizualizacje oraz cyfrowe awatary prezentowane w czasie rzeczywistym, tworzące nową,	2026	Maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych w projekcie: 100 000 zł	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju, w ramach Krajowego Planu

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

			immersyjną formę odbioru muzyki klasycznej.			Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) Dofinansowanie 80%
7.	Projekt „Nowe Głosy _ Nowe Horyzonty”	Siedlec	Działania edukacyjno-animacyjne, stymulujące kreatywność i aktywizujące twórczo uczestników reprezentujących wszystkie grupy wiekowe i społeczne. Chór Adoramus będzie uczestniczył w wartościowych warsztatach, które również posłużą jako możliwość stworzenia nowej grupy chóralnej.	2026	Maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych w projekcie: 150 000 zł	Narodowe Centrum Kultury Program Edukacja Kulturalna Dofinansowanie 80%
8.	Budowa lodowiska w Proszówkach	Proszówki	Budowa lodowiska wraz z zapleczem technicznym w Proszówkach, dodatkowa funkcja obiektu w okresie wiosenno-letnim kort tenisowy	2026	5 800 000 zł	Ministerstwo Sportu i Turystyki „Program budowy lodowisk” 2 362 000 zł
9.	Budowa boiska ze sztucznej trawy w Cerekwi	Cerekiew	Budowa boiska wielofunkcyjnego ze sztucznej trawy w Cerekwi	2026	850 000 zł	Budżet Województwa Małopolskiego w ramach projektu „Małopolska infrastruktura rekreacyjno-sportowa - MIRS” lub Ministerstwo Sportu i Turystyki i Województwo Małopolskie „Program rozwoju infrastruktury sportowej w województwach”
Cel operacyjny 2.1. Zwiększenie dostępności zasobów mieszkaniowych, atrakcyjności przestrzeni i infrastruktury technicznej.						
10.	Budowa sieci wodociągowej w Łąpczycy i Bochni ul. Karasia	Łąpczyca, Bochnia	Kanał R1 dn110mm – dł. 322mb (miasto Bochnia) Kanał R2 dn110mm – dł. 278mb + komora pomiarowa (gmina Bochnia) Łączna długość: 600mb	2026	Kanał R1 (miasto Bochnia) 107 845,28 zł brutto kanał R2 (gmina Bochnia) 143 456,73 zł brutto Łączna Kwota: 251 302,01 zł brutto (kwota na dzień: 2023-07-07)	Budżet Gminy Bochnia i Miasta Bochnia
11.	Budowa ujęcia wody wraz ze stacją uzdatniania w miejscowości Siedlec Budowa zbiornika retencyjnego wody pitnej V = 500 m3	Działka nr 730 Siedlec Działka nr 480/4 Gierczyce	Uzupełnienie deficytu wody dla południowej części gminy Bochnia z możliwością zaopatrzenia części północnej gminy poprzez przesył wody za pośrednictwem sieci wodociągowej gminy Gdów i Kłaj. Qmax d = 2000 m3/d	2026-2028	37 000 000 zł	Budżet Gminy Bochnia

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Cel operacyjny 2.2. Zapewnienie funkcjonalnej, zrównoważonej i bezpiecznej mobilności.						
12.	Remonty dróg gminnych i wewnętrznych	Teren gminy Bochnia	Poprawa jakości infrastruktury drogowej	2026-2031	20 000 000 zł	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
13.	Przebudowa dróg gminnych i wewnętrznych	Teren gminy Bochnia	Poprawa jakości infrastruktury drogowej	2026-2031	20 000 000 zł	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
14.	Zakup 3 autobusów elektrycznych wraz z dedykowaną infrastrukturą.	Teren gminy Bochnia	Poprawa jakości transportu publicznego i ograniczenie emisji spalin	2026	5 900 000 zł	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
Cel operacyjny 2.3. Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne oraz obsługa administracyjna.						
15.	Budowa budynku Urzędu Gminy Bochnia	Bochnia	Budowa dodatkowego budynku urzędu gminy mające na celu poprawę obsługi mieszkańców i warunków pracy	2027-2028	5 000 000 zł	Budżet Gminy Bochnia
Cel operacyjny 3.2. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego.						
16.	Regulacja potoku Łąpczyckiego – opracowanie dokumentacji	Łąpczyca (od posesji nr 387 - dz.914/12 do posesji nr 7 - dz. 990/3) na długości ok 270m	Poprawa warunków życia mieszkańców, zminimalizowanie zagrożenia powodziowego	2026-2027	100 000 zł	Budżet Gminy Bochnia
17.	Budowa kanalizacji deszczowej w msc. Stanisławice z wylotem kanalizacyjnym do rzeki Raby (kolejne etapy).	Stanisławice	Poprawa warunków życia mieszkańców, zminimalizowanie zagrożenia powodziowego	2026-2027	300 000 zł	Budżet Gminy Bochnia
Cel operacyjny 4.2. Rozwój systemu ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu.						
18.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami, pompowniami i zasilaniem elektrycznym w msc. Grabina oraz częściowo w msc. Nieprześnia, Buczyna i Dąbrowica- etap II	Buczyna	Łączna długość 3457,0m, Pompownia ścieków – 1szt.	2028	2 534 206,02 zł brutto (kwota na dzień: 2024-06-12)	Budżet Gminy Bochnia
19.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami, pompowniami i zasilaniem elektrycznym w msc. Grabina oraz częściowo w msc.	Buczyna, Grabina	Łączna długość 2982,5m, Pompownia ścieków – 1szt., Pompownie przydomowe – 1szt.	2026-2030	2 224 291,87 zł brutto (kwota na dzień: 2024-06-12)	Budżet Gminy Bochnia

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

	Nieprześnia, Buczyna i Dąbrowica- etap IV					
20.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Dąbrowica, Gierczyce	Dąbrowica, Gierczyce	łączna długość -504mb	2026-2030	482 025,60 zł brutto (kwota na III kwartał 2018)	Budżet Gminy Bochnia
21.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Pogwizdów	Pogwizdów	Kanał grawitacyjny – 188,20mb, Kanał ciśnieniowy – ok. 93,80mb, Pompownia ścieków – 1szt.	2026-2030	231 696,29 zł brutto (kwota na dzień: 2019-05-15)	Budżet Gminy Bochnia
22.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Nieprześnia, Grabina	Nieprześnia, Grabina	Sieć kanalizacji sanitarnej DN200 – 531,0mb, Kanał Tłoczny – 403,0mb	2026-2030	1 203 473,38 zł brutto (kwota na dzień: 2024-06-12)	Budżet Gminy Bochnia
23.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Buczyna	Buczyna	Sieć kanalizacji sanitarnej DN200, DN160 – 944,50mb Kanał Tłoczny – 337,0mb	2026-2030	987 139,76 zł brutto (kwota na II kwartał 2019)	Budżet Gminy Bochnia
24.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z pompowniami i zasilaniem elektrycznym dla msc. Dąbrowica oraz częściowo w msc. Nieprześnia i Buczyna – etap I	Dąbrowica , Nieprześnia, Buczyna	Całkowita długość projektowanej kanalizacji sanitarnej wynosi L = 6782 m, w tym o średnicy 200 mm – L = 4686,5 m, o średnicy 160 mm L = 642,5 m, rurociągi tłoczne L = 1453 m.	2028-2029	6 058 270,05 zł brutto (kwota na listopad 2023)	Budżet Gminy Bochnia
25.	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Łapczyca	Działki nr 440/1, 440/3, 441/1, 441/3, 442/1, 442/3, 443, 438/3, 438/4, 438/1, 485/2, 350/4 Łapczyca	Zwiększenie przepustowości: z Qśr d = 165 m3/d do Qśr d = 615 m3/d (+) 450 m3/d	2026-2027	15 000 000 zł	Budżet Gminy Bochnia
26.	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Proszówki	Działka nr 153/2 Proszówki	Zwiększenie przepustowości: z Qśr d = 250 m3/d do Qśr d = 750 m3/d. (+) 500 m3/d	2026-2028	10 000 000 zł	Budżet Gminy Bochnia

Źródło: opracowanie przez Urząd Gminy Bochnia

Zasada dodatkowości środków finansowych w realizacji projektów zapisanych w strategii oznacza, że to od potencjału inwestycyjnego gminy zależy, w jakim czasie i ile środków finansowych będzie mogła przeznaczyć na działania związane z rozwojem, czyli przede wszystkim na realizację strategii. Dlatego tak istotne jest oszacowanie potencjału inwestycyjnego gminy.

Wskaźniki do szacowania potencjału inwestycyjnego gminy zaczerpnięto z prognoz finansowych zawartych w Wieloletniej Prognozie Finansowej gminy Bochnia zmienionej Uchwałą nr XI/76/25 Rady

Gminy Bochnia z dnia 20 maja 2025 r. Przyjęto w niej prognozowaną, średnioroczną wysokość wydatków ogółem na poziomie ok. 146,4 mln zł w latach 2025-2030.

Określając potencjał inwestycyjny gminy Bochnia, posłużono się metodologią opartą na równaniu obejmującym założenie, że:

$$PI = W_{og} \times W_i$$

gdzie:

PI= potencjał inwestycyjny jednostki samorządu terytorialnego

W_{og} = wydatki budżetowe ogółem

W_i = średni procentowy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostki samorządu terytorialnego.

Potencjał inwestycyjny gminy stanowi iloczyn jej prognozowanych wydatków w okresie objętym prognozą i średniego procentowego udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach w okresie poprzednim do prognozowanego. Tak wyliczony potencjał inwestycyjny przyjęto za ramy przyszłej aktywności inwestycyjnej gminy.

Analizując dane historyczne ustalono, że średnia wartość procentowego udziału wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez gminę w latach 2014-2023 wynosiła 14%. Wykorzystując wskazane wyżej równanie oszacowano, iż przy utrzymaniu zdolności inwestycyjnych z analizowanego okresu gmina mogłaby co roku przeznaczyć na inwestycje ok. 20,5 mln zł w okresie 2025-2030. W latach 2014-2023 gmina wydatkowała na inwestycje przeciętnie ok. 13,3 mln zł w ciągu roku. W tym kontekście szacowana kwota na wymienione wyżej inwestycje w latach 2025-2030 jest możliwa do realizacji, przy założeniu większościowego wsparcia kluczowych działań ze środków zewnętrznych. Rekomenduje się realizację w pierwszej kolejności tych projektów, które będą zmierzały do wzmocnienia budżetu gminy. Równocześnie przewiduje się, iż rozpisane plany inwestycyjne mogą wymagać aktualizacji ze względu na zachodzące zmiany w gminie oraz jej otoczeniu.

POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA⁷

Realizacja strategii wymaga zabezpieczenia odpowiednich środków finansowych, które umożliwią skuteczne i kompleksowe wdrażanie zaplanowanych kierunków działań, inwestycji i projektów. Finansowanie strategii opierać się będzie na zróżnicowanych źródłach – zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych – z uwzględnieniem aktualnych i prognozowanych możliwości budżetowych gminy oraz dostępności instrumentów pomocowych i inwestycyjnych. Aby zwiększyć możliwości realizacyjne oraz efektywność podejmowanych interwencji, gmina może sięgać po środki z kilku źródeł:

- środków własnych, w tym środków przeznaczonych na pokrycie wkładu własnego do zadań współfinansowanych ze środków UE,
- środków z budżetu państwa oraz regionu, w tym środków celowych i dotacji państwowych, dedykowanych funduszy i programów,
- funduszy celowych, w tym: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Banku Gospodarstwa Krajowego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy czy Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej,
- funduszy Unii Europejskiej, możliwych do pozyskania w ramach programów na poziomie Komisji Europejskiej, a także poziomie krajowym i regionalnym,
- Funduszy Norweskich i Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środków inwestorów prywatnych, sektora pozarządowego lub pozyskanych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP),
- zwrotnych instrumentów finansowych.

1. Środki z budżetu państwa oraz fundusze krajowe

Strategia może być współfinansowana ze środków krajowych w formie dotacji celowych na realizację zadań własnych i zleconych oraz subwencji ogólnych i wyrównawczych. Ponadto, gmina może korzystać z funduszy celowych. W tej kategorii można wymienić m.in.:

- Fundusz Przeciwdziałania COVID-19: środki na działania związane z przeciwdziałaniem skutkom pandemii;
- Fundusz Termomodernizacji i Remontów: dofinansowanie przedsięwzięć termomodernizacyjnych i remontowych budynków użyteczności publicznej;
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej⁸ oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej⁹: wsparcie finansowe przedsięwzięć (zazwyczaj w formie instrumentów zwrotnych) z zakresu transformacji energetycznej, poprawy jakości powietrza, gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowania odpadami, ochrony wód i gospodarki wodnej, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przed hałasem, ochrony różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów, monitoringu środowisk i ekspertyz środowiskowych, edukacji ekologicznej, innowacyjności oraz adaptacji do zmian klimatu;

⁷ Kwoty prezentowane w rozdziale są orientacyjne i mogą ulec zmianie w związku z prowadzonymi negocjacjami i zmianami w przedmiotowych programach i dokumentach na etapie ich finalnego opracowywania czy modyfikowania w trakcie samej realizacji.

⁸ <https://www.gov.pl/web/nfosi/gw/harmonogram-naborow>

⁹ <https://www.wfos.krakow.pl/oferta/wedlug-rodzaju-wnioskodawcy/jednostki-samorządu-terytorialnego/>

- Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg: współfinansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej¹⁰;
- Fundusz Inwestycji Samorządowych zarządzany przez Polski Fundusz Rozwoju: wsparcie finansowe na zadania użyteczności publicznej i zadania własne, w tym głównie drogi, ulice, mosty, sektor wodno-kanalizacyjny, infrastrukturę społeczną, gospodarkę odpadami, transport zbiorowy, ciepłownictwo oraz ochronę zdrowia¹¹;
- Fundusze Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa: programy wsparcia dla obszarów wiejskich, rolnictwa i infrastruktury wiejskiej.

Rozwój lokalny może być ponadto wspierany przez programy resortowe, w tym:

- Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które mają na celu dofinansowanie zadań z zakresu kultury o charakterze projektowym i kierowane są m.in. do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, podmiotów prywatnych i jednostek samorządu terytorialnego (np. Edukacja kulturalna, Infrastruktura domów kultury, Kultura cyfrowa, Kultura Dostępna, Kultura ludowa i tradycyjna, Ochrona zabytków, Partnerstwo dla książki, Promocja czytelnictwa, Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży)¹²;
- Programy Ministerstwa Sportu i Turystyki zakładające rozwój bazy sportowej oraz aktywizację ruchową społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Programy inwestycyjne dotyczą m.in.: budowy pełnowymiarowych boisk dla mniejszych klubów piłkarskich, skateparków, strzelnic, kortów tenisowych, lodowisk, przyszkolnych hal sportowych, basenów (w tym małych basenów przyszkolnych), budowy nowych oraz modernizacji istniejących Orlików oraz rozwoju szkół mistrzostwa sportowego (w tym poprawy bazy noclegowej dla młodzieży)¹³;
- Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej koncentrujące się na wsparciu rodziny na wszystkich etapach jej rozwoju, w tym zapewniając współfinansowanie dla tworzenia nowych placówek, a także na rozwoju usług opiekuńczych oraz aktywności seniorów (np. Program „Aktywny Maluch”, Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028, Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025, Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025)¹⁴.

2. Środki z funduszy Unii Europejskiej

Gmina może pozyskiwać wsparcie finansowe z funduszy strukturalnych i inwestycyjnych Unii Europejskiej w ramach obecnej perspektywy finansowej na lata 2021–2027 (oraz kolejnych). Fundusze te stanowią kluczowy instrument wspierania realizacji celów rozwojowych zapisanych w strategii, szczególnie w obszarach takich jak infrastruktura, energetyka i środowisko, cyfryzacja, transport, edukacja, polityka społeczna czy zdrowie.

¹⁰ <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/zadania-gminne-i-powiatowe>

¹¹ <https://pfr.pl/program/inwestycje-samorzadowe>

¹² <https://www.gov.pl/web/kultura/programy-2025>

¹³ <https://www.portalsamorzadowy.pl/polityka-i-spolescenstwo/zbuduj-baseny-lodowiska-i-strzelnice-ministerstwo-przedstawia-nowe-programy,592593.html>

¹⁴ <https://www.gov.pl/web/rodzina/programy-i-projekty>

2.1. Krajowy Plan Odbudowy

Podstawę wydatkowania środków, które mają pomóc złagodzić społeczno-gospodarcze skutki pandemii Covid-19, stanowi w Polsce Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Jego budżet to prawie 268 mld złotych, w tym 113,28 mld zł w postaci dotacji i 154,81 mld zł w formie preferencyjnych pożyczek. Środki pochodzą z europejskiego Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. KPO to plan składający się z reform i inwestycji, który ma wzmocnić polską gospodarkę i rynek pracy po pandemii oraz sprawić, że będzie ona łatwiej znosić różne kryzysy. Znaczna część budżetu zostanie przeznaczona na cele klimatyczne (45%) oraz na transformację cyfrową (21%). Beneficjentem środków mogą być m.in. samorządy gminne. Aktualne i planowane nabory skierowane do samorządów wylistowano w tabeli.

Tabela 13. Aktualne i planowane nabory dla samorządów i administracji publicznej w ramach Krajowego Planu Odbudowy
(stan na koniec lipca 2025 r.)

Nr inwestycji	Przedmiot naboru oraz forma wsparcia	Wartość w mln zł	Zakres
Nabory aktualne			
A1.3.1	Reforma planowania przestrzennego (wsparcie bezzwrotne)	871,0	- Wsparcie dla gmin na wdrożenie reformy zagospodarowania przestrzennego, - wsparcie dla uczelni itp. na prowadzenie kursów kształcących dla pracowników samorządów i planistów przestrzennych.
B3.3.1	Gospodarka wodna na obszarach wiejskich (pożyczka)	1 291,0	- Wsparcie inwestycji na obszarach wiejskich w zakresie poprawy gospodarowania wodą oraz efektywności wykorzystania jej zasobów - wsparcie niewielkich inwestycji wodnych w zakresie zwiększenia retencji wodnej, - weryfikacja danych o urządzeniach melioracji wodnych i gruntach zmeliorowanych przez stworzenie sprawnego, kompleksowego systemu nadzoru i zarządzania urządzeniami melioracji wodnych.
B3.5.1	Energooszczędne budownictwo mieszkaniowe (pożyczka)	510,5	Budowa, remont lub przebudowa budynku lub jego części, w wyniku czego powstaną lub zostaną zmodernizowane gminne lokale mieszkalne, mieszkania treningowe lub wspomagane.
C4.1.1	Wsparcie zaawansowanej transformacji cyfrowej (pożyczka)	2 800	Finansowanie inwestycji w inteligentne sieci energetyczne dla przedsiębiorstw i sektora publicznego (m.in. wdrażanie inteligentnych liczników i systemów zarządzania siecią, wykorzystanie zaawansowanych systemów monitoringu i predykcyjnej analizy danych, inteligentna integracja OZE z tradycyjnymi sieciami przesyłowymi, wdrażanie systemów detekcji awarii i zarządzania kryzysowego).

Nabory planowane			
A1.4.1	Unowocześnienie bazy dydaktycznej i demonstracyjnej na potrzeby edukacji w zakresie rolnictwa	80,4	Wsparcia udziela się na unowocześnienie bazy dydaktycznej w zakresie rolnictwa 4.0, zgodnej z podstawami programowymi dla wybranych zawodów.
B1.1.1	Inwestycje w źródła ciepła (wsparcie bezzwrotne)	1344,3	Wsparcie instalacji wykorzystujących do produkcji ciepła: energię ze źródeł odnawialnych; paliwa gazowe oraz inne, zgodne z zasadą DNSH, technologie pozwalające na zastępowanie paliwa węglowego w ciepłownictwie systemowym.
D1.1.1	Modernizacja infrastruktury centrów opieki zdrowotnej (wsparcie bezzwrotne)	9 464,1	Poprawa efektywności funkcjonowania, dostępności i jakości udzielanych świadczeń zdrowotnych przez centra opieki wysokospecjalistycznej i inne podmioty lecznicze poprzez istotne polepszenie stanu posiadanej przez nie infrastruktury w obszarach priorytetowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <https://www.kpo.gov.pl/strony/o-kpo/wsparcie/nabory-dla-administracji/>

2.2. Programy krajowe (zarządzane przez ministerstwa i instytucje centralne)

Fundusze unijne w latach 2021-2027 realizowane są poprzez dedykowane programy krajowe (blisko 60% środków) oraz regionalne (ponad 40% środków), zarządzane przez marszałków województw. W ramach programów krajowych możliwa jest realizacja projektów również przez gminę. Podział środków na poszczególne programy krajowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Programy krajowe, realizowane w Polsce w latach 2021-2027

Program	Kwota	Priorytety / podstawowe kategorie projektów
Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)	125,8 mld zł	- Bezpieczeństwo energetyczne Polski, - rozwój odnawialnych źródeł energii, - ochrona środowiska, - bezpieczny i ekologiczny transport, - rozwój ochrony zdrowia, - kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego.
Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	42,9 mld zł	- Projekty badawczo-rozwojowe, - Innowacje, - zwiększenie konkurencyjności gospodarki, - wsparcie przedsiębiorców i sektora nauki.
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)	20,9 mld zł	- Wsparcie osób na zmieniającym się rynku pracy, - rozwój edukacji, - wsparcie usług zdrowotnych, - pomoc rodzicom w opiece nad dziećmi, - wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami.
Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)	11 mld zł	- Dostęp do szerokopasmowego Internetu, - rozwój e-usług, - cyberbezpieczeństwo, - wzmocnienie kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) ¹⁵	13,4 mld zł	• Rozwój biznesu, • nowoczesny transport, • inwestycje w sieci energetyczne, • ochrona środowiska, • rozwój turystyki.
Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową (FEPŻ)	2,5 mld zł	• Wsparcie najuboższych i najbardziej potrzebujących.
Fundusze Europejskie dla Rybactwa	3,1 mld zł	• Modernizacja obszaru rybactwa, • innowacje i dywersyfikacja (różnicowanie) branży rybackiej, • dbałość o bezpieczeństwo oraz czystość mórz i oceanów, • zrównoważone rybołówstwo i ochrona żywych zasobów morza.
Fundusze Europejskie na Migracje, Granice i Bezpieczeństwa	2,4 mld zł	• Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (FAMI), • Instrument Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej w ramach Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami (IZGW), • Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW).
Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE)	2,5 mld zł	• Wzmocnienie potencjału beneficjentów funduszy, • przedsięwzięcia koordynacyjne, • działania informacyjne.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-2021-2027/umowa-partnerstwa/>

2.3. Program regionalny

Na poziomie województwa małopolskiego wdrażany jest program Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027 Małopolska Przyszłości, o łącznej wartości 2,69 mld euro w tym:

- 1,7 mld euro na projekty infrastrukturalne finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- 687 mln euro na projekty „miękkie” finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego+,
- 264 mln euro na projekty realizowane w regionach najsilniej zależnych od węgla, mających największą trudność z przejściem na gospodarkę neutralną klimatycznie finansowane z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji¹⁶.

Priorytety programu regionalnego określa poniższa tabela. W ramach programu regionalnego możliwa jest realizacja projektów przez gminę.

Tabela 15. Opis priorytetów Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

Numer i nazwa priorytetu		Cele realizowane w ramach priorytetu
1.	Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości	• Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii, • czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządów, • wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne.

¹⁵ Dotyczy województw: lubelskie, podlaskie, podkarpackie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie, część mazowieckiego.

¹⁶ Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 2282/22 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 30 grudnia 2022 r.

2.	Fundusze europejskie dla środowiska	• Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, • wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju, • wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego, • wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej, • wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej, • wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.
3.	Fundusze europejskie dla transportu miejskiego	• Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.
4.	Fundusze europejskie dla transportu regionalnego	• Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej.
5.	Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną	• Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online, • wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne, • zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej, • wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.
6.	Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego	• Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej, • wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, • wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia, • wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się

		dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, • wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej, • wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji, • wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, • wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, • zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja i wsparcie dostępu do systemów ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej, • wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.
7.	Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych	• Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich, • wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.
8.	Fundusze europejskie dla sprawiedliwej transformacji Małopolski Zachodniej	• Sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu węglowego w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, wersja z dnia 30.12.2022 r., <https://www.fundusze.malopolska.pl/program>

Dla gmin województwa małopolskiego dostępne są ponadto dwa instrumenty terytorialne – zintegrowane inwestycje terytorialne lub inne instrumenty terytorialne (ZIT lub IIT) oraz rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS):

- RLKS to instrument, który umożliwia społecznościom lokalnym samodzielne, oddolne decydowanie o kierunkach rozwoju ich obszaru. Kluczową rolę w procesie wdrażania RLKS odgrywają Lokalne Grupy Działania, działające w oparciu o lokalne strategie rozwoju (LSR). Gminy będące członkami LGD mogą wnioskować o środki na zadania spójne z założeniami LSR. Gmina Bochnia jest członkiem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”, dzięki czemu może wnioskować o środki w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027. Budżet przeznaczony na realizację operacji w ramach tej strategii wynosi 4 958 156 euro¹⁷;

¹⁷ <https://www.lgd.dolinaraby.pl/lokalna-strategia-rozwoju/lsr-2023-2027>

- Mechanizm ZIT/IIT służy wzmocnieniu współpracy i partnerstw samorządów, realizujących działania rozwojowe na podstawie wspólnie opracowanych strategii terytorialnych obejmujących wyznaczony w programie regionalnym obszar funkcjonalny. Realizacja ZIT/IIT ma przyczynić się do rozwiązania wspólnych problemów i realizacji projektów zintegrowanych to jest takich, które są projektami partnerskimi lub w ramach realizacji których osiągnięty zostanie wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu. Gmina wchodząca w skład ZIT/IIT działających na terenie małopolski ma dostęp do dedykowanych środków w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. Gmina Bochnia jest częścią obszaru funkcjonalnego miasta Bochnia, dla którego opracowana została Strategia Innego Instrumentu Terytorialnego dla obszaru funkcjonalnego miasta Bochnia na lata 2024-2029. Dokument określa dwa cele strategiczne: Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej obszaru funkcjonalnego Bochni, w ramach którego zaplanowano 4 projekty na kwotę dofinansowania: 3 413 577,17 euro oraz Wzmocnienie konkurencyjności oferty turystycznej obszaru funkcjonalnego Bochni, w ramach którego zaplanowano 1 wspólny projekt dla 3 gmin na kwotę dofinansowania: 1 378 930,89 euro. Zgodnie z założeniami FEM 2021-2027, w ramach instrumentu IIT przewiduje się konkurencyjny sposób wyboru projektów¹⁸.

2.4. Programy centralne UE

Samorządy gminne mogą również, samodzielnie lub w partnerstwach, korzystać z programów zarządzanych bezpośrednio przez Komisję Europejską:

- Horyzont Europa – program ramowy UE na rzecz badań i innowacji. Program jest kontynuacją poprzednich edycji, jednak zawiera też uaktualnienia wynikające ze zmieniających się uwarunkowań społecznych, środowiskowych i gospodarczych. W aktualnym programie położono duży nacisk na przeciwdziałanie szkodliwym następstwom zmian klimatycznych i zaproponowano duży wachlarz instrumentów wspierających wyrównywanie szans krajów członkowskich;
- LIFE – instrument finansowy UE poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska, w tym przyrody oraz wpływu człowieka na klimat i dostosowania się do jego zmian. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska i klimatu;
- CEF (*Connecting Europe Facility*) – instrument finansowy mający na celu wsparcie modernizacji i budowy infrastruktury położonej na transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T, tj. o wspólnym znaczeniu dla Unii Europejskiej. Infrastruktura znajdująca się w sieci ma zapewniać odpowiednie, wspólne standardy parametrów technicznych i funkcjonalnych, po to, aby wspierać zrównoważony rozwój gospodarczy oraz spójność terytorialną Unii;
- CERV (*Citizens, Equality, Rights and Values*) – program, który ma na celu wspieranie i budowanie otwartych, demokratycznych, równych i integracyjnych społeczeństw opartych na praworządności. Obejmuje to dynamiczne i mające silną pozycję społeczeństwo obywatelskie, zachęcanie do udziału w życiu demokratycznym, obywatelskim i społecznym oraz pielęgnowanie bogatej różnorodności społeczeństwa europejskiego w oparciu o nasze wspólne wartości, historię i pamięć o przeszłości;

¹⁸ <https://fundusze.malopolska.pl/dokumenty/10587-strategia-innego-instrumentu-terytorialnego-dla-obszaru-funkcjonalnego-miasta>

- Erasmus+ – program Unii Europejskiej wspierający kształcenie, szkolenie, młodzież oraz sport. Ma on na celu rozwój osobisty i zawodowy obywateli UE. W aktualnej edycji programu większy nacisk położono na budowanie bardziej włączających, spójnych i zielonych społeczeństw przygotowanych do uczestnictwa w cyfrowym świecie;
- Interreg (programy współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej) – unijne programy, które wspierają rozwój, współpracę oraz integrację europejskich regionów. Ich zadaniem jest rozwiązywanie problemów, które wykraczają poza granice państw i które wymagają podjęcia wspólnych działań. Każdy projekt realizowany jest w międzynarodowych partnerstwach.

Skuteczne pozyskiwanie środków z funduszy unijnych wymaga aktywnego monitorowania naborów i konkursów ogłaszanych zarówno przez instytucje krajowe (np. ministerstwa, PARP, NCBR, BGK), jak i regionalne (urząd marszałkowski). Istotne jest również budowanie partnerstw międzygminnych i międzysektorowych, umożliwiających realizację większych projektów zintegrowanych.

3. Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Dodatkowym źródłem wsparcia są środki dostępne w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Stanowią one formę bezzwrotnej pomocy finansowej udzielanej przez Norwegię, Islandię i Liechtenstein w celu zmniejszania różnic społeczno-gospodarczych w Europie oraz wzmacniania dwustronnych relacji z państwami-beneficjentami. Polska, jako największy beneficjent tych funduszy, otrzymała w ramach IV edycji (2025–2031) rekordową kwotę blisko 4 miliardów złotych (tj. około 925 mln euro)¹⁹.

W ramach IV edycji Funduszy Norweskich i EOG przewidziano osiem programów, z których trzy są szczególnie istotne dla gmin:

- Rozwój Lokalny (około 720 mln zł, operator: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej) – program wspiera strategiczne inwestycje poprawiające jakość życia mieszkańców, obejmujące projekty infrastrukturalne, społeczne i ekologiczne;
- Zielona Transformacja (około 685 mln zł, operator: Ministerstwo Klimatu i Środowiska) – program wspiera inwestycje w odnawialne źródła energii, poprawę efektywności energetycznej, rozwój ekologicznego transportu oraz inne działania ograniczające negatywny wpływ na środowisko;
- Kultura (około 385 mln zł, operator: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) – program umożliwia odnowę zabytków, wsparcie lokalnych instytucji kultury oraz realizację inicjatyw społecznych wzmacniających tożsamość regionalną.

W ramach IV edycji przewidziano również około 358 mln zł na Fundusz Społeczeństwa Obywatelskiego – wsparcie organizacji pozarządowych. Środki te mają na celu wzmocnienie instytucjonalne tych organizacji oraz realizację projektów wzmacniających demokrację i aktywność obywatelską.

Okres kwalifikowalności wydatków dla projektów realizowanych w ramach IV edycji Funduszy Norweskich i EOG rozpoczyna się 24 kwietnia 2025 r. i potrwa do końca kwietnia 2031 r. Prawdopodobny termin uruchomienia naborów wniosków to 2026 rok.

Wykorzystanie Funduszy Norweskich i EOG stanowi dla samorządów unikalną szansę na realizację projektów o znaczącym wpływie społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Skuteczne aplikowanie

¹⁹ <https://www.eog.gov.pl/strony/aktualnosci/nowe-rozdanie-funduszy-norweskich-i-eog-umowy-podpisane/>

o te środki wymaga jednak odpowiedniego przygotowania, w tym opracowania kompleksowych strategii rozwoju oraz nawiązania partnerstw z podmiotami z państw-darczyńców.

4. Inne źródła finansowania inwestycji

W celu realizacji strategicznych inwestycji, gminy mogą korzystać z różnorodnych instrumentów finansowych o charakterze zwrotnym, takich jak pożyczki, kredyty czy emisja obligacji komunalnych. Poniżej przedstawiono kilka dostępnych opcji finansowania zadań samorządowych:

- Kredyt inwestycyjny Banku Gospodarstwa Krajowego dla JST – BGK udziela kredytów inwestycyjnych z okresem kredytowania do 10 lat, z możliwością wydłużenia oraz karencją w spłacie²⁰;
- Pożyczki z PKO Banku Polskiego – PKO BP oferuje pożyczki dla JST, które można wykorzystać na finansowanie planowanego deficytu budżetu, spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, wyprzedzające finansowanie działań pokrywanych z budżetu Unii Europejskiej, oraz finansowanie przejściowego deficytu budżetowego²¹.

Wykorzystanie powyższych instrumentów finansowych pozwala JST na realizację strategicznych inwestycji z uwzględnieniem efektywności kosztowej i dostępności środków.

W przypadku projektów o dużej skali i potencjale inwestycyjnym warto rozważyć także wykorzystanie modelu partnerstwa publiczno-prywatnego²², w którym część kosztów i ryzyk inwestycyjnych ponosi partner prywatny. Partnerstwo to może dotyczyć w szczególności obiektów infrastruktury technicznej, usług publicznych czy rewitalizacji.

Samorządy mogą również ubiegać się o pomoc techniczną, stanowiącą wsparcie w przygotowaniu projektów, zwłaszcza inwestycyjnych, poprzez takie inicjatywy jak:

- Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) – środki na przygotowanie projektów i wsparcie doradcze (ELENA, EIB InvestEU Advisory Hub, European Investment Advisory Hub, Platformy ADAPT+, EMBRACE, CircularCity Centre²³),
- Europejski Instrument Miejski (European City Facility) – granty na przygotowanie koncepcji inwestycyjnych²⁴,
- Project Development Assistance²⁵, Smart CitiesMarketplace²⁶ – pomoc techniczna w formie doradztwa,
- Fi-compass – wsparcie doradcze dotyczące finansowania²⁷,
- European Energy Efficiency Fund – środki na przygotowanie projektów²⁸.

Zróżnicowanie źródeł finansowania pozwoli na elastyczne dostosowanie planu wdrażania strategii do zmieniających się warunków finansowych i programowych. Kluczowe jest systematyczne i kompleksowe monitorowanie przez gminę dostępnych konkursów, naborów i mechanizmów wsparcia, a także aktywna współpraca z instytucjami regionalnymi, krajowymi i międzynarodowymi oraz innymi samorządami i partnerami w zakresie pozyskiwania środków.

²⁰ <https://www.bgk.pl/samorzady/inwestycje/kredyty-inwestycyjne/kredyt-inwestycyjny-dla-jst/>

²¹ <https://www.pkobp.pl/korporacje-i-samorzady/finansowanie/finansowanie-samorzadow/kredyty-firansowanie-jst/>

²² <https://www.ppp.gov.pl>

²³ <https://www.eib.org/en/products/advisory-services/elena/index.htm>, <https://advisory.eib.org/about/the-hub.htm>, <https://www.eib.org/en/videos/introducing-the-european-investment-advisory-hub.htm>, <https://advisory.eib.org/about/adapt.htm>, <https://advisory.eib.org/about/embrace>, <https://advisory.eib.org/about/circular-city-centre>

²⁴ <http://www.eucityfacility.eu>

²⁵ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-funding-climate-action/innovation-fund/project-development-assistance_en

²⁶ <https://smart-cities-marketplace.ec.europa.eu>

²⁷ <https://www.fi-compass.eu/about-fi-compass>

²⁸ <https://www.eeef.lu/european-commission-ta-facility.html>

SPISY

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura zagospodarowania powierzchni gminy Bochnia w roku 2024	6
Wykres 2. Liczba ludności w gminie Bochnia w latach 2019-2023	9
Wykres 3. Struktura demograficzna gminy Bochnia w latach 2019-2023.....	11
Wykres 4. Struktura demograficzna jednostek porównywanych w 2023 r.	11
Wykres 5. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób w okresie 2019-2023	12
Wykres 6. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób w jednostkach porównywanych okresie 2019-2023	13
Wykres 7. Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1000 osób w okresie 2019-2023	13
Wykres 8. Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1000 osób w jednostkach porównywanych okresie 2019-2023	14
Wykres 9. Budynki mieszkalne oddane do użytkowania w gminach powiatu bocheńskiego w okresie 2020-2024	14
Wykres 10. Zmiana liczby podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Bochnia w danej sekcji PKD pomiędzy 2019 a 2023 rokiem	17
Wykres 11. Struktura gospodarcza gminy Bochnia w latach 2019 i 2023.....	17
Wykres 12. Struktura gospodarcza jednostek porównywanych w roku 2023	18
Wykres 13. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych pod względem ich powierzchni w 2020 r.	18
Wykres 14. Struktura zasiewów w jednostkach porównywanych w 2020 r.	19
Wykres 15. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych ze względu na przeznaczenie własnej produkcji w 2020 r.	19
Wykres 16. Odsetek pracujących w gospodarstwach rolnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w jednostkach porównywanych w 2020 r.....	20
Wykres 17. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w porównywanych jednostkach w okresie 2020-2024	20
Wykres 18. Struktura bezrobotnych w gminie Bochnia pod względem wieku w latach 2020-2024	21
Wykres 19. Struktura bezrobotnych w gminie Bochnia pod względem czasu trwania bezrobocia w latach 2020-2024	21
Wykres 20. Struktura bezrobotnych w gminie Bochnia pod względem płci w latach 2020-2024	22
Wykres 21. Masa odpadów [kg] zebranych w latach 2019-2023 w przeliczeniu na jednego mieszkańca.....	25
Wykres 22. Statystyka wypadków drogowych, ofiar i osób poszkodowanych na terenie gminy Bochnia w okresie 2020-2024	33
Wykres 23. Zdarzenia wymagające udziału jednostek przeciwpożarowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w wybranych jednostkach w okresie 2019-2023	33
Wykres 24. Przestępstwa ogółem w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w wybranych jednostkach w okresie 2020-2023	34
Wykres 25. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na odcinku DK94 Targowisko – Bochnia w okresie 2000-2020	34
Wykres 26. Struktura średniego dobowego ruchu pojazdów silnikowych na odcinku DK94 Targowisko – Bochnia w okresie 2000-2020.....	35
Wykres 27. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Bochnia w latach 2020-2024....	35
Wykres 28. Struktura osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Bochnia w latach 2020-2024, z wyszczególnieniem grup wiekowych.....	36
Wykres 29. Struktura osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Bochnia w podziale ze względu na czas udzielania pomocy w latach 2020-2024.....	36
Wykres 30. Struktura świadczeń pomocy społecznej dla rodzin w gminie Bochnia w latach 2020 i 2024, ze względu na powody ich udzielania.....	37
Wykres 31. Liczba dzieci w przedszkolach z terenu gminy Bochnia w latach 2019-2024	41

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Wykres 32. Odsetek ogółu dzieci w przedszkolach w gminie Bochnia, przypadający na każdą placówkę w okresie 2019-2024	41
Wykres 33. Roczny koszt [zł] utrzymania przedszkoli gminy Bochnia w przeliczeniu na jedno dziecko w okresie 2020-2023	42
Wykres 34. Liczba uczniów w szkołach podstawowych z terenu gminy Bochnia w latach 2019-2024.....	42
Wykres 35. Odsetek ogółu uczniów w szkołach podstawowych w gminie Bochnia, przypadający na każdą placówkę w okresie 2019-2024.....	43
Wykres 36. Roczny koszt [zł] utrzymania szkół podstawowych gminy Bochnia w przeliczeniu na jednego ucznia w okresie 2020-2023	43
Wykres 37. Statystyka dotycząca uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności w szkołach podstawowych z terenu gminy Bochnia w latach 2019-2024	44
Wykres 38. Statystyka dot. konkursów ofert dla organizacji pozarządowych w gminie Bochnia w latach 2020-2024	45
Wykres 39. Frekwencja wyborcza w niektórych wyborach ogólnopolskich w okresie 2014-2024.....	46
Wykres 40. Dochody i wydatki budżetu gminy Bochnia w mln zł w okresie 2019-2023	48
Wykres 41. Różnica [w zł] w poziomie dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Bochnia a średnią dla gmin powiatu i regionu w latach 2019-2023	49
Wykres 42. Udział dochodów własnych w ogólnej kwocie dochodów jednostek porównywanych w okresie 2019-2023	49
Wykres 43. Łączna kwota funduszy unijnych [mln zł], zaabsorbowana przez wybrane jednostki w okresie 2019-2023	50
Wykres 44. Różnica [w zł] w poziomie wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Bochnia a średnią dla gmin powiatu i regionu w latach 2019-2023	51
Wykres 45. Struktura wydatków gminy Bochnia ze względu na działy klasyfikacji budżetowej w latach 2019 i 2023	51
Wykres 46. Struktura wydatków wybranych jednostek ze względu na działy klasyfikacji budżetowej w 2023 r.	52
Wykres 47. Zadłużenie jednostek porównywanych w okresie 2019-2023	52
Wykres 48. Poziom dochodów i wydatków gminy Bochnia w latach 2014-2023	157
Wykres 49. Poziom dochodów własnych, dotacji i subwencji gminy Bochnia w latach 2014-2023	158
Wykres 50. Poziom dochodów i wydatków bieżących gminy Bochnia w latach 2014-2023.....	159
Wykres 51. Wysokość zadłużenia oraz relacja długu do dochodów ogółem gminy Bochnia w latach 2014-2023	159
Wykres 52 Wydatki inwestycyjne oraz suma środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych pozyskanych przez gminę Bochnia w latach 2014-2023	160

Spis rysunków

Rysunek 1. Odsetek powierzchni pokrytej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wybranych jednostek w 2023 r.....	7
Rysunek 2. Liczba mieszkańców na koniec 2023 r. oraz zmiana liczby mieszkańców [%] w latach 2019-2023 w jednostkach porównywanych	9
Rysunek 3. Liczba mieszkańców na koniec 2024 r. oraz zmiana liczby mieszkańców [%] w latach 2020-2024 w poszczególnych miejscowościach gminy Bochnia	10
Rysunek 4. Stosunek liczby mieszkańców [%] zawartej w deklaracjach odbioru odpadów do danych ewidencyjnych w 2024 r.	10
Rysunek 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w jednostkach porównywanych w 2023 r.	12
Rysunek 6. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2023 r. ..	16
Rysunek 7. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.	22
Rysunek 8. Odsetek powierzchni porównywanych jednostek zajętej przez obszary chronione w 2023 r.	24

Rysunek 9. Odsetek odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów zebranych w 2023 r.	25
Rysunek 10. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do wodociągu w 2023 r.	26
Rysunek 11. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach z dostępem do kanalizacji sieciowej w 2023 r.	26
Rysunek 12. Odsetek mieszkańców wybranych jednostek posiadających dostęp do gazociągu w 2023 r.	27
Rysunek 13. Odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Bochnia posiadających dostęp do wodociągu w 2024 r.	27
Rysunek 14. Odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Bochnia posiadających dostęp do kanalizacji sieciowej w 2024 r.	28
Rysunek 15. Rozmieszczenie instytucji bezpieczeństwa publicznego w gminie Bochnia w 2024 r.	32
Rysunek 16. Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tysięcy mieszkańców wybranych jednostek w 2023 r.	37
Rysunek 17. Rozmieszczenie przedszkoli, szkół podstawowych i obwody szkolne w gminie Bochnia w 2024 r.	40
Rysunek 18. Liczba stowarzyszeń, fundacji i pozostałych organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy Bochnia w 2024 r.	45
Rysunek 19. Dochody budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wybranych jednostek – wartość uśredniona dla lat 2019-2023	48
Rysunek 20. Wydatki budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wybranych jednostek – wartość uśredniona dla lat 2019-2023	50
Rysunek 21. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów wpływających na hierarchię jednostek osadniczych gminy Bochnia, w tym głównych elementów infrastruktury społecznej	117
Rysunek 22. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury technicznej w gminie Bochnia	120
Rysunek 23. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury transportowej gminy Bochnia	122
Rysunek 24. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów środowiskowych gminy Bochnia	124
Rysunek 25. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury kultury i materialnego dziedzictwa kulturowego w gminie Bochnia	126
Rysunek 26. Schematyczne rozmieszczenie kluczowych inwestycji przewidzianych do realizacji w gminie Bochnia przez samorząd gminny do 2030 r.	128
Rysunek 27. Schematyczne przedstawienie docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Bochnia .	131
Rysunek 28. Krajowe obszary strategicznej interwencji	137
Rysunek 29. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF (rysunek nie uwzględnia zmiany zasięgu MOF Krakowa, dokonanej Uchwałą nr 307/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 28 lutego 2023 r.)	138
Rysunek 30. Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia	139
Rysunek 31. Regionalne i krajowe obszary zmarginalizowane w Małopolsce	139
Rysunek 32. Miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce	140
Rysunek 33. Obszary cenne przyrodniczo w Małopolsce.	141

Spis tabel

Tabela 1. Średnie procentowe wyniki uczniów wybranych jednostek z egzaminu ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w latach 2020-2024.	44
Tabela 2. Wyniki analizy SWOT dla gminy Bochnia.	54
Tabela 3. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 1. GMINA INWESTUJĄCA W LUDZI I RELACJE	64
Tabela 4. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 2. GMINA FUNKCJONALNA	76

Strategia Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030

Tabela 5. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 3. GMINA BEZPIECZNA	86
Tabela 6. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 4. GMINA EKOLOGICZNA.....	94
Tabela 7. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 5. GMINA SPRZYJAJĄCA BIZNESOWI	102
Tabela 8. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych położonych w granicach gminy Bochnia	112
Tabela 9. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Bochnia	132
Tabela 10. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030 z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach nadrzędnych.....	144
Tabela 11. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	153
Tabela 12. Inwestycje i działania kluczowe wraz z szacowanymi ramami i potencjalnymi źródłami finansowania	161
Tabela 13. Aktualne i planowane nabory dla samorządów i administracji publicznej w ramach Krajowego Planu Odbudowy (stan na koniec lipca 2025 r.).....	168
Tabela 14. Programy krajowe, realizowane w Polsce w latach 2021-2027	169
Tabela 15. Opis priorytetów Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027	170

Spis map

Mapa 1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Bochnia, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) – część północna	108
Mapa 2. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Bochnia, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) – część południowa	108
Mapa 3. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Bochnia, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) – część północna	109
Mapa 4. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Bochnia, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) – część południowa	109
Mapa 5. Obszary zagrożenia powodzią na terenie gminy Bochnia, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) - część północna.....	110
Mapa 6. Obszary zagrożenia powodzią na terenie gminy Bochnia, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) - część południowa.....	110
Mapa 7. Obszary zagrożenia powodzią na terenie gminy Bochnia w scenariuszu przerwania wałów przeciwpowodziowych (wały oznaczono na czerwono) - część północna gminy wiejskiej Bochnia.....	111

Spis schematów

Schemat 1. Cele strategiczne i operacyjne w ramach Strategii Rozwoju Gminy Bochnia na lata 2026-2030.....	60
---	----

Urząd Gminy Bochnia

- 14 690 11 20
- ul. Kazimierza Wielkiego 26,
32-700 Bochnia
- ug@bochnia-gmina.pl
- <http://www.bochnia-gmina.pl/>